

ARHEOLOŠKA NAJDIŠČA PTUJA
ARCHAEOLOGICAL SITES OF PTUJ

RABELČJA VAS

Jana Horvat
Andreja Dolenc Vičič

Jana Horvat
Andreja Dolenc Vičič

ARHEOLOŠKA NAJDIŠČA PTUJA. Rabelčja vas
ARCHAEOLOGICAL SITES OF PTUJ. Rabelčja vas

Recenzenti / Reviewed by Janka Istenič, Slavko Ciglencečki, Janez Dular
Prevod / Translation Sunčan Patrick Stone
Jezikovni pregled / Language editor Marjeta Humar
Likovno-grafična zasnova / Graphic art and design Milojka Žalik Huzjan
Oblikovanje naslovnice / Front cover design Tamara Korošec
Računalniški prelom / DTP Mateja Belak
Priprava slikovnega gradiva / Preparation of illustrations Drago Valoh, Mateja Belak, Lucija Lavrenčič
Izdala in založila / Published by Inštitut za arheologijo ZRC SAZU, Založba ZRC
Zanju / Represented by Oto Luthar, Jana Horvat
Glavni urednik / Editor-in-Chief Vojslav Likar
Tisk / Printed by Collegium Graphicum d. d., Ljubljana

Izid knjige sta podprla / Published with the support of
Javna agencija za knjigo RS, Mestna občina Ptuj

Vir prostorskih podatkov / Geo-data provided by
© Geodetska uprava RS / Surveying and Mapping Authority of the Republic of Slovenia,
Zemljiški kataster 2006 (pril. / Inserts 1–4; sl. / Figs. 17–41, 47),
TTN 5 (pril. / Inserts 1–4; sl. / Figs. 5, 17, 20–21, 43–47),
DTK 25, Ptuj – zahod 015-2-1, Ptuj – vzhod 015-2-2 (sl. / Figs. 2, 4, 5, 43–47),
DMR 25 (sl. / Figs. 2, 5, 43–46)

Ovitek / Front cover V. Skrabar, R. Gailhofer, *Fundkarte von Pettau u. Umgebung* (1911), foto / photo
B. Farič, PMP

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

903/904(497.4Ptuj)

HORVAT, Jana

Arheološka najdišča Ptuja : Rabelčja vas = Archaeological sites of Ptuj : Rabelčja vas / Jana Horvat, Andreja Dolenc Vičič ; sodelavki, with the contribution of Marjana Tomanič Jevremov, Marija Lubšina Tušek ; [prevod Sunčan Patrick Stone]. - Ljubljana : Inštitut za arheologijo ZRC SAZU, Založba ZRC, 2010. - (Opera Instituti Archaeologici Sloveniae ; 20)

ISBN 978-961-254-237-5

1. Dolenc Vičič, Andreja

253335552

© 2010, ZRC SAZU, Inštitut za arheologijo, Založba ZRC

Vse pravice pridržane. Noben del te knjige ne sme biti reproduciran, shranjen ali prepisan v kateri koli obliki oz. na kateri koli način, bodisi elektronsko, mehansko, s fotokopiranjem, snemanjem ali kako drugače, brez predhodnega pisnega dovoljenja lastnikov avtorskih pravic.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior permission of the publisher.

Digitalna verzija (pdf) je pod pogoji licence <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/> prosto dostopna: <https://doi.org/10.3986/9789612545697>.

Under the licence <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/> the book (pdf) is freely available at <https://doi.org/10.3986/9789612545697>.

Jana Horvat
Andreja Dolenc Vičič

ARHEOLOŠKA NAJDIŠČA PTUJA

RABELČJA VAS

ARCHAEOLOGICAL SITES OF PTUJ

RABELČJA VAS

Sodelavki / With the contribution of
Marjana Tomanič Jevremov, Marija Lubšina Tušek

LJUBLJANA 2010

*V spomin
Blagoju Jevremovu
raziskovalcu Ptuja v letih 1974–1989*

VSEBINA

Predgovor	9
Kratice	10
Oris preteklosti Ptuja do zgodnjega srednjega veka	11
Karte arheoloških najdišč Ptuja in topografski pregledi	15
Prostor Rabelčje vasi	23
Pregled raziskovanj in naključnih najdb v Rabelčji vasi	27
Katalog najdišč	37
Pojasnilo h katalogu	37
Najdišča iz prazgodovinskih dob	39
Najdišča iz rimske dobe	57
Najdišča iz zgodnjega srednjega veka	151
Najdišča iz poznega srednjega in novega veka	152
Razvoj poselitve	155
Prazgodovina	155
Rimska doba	160
Zgodnji srednji vek	165
Dokumentacija	167
Literatura	173
Indeks	179

CONTENTS

Foreword	193
An outline of the history of Ptuj up to the Early Medieval period	194
Maps of archaeological sites in Ptuj and topographic reviews	195
The area of Rabelčja vas	196
An overview of the research and accidental finds in Rabelčja vas	197
Catalogue of sites	203
The development of the settlement	205
Prehistory	205
Roman period	207
Early Medieval period	212
Documentation	167
Bibliography	173
Index	179

PREDGOVOR

Prostor Ptuja s številnimi prazgodovinskimi naselbinami in ostanki velikega rimskega mesta Petovione predstavlja danes eno samo veliko arheološko najdišče. V zadnjih štiridesetih letih so hkrati s hitrim širjenjem sodobnega mesta potekala tudi številna zaščitna arheološka izkopavanja. V Pokrajinskem muzeju Ptuj - Ormož so se nakopičili dragoceni predmeti in dokumentacija, vendar pospešeni ritem zaščitnih raziskovanj ni dovoljeval sprotne vrednotenja podatkov in temeljitih objav.

Po več desetletjih izkopavanj je nastopil skrajni čas, da se ozremo na goro izkopanega gradiva. Tega je mnogo preveč, da bi ga zmogli pregledati in analizirati zgolj izkopavalci. Preden se poglobimo v podrobnosti posameznih izkopnih polj, potrebujemo celovit pregled, orientacijo v prostoru in času. Temu je namenjena knjiga *Arheološka najdišča Ptuja. Rabelčja vas*.

Pri nastajanju dela smo združile sile sodelavke treh ustanov: Pokrajinskega muzeja Ptuj - Ormož (Marjana Tomanič Jevremov), Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Maribor, Izpostava Ptuj (Marija Lubšina Tušek) in Inštituta za arheologijo Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti (Jana Horvat in Andreja Dolenc Vičič).

V knjigi smo se omejili na prostor Rabelčje vasi, to je na slabo tretjino površine rimske Petovione. Na tem območju je bilo v dveh stoletjih dokumentiranih več kot 160 posegov v arheološke plasti. V zadnjih štirih desetletjih so tu potekala obsežna zaščitna raziskovanja, ki so razkrila številne prazgodovinske ostanke ter vzhodno, obrtniško četr antičnega mesta z glavno cesto in razsežnimi grobišči.

Najprej smo na Inštitutu za arheologijo ob pomoči številnih kolegov pripravili veliko podatkovno zbirko v pisni in elektronski obliki: *Temeljna topografska zbirka arheoloških najdišč Ptuja*. Zasnovana je v obliki posameznih zapisnikov, podobno kot zbirka *Arheološki kataster Slovenije (Arkas)* z osnovnimi podatki o slovenskih arheoloških najdiščih.¹ Temeljno topografsko zbirko arheoloških najdišč Ptuja smo uporabili za osnovo kratkega

pregleda topografije celotne Petovione.² Tiste podatke iz zbirke, ki se nanašajo na območje Rabelčje vasi, smo sedaj nadgradili in pripravili za objavo v posebni knjigi.

Arheološka najdišča na območju Rabelčje vasi smo predstavili v obliki kataloga in umestili na pregledne karte 1 : 2500 (*pril. 4*) in 1 : 5000 (*pril. 1-3*) ter na podrobne karte v večjih merilih (*sl. 17-41*). Katalog smo razdelili po velikih časovnih obdobjih na prazgodovinski, rimski, zgodnj srednjeveški in poznosrednjeveško-novoveški del. Veliko truda je bilo vložene v natančno in utemeljeno umestitev na karte ter v povezavo najdišč z omembami v literaturi. Na kratko smo predstavili potek raziskav, opis ostankov ter datacije, pri čemer smo dosledno izhajali iz objavljenih podatkov. V zaključnem poglavju smo na podlagi podatkov iz kataloga predstavili razvoj poselitve na območju Rabelčje vasi.

Upamo, da naše delo predstavlja trden temelj, na katerem bodo temeljile objave, vrednotenja, interpretacija in – končno – nekoliko bolj jasne slike življenja v preteklosti.

Za arheološke podatke se zahvaljujemo nekdanjim in sedanjim sodelavcem Pokrajinskega muzeja Ptuj - Ormož: Ivi Mikl Curk, Zorki Šubic, Ivanu Žižku, Mojci Vomer Gojkovič in Valeriji Lešnik. S podatki so nam pomagali tudi Ivan Tušek (Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Maribor), Janez Dular (Inštitut za arheologijo ZRC SAZU), Alenka Miškec (Narodni muzej Slovenije), Milan Lovenjak (Univerza v Ljubljani) in Bojan Djurić (Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani). V Zgodovinskem arhivu Ptuj nam je pomagala Marija Hernja Masten. Pri pripravi baze podatkov so sodelovale Tina Žerjal, Lucija Grahek (obe Inštitut za arheologijo ZRC SAZU) in Vanja Jevremov. Najdišča sta georeferencirala Danilo Cvetko (Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Maribor) in Lucija Lavrenčič (Inštitut za arheologijo ZRC SAZU), načrte in karte sta pripravila Drago Valoh in Mateja Belak (oba Inštitut za arheologijo ZRC SAZU).

¹ Tecco Hvala 1992.

² Horvat et al. 2003.

Besedilo so kritično prebrali kolegi Janka Istenič (Narodni muzej Slovenije) ter Janez Dular in Slavko Ciglencečki (oba Inštitut za arheologijo ZRC SAZU).

Janez Dular nam je tudi posredoval še neobjavljene izsledke analiz prazgodovinskega gradiva iz Rabelčje vasi.

Besedilo je računalniško oblikovala Mateja Belak, platnice pa Tamara Korošec.

Besedilo je lektorirala Marjeta Humar. Sunčan Patrick Stone je prevedel izbrana poglavja v angleščino.

Vsem navedenim se iskreno zahvaljujemo za sodelovanje, pomoč, nasvete in kritične pripombe.

KRATICE

IzA (= IzA ZRC SAZU):

Inštitut za arheologijo Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti

kat. št.:

kataloška številka

MD:

Muzejsko društvo

OA FF:

Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani

PMP:

Pokrajinski muzej Ptuj

prazg.:

prazgodovina

rim. doba:

rimska doba

ZAP:

Zgodovinski arhiv Ptuj

zap.:

zapisnik

zg. sr. vek:

zgodnji srednji vek

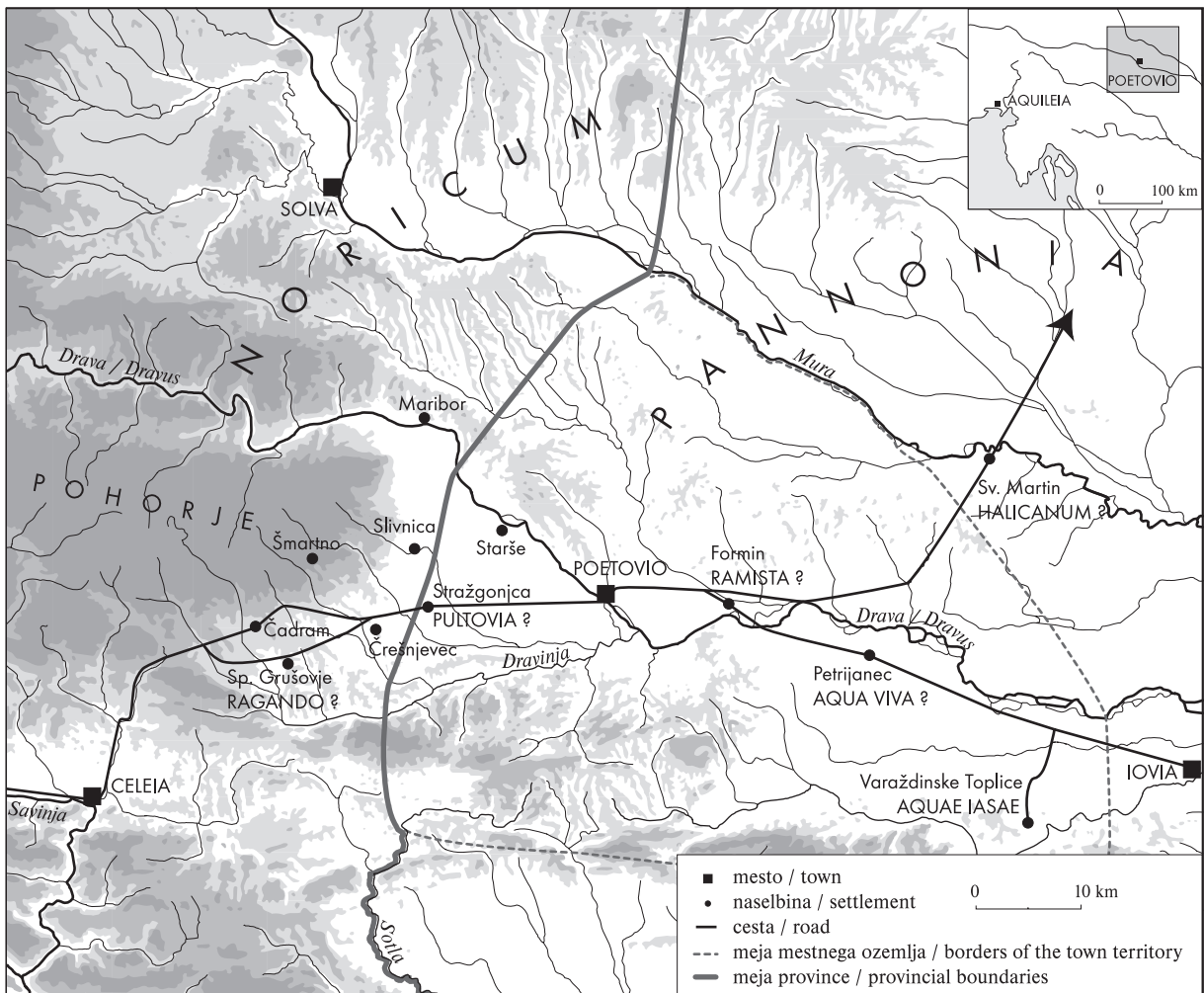
ZVKD:

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

ZVKD Mb:

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Maribor

ORIS PRETEKLOSTI PTUJA DO ZGODNJEGA SREDNJEGA VEKA

Sl. 1: Lega in teritorij rimskega mesta Petoviona (po Horvat et al. 2003, sl. 1).

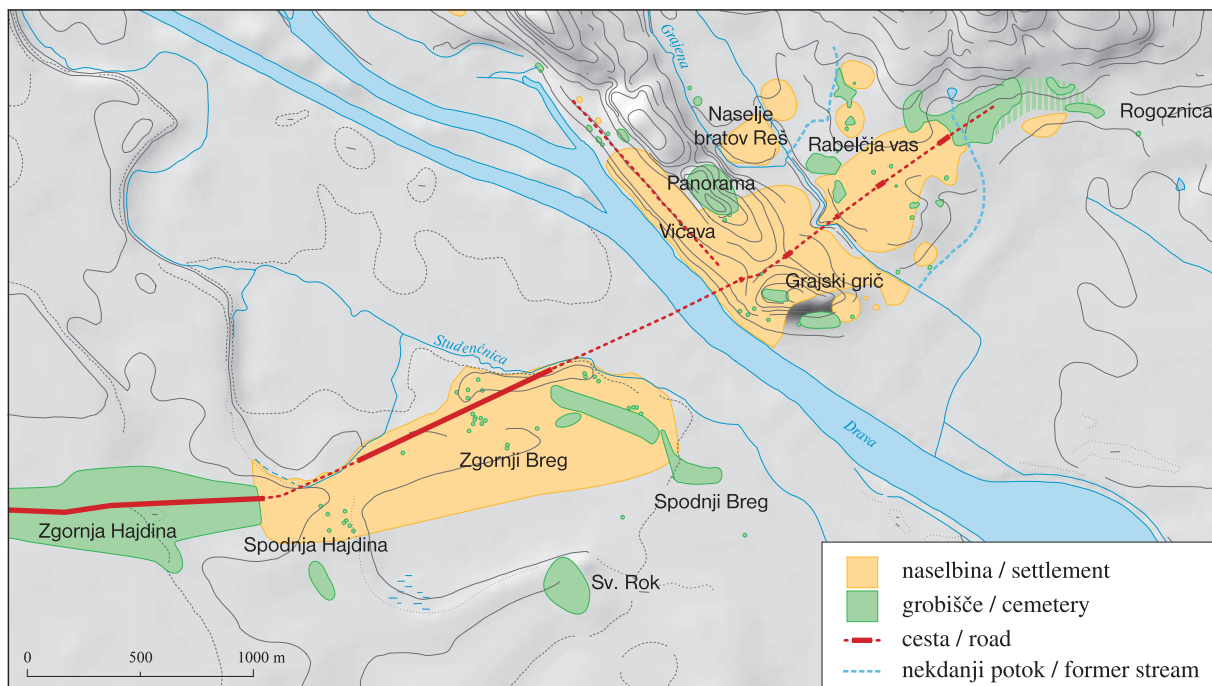
Fig. 1: Position and territory of the Roman town of Poetovio (after Horvat et al. 2003, Fig. 1).

Pri Ptuj, kjer se poplavna ravnica Drave zoži na prostor med teraso Dravskega polja na Zgornjem Bregu in Grajskim gričem, je mogoč daleč naokrog najbolj ugoden prehod čez reko.³ Tako se je tu oblikovala ena osrednjih prometnih točk na širšem obrobju vzhodnih

Alp, kjer sta se križali stari trgovski magistrali: t. i. jantarjeva pot, ki je povezovala severnojadransko območje s srednjim Podonavjem in Baltikom, ter plovna in obrežna pot ob Dravi, ki je vodila iz Alp proti vzhodnemu Podonavju (sl. 1–5).⁴

³ Baš 1933; Pahič 1996; Curk J. 1999; Gaspari 2001; Mikl Curk 2004.

⁴ Npr. Šašel Kos 1997, 37; Slapšak 2001.

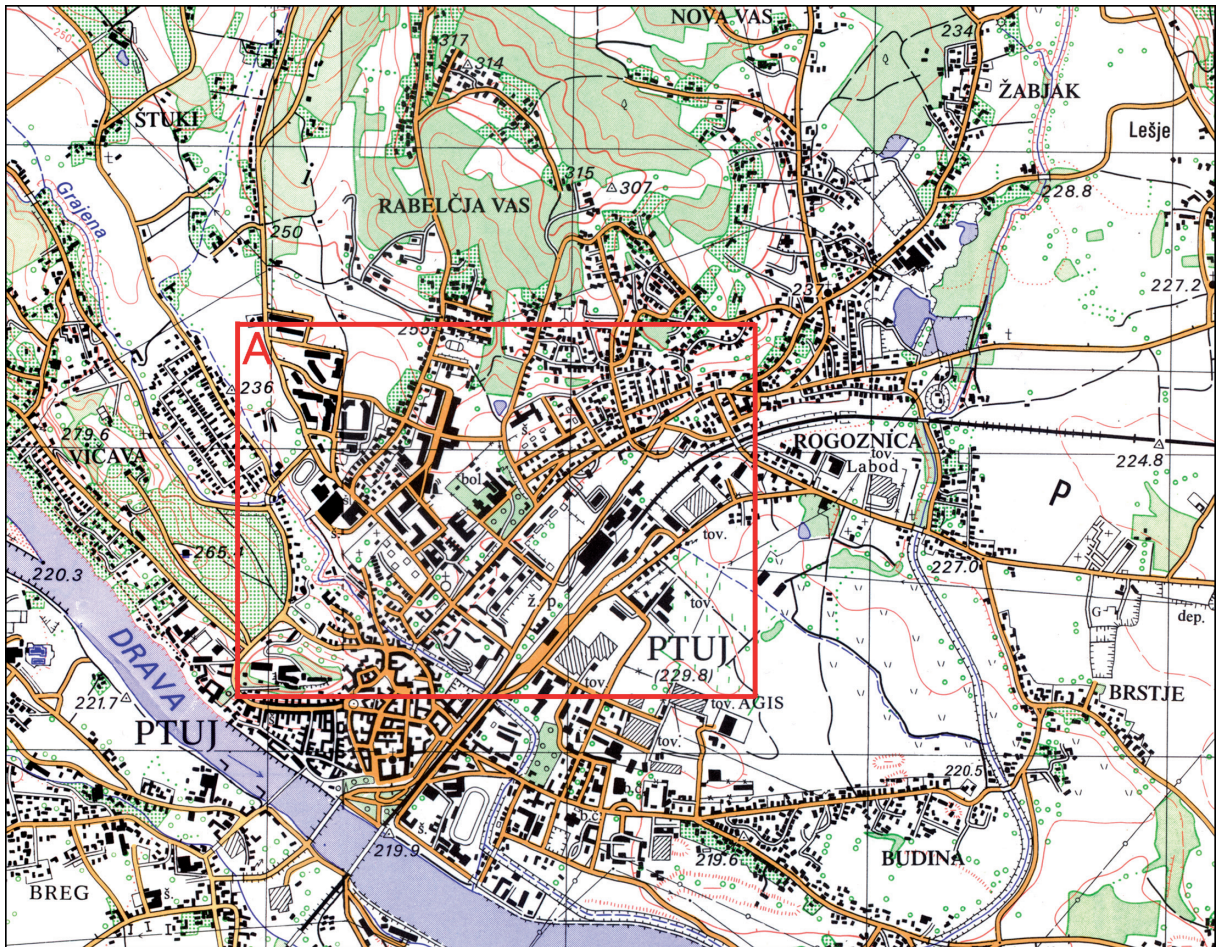
Sl. 2: Največji obseg rimskega mesta Petoviona z grobišči (dopolnjeno po Horvat et al. 2003, sl. 3, 4). Vir za relief in vodotoke: DTK 25, DMR 25 in starejše karte.

Fig. 2: The Roman town of Poetovio and its cemeteries at its peak (updated after Horvat et al. 2003, Figs. 3, 4). Geographical data: DTK 25, DMR 25 and several earlier maps.

Sl. 3: Pogled na Ptuj iz zraka, proti severovzhodu. V ospredju Vičava (središče Petovione) in prehod med Panoramo in Grajskim gričem. V ozadju območje Rabelčje vasi. Foto: K. Olaj, 2010.

Fig. 3: Aerial view of Ptuj, towards the northeast. Vičava (the center of Poetovio) and the pass between Panorama and Grajski grič in the foreground. Rabelčja vas in the background. Photo: K. Olaj, 2010.

Sl. 4: Ptuj, levi breg Drave. A: območje prikazano na prilogah 1–4. M. 1 : 25000. Vir: DTK 25.

Fig. 4: Ptuj, left bank of the Drava river. A: area presented in Inserts 1–4. Scale 1: 25000. Data: DTK 25.

V prazgodovinskih obdobjih so na širšem prostoru današnjega Ptuja ležale številne manjše naselbine (sl. 43–46).⁵ Najpomembnejša poselitvena točka je bil Grajski grič – razgledna in dobro branjena vzpetina tik nad rečnim prehodom. Privlačna za naselitev je bila tudi položnejša vzpetina Panorama. V celotni poselitveni zgodovini so bile zelo pomembne tudi rečne terase na Spodnji Hajdini, Zgornjem Bregu in v Rabelčji vasi (sl. 2, 43–46).

V mlajši železni dobi je Ptuj pripadal območju keltskih Tavriskov. Zelo verjetno v letu 15 pr. Kr. je bil kot del Noriškega kraljestva vključen v rimsko državo.⁶ Ime naselbine, ki se je razvila na začetku rimske dobe – *Poetovio* –, je verjetno predkeltsko.⁷

Kmalu je bilo območje *Petovione* iz strateško-vojaških razlogov prestavljeno v Ilirik. Verjetno za Vespazijana je bil Ilirik razdeljen na provinci Dalmacijo in Panonijo in *Petoviona* je postala del slednje. Vse 1. st. je bila *Petoviona* sedež legije – do 102/106 po Kr.

Po njenem odhodu je mesto dobilo pravice kolonije in naziv *Colonia Ulpia Traiana Poetovio*. Prebivalstvo so predstavljali emigranti iz Italije, tako trgovske družine kot tudi veterani, prišleki iz vzhodnih provinc ter sorazmerno maloštevilni keltski staroselci. V 2. in 3. st. je bila v *Petovion* osrednja uprava ilirske carine. Od 3. st. dalje je bil v mestu sedež škofa. Na začetku 4. st. je bila *Petoviona* vključena v provinco Norik. V 4. in 5. stoletju je opazna prisotnost manjših barbarskih skupin.⁸

Petoviona se je razvila ob brodu oziroma mostu čez Dravo in vzdolž glavne ceste, ki je povezovala Celejo s Savarijo. Ohranila je značilnost dolgega obcestnega mesta, sestavljenega iz več jeder, ki sta jih pogojevala reka in razgibano zemljišče (sl. 2).

Most čez Dravo je epigrafsko dokumentiran za časa cesarja Hadrijana.⁹ Na Vičavi je ležalo mestno središče z upravnimi zgradbami in forumom, na skrajnem zahodu, na Spodnji Hajdini, so stali uradi ilirske carine, razkošna bivališča so odkrili predvsem na Zgornjem Bregu in na

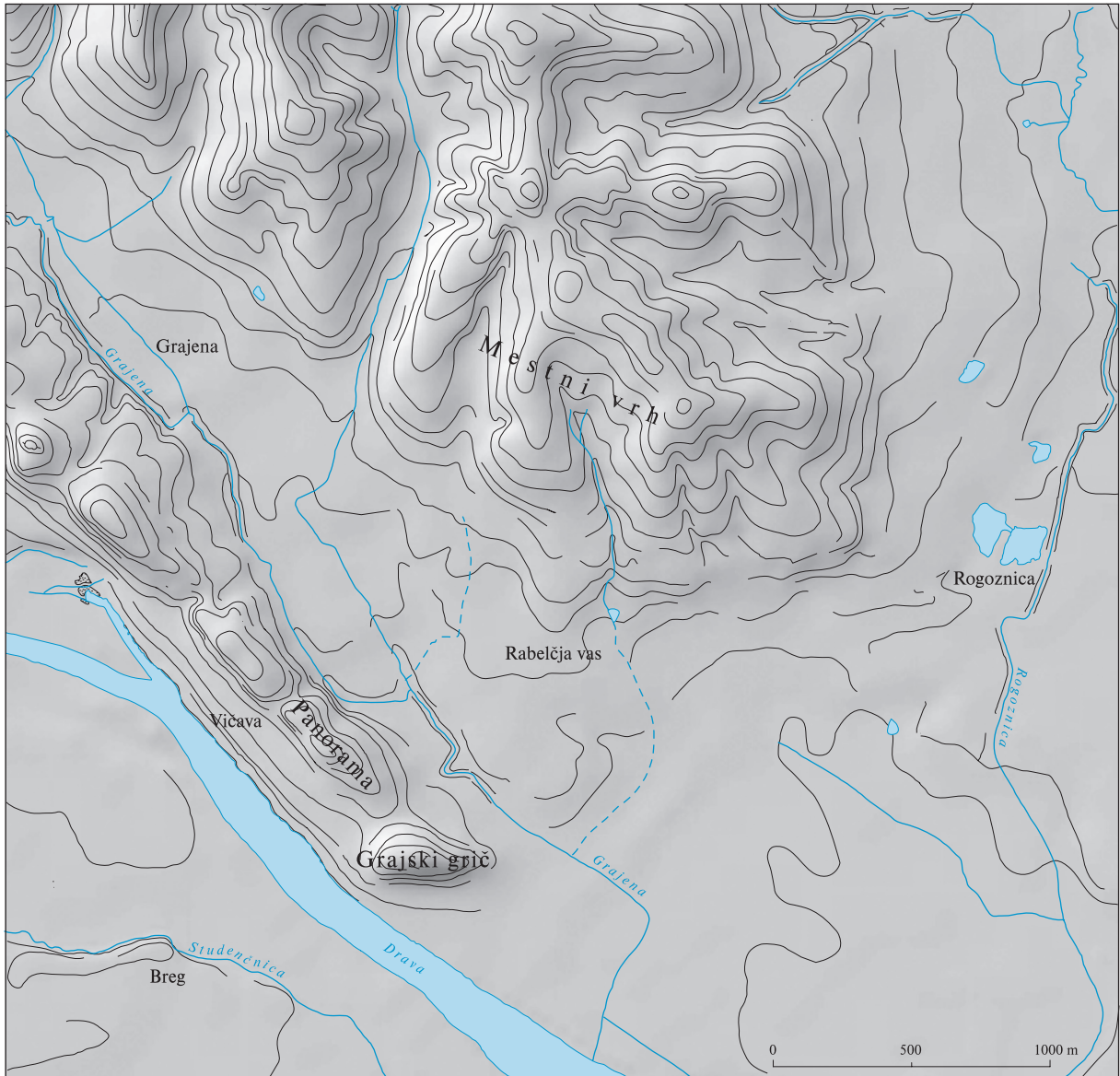
⁵ Horvat et al. 2003, 153–155.

⁶ Horvat et al. 2003, 155.

⁷ Šašel Kos 1997, 37.

⁸ Pregledi: Saria 1951; Horvat et al. 2003, 155–161. Pozna antika: Šašel Kos 1994.

⁹ Mráv 2002.

Sl. 5: Ptuj, levi breg Drave. Relief in vodotoki. M. 1 : 25000. Vir: DTK 25, DMR 25. Geografske informacije (pritoki Grajene) dodane po TTN 5 in drugih starejših kartah.

Fig. 5: Ptuj, left bank of the Drava river. Relief and water flows. Scale 1: 25000. Data: DTK 25, DMR 25. Geographical information (tributaries of the Grajena) is taken from TTN 5 and several earlier maps.

Panorami, celotno območje Rabelčje vasi pa je imelo izrazito obrtniški značaj, kjer so prevladovale velike lončarske delavnice. Na danes večinoma odplavljenem območju na desnem bregu Drave je bil v 1. st. verjetno legijski tabor. Ob mejah poselitvenega prostora so se širila grobišča, največji vzdolž zahodne vpadnice na Zgornji Hajdini in vzdolž vzhodne v Rabelčji vasi.

Največji obseg je mesto doseglo v 2. in 3. st., ko je bilo dolgo okoli 3,5 km. Končni zunanji obris je bil izrazito nepravilen, navznoter pa so bile mestne četrti organizirane v pravokotne ulične mreže.

Vse 4. st. se je Petoviona postopoma krčila, tako da sta bili na koncu stoletja poseljeni samo še vzpetini

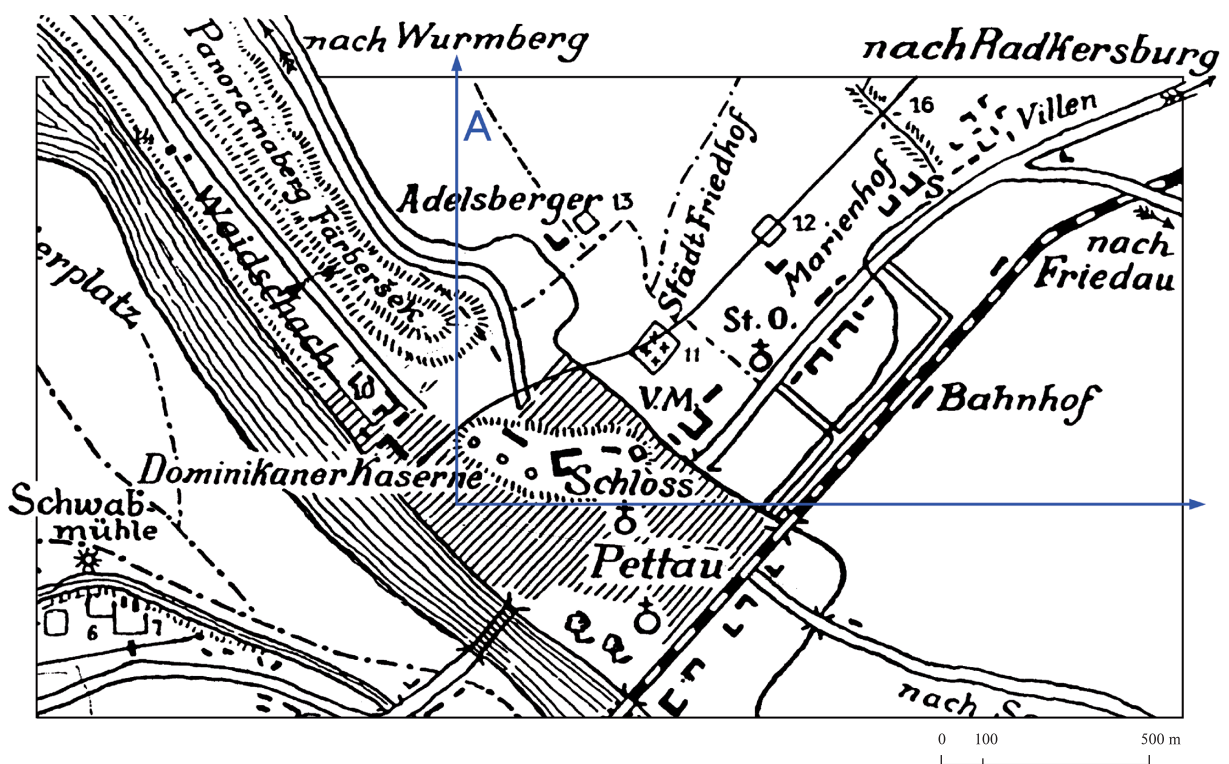
Grajski grič in Panorama ter verjetno ožje območje okoli mostu. Po sredini 5. st. ni več zanesljivih naselbinskih sledov ali ostankov grobišč.¹⁰

Območje Petovione je znova postalo pomembno v zgodnesrednjeveškem obdobju. Srednjeveško mesto Ptuj se je razvilo na južnih in zahodnih pobočjih Grajskega griča, to je na obrobju in zunaj območja rimske poselitve (sl. 14).¹¹

¹⁰ Horvat et al. 2003, 161–183.

¹¹ Horvat et al. 2003, 183; Curk J. 1999; Kosi 2009, 22–69.

KARTE ARHEOLOŠKIH NAJDIŠČ PTUJA IN TOPOGRAFSKI PREGLEDI

Sl. 6: Povečan izsek iz Skrabarjeve karte arheoloških najdišč Ptuja (Skrabar 1904, sl. 132). A: Rabelčja vas, območje prikazano na prilogah 1–4.

Fig. 6: Enlarged close-up of Skrabar's map of archaeological sites of Ptuj (Skrabar 1904, Fig. 132). A: Rabelčja vas, area presented in Inserts 1–4.

Arheološke raziskave Ptuja imajo dolgo zgodovino – od prve polovice 19. st. dalje.¹² Število podatkov, ki se vežejo na prostor, je bilo že na začetku 20. st. tako veliko, da je postalo nujno natančno kartiranje najdišč, arheoloških izkopavanj in naključnih najdb.

Viktor Skrabar je leta 1904 v preglednem članku o arheoloških najdiščih objavil shematizirano arheološko karto celotnega Ptuja s kratkim seznamom najdišč (izsek sl. 6).¹³

Leta 1911 sta Skrabar in Rudolf Gailhofer na osnovi katastrskih načrtov izdelala natančno topografsko karto v merilu 1 : 2880 (izseka sl. 7–8), ki jo je spremljal podroben seznam najdišč (sl. 9–10).¹⁴ Karta in seznam nista bila objavljena, hrani pa ju arhiv PMP. Karta je več desetletij predstavljala izhodišče za arheološke raziskave na Ptuj, saj sta jo gotovo uporabljala Mihovil Abramič in Balduin Saria, po drugi svetovni vojni pa je utonila v pozabo.

¹² Mikl Curk 1969; Žižek 1992; Vomer Gojkovič, Kolar 1993; Horvat et al. 2003.

¹³ Skrabar 1904, sl. 132.

¹⁴ Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911; Skrabar, *Text* 1911; prim. komentar v našem poglavju *Dokumentacija*.

Sl. 7: Pomanjšan izsek iz Skrabarjeve in Gailhoferjeve karte arheoloških najdišč Ptuja (Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911). Rabelčja vas, zahodni del. Foto: B. Farič, PMP.

Fig. 7: Reduced close-up of Skrabar's and Gailhofer's map of archaeological sites of Ptuj (Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911). Rabelčja vas, western part. Photo: B. Farič, PMP.

Abramič je v poročilu o izkopavanjih na Panorami leta 1914 objavil karto osrednjega dela Petovione (Grajski grič, Panorama, Vičava in Zgornji Breg) v merilu 1 : 6000 s seznamom najdišč. Prav tako kot karta iz leta 1911 je tudi ta izhajala iz prerisa katastrske karte.¹⁵ Karto in seznam je nekaj let pozneje ponovno objavil Saria v pregledu arheoloških odkritij Ptuja.¹⁶

Leta 1925 je izšel Abramičev vodnik po antičnem Ptujju s pregledno karto arheoloških najdišč (izsek sl. 11), ki pa zaradi manjšega merila ni tako natančna kot predhodne karte, pripadajoči seznam pa je bil zasnovan bolj poljudno.¹⁷

Istega leta je Walter Schmid v obsežen članek o rimski dobi vzhodnoalpskega prostora vključil tudi pregled arheologije Ptuja ter objavil arheološko karto Zgornjega Brega.¹⁸ Za arheološko topografijo Ptuja so pomembna tudi njegova raziskovanja na Spodnji Hajdini s karto arheoloških ostankov.¹⁹

¹⁵ Abramič 1914, sl. 136.

¹⁶ Saria 1922.

¹⁷ Abramič 1925a, pril.; id. 1925b, pril.

¹⁸ Schmid 1923–1924, 212–225, sl. 16.

¹⁹ Schmid 1935, 133, sl. 1; Vomer Gojkovič, Kolar 1993, 44.

Leta 1936 je Saria pripravil sistematičen topografski pregled Petovione z izčrpnim opisom najdišč.²⁰ Spremna karta, ki jo je izdelal Anton Smodič, pa je v majhnem merilu (1 : 12500) in zato manj natančna (izsek sl. 12). Delo je ohranilo svojo aktualnost vsaj pol stoletja, prav do velikih zaščitnih izkopavanj v sedemdesetih letih.

Po letu 1946 je bila v PMP izdelana velika razstavna stenska karta, v merilu 1 : 2880, ki je prikazovala arheološka najdišča na celotnem prostoru Ptuja (izsek sl. 13)²¹ in je bila prirejena po karti iz leta 1911.²²

Po drugi svetovni vojni izstopa natančen pregled rimske zgodovine in arheologije Petovione, s katerim je Balduin Saria dopolnil svoje topografsko delo.²³ Iva Mikl Curk se je posvetila topografiji grobišč,²⁴ medtem ko druga njena dela zajemajo manjša območja oziroma

²⁰ Klemenc, Saria 1936, 28–63.

²¹ *Arheološki zemljevid PMP*; prim. kometar v našem poglavju *Dokumentacija*.

²² Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911.

²³ Saria 1951.

²⁴ Mikl Curk 1990.

Sl. 8: Pomanjšan izsek iz Skrabarjeve in Gailhoferjeve karte arheoloških najdišč Ptuja (Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911). Rabelčja vas, vzhodni del. Foto: B. Farič, PMP.

Fig. 8: Reduced close-up of Skrabar's and Gailhofer's map of archaeological sites of Ptuj (Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911). Rabelčja vas, eastern part. Photo: B. Farič, PMP.

gre za krajše preglede.²⁵ V prvih desetletjih po drugi svetovni vojni so imeli raziskovalci večinoma težave s pripravo natančnih kartografskih podlag. Že zaradi formata knjig so preglede večjih območij oziroma celotnega Ptuja spremljale bolj ali manj shematične karte.²⁶

Potreba po celoviti in natančni umestitvi arheoloških podatkov na dobro kartografsko podlago je rasla

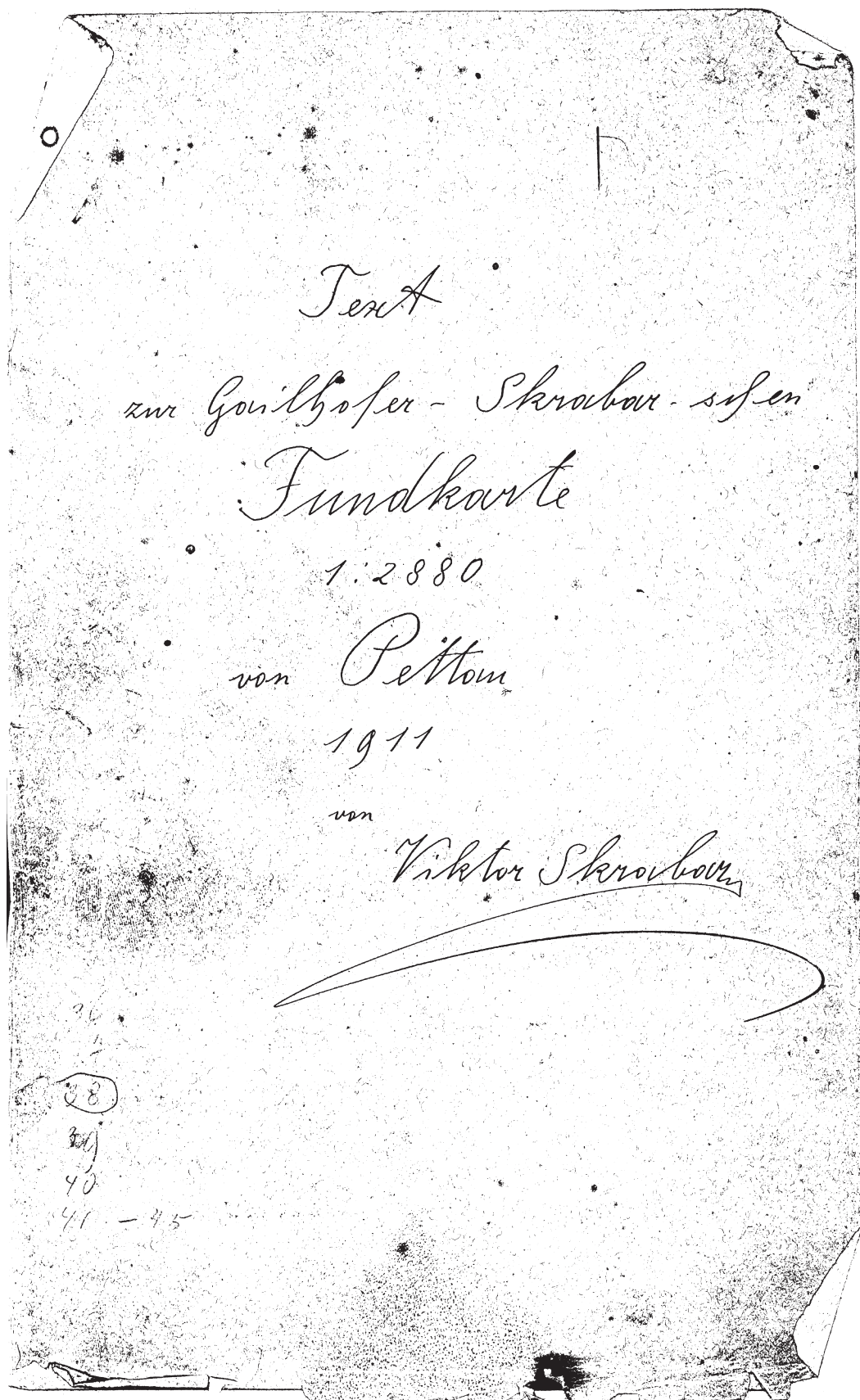
²⁵ Npr. Mikl Curk 1969b; ead. 1978; Mikl Curk, Tušek 1985.

²⁶ Npr. Mikl Curk 1978; ead. 1990, sl. 1; Lubšina Tušek 2004b, sl. 1; Tomanič Jevremov 2004, 10.

z objavljanjem starih muzejskih fondov in z množico novih zaščitnih izkopavanj. Tako je Janka Istenič z zelo natančnim vrednotenjem stare izkopavalne dokumentacije uspela rekonstruirati topografijo zahodnih grobišč Petovione.²⁷ V preglednem članku o razvoju in topografiji Petovione pa smo skušali že dolgo znanim podatkom priključiti najnovejše vedenje in hkrati vsak podatek tudi umestiti v prostor.²⁸

²⁷ Istenič 1999.

²⁸ Horvat et al. 2003.

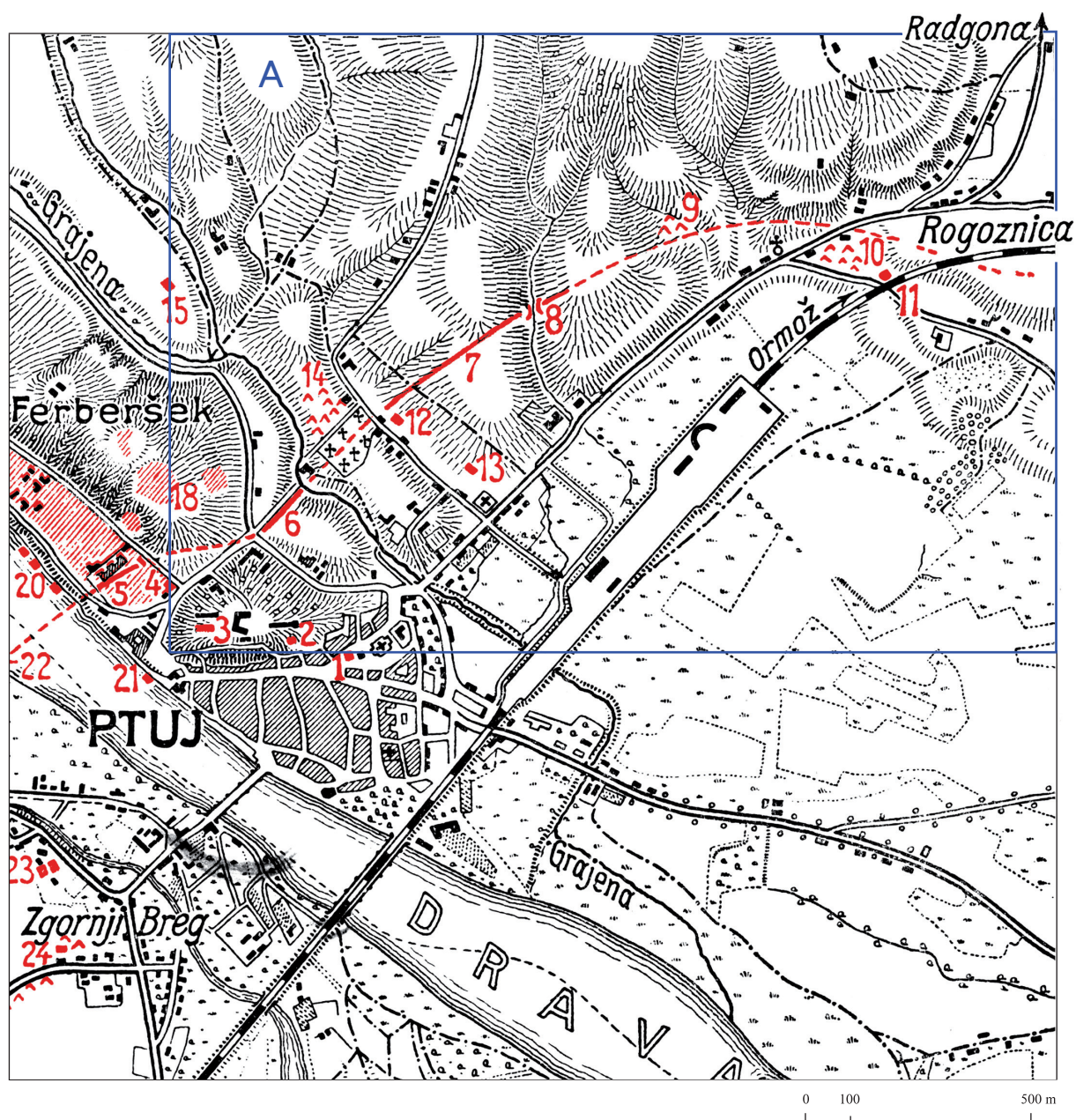

Sl. 9: Pomanjšana uvodna stran seznama ptujskih arheoloških najdišč s Skrabarjevim podpisom (Skrabar, *Text* 1911).
Fig. 9: Reduced frontispiece of the catalogue of archaeological sites of Ptuj with Skrabar's signature (Skrabar, *Text* 1911).

2.
Drehscheibenstein aus Traunsee.
C. J. L. III. 4069
Conze Röm. Bildwerke einheimischen Fundortes in Österreich
z. H. 1875 Tafel V, VI.
3.
Dolfscheibe aus Poetovio v. Traugott
Jahrb. f. Altertumskunde 3 B. S. 117 - 120
4.
Fundst. im Hofe des Hotels Osterberger v. Hofmann
Mitth. d. L. Komm. N. F. 27. Jahrg. 1901 S. 20. *Skrabar's Manuscript B*
5.
Fragment eines Römersteines Südfußes
C. J. L. III. 10882.
6.
Fünf mittelalterliche Gräberfelder auf Schloss Pheipethon
Skrabar Zeitschrift d. hist. Vereins für Steiermark
8. Jahrg. Heft 3 1910 S. 119 - 134.
7.
Hausgrabung Graf Herberstein 1907
Gehändereste.
8.
Römische Gräber im Acker des Minoritenkonvents.
Hofmann M. d. K. 27 Jg. Neue Folge 1901 S. 18.
9.
Gräberung Othomeer Museumsr. 1899. Marienhof Dornig
Hofmann wie sub 8 S. 19.
10.
Fund der römischen Straße
Bei Rigolbauarbeiten aufgedeckt, heute im Dornigacker
auf sichtbar.
11.
Weggesprengter röm. Brückenkopf
Skrabar Jahrb. d. h. k. L. K. 2. B. 1904 S. 191 S. 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.
12.
Röm. Spukgrube am Mauerhof.
Skrabar M. d. L. K. 1905 3. Folge 4. B. S. 302.

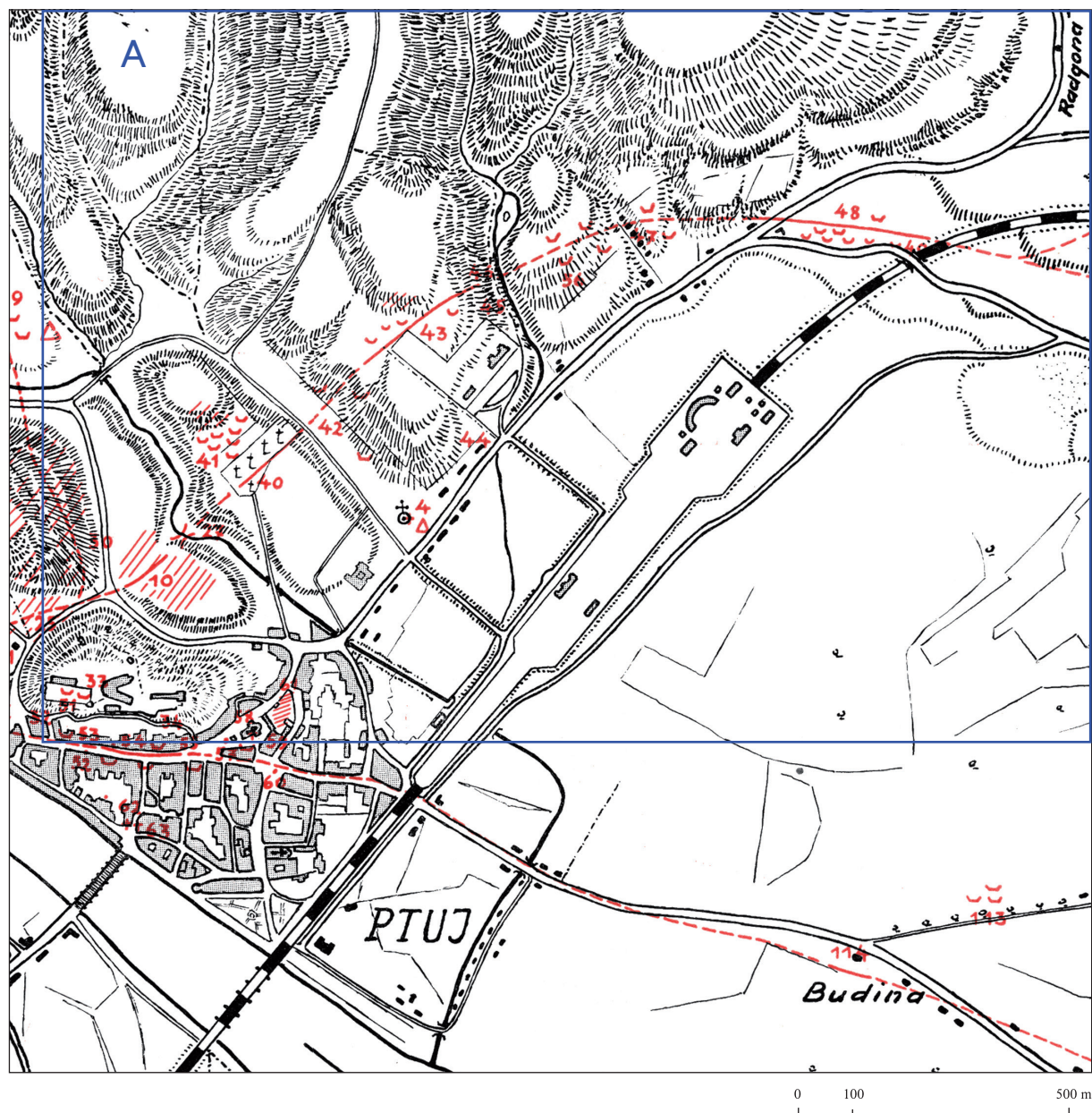
Sl. 10: Del seznama ptujskih arheoloških najdišč, Skrabarjev rokopis (Skrabar, Text 1911, stran 4). Pomanjšano.

Fig. 10: A part of the catalogue of archaeological sites of Ptuj, Scrabar's manuscript (Skrabar, Text 1911, page 4). Reduced.

Sl. 11: Povečan izsek iz Abramićeve karte arheoloških najdišč Ptuja (Abramić 1925a, pril. *Najdbovid Ptuja in okolice*). A: Rabelčja vas, območje prikazano na prilogah 1–4.

Fig. 11: Enlarged close-up of Abramić's map of archaeological sites of Ptuj (Abramić 1925a, Insert *Najdbovid Ptuja in okolice*). A: Rabelčja vas, area presented in *Inserts 1–4*.

Sl. 12: Izsek iz Klemencove in Sarijeve karte arheoloških najdišč Ptuja (Klemenc, Saria 1936, pril. *Detailplan von Poetovio*). A: Rabelčja vas, območje prikazano na *prilogah 1–4*.

Fig. 12: Close-up of Klemenc's and Saria's map of archaeological sites of Ptuj (Klemenc, Saria 1936, Insert *Detailplan von Poetovio*). Area presented in *Inserts 1–4*.

Sl. 13: Pomanjšan izsek iz karte arheoloških najdišč Ptuja (Arheološki zemljevid PMP). Območje kot na prilogah 1–4.

Fig. 13: Reduced close-up of the map of archaeological sites of Ptuj (Arheološki zemljevid PMP). Area presented in Inserts 1–4.

PROSTOR RABELČJE VASI

Sl. 14: Pogled iz zraka proti severu. V ospredju srednjeveški Ptuj, v ozadju območje Rabelčje vasi. Foto: K. Olaj, 2010.

Fig. 14: Aerial view towards the north. Medieval Ptuj in the foreground, Rabelčja vas in the background. Photo: K. Olaj, 2010.

V knjigi podrobno prikazujemo arheološke ostanke odkrite na območju Rabelčje vasi oziroma na prostoru med potokom Grajeno in naseljem Rogoznica (izvzeto je Naselje bratov Reš na levem bregu Grajene). Ta prostor zajema približno tretjino površine rimske Petovione, to je vzhodno mestno četrt z grobišči (sl. 2–4; pril. 1–4).

Pod blagimi pobočji Mestnega vrha se širi proti jugu nagnjena ravnica (sl. 5, 14–16). Tla so ilovnata, nepropustna. Številni jarki, odkriti pri arheoloških izkopavanjih kažejo, da je bilo potrebno stalno odvajati hudournne vode. Na območju Osnovne šole Ljudski vrt

(pril. 4: kat. št. 55) so opazili debele ilovnate nanose s pobočij Mestnega vrha.²⁹

Na jugu sega ravnica do roba stare dravske terase (okoli 228 m n. m.), ob kateri poteka današnja Potrčeva cesta, naslednica vzhodne vpadnice v srednjeveški Ptuj. Na terasi stoji cerkev sv. Ožbalta, prvič omenjena leta 1321. Poleg je bil v letih 1624–30 zgrajen Kapucinski samostan, ki so ga ukinili leta 1786. Za hišami ob cesti so se prvotno širila polja, v zadnjih štiridesetih letih pa je bilo skoraj vse območje gosto pozidano in spremenjeno.

²⁹ Podatek I. Žižek, izkopavanja 2009–10.

Sl. 15: Pogled iz zraka proti severovzhodu. Območje Rabelčje vasi, v ozadju Mestni vrh. Arhiv ZVKD Mb, foto: Kosi, 1986.
Fig. 15: Aerial view towards the northeast. Rabelčja vas in the foreground, Mestni vrh in the background. Archive ZVKD Mb, photo: Kosi, 1986.

Sl. 16: Pogled iz zraka proti jugozahodu. Območje Rabelčje vasi. Arhiv ZVKD Mb, foto: M. Lubšina Tušek, 2001.
Fig. 16: Aerial view towards the southwest. Rabelčja vas. Archive ZVKD Mb, photo: M. Lubšina Tušek, 2001.

Nekdanja oblikovanost prostora je nazorno poudarjena na starih topografskih kartah (*sl. 5, 11–12*).

Na zahodu ravnico omejuje globoka struga Grajene. Na tem delu se je približna smer njenega toka kljub občasnemu poplavljanju ohranila od prazgodovinskih obdobij dalje.³⁰ V srednjem veku pa je v spodnjem toku Grajena tekla bliže Grajskemu griču in tik pod srednjeveškim mestom.³¹

Ravnico so na več mestih prerezali potoki, ki pritekajo z Mestnega vrha in se stekajo v Grajeno (*sl. 5*). Eden od teh potokov je narisana na starih kartah (*sl. 11*: med točkama 14 in 15; *sl. 12*: levo zgoraj), danes pa ga pokrivata del Volkmerjeve ceste in povezovalna cesta med Volkmerjevo in Maistrovo ulico. Zaradi manjše natančnosti starih kart smo lahko njegov nekdanji tok samo približno označili na naših kartah (*sl. 5, 17*; *pril. 4*: A2,

³⁰ Arheološko ugotovljene naplavinke plasti ob Grajeni: M. Lubšina Tušek, *Let. por. Maribor* 1997, 164–165.

³¹ Baš 1933, 98–99; Schmid 1936, 97; Mikl 1962b, 187; Curk J. 1999, 3.

B1–2). Tudi drugi potok, ki napaja ribnik v Ljudskem vrtu, je še dobro viden na starih topografskih kartah. Po iztoku iz ribnika je tekel po današnji Župančičevi ulici, nato se je obrnil proti jugozahodu in se izlival v Grajeno (*sl. 6*: med napisi Marienhof, Villen, Bahnhof; *sl. 11*: ob št. 8; *sl. 12*: ob št. 41 in 49; *sl. 13*: ob št. 11). Na naše karte smo lahko razmeroma zanesljivo prenesli samo njegov srednji tok (*sl. 5, 33, 35, 47*; *pril. 4*: C2, D2). V trikotniku, ki sta ga pod teraso ob Potrčevi cesti zamejila spodnja tokova obeh potokov, ležijo arheološka najdišča (*pril. 4*: C4; kat. št. 45–48).

Na ravnino vzhodno od Ptuja, ki se širi pod teraso ob Potrčevi cesti (območje železniške proge), že sega nekdanje poplavno območje Drave in Grajene.³² Zato je bil ta prostor v preteklosti verjetno manj primeren za naselitev.

³² M. Lubšina Tušek, *Let. por. Maribor* 1998, 149: 6; Curk J. 1999.

PREGLED RAZISKOVANJ IN NAKLJUČNIH NAJDB V RABELČJI VASI

Na območju Rabelčje vasi je bilo od začetka 19. stoletja dalje vsaj 162 arheoloških odkritij in raziskav ter drugih bolj ali manj dokumentiranih posegov v arheološke plasti.³³ Vsi znani posegi so v nadaljevanju predstavljeni v kronološko urejenem seznamu. Iz razpredelnice je dobro vidna dinamika raziskovanj v Rabelčji vasi.

Do prve svetovne vojne je dokumentiranih 17 posegov, med katerimi prevladujejo naključne najdbe. Arheološka izkopavanja, v vseh primerih majhnega obsega, pa so bila samo na petih območjih. Med obema svetovnima vojnama je bilo deset posegov, od tega šest manjših raziskovalnih. Do začetka druge svetovne vojne so raziskave potekale pod okriljem Muzejskega društva, pod vodstvom različnih izkopavalcev: Vincenza Kohauta, Viktorja Skrabarja, Karla Tragaua, Hansa Winklerja in Mihovila Abramića. Raziskovanje območja Rabelčje vasi je bilo, v primerjavi z drugimi deli Ptuja, mnogo manj intenzivno, saj odkritja niso bila tako bogata in zanimiva. Poljedelske površine, na katerih ni bilo globokih posegov v tla, so se širile na večini prostora, ob novogradnjah, kot so bili bolnišnični sklop in posamezne vile vzdolž sedanje Potrčeve ceste, pa so arheološke najdbe prezrli.

Po drugi svetovni vojni se je mesto začelo vedno hitreje širiti na območje Rabelčje vasi. Hkrati se je okrepila skrb za arheološko dediščino, tako s pomočjo zakonodaje kot tudi z organizacijo javnih služb in zaposlitvijo arheologov v Pokrajinskem muzeju Ptuj in na Zavodu za varstvo kulturne dediščine Slovenije – Območna enota Maribor. V Rabelčji vasi so arheologi z velikim trudom in navkljub močnemu nasprotovanju nekaterih krogov v družbi dosegli, da so bile od sredine sedemdesetih let dalje arheološko raziskane celotne površine stavbišč pred gradnjami. Velike izkopane površine v Rabelčji vasi so bistveno pomagale k uveljavljanju dobre prakse zaščitnih arheoloških raziskovanj na celotnem območju Slovenije.

Iz petdesetih let poznamo štiri naključne najdbe, iz šestdesetih pa 12 naključnih najdb in nadzorov ter štiri izkopavanja. V sedemdesetih letih so začeli z obsežno

pozidavo celotnega prostora Rabelčje vasi s stanovanjskimi in javnimi stavbami. V tem desetletju je bilo na območju Rabelčje vasi 44 arheoloških izkopavanj. Raziskane so bile velike površine, številne akcije so trajale tudi več let. Pritisk novogradenj se je nadaljeval še v osemdesetih letih, ko je bilo 27 akcij, med njimi tudi velike. V devetdesetih letih je bilo še 25 akcij, vendar je tedaj šlo večinoma za manjša izkopavanja in nadzore pri gradnji komunalnih napeljav. Po letu 2000 je bilo le 17 arheoloških posegov.

Glavno težo predhodnih oziroma zaščitnih arheoloških raziskovanj so nosili arheologi Pokrajinskega muzeja Ptuj in Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Maribor. V Pokrajinskem muzeju Ptuj so delovali Iva Mikl Curk (1958–1965), Zorka Šubic (1965–1974), Marjana Tomanič Jevremov (1967–2010) in Blagoj Jevremov (1974–1989). Za Zavod za varstvo kulturne dediščine so raziskovali Mira Strmčnik Gulič (od 1973), Ivan Tušek (1975–2008) in Marija Lubšina Tušek (od 1983). Posamezna izkopavanja so vodili tudi drugi arheologi iz Pokrajinskega muzeja Ptuj: Bernarda Perc, Mojca Vomer Gojkovič in Ivan Žižek. Pri velikih zaščitnih izkopavanjih so v sedemdesetih letih priskočile na pomoč še ekipe pod vodstvom neodvisnih arheologinj Zilke Kujundžić, Paole Korošec in Fidrete Glamotanin ter Božidarja Slapšaka z Oddeleka za arheologijo Univerze v Ljubljani in Janeza Dularja z Inštituta za arheologijo SAZU.

Ob vedno novih terenskih akcijah je bila ogromna količina dokumentacije in gradiva iz izkopavanj v sedemdesetih in osemdesetih letih zelo težko obvladljiva. Navadno so bila objavljena predhodna poročila, samo majhen del izsledkov arheoloških izkopavanj pa je bil objavljen (glej poglavje *Katalog najdišč*).

SEZNAM ARHEOLOŠKIH ODKRITIJ V RABELČJI VASI

Seznam je urejen kronološko. Odkritja so v okviru enega leta razvrščena po kataloških številkah najdišč, večletne akcije pa so uvrščene po letu njihovega začetka.

³³ Pregled raziskav na celotnem območju Ptuja, npr.: Vomer Gojkovič, Kolar 1993; Horvat et al. 2003.

Leto	Kat. št.	Najdišče	Vrsta odkritja ali raziskave	Ustanova	Raziskovalec
pred 1818	11	Srednješolski center	naključna najdba	–	–
pred 1848	15	Mestno pokopališče	naključna najdba	–	–
okoli 1850	43	Cerkev sv. Ožbalta	naključna najdba	–	–
1858	79	Dornavska cesta	naključna najdba	–	–
okoli 1870	14	Ob Grajeni 16	naključna najdba	–	–
okoli 1896	50	Župančičeva ul., parc. 218	naključna najdba	–	–
pred 1897	55	Osnovna šola Ljudski vrt	naključna najdba	–	–
okoli 1897	77	Natašina pot (sever)	izkopavanje	MD	–
1898–99	11	Srednješolski center	izkopavanje	MD	V. Kohaut
1899	33	Rimska ploščad 1–6	izkopavanje	MD	–
konec 19./ zač. 20. st.	1	Volkmerjeva cesta 31	naključna najdba	–	–
1904	15	Mestno pokopališče	naključna najdba	–	–
1904	34	Rimska ploščad 11–15	naključna najdba	–	–
1905	42	Volkmerjeva cesta, parc. 524 in 525	naključna najdba, izkopavanje	MD	V. Skrabar
pred 1907	14	Ob Grajeni 16	naključna najdba	–	–
1908	64	Trubarjeva ul. 14	naključna najdba, izkopavanje	MD	K. Tragau
1911	43	Cerkev sv. Ožbalta	naključna najdba	–	–
1919–20	57	Kajuhova ul. 1, 3, 5	izkopavanje	MD	H. Winkler
1920	24	Križišče Kraigherjeve ul. in Rimske ploščadi	izkopavanje	MD	V. Skrabar
1920	65	Trubarjeva ul. 10	naključna najdba	–	–
1926	40	Potrčeva cesta 13–15	izkopavanje	MD	–
1927	43	Cerkev sv. Ožbalta	raziskava	MD	M. Abramić

Leto	Kat. št.	Najdišče	Vrsta odkritja ali raziskave	Ustanova	Raziskovalec
1932	43	Cerkev sv. Ožbalta	naključna najdba	–	–
1935	51	Sprehajalna pot, parc. 507	naključna najdba	–	–
pred 1936	15	Mestno pokopališče	naključna najdba	–	–
1937	11	Srednješolski center	izkopavanje	MD	M. Abramić
1937	13	Ob Grajeni, parc. 168/7	izkopavanje	MD	M. Abramić
1954	61	Levstikova pot 3	izkopavanje	PMP	B. Perc
1955–56	84	Gregorčičev drevored 1–11	naključna najdba	–	–
1958	39	Bolnišnica (vhod)	naključna najdba	–	–
1959	11/19	Srednješolski center, območje 19	naključna najdba	–	–
1960	47	Potrčeva cesta 2	naključna najdba	–	–
1961	56	Župančičeva ul., parc. 3980	nadzor	PMP	I. Mikl Curk
1961	57	Kajuhova ul. 1, 3, 5	izkopavanje	PMP	I. Mikl Curk
1962	63	Trubarjeva ul. 11–13	izkopavanje	PMP	I. Mikl Curk
1962	67	Trubarjeva ul. 7	izkopavanje	PMP	I. Mikl Curk
1962	74	Potrčeva cesta 63	nadzor	PMP	I. Mikl Curk
1963	48	Ciril-Methodov drevored 8	naključna najdba	–	–
1963	59	Žgečeva ul. 8	nadzor	PMP	I. Mikl Curk
1963	66	Žgečeva ul. 2	nadzor	PMP	I. Mikl Curk
1965	16	Tiha pot 5	nadzor	PMP	Z. Šubic
1965	18	Remčeva ul. 8–9	nadzor	PMP	Z. Šubic
1965	65	Trubarjeva ul. 10	naključna najdba	–	–
1967	45	Ciril-Methodov drevored 2	nadzor, izkopavanje	PMP	Z. Šubic

Leto	Kat. št.	Najdišče	Vrsta odkritja ali raziskave	Ustanova	Raziskovalec
1967	55	Osnovna šola Ljudski vrt	naključna najdba	–	–
1968	16	Tiha pot 5	nadzor	PMP	Z. Šubic
1968	17	Remčeva ul. 13–14	nadzor	PMP	Z. Šubic
1970	38	Bolnišnica (nova kirurgija)	nadzor	PMP	Z. Šubic
1972	43	Cerkev sv. Ožbalta	sondiranje	PMP	M. Tomanič Jevremov
1973	24	Križišče Kraigherjeve ul. in Rimske ploščadi	sondiranje	PMP	Z. Šubic
1973	25	Kraigherjeva ul. 5–9	sondiranje, nadzor	PMP	Z. Šubic
1973–74	25	Kraigherjeva ul. 5–9	sondiranje, izkopavanje	PMP	M. Tomanič Jevremov
1973	32	Rimska ploščad 7–10	sondiranje	ZVKD Mb	M. Strmčnik Gulič
1973	33	Rimska ploščad 1–6	sondiranje	ZVKD Mb	M. Strmčnik Gulič
1974	32	Rimska ploščad 7–10	naključna najdba	–	–
1975	21	Ulica 5. Prekomorske brigade 1	izkopavanje	PMP	B. Jevremov
1975–76	32	Rimska ploščad 7–10	izkopavanje	PMP	B. Jevremov
1975	33	Rimska ploščad 1–6	sondiranje	PMP	B. Jevremov
1975	36	Zdravstveni dom	izkopavanje	PMP	B. Jevremov
1975	39	Bolnišnica (vhod)	izkopavanje	PMP	B. Jevremov
1975?	85	Gregorčičev drevored 13	sondiranje	ZVKD Mb	M. Strmčnik Gulič
1976–77	11/1	Srednješolski center – izkopno polje 1	uničenje	–	–
1976–77	11/1	Srednješolski center – izkopno polje 1	sondiranje, nadzor	ZVKD Mb	I. Tušek
1976–77	11/15	Srednješolski center – izkopno polje 15	sondiranje	ZVKD	I. Mikl Curk
1976–77	11/16	Srednješolski center – izkopno polje 16	sondiranje	ZVKD	I. Mikl Curk
1976	27	Rimska ploščad 16–20	izkopavanje	PMP, OA FF	B. Jevremov, B. Slapšak

Leto	Kat. št.	Najdišče	Vrsta odkritja ali raziskave	Ustanova	Raziskovalec
1976–77	28	Rimska ploščad 18	izkopavanje	PMP	B. Jevremov
1976	30	Kotlovnica (Rimska ploščad)	izkopavanje	PMP	B. Jevremov
1976–78	35	Rimska ploščad, parc. 511/1 in 513/2	sondiranje, izkopavanje	PMP	B. Jevremov
1977–78	11/2	Srednješolski center – izkopno polje 2	izkopavanje	ZVKD Mb	M. Strmčnik Gulič
1977–78	11/3	Srednješolski center – izkopno polje 3	izkopavanje	ZVKD Mb	I. Tušek
1977	11/5	Srednješolski center – izkopno polje 5	izkopavanje	ZVKD Mb	I. Tušek
1977–78	20	Križišče Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade	izkopavanje	PMP	Z. Kujundžić
1977	27	Rimska ploščad 16–20	izkopavanje	PMP, IzA	B. Jevremov, J. Dular
1977	29	Rimska ploščad 21–23	izkopavanje	PMP	P. Korošec
1977	34	Rimska ploščad 11–15	uničenje	–	–
1977	34	Rimska ploščad 11–15	sondiranje	PMP	P. Korošec
1977	46	Potrčeva cesta 10	izkopavanje	PMP	B. Jevremov
1977–78	76	Natašina pot (jug)	sondiranje, nadzor	PMP, ZVKD Mb	B. Jevremov, I. Tušek
1977	83	Kvedrova ul. 2	sondiranje	PMP	F. Glamočanin
1978–81	8	Dijaški dom	nadzor, izkopavanje	ZVKD Mb	I. Tušek, M. Strmčnik Gulič
1978–79	11/4	Srednješolski center – izkopno polje 4	izkopavanje	ZVKD Mb	I. Tušek
1978	21	Ulica 5. Prekomorske brigade 1	izkopavanje	PMP	Z. Kujundžić
1978	22	Ulica 5. Prekomorske brigade, parc. 213/1	izkopavanje	PMP	Z. Kujundžić
1978	24	Križišče Kraigherjeve ul. in Rimske ploščadi	izkopavanje	PMP	Z. Kujundžić
1978	37	Bolnišnica (butanska postaja)	nadzor	ZVKD Mb	I. Tušek
1978	55	Osnovna šola Ljudski vrt	nadzor	PMP	Z. Kujundžić
1978	61	Levstikova pot 3	nadzor	PMP	Z. Kujundžić

Leto	Kat. št.	Najdišče	Vrsta odkritja ali raziskave	Ustanova	Raziskovalec
1978	62	Levstikova pot 2a	nadzor	PMP	Z. Kujundžić
1978	75	Potrčeva cesta 60	nadzor	ZVKD Mb	I. Tušek
1978	81	Bencinska črpalka	sondiranje	PMP	B. Jevremov
1979	11/6	Srednješolski center – izkopno polje 6	nadzor	ZVKD Mb	I. Tušek
1979	14	Ob Grajeni 16	izkopavanje	ZVKD Mb	I. Tušek
1980–81	6	Arbajterjeva ul. 3–5	izkopavanje	ZVKD Mb	I. Tušek
1980–81	7	Arbajterjeva ul. 7–10	sondiranje	ZVKD Mb	I. Tušek
1980–81	11/7	Srednješolski center – izkopno polje 7	izkopavanje	ZVKD Mb	M. Strmčnik Gulič
1980	11/13	Srednješolski center – izkopno polje 13	izkopavanje	ZVKD Mb	I. Tušek
1980	23	Garaže (Kraigherjeva ul.)	izkopavanje	PMP	B. Jevremov
1980	26	Rimska ploščad 24–25	izkopavanje	PMP	B. Jevremov
1981–83	3	Ulica 25. maja	izkopavanje	ZVKD Mb	I. Tušek
1981	11/8	Srednješolski center – izkopno polje 8	izkopavanje	ZVKD Mb	I. Tušek
1981	11/9	Srednješolski center – izkopno polje 9	izkopavanje	ZVKD Mb	I. Tušek
1982	5	Arbajterjeva ul. 1–2	izkopavanje	ZVKD Mb	I. Tušek
1982	11/10	Srednješolski center – izkopno polje 10	izkopavanje	ZVKD Mb	M. Strmčnik Gulič, I. Tušek
1982	11/11	Srednješolski center – izkopno polje 11	izkopavanje	ZVKD Mb	I. Tušek
1983	11/12	Srednješolski center – izkopno polje 12	nadzor	ZVKD Mb	I. Tušek
1983	11/13	Srednješolski center – izkopno polje 13	izkopavanje	ZVKD Mb	M. Strmčnik Gulič
1983	11/14	Srednješolski center – izkopno polje 14	izkopavanje	ZVKD Mb	M. Strmčnik Gulič
1984	11/15	Srednješolski center – izkopno polje 15	nadzor	ZVKD Mb	I. Tušek
1984–86	41	Dom upokojevcev	nadzor, izkopavanje	ZVKD Mb	I. Tušek

Leto	Kat. št.	Najdišče	Vrsta odkritja ali raziskave	Ustanova	Raziskovalec
1985	11/16	Srednješolski center – izkopno polje 16	nadzor	ZVKD Mb	I. Tušek
1985	54	Bolnišnica (Rentgen)	nadzor	ZVKD Mb	I. Tušek
1986	32	Rimska ploščad 7–10	nadzor	ZVKD Mb	I. Tušek
1986	43	Cerkev sv. Ožbalta	nadzor	ZVKD Mb	I. Tušek
1987	10	Peršonova ul. 13	sondiranje	ZVKD Mb	I. Tušek
1987	26	Rimska ploščad 24–25	sondiranje	ZVKD Mb	I. Tušek
1987–88	31	Rimska ploščad, parc. 511/3	sondiranje	ZVKD Mb	I. Tušek
1987–88	76	Natašina pot (jug)	sondiranje	ZVKD Mb	I. Tušek
1988	75	Potrčeva cesta 60	izkopavanje	ZVKD Mb	I. Tušek
1989–91	52	Porodnišnica	izkopavanje	ZVKD Mb	I. Tušek, M. Vomer Gojkovič
1990–91	49	Sprehajalna pot, parc. 505	sondiranje	ZVKD Mb	I. Tušek
1991	53	Sprehajalna pot, parc. 499	sondiranje	ZVKD Mb	I. Tušek
1992	41	Dom upokojencev	nadzor	ZVKD Mb	I. Tušek
1992–96	44	Panonska ul.	sondiranje, izkopavanje, nadzor	ZVKD Mb	I. Tušek, M. Lubšina Tušek
1995	11/15	Srednješolski center – izkopno polje 15	nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1995	55	Osnovna šola Ljudski vrt	naključna najdba	–	–
1996	16	Tiha pot 5	nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1997	41	Dom upokojencev	nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998	12	Gimnazija	izkopavanje	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	58	Zoisova pot 5	nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	59	Žgečeva ul. 8	nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	60	Žgečeva ul. 6	nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek

Leto	Kat. št.	Najdišče	Vrsta odkritja ali raziskave	Ustanova	Raziskovalec
1998–99	63	Trubarjeva ul. 11–13	nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	65	Trubarjeva ul. 10	nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	66	Žgečeva ul. 2	nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	68	Trubarjeva ul. 17	nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	69	Švajgerjeva ul. 3	nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	70	Bevkova cesta 3	nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	71	Bevkova cesta 5	nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	72	Križišče Bevkove ceste in Kariževe ul.	nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	73	Krambergerjeva pot 1	nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998	76	Natašina pot (jug)	nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	78	Bevkova cesta 15	nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	80	Potrčeva cesta 49	nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1999–2000	82	Policijska postaja	sondiranje, nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2000–01	1	Volkmerjeva cesta 31	površinski pregled, sondiranje	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2000	11/17	Srednješolski center – izkopno polje 17	izkopavanje	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2001	1	Volkmerjeva cesta 31	geofizikalna raziskava	OA FF	B. Mušič
2001	11/18	Srednješolski center – izkopno polje 18	izkopavanje	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2001	17	Remčeva ul. 13–14	nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2001	19	Groharjeva pot 1–2	nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2001–02	40	Potrčeva cesta 13–15	izkopavanje	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2001–02	41	Dom upokojencev	izkopavanje, nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2003	3	Ulica 25. maja	izkopavanje	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek

Leto	Kat. št.	Najdišče	Vrsta odkritja ali raziskave	Ustanova	Raziskovalec
2003	4	Ulica 5. Prekomorske brigade 10	izkopavanje	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2004–06	2	Volkmerjeva cesta 32	izkopavanje	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2005	9	Peršonova ul. 11	izkopavanje	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2005	55	Osnovna šola Ljudski vrt	izkopavanje	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2006	4	Ulica 5. Prekomorske brigade 10	izkopavanje	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2008	18	Remčeva ul. 8–9	nadzor	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2009	36	Zdravstveni dom	geofizikalna raziskava	ZVKD Mb	B. Mušič
2009–10	55	Osnovna šola Ljudski vrt	izkopavanje	PMP	I. Žižek

KATALOG NAJDIŠČ

POJASNILO H KATALOGU

V katalogu predstavljamo prostor Rabelčje vasi, ki zajema vzhodni del rimskega mesta Petoviona. Gre za veliko arheološko območje, v okviru katerega ločimo posamezna arheološka najdišča.

Izraz *arheološko najdišče* pomeni omejen prostor, od koder izvirajo arheološke najdbe. Razdelitev na najdišča nam pomaga pri orientaciji med množico arheoloških podatkov in temelji izključno na zgodovini raziskav. Zaradi goste pozidave je pretekla krajina v Rabelčji vasi slabo prepoznavna in je zato nismo mogli upoštevati pri zamejevanju in poimenovanju najdišč. Pri tem se tudi nismo mogli opreti na vrsto arheoloških ostankov, saj smo pogosto šele z analizo sklopa najdišč lahko zamejili obseg preteklih naselbin in grobišč. Pri bolj zapleteni zgodovini raziskav smo znotraj posameznih arheoloških najdišč razlikovali in posebej oštevilčili tudi *izkopna polja*.

Najdišča so označena s *kataloškim* številkami (*kat. št.*), ki si sledijo po geografskem zaporedju, približno od severozahoda proti jugovzhodu (glej *pril. 1–4*). Na območju Rabelčje vasi smo zasledili 85 najdišč.

Imena najdišč so predstavljala veliko težavo pri pravi kataloga. Na posamezno območje se lahko nanaša veliko različnih imen, ki se pojavljajo v literaturi in dokumentaciji (npr. *kat. št. 11*: Srednješolski center, Šolsko središče, ŠŠC, CSUI, remiza, kotlovnica, telovadnica, parkirišče, kompleks C, Minoritske njive itd.). Lahko pa je bilo isto ime v rabi na širšem prostoru (npr. Minoritske njive) ali za popolnoma različna najdišča (npr. Blok B2 se imenujejo tri različne stavbe). Nekatera imena, uporabljena v preteklosti, so se v sodobnem Ptujju izgubila (npr. Zihlerova ploščad, Marienhof). Veliko najdišč, ki še niso bila celovito objavljena, je v poročilih ali dokumentaciji poimenovano z delovnimi oziroma začasnimi imeni, ki še niso bila na široko uporabljena v strokovni literaturi.

Arheološke raziskave zadnjih štirih desetletij, ki jih je daleč največ, se vežejo na sodobne stavbe, ki jih z lahkoto prepoznamo na geografskih kartah in v živo. Zato smo najdišča dosledno poimenovali s sodobnimi imeni: z *imeni ulic* s *hišnimi številkami* oziroma z *imeni*

javnih zgradb. Kadar se najdišče ne veže na stavbo s hišno številko in je bilo to potrebno, smo imenu ulice dodali parcelno številko (npr. Rimska ploščad, parc. št. 511/3) oziroma smo uporabili prepoznavno funkcijo sodobnega objekta (npr. Kotlovnica [Rimska ploščad]). Nekajkrat smo morali imenu dodati še podrobnejšo obrazložitev lege v prostoru (npr. Bolnišnica [vhod], Natašina pot [jug]).

Najdišča smo umestili na karto v merilu 1 : 2500, ki je hkrati tudi pregledna karta za rimsko obdobje (*pril. 4*). Na posebnih kartah v merilu 1 : 5000 smo označili lege izkopnih polj (*pril. 1*), območja podrobnih slik (*pril. 2*) in prazgodovinska najdišča (*pril. 3*). Kadar je bilo mogoče, smo pripravili podrobne slike oziroma dodatne karte z bolj natančnimi podatki v večjih merilih (*sl. 17–41*). Podlaga za izdelavo kart je bil Digitalni katastrski načrt iz leta 2006, za katastrski občini 392 Krčevina in 400 Ptuj. Geografske podatke za plastnice in vode smo vzeli iz kart TTN 5. Stare pritoke Grajene (imena niso ohranjena) smo povzeli iz katastrskih načrtov za katastrsko občino Ptuj v merilu 1 : 1000 iz leta 1969 in iz starejših (šestdeseta leta 20. stoletja).³⁴

Kjer je bilo mogoče, smo omenili tudi arheološko negativna izkopna polja v bližini najdišč. Cilja, da bi jih sistematično zbrali, pa nismo mogli doseči.

Katalog najdišč je razdeljen na štiri poglavja po velikih kronoloških sklopih: prazgodovina, rimska doba, zgodnji srednji vek in pozni srednji vek z novim vekom. Posamezna najdišča se lahko pojavljajo večkrat, v različnih kronoloških sklopih. Na območju Rabelčje vasi nismo evidentirali prazgodovinskih, zgodnje-srednjeveških in srednje-novoveških najdišč, ki bi ne bila zajeta tudi v katalogu rimskih najdišč. Tako so v poglavje *Najdišča iz rimske dobe* vključena vsa najdišča in je v njem številčenje tekoče. V poglavjih *Najdišča iz prazgodovinskih dob*, *Najdišča iz zgodnjega srednjega veka* in *Najdišča iz poznega srednjega in novega veka* so upoštevana tista najdišča, ki vsebujejo posamezno kronološko fazo, oštevilčena pa so z istimi številkami kot na *pril. 1–4* in v poglavju *Najdišča iz rimske dobe*.

³⁴ Vse © Geodetska uprava RS.

V katalogu sledijo podatki kataloški številki in imenu najdišča v stalnem zaporedju:

DRUGA IMENA. Navajamo vse sodobne variante in vsa stara imena za posamezno najdišče. Vsebuje jih tudi *Indeks* na koncu knjige.

TIP. Arheološke ostanke opredeljujemo po osnovni funkciji v preteklosti: naselbina, grob, grobišče, cesta, jarek, posamične najdbe, nedoločeno.

NAČRTI. Navajamo priloge (*pril. 1–4*) z lego najdišča v kvadrantu, označenem s črko in številko (npr. *pril. 4 [C2]*). Sledi seznam slik s podrobnejšimi prostorskimi podatki.

LEGA. Središčna točka najdišča je določena z *geografskimi koordinatami*. *Parcelne številke* se nanašajo na Digitalni katastrski načrt iz leta 2006. Posebej smo navedli *stare parcelne številke*, s katerimi je bilo najdišče opredeljeno v starejši literaturi ali v neobjavljenih poročilih. Pogosto je prav identifikacija starih števil omogočila umestitev arheoloških podatkov na sodobno karto.

ZGODOVINA RAZISKAV. V predstavitvi osnovnih podatkov o poteku raziskav in naključnih najdbah smo izhajali iz literature in nekaterih neobjavljenih dokumentov.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV. Opis, ki se omejuje samo na najpomembnejše ostanke, smo povzeli po objavah in se samo včasih dodatno oprli na neobjavljena poročila in načrte. Nikoli pa opis ne temelji na analizi primarnega gradiva in terenske dokumentacije. Z bodočimi temeljnimi objavami najdišč bodo opisi v našem katalogu nujno preseženi.

Pri zgodovini raziskav in opisih ostankov smo uporabili dokumentacijo in literaturo, naštetu v seznamih na koncu kataloškega opisa posameznega najdišča. Samo pri bolj zapletenih najdiščih še posebej navajamo znotraj besedila konkretne dokumente in objave.

IZVREDNOTENJE PODATKOV. Izčrpna poročila ali temeljne objave so posebej omenjene.

DATACIJA. Dacijo smo dosledno povzeli po objavljenih podatkih. V primerih neobjavljenega gradiva bodo podrobnejše analize v prihodnosti gotovo omogočile bolj natančne datacije.

UMESTITEV. Najdišča so lahko natančno ali približno umeščena v prostor oziroma niso umeščena. Navajamo tudi vir (objavo ali dokument), na katerem temelji naša umestitev. V problematičnih primerih so tudi pojasnjeni razlogi za izbrano umestitev.

NEPREMIČNI OSTANKI. Posebej so omenjeni samo takrat, ko so ostanke ohranjeni na mestu.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE. Ime ustanove, ki hrani primarno dokumentacijo o najdišču.

HRAMBA PREDMETOV. Ime ustanove, ki hrani predmete. Pri nekaterih manjših in neobjavljenih najdiščih smo, kot dragocen podatek za identifikacijo, navedli tudi inventarne številke predmetov. Nismo pa inventarnih številk sistematično zbirali.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA. Seznam neobjavljenih dokumentov, uporabljenih pri opisu in umestitvi določenega najdišča. Na prvem mestu je vedno naveden zapisnik v Temeljni topografski zbirki arheoloških najdišč Ptuja (*Temeljna top. zbirka*), iz katerega smo izhajali v pripravi kataloga. Sledi navedba ostalih dokumentov po abecedi.

Okrajšano ime dokumenta predstavljajo ključne besede iz naslova (primer: *Arheološki zemljevid PMP; Temeljna top. zbirka*). Običajno so dodani tudi priimki avtorja ali avtorjev in pogosto, kadar so sestavni del naslova, tudi letnice. Na primer: Lubšina Tušek, *Načrti 2007–2010*; Gailhofer, Skrabar, *Fundkarte 1911*. Vsi uporabljeni dokumenti so posebej opisani in komentirani na koncu knjige v poglavju *Dokumentacija*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA. Abecedni seznam objav, iz katerih smo črpali topografske podatke.

DOPOLNILNA LITERATURA. Abecedni seznam objav, ki dodatno osvetljujejo arheološko gradivo.

V zgornjih dveh seznamih navajamo objavljena dela s priimkom avtorja in letnico (razlaga na koncu knjige v poglavju *Literatura*). Samo pri kratkih poročilih v revijah *Varstvo spomenikov* in *Letno poročilo Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Maribor* smo v seznamih navedli poleg avtorja tudi okrajšano ime revije (*Var. spom.* ali *Let. por. Maribor*) s številko in letnico, ta citat pa se ne ponovi v poglavju *Literatura*.

NAJDIŠČA IZ PRAZGODOVINSKIH DOB

1

Volkmerjeva cesta 31

DRUGA IMENA:

Štuki-marof, Marof, Proštijijski marof, Maierhof d. Probstei, Župnijska pristava, Štuki-marof – sever, Osnovna šola Olge Meglič (nerealizirano)

TIP:

Nedoločeno

NAČRTI:

Pril. 1 (A1), 3
Sl. 17

LEGA:

Koordinate: E 566991; N 143203
Parc. št.: 551, 552/2–3, 553/1–2, 559/4–5, 7 k. o. Krčevina pri Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

V letih 2000 in 2001 je zaradi načrtovane pozidave širšega območja M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) izvedla površinski pregled zemljišča severozahodno od nekdanje pristave (Štuki, Marof). Nato so naredili še štiri manjše sonde.

Leta 2001 so pod vodstvom B. Mušiča (OA FF) potekale geofizikalne raziskave.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Na jugovzhodnem delu zemljišča so pri površinskem arheološkem pregledu naleteli na maloštevilne prazgodovinske najdbe.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena prazgodovina.

UMESTITEV:

Natančna za sonde in območje geofizikalnih raziskav

(Mušič, *Poročilo* 2001; Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1741.
Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.
Mušič, *Poročilo* 2001.

LITERATURA:

–

2

Volkmerjeva cesta 32

DRUGA IMENA:

Štuki-marof, Marof, Proštijijski marof, Maierhof d. Probstei, Župnijska pristava, TEH center, Engrotuš, Štuki-marof – jug

TIP:

Nedoločeno

NAČRTI:

Pril. 1 (A2), 3
Sl. 17

LEGA:

Koordinate: E 567024; N 143046
Parc. št.: 560/1 k. o. Krčevina pri Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

V treh etapah, od oktobra 2004 do avgusta 2006, je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) raziskovala južno in jugovzhodno od nekdanje župnijske pristave (danes Volkmerjeva 32; Ritonja 2008, 1).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Najdišče leži na ravnici, ki pada proti jugu in je bila zamejena s potoki na zahodu in jugu (*sl. 17*).

V zemljeni plasti nad geološko osnovo so ležale premešane arheološke najdbe iz različnih obdobij. V poročilu so omenjene razpršene drobne najdbe iz neolitskega obdobja in iz mlajše železne dobe, ni pa bilo struktur (Lubšina Tušek, *Štuki-marof* 2004). V isti plasti so bili odkriti še predmeti in objekti iz rimske dobe ter zgodnjega srednjega veka (kat. št. 2 – rim. doba, zg. sr. vek, sr. in novi vek).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Neolitik in mlajša železna doba.

UMESTITEV:

Natančna (Lubšina Tušek, *Štuki-marof* 2004; ead., *Načrti* 2007–2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1741.
Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.
Lubšina Tušek, *Štuki-marof* 2004.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Ritonja 2008 (omemba).

4

Ulica 5. Prekomorske brigade 10

DRUGA IMENA:

Ulica 5. Prekomorske brigade 10, 10a–c (garaže); parc. 592/1 (parkirišče); parc. 596/5 (Trgovski center Spar)

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1 (B1), 3
Sl. 18

LEGA:

Koordinate: E 567348; N 143217
Parc. št.: 592/1, 7; 596/2, 5–6 k. o. Krčevina pri Ptuj
Stara parc. št.: 590/1, 592/1, 594, 596, 600, 603 k. o. Krčevina pri Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) je na območju raziskovala v letih 2003 in 2006 (podrobneje glej kat. št. 4 – rim. doba).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Nad geološko osnovo je bila najdena prazgodovinska naselbina s sledovi lesenih objektov stojkaste gradnje, ki jo M. Lubšina Tušek datira v pozno bronasto dobo. Posamezne stavbe so stale na obeh straneh širše struge (*sl. 18*: jarek 3), ki je v smeri sever–jug prečila območje. V času antične poselitve je bila struga že deloma zasuta.

Prazgodovinske ostanke je pokrivala antična naselbina (kat. št. 4 – rim. doba).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Pozna bronasta doba – Ha B (*Temeljna top. zbirka*, zap. 1743: M. Lubšina Tušek, pisno poročilo 2009).

UMESTITEV:

Natančna (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010; *Temeljna top. zbirka*, zap. 1743: M. Lubšina Tušek, pisno poročilo 2009).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1743 (M. Lubšina Tušek, pisno poročilo 2009).
Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

LITERATURA:

–

8

Dijaški dom

DRUGA IMENA:

Arbajterjeva ulica 6, Dom učencev, Kare A, kompleks B

TIP:

Grob

NAČRTI:

Pril. 1 (B2), 3
Sl. 19

LEGA:

Koordinate: E 567257 ; N 143019
 Parc. št.: 412 k. o. Krčevina pri Ptuj
 Stara parc. št.: 571 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

V letih 1978–79 sta I. Tušek in M. Strmčnik Gulič (ZVKD Mb) ob zahodnem robu gradbene jame Dijaškega doma odkrila osamljen prazgodovinski grob. Po vsem območju so prevladovale najdbe iz rimske dobe (kat. št. 8 – rim. doba).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Grob je vseboval žganino, kosti in keramično skodelo. Poročila ne omenjajo drugih prazgodovinskih plasti ali prazgodovinskih najdb v neposredni okolici. Najbližji grobovi, ki so iz pozne bronaste dobe, ležijo 200 m proti jugu (kat. št. 11: izkopno polje 2), naselbina iz pozne bronaste dobe pa okoli 175 m proti severu (kat. št. 4).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena prazgodovina.

UMESTITEV:

Približna (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010; Lubšina Tušek, *Kareja A in D*).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 337.
 Lubšina Tušek, *Kareja A in D*.
 Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Vomer Gojkovič 1996b, 231, 272, t. 1: 1 (grob 1).

11

Srednješolski center

DRUGA IMENA:

Volkmerjeva cesta 19; Šolsko središče; SŠC; CSUI; stavba SŠC; delavnice CSUI (= tehnične delavnice SŠC); remiza; izkop za kontejnerje; parkirišče (= parkirišče SŠC); Gimnazija – parkirišče (= parkirišče za Gimnazijo)

TIP:

Naselbina, grobišče

NAČRTI:

Pril. 1 (B2–3), 3
Sl. 20, 21, 42

LEGA:

Koordinate:

E 567252; N 142726 (naselbina, prehod med neolitikom in eneolitikom)
 E 576280; N 142739 (naselbina, prehod med srednjo in mlajšo bronasto dobo)
 E 567278; N 142779 (grobišče, pozna bronasta doba)
 Parc. št.: 168, 171, 174 k. o. Ptuj in južni vogal 568 k. o. Krčevina
 Stara parc.: št. 143, 144 k. o. Ptuj (prej k. o. Krčevina)

ZGODOVINA RAZISKAV:

Na območju Minoritskih njiv in poznejšega Srednješolskega centra so potekala številna arheološka izkopavanja v obdobju med 1898 in 2001. Raziskana so bila omejena območja, ki smo jih poimenovali izkopna polja (1–18; *sl. 20–21*). Pregled vseh raziskav po izkopnih poljih je podan v poglavju o rimski dobi (kat. št. 11 – rim. doba).

Ostanki iz prazgodovinskega obdobja so bili odkriti na vzhodnem in južnem predelu območja Srednješolskega centra, na izkopnih poljih 2–4, 7–10, 13–14, 17–18 (*sl. 20–21, 42*).

Izkopno polje 2:

Osem žganih grobov iz pozne bronaste dobe – Ha B. Plast s posameznimi odlomki prazgodovinske keramike je verjetno ostanek uničenih grobov (*sl. 20: 2; 42: 2*; izkopavanja od novembra 1977 do marca 1978; objava: Strmčnik Gulič 1980; ead. 1985; omembe: Mikl Curk 1979a; Strmčnik Gulič 1988–1989, 147).

Izkopno polje 3:

Prazgodovinska keramika je bila najdena pod in med rimskimi grobovi (*sl. 20: 3; 42: 3*; izkopavanja 1977–78; Tušek, Strmčnik Gulič 1978, 23).

Izkopno polje 4:

Naselbina s prehoda med srednjo in mlajšo bronasto dobo (*sl. 20: 4; 42: 4*; izkopavanja 1978–79; Strmčnik Gulič 1985, pril. 2; ead. 1988–1989, pril. 1).

Izkopno polje 7:

Naselbina iz prehodnega časa med neolitikom in eneolitikom. Gradivo je ležalo skupaj z žganino na poglobljenem območju, površine okoli 100 m², ki je verjetno predstavljalo ostanek stanovanjskih jam.

Na celotnem izkopnem polju se je širila še naselbina s prehoda med srednjo in mlajšo bronasto dobo, od katere so se ohranile številne jame za stojke in štiri peči oziroma kurišča (*sl. 20: 7; 21: 7; 42: 7*; izkopavanja 1980–81; Strmčnik Gulič 1983b; ead. 1985, 377; ead. 1988–1989).

Izkopno polje 8:

Območje sonde sodi v okvir naselbine s prehoda med srednjo in mlajšo bronasto dobo (*sl. 20: 8; 21: 8; 42: 8; izkopavanja 1981; Lubšina Tušek 2004a, 73*).

Izkopno polje 9:

Naselbina s prehoda med srednjo in mlajšo bronasto dobo (*sl. 20: 9; 21: 9; 42: 9; izkopavanja 1981; Strmčnik Gulič 1985, pril. 2; ead. 1988–1989, pril. 1*).

Izkopno polje 10:

Naselbina s prehoda med srednjo in mlajšo bronasto dobo je pokrivala celoten prostor.

Na sredi izkopnega polja so odkrili štiri žgane grobove iz pozne bronaste dobe – Ha B (*sl. 20: 10; 21: 10; 42: 10; izkopavanja 1982; Strmčnik Gulič 1982; ead. 1984, 199–201; ead. 1985; ead. 1988–1989*).

Najdeni so bili tudi maloštevilni odlomki poznolatske keramike (podatek J. Dular, 2010).

Izkopno polje 13:

Naselbina s prehoda med srednjo in mlajšo bronasto dobo s številnimi večjimi vkopi (*sl. 20: 13; 21: 13; 42: 13; izkopavanja 1983; Strmčnik Gulič 1983a, 48; ead. 1984, 201; ead. 1985, pril. 2; ead. 1988–1989*).

Izkopno polje 14:

Naselbina s prehoda med srednjo in mlajšo bronasto dobo.

Ob robu izkopa so odkrili žgani grob iz pozne bronaste dobe – Ha B (*sl. 20: 14; 42: 14; izkopavanja 1983; Strmčnik Gulič 1983a, 49; ead. 1984, 201; ead. 1985, pril. 2; ead. 1988–1989*).

Izkopno polje 17:

Območje naselbine s prehoda med neolitikom in eneolitikom ter tudi območje naselbine s prehoda med srednjo in mlajšo bronasto dobo (*sl. 20: 17; 21: 17; 42: 17; izkopavanja 2000; Lubšina Tušek 2004a, 73–76; Pajnkriher Prem 2000*).

Izkopno polje 18:

Naselbina s prehoda med srednjo in mlajšo bronasto dobo.

V naselbinsko plast so bili vkopani grobovi iz pozne bronaste dobe. Prazgodovinski ostanki so bili ločeni od rimskih z do 25 cm debelim ilovnatim nanosom (*sl. 20: 18; 21: 18; izkopavanja 2001; Lubšina Tušek, Parkirišče 2001*).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Območje nekdanjih Minoritskih njiv oziroma sodobnega Srednješolskega centra leži na ravnici nad Grajeno (*sl. 12: 41*).

Naselbina s prehoda med neolitikom in eneolitikom:

Naselbinska plast je bila najdena na manjšem območju, v izkopnih poljih 7 in 17. V izkopnem polju 7 so na površini okoli 100 m² odkrili dve plitvi poglobitvi, zapolnjeni z žganino, ki sta verjetno predstavljali ostanke stanovanjskih jam. Radiokarbonska datacija lesa iz ene od jam kaže na čas 4540–4350 pr. Kr. (Strmčnik Gulič 1985, 377; ead. 1988–1989, 147; Lubšina Tušek 2004a, 74–75).

Naselbina s prehoda med srednjo in mlajšo bronasto dobo:

Bronastodobna naselbina leži na istem prostoru kot neolitsko-eneolitska, samo da je mnogo razsežnejša. Keramika je zelo podobna oblikam, ki so bile odkrite na naselbini Oloris pri Dolnjem Lakošu in so datirane na prehod med srednjo in mlajšo bronasto dobo – v stopnje Bd C2 in D ter v Ha A1 (Dular 1999, 89–90, 95–96; Teržan 1999, 100–102, 132–134; Dular 2002, 163–174).

Naselbinske sledove so opazovali v izkopnih poljih 4, 7–10, 13–14, 17–18, torej na območju, velikem približno 120 × 150 m. Naselbina je bila enoplastna. Lesene stavbe so bile grajene s pokončnimi stojkami – ohranjene so jame za stojke – in stenami, izdelanimi iz prepleta in ometanimi z ilovico. M. Lubšina Tušek je rekonstruirala pravokotne tlorise stavb v dveh fazah (*sl. 42*). Med stavbami so ležale shrambene jame. Odkrili so zgostitev večjih in bolj plitvih jam (izkopno polje 13) in štiri kurišča oziroma peči (izkopno polje 7; opisi naselbine: Strmčnik Gulič 1984, 199–200; ead. 1985, 377–378; ead. 1988–1989; rekonstrukcija tlorisov: Lubšina Tušek 2004a, 73).

Grobišče iz pozne bronaste dobe:

Žgani grobovi so ležali v dveh ločenih skupinah, en grob pa je bil osamljen (izkopna polja 2, 10 in 14; *sl. 20, 42*). Sodijo v pozno bronasto dobo – Ha B (Strmčnik Gulič 1980; ead. 1985, 378–385; ead. 1988–1989, 147; prim. Teržan 1999, 137).

Pozna latenska doba:

Posamični odlomki keramike kažejo na rabo prostora v poznolatskem obdobju (izkopno polje 10; podatek J. Dular, 2010).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Kratka poročila o izkopavanjih so redno izhajala v reviji *Var. spom.* in v publikaciji *Let. por. Maribor*. Objavljeni in izvrednoteni so bili grobovi iz pozne bronaste dobe (Strmčnik Gulič 1980; ead. 1985) in del naselbine s prehoda med srednjo in mlajšo bronasto dobo (Strmčnik Gulič 1988–1989).

DATACIJA:

Naselbina s prehoda med neolitikom in eneolitikom (objava manjšega dela gradiva in radiokarbonska data-

cija; Lubšina Tušek 2004a, 74–75).

Naselbina s prehoda med srednjo in mlajšo bronasto dobo – Bd C2, Bd D, Ha A1 (objava gradiva: Strmčnik Gulič 1988–1989; datacija in kulturna opredelitev: Dular 2002, 163–174).

Grobišče iz pozne bronaste dobe – Ha B (Strmčnik Gulič 1980; ead. 1985).

UMESTITEV:

Za umestitev izkopnih polj glej kat. št. 11 – rim. doba.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

Raziskave po letu 1974: ZVKD Mb; Ministrstvo za kulturo RS, INDOK center (Curk, SŠC).

HRAMBA PREDMETOV:

Raziskave po letu 1974: ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 136, 164, 385, 462, 970, 1211, 1213, 1585, 1616–1619.

Curk, SŠC.

Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

Lubšina Tušek, *Parkirišče* 2001.

Lubšina Tušek, SŠC.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Lubšina Tušek 2004a, 73–76 (izkopni polji 8, 17).

Mikl Curk 1979a, *Var. spom.* 22, 307–309 (izkopno polje 2).

Strmčnik Gulič 1980 (izkopno polje 2).

Strmčnik Gulič 1982, *Let. por. Maribor* 1982, 63–64 (izkopno polje 10).

Strmčnik Gulič 1983a, *Let. por. Maribor* 1983, 48–49 (izkopni polji 13–14).

Strmčnik Gulič 1983b, *Var. spom.* 25, 193–194 (izkopno polje 7).

Strmčnik Gulič 1984, *Var. spom.* 26, 199–201 (izkopna polja 10, 13–14).

Strmčnik Gulič 1985 (izkopna polja 2–4, 7, 9–10, 13–14).

Strmčnik Gulič 1988–1989, 147, 151 (izkopna polja 2–4, 7, 9–10, 13–14).

Tušek, Strmčnik Gulič 1978, *Let. por. Maribor* 1978 (1979), 22–23 (izkopna polja 1–3).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Dular 1999.

Dular 2002, 163–174.

Horvat et al. 2003, 153–154, op. 14, 17, 21.

Pajnkhofer Prem 2000 (izkopno polje 17).

Teržan 1999.

12

Gimnazija

DRUGA IMENA:

Volkmerjeva cesta 15, Gimnazija Ptuj, Gimnazija – vzhodni del objekta

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1 (A3, B4), 3

Sl. 20, 42

LEGA:

Koordinate: E 567212; N 142715

Parc. št.: 168/1, 168/7 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 143, 144 k. o. Ptuj (prej k. o. Krčevina)

ZGODOVINA RAZISKAV:

M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) je na območju zaščitno izkopavala od marca do novembra 1998.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Najdišče leži na blagem pobočju ob levem bregu Grajene. Prepredeno je z vzdolžnimi in prečnimi odvodnimi jarki, od katerih nekateri sodijo v prazgodovinsko obdobje. Izkopali so ostanke iz prazgodovinskega in rimskega časa (kat. št. 12 – rim. doba).

Prazgodovinske najdbe so verjetno povezane z naselbinskimi ostanki, odkritimi na območju Srednješolskega centra (kat. št. 11).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Bronasta doba in starejša železna doba (Lubšina Tušek 1998).

UMESTITEV:

Natančno rob izkopa po objavi (Lubšina Tušek 2004a, delni načrt na str. 73) in dokumentaciji (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 969, 1584.

Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Lubšina Tušek 1997, *Let. por. Maribor 1997* (1999), 189: 14 (omemba).

Lubšina Tušek 1998, *Let. por. Maribor 1998* (2000), 169–172 (poročilo).

Lubšina Tušek 2004a, 73 (delni načrt izkopa).

15

Mestno pokopališče

DRUGA IMENA:

Tiha pot, Staro pokopališče, Pokopališče pri cerkvi sv. Jožefa, Kirchhof, Stadtfriedhof, Friedhof

TIP:

Nedoločeno

NAČRTI:

Pril. 1 (B3), 3

Sl. 6: 11; *12:* 40; 20; 21

LEGA:

Koordinate: E 567333; N 142670

Parc. št.: 599–603 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 185 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1904 so našli srebrno atiško tetradrahmo (Skrabar 1904, 212; id. 1905c; Klemenc, Saria 1936, 42: 40; *FMRSI 2*, str. 307, št. 434/25: 1).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Srebrnik, tako kot ostale najdbe s pokopališča, nima ožjih najdiščnih podatkov. Prevladujejo posamične najdbe iz rimske dobe (kat. št. 15 – rim. doba).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

FMRSI 2, str. 307, št. 434/25: 1.

DATACIJA:

Novec, kovan 88 pr. Kr.

UMESTITEV:

–

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

–

HRAMBA PREDMETOV:

Tetradrahma je bila prvotno v privatni zbirki Kodella v Gradcu (Skrabar 1905c), danes neznano kje.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 650.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

FMRSI 2, str. 307, št. 434/25: 1.

Klemenc, Saria 1936, 42: 40.

Skrabar 1904, 191–192, 212, sl. 132: 11.

Skrabar 1905c.

23

Garaže (Kraigherjeva ulica)*Drugo ime:*

Garaže tripleks

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1 (B2), 3

Sl. 24

LEGA:

Koordinate: E 567443; N 142949

Parc. št.: 178/ 1, 14, 19 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Na območju bodočega gradbišča garaž je B. Jevremov (PMP) raziskoval od 27. 3. do 16. 6. 1980.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Odkrili so plast temno sive ilovice z odlomki prazgodovinske lončenine in prežganega glinastega ometa, pod njo je bila rumena ilovica z obrisimi stojk in brun prazgodovinskih hiš. Prazgodovinsko plast je pokrivala rimskodobna.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Pozna bronasta doba in starejša železna doba; Ha B – Ha C (podatek J. Dular, 2010).

UMESTITEV:

Natančna (Jevremov, *Sestavljeni načrt*).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 364.

Jevremov, *Sestavljeni načrt*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:
Jevremov 1983, *Var. spom.* 25, 232–234, sl. 50 (kratko poročilo).

DOPOLNILNA LITERATURA:
Horvat et al. 2003, 154, op. 21, sl. 2 (omemba, datacija).

24 Križišče Kraigherjeve ulice in Rimske ploščadi

DRUGA IMENA:
Kompleks peči, Kraigherjeva ulica, Volkmerjeva cesta (čas pred gradnjo Kraigherjeve ulice), posestvo Paula Orniga, Vedernjakov travnik, severno od cerkve sv. Ožbalta

TIP:
Naselbina

NAČRTI:
Pril. 1 (B2), 3
Sl. 24, 25

LEGA:
Koordinate: E 567456; N 142897
Parc. št.: 178/1, 13, 15; 200/2 k. o. Ptuj
Stara parc. št.: 196, 178/1–2, 513 k. o. Ptuj (različna obdobja)

ZGODOVINA RAZISKAV:
Leta 1973 je na območju sondirala Z. Šubic (PMP; *sl. 25: 24; sonde 6, 14–25*).

Leta 1974 (med 13. 8. in 18. 12.) so potekala obsežna izkopavanja, ki jih je vodil B. Jevremov (PMP; velika strnjena površina in posebna sonda; *sl. 24: 24; 25: 24*).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:
Najdena je bila prazgodovinska naselbinska keramika. Možne prazgodovinske naselbinske strukture je verjetno uničila intenzivna rimskodobna izraba prostora (kat. št. 24 – rim. doba).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:
–

DATACIJA:
Pozna bronasta doba – Ha B.

UMESTITEV:
Natančna za sondiranje leta 1973 (Šubic, Tomanič Jevremov, *Situacijski načrt* 1973) in izkopavanja leta 1974 (Jevremov, *Sestavljeni načrt*).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:
PMP.

HRAMBA PREDMETOV:
PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:
Temeljna top. zbirka, zap. 945.
Šubic, Tomanič Jevremov, *Situacijski načrt* 1973.
Jevremov, *Sestavljeni načrt*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:
Jevremov 1977, *Var. spom.* 21, 248 (kratko poročilo).

DOPOLNILNA LITERATURA:
Horvat et al. 2003, 154–155, op. 21, sl. 2 (približna umestitev).

25 Kraigherjeva ul. 5–9

DRUGO IME:
Volkmerjeva cesta

TIP:
Naselbina

NAČRTI:
Pril. 1 (B2), 3
Sl. 24, 25

LEGA:
Koordinate: E 567412; N 142872
Parc. št.: 178/8, 10, 13 k. o. Ptuj
Stara parc. št.: 178/2 (pot) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:
Leta 1973 (od 18. 6. do 2. 7.)³⁵ je Z. Šubic (PMP) na Kraigherjevi ulici v gradnji in na parcelah, ki ležijo severno od nje, sondirala in nadzorovala izkope jarkov (*sl. 25: sonde 1–31, jarek 1, 2*).

Še v istem letu 1973 (med 5. 7. in 16. 7. ter od 16. 10. do 12. 12.) je s sondiranjem nadaljevala M. Tomanič Jevremov (PMP): razširila je sondo 10 ter izkopala sonde 10 A–10 G (*sl. 25*).

Leta 1974 je sledilo raziskovanje Tomanič Jevremove na mestu kleti hiše Kraigherjeva 6 (*sl. 25*).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:
Na parceli Kraigherjeva 6 so v sondi 10 F dobili jame lesenih stojk stavb in prazgodovinske drobne najdbe. Najdena je bila tudi 1,7 m globoka jama. Njene stene so bile obložene s prepletom iz vejevja,

³⁵ Datum izkopavanja popravila Z. Šubic.

zapolnjena pa je bila s prazgodovinskimi in rimskimi drobnimi najdbami. Iz objave ni jasno, kdaj je bila jama v rabi (Tomanič Jevremov 1974, 186). Na mestu kleti hiše Kraigherjeva 6 so odkrili sledove kolov dveh prazgodovinskih hiš, ki sta bili usmerjeni od jugozahoda proti severovzhodu (Tomanič Jevremov 1977). Arheološko negativna je bila sonda 10 E (Tomanič Jevremov 1974, 186).

Na parceli Kraigherjeva 8 je bila v sondi 10 odkrita prazgodovinska naselbinska plast (Šubic 1974, 208). Pri razširitvi sonde je bila izkopana jama elipsaste oblike, zapolnjena z glinastim ometom, keramiko, živalskimi kostmi in žganino (Tomanič Jevremov 1974, 185). Arheološko negativni sta bili sondi 10 A in 10 D (Tomanič Jevremov 1974, 186).

Na poti ob stavbi Kraigherjeva 9 so v sondi 10 G dobili jame lesenih stojk stavb in prazgodovinske drobne najdbe (Tomanič Jevremov 1974, 186).

Prazgodovinsko plast je praviloma pokrivala rimska plast (Šubic 1974, 208; Tomanič Jevremov 1974, 186; Tomanič Jevremov 1977; kat. št. 25 – rim. doba).

IZVREDNOTENJE PODATKOV :

–

DATACIJA:

Starejša železna doba – Ha C (podatek J. Dular, 2010).

UMESTITEV:

Natančna za sondiranje leta 1973 (Šubic, Tomanič Jevremov, *Situacijski načrt* 1973).

Približna za sondiranje leta 1974 v kleti Kraigherjeva 6.

HRAMBA IZKOVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 947.

Šubic, Tomanič Jevremov, *Situacijski načrt* 1973.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Šubic 1974, *Var. spom.* 17–19/1, 207–208 (kratko poročilo za sondiranje 1973).

Tomanič Jevremov 1974, *Var. spom.* 17–19/1, 184–186 (kratko poročilo za sondiranje 1973).

Tomanič Jevremov 1977, *Var. spom.* 21, 247 (kratko poročilo za izkopavanje 1974).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 154–155, op. 21, sl. 2 (približna umestitev).

Jevremov 1978, 59, t. 25: 1–6 (izbor gradiva iz sonde 10).

Strmčnik Gulič 1980, 61 (datacija).

Tomanič Jevremov 1985, 389 (datacija, obseg naselbine).

26

Rimska ploščad 24–25

DRUGA IMENA:

Trgovina Rimska peč, Ziherlova ploščad

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1 (B2–C2), 3

Sl. 24, 25

LEGA:

Koordinate: E 567500; N 142890

Parc. št.: 512/2 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Zaščitna izkopavanja so potekala med 18. 3. in 8. 8. 1980, vodil jih je B. Jevremov (PMP).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Odkrili so ostanke treh stavb, grajenih z navpičnimi stojkami.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Starejša železna doba – Ha C (podatek J. Dular, 2010).

UMESTITEV:

Natančna (Jevremov, *Sestavljeni načrt*).

HRAMBA IZKOVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 139.

Jevremov, *Sestavljeni načrt*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Jevremov 1983, *Var. spom.* 25, 233–234, sl. 51 (kratko poročilo).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 154, op. 21; sl. 2; 15: 5; 16: 5 (omemba).

27

Rimska ploščad 16–20

DRUGA IMENA:

Blok B3, Ziherlova ploščad

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1 (B2), 3

Sl. 24, 25, 27

LEGA:

Koordinate: E 567476; N 142825

Parc. št.: 512/1 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1976 sta na gradbišču stanovanjskega bloka raziskovala PMP (B. Jevremov) in Oddelek za arheologijo (OA FF).

Leta 1977 je B. Jevremov (PMP) dokončal izkopavanje spodnjih plasti izkopnega polja iz leta 1976 ter raziskal še preostale dele površine gradbišča. Inštitut za arheologijo SAZU (IzA) je raziskal skrajni jugozahodni del izkopnega polja.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Ostanki prazgodovinske naselbine so ležali pod rimskimi plastmi.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Starejša železna doba (Jevremov 1978; id. 1979; podatek J. Dular, 2010).

UMESTITEV:

Natančna (Jevremov, *Sestavljeni načrt*).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP: 1976, 1977.

OA FF: 1976.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP: 1976, 1977.

OA FF: 1976.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 429, 858, 859.

Jevremov, *Sestavljeni načrt*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Jevremov 1978, 59, t. 25: 7–12 (izkopavanja 1977, kratko poročilo; pomotoma kot B2).

Jevremov 1979, *Var. spom.* 22, 295–296, sl. 45 (izkopavanja 1977, kratko poročilo).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Arheologija v Ptuj 1977, sl. na naslovnici (drobno gradivo).

Horvat et al. 2003, 154–155; sl. 2; 15: 3; 16: 3 (omemba, lokacija).

29

Rimska ploščad 21–23

DRUGO IME:

Blok B5

TIP:

Posamična najdba

NAČRTI:

Pril. 1 (C2), 3

Sl. 24, 27

LEGA:

Koordinate: E 567536; N 142891

Parc. št.: 512/4, 213/4 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Zaščitna izkopavanja na gradbišču bloka so potekala od 1. 4. do 15. 8. 1977 pod vodstvom P. Korošec.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

V zasutju rimskega vodnjaka so odkrili prazgodovinske črepinje, torej gre za sekundarno lego.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena prazgodovina.

UMESTITEV:

Približna, po sodobni stavbi.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

–

HRAMBA PREDMETOV:

–

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1083.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Batistić-Popadić 1980, 25, op. 3 (omemba prazgodovinske keramike).

Korošec 1979, *Var. spom.* 22, 301–303, 311, sl. 56–58, 66 (kratko poročilo izkopavanj, brez omembe prazgodovinskih najdb).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 168–169; sl. 15: 18; 16: 18 (približna umestitev).

Korošec 1980d (drobno gradivo).

30**Kotlovnica (Rimska ploščad)**

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1 (C2), 3

Sl. 24, 27

LEGA:

Koordinate: E 567543; N 142843

Parc. št.: 512/5 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 511, 511/1, 512, 513, 514 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Najdišče na območju gradbene jame Kotlovnice in zunanjih toplotnih kanalov je raziskoval B. Jevremov (PMP) med 4. 5. in 28. 6. ter med 18. 8. in 30. 9. 1976.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Plast s prazgodovinsko keramiko so prekrivale antične plasti.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Pozna bronasta doba in začetek starejše železne dobe (podatek J. Dular, 2010) ter mlajša železna doba (posamična najdba; Božič 1993).

UMESTITEV:

Natančna (Jevremov, *Sestavljeni načrt*).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 395.

Jevremov, *Sestavljeni načrt*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Jevremov 1977, *Var. spom.* 21, 250–251 (kratko poročilo).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Božič 1993, 190, sl. 4: 1 (drobno gradivo; identifikacija J. Dular, 2010).

Horvat et al. 2003, 168–169; sl. 15: 6; 16: 6 (približna umestitev).

31**Rimska ploščad, parc. št. 511/3**

DRUGA IMENA:

Trasa vročevoda v Rabelčji vasi 1987/88 (od nove kotlovnice do Bolnišnice Dr. Jožeta Potrča) – razširitev, Vročevod ob Bolnici dr. Jožeta Potrča, Rimska ploščad, vzhodno od bloka 3, Ziherlova ploščad

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1 (C2), 3

Sl. 24, 27

LEGA:

Koordinate: E 567580; N 142870

Parc. št.: 511/3, 512/6, 213/2 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

V letih 1987 in 1988 so ob gradnji vročevoda pod vodstvom I. Tuška (ZVKD Mb) potekala zaščitna izkopavanja. Raziskali so dve 6 m široki sondi.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Prazgodovinska keramika je ležala vzhodno od rimskega vodnjaka, v zahodni sondi. Rimska arhitektura je prazgodovinsko plast uničila.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena prazgodovina.

UMESTITEV:

Natančna (Lubšina Tušek 2007, 72, sl. 48; ead., *Načrti 2007–2009*).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:
ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:
ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:
Temeljna top. zbirka, zap. 554, 555, 566.
Lubšina Tušek, *Načrti 2007–2009*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:
Lubšina Tušek 2007, 72, sl. 48 (samo lokacija).
Tušek 1987a, *Let. por. Maribor 1987*, 81 (omemba).
Tušek 1988, *Var. spom.* 30, 252 (omemba).

DOPOLNILNA LITERATURA:
Horvat et al. 2003, 168–169, op. 214; sl. 15: 19; 16:
19 (približna umestitev).

32

Rimska ploščad 7–10

DRUGA IMENA:
Blok B2, jantarjeva cesta

TIP:
Naselbina

NAČRTI:
Pril. 1 (B3), 3
Sl. 24, 26

LEGA:
Koordinate: E 567446; N 142743
Parc. št.: 514/1, 5; 513/4 k. o. Ptuj
Stara parc. št.: 514 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:
Zaščitna izkopavanja na gradbišču bloka, ki jih je vodil B. Jevremov (PMP), so potekala od oktobra 1975 do 14. 6. 1976 (Jevremov 1978).

Leta 1986 so po Volkmerjevi ulici, vzdolž bloka Rimska ploščad 7–10, vlekli plinovod (Tušek 1987b).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:
V izkopnem polju na gradbišču bloka je bilo odkritih nekaj prazgodovinskih najdb (J. Dular, ustni podatek). Pod slojem rimske ceste so izkopali plast, ki je bila takrat interpretirana kot prazgodovinska pot (Jevremov 1978). Verjetno je šlo za sloj naravnega nastanka (podatek J. Dular, 2010).

Leta 1986 je I. Tušek v izkopu plinovoda opazoval tanko prazgodovinsko plast (Tušek 1987b).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:
–

DATACIJA:
Pozna bronasta in starejša železna doba (podatek J. Dular, 2010).

UMESTITEV:
Natančna za izkopavanja 1975–76 (Jevremov, *Sestavljeni načrt*).
Nadzor iz leta 1986 ni umeščen.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:
PMP.

HRAMBA PREDMETOV:
PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:
Temeljna top. zbirka, zap. 963.
Jevremov, *Sestavljeni načrt*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:
Jevremov 1978, 59 (omemba).
Tušek 1987b, *Var. spom.* 29, 266 (omemba).

34

Rimska ploščad 11–15

DRUGA IMENA:
Blok B4, Ziherlova ploščad

TIP:
Nedoločeno

NAČRTI:
Pril. 1 (C2–3), 3
Sl. 24, 26, 27

LEGA:
Koordinate: E 567529; N 142780
Parc. št.: 513/1–2 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:
Leta 1977 so bili arheološki ostanki na območju gradbišča bloka uničeni.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:
Omenjena je prazgodovinska plast, ki jo je gradbeni poseg uničil.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:
–

DATACIJA:
Podrobno nedoločena prazgodovina.

UMESTITEV:
Približna, na sodobno stavbo in parkirišče.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:
–

HRAMBA PREDMETOV:
–

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:
Temeljna top. zbirka, zap. 432, 433, 434.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:
Korošec 1977a, 62 (omemba).

DOPOLNILNA LITERATURA:
Horvat et al. 2003, 168–169; sl. 15: 17; 16: 17 (umestitev).

35 Rimska ploščad parc. 511/1 in 513/2

DRUGA IMENA:
Toplovodni cevovod Zdravstveni dom – sonde 1, 2, 3; Vročevod za Zdravstveni dom; Raziskovalna naloga 1977; Raziskovalna naloga Obrtniški del Poetovione 1978

TIP:
Naselbina?

NAČRTI:
Pril. 1 (C2–3), 3
Sl. 24, 27

LEGA:
Koordinate: E 567557; N 142805
Parc. št.: 511/1, 512/5, 513/2 k. o. Ptuj
Stara parc. št.: 511 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:
Leta 1976 je na ožje območje parcele 511/1 posegel arheološki izkop trase cevovoda od Kotlovnice do Zdravstvenega doma (sonde 1–3/1976), v letih 1977 in 1978 sta bili izkopani še dve območji severovzhodno od sonde 3/1976. Vsa izkopavanja je vodil B. Jevremov, PMP (*sl. 27: 35*).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:
Leta 1976 so dobili kamnito sekiro.
V izkopnem polju leta 1977 so odkrili pod rimskimi plastmi odlomke glinastega ometa in prazgodovinsko keramiko. Na sosednjem izkopnem polju leta 1978 pa pod rimskimi plastmi niso našli prazgodovinskih sledov.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:
–

DATACIJA:
Pozna bronasta doba (podatek M. Tomanič Jevremov, 2010).

UMESTITEV:
Sonde iz 1–3/1976 so umeščene dokaj natančno (Jevremov, *Sestavljeni načrt*; id., *Dnevnik* 1976).

Izkopni polji za leti 1977 in 1978 sta umeščeni približno po načrtih iz arhiva PMP (Jevremov, *Raziskovalna naloga 1977–1978*).

Za umestitev glej še kat. št. 35 – rim. doba.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:
PMP.

HRAMBA PREDMETOV:
PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:
Temeljna top. zbirka, zap. 391, 961.
Jevremov, *Dnevnik* 1976.
Jevremov, *Raziskovalna naloga 1977–1978*.
Jevremov, *Sestavljeni načrt*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:
Jevremov 1978, 59, 63 (kratko poročilo).
Jevremov 1981, *Var. spom.* 23, 248–249 (kratko poročilo za leti 1977 in 1978).

DOPOLNILNA LITERATURA:
Horvat et al. 2003, 168–169; sl. 15: 11–12; 16: 11–12 (umestitev).

36 Zdravstveni dom

Drugo ime:
Potrčeva cesta 19a

TIP:
Naselbina

NAČRTI:
Pril. 1 (C2–3), 3
Sl. 24, 27, 28

LEGA:
Koordinate: E 567613; N 142783
Parc. št.: 511/1, 2; 533/3 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:
Leta 1975 je B. Jevremov (PMP) raziskoval na

območju gradbišča Zdravstvenega doma.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Severozahodni del bodočega gradbišča so sistematično raziskali, jugovzhodni del pa sondirali. Na severozahodnem delu so odkrili prazgodovinsko keramiko ter sledove tramov in kolov. Prazgodovinske sloje je poškodovala rimska poselitve (kat. št. 36 – rim. doba).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Pozna bronasta doba in začetek starejše železne dobe (podatek J. Dular, 2010).

UMESTITEV:

Natančna (Jevremov, *Sestavljeni načrt*).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 965.

Jevremov, *Sestavljeni načrt*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Jevremov 1977, *Var. spom.* 21, 250 (kratko poročilo).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 168–169; sl. 15: 13; 16: 13 (umestitev).

Jevremov 1978, 59 (omemba).

41

Dom upokojecev

DRUGA IMENA:

Volkmerjeva cesta 10, Novi prizidek (leta 1992) k Domu upokojecev, Volkmerjeva cesta

TIP:

Posamične najdbe

NAČRTI:

Pril. 1 (C3), 3

Sl. 29

LEGA:

Koordinate: E 567589; N 142682

Parc. št.: 516 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1992 je I. Tušek (ZVKD Mb) nadzoroval izkop gradbene jame za nov prizidek k Domu upokojecev.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Odkriti sta bili dve jami, zapolnjeni z rimskimi najdbami (kat. št. 41 – rim. doba). Na dnu jame 2 (oznaka SE 2/1992), ki je predstavljala rimskodobni vodni zbirnik, so našli nekaj odlomkov prazgodovinske lončenine in del glajene kamnite sekire (Lubšina Tušek 2007, 63–64, sl. 2, 19, 23).

Posamične prazgodovinske najdbe so bile verjetno v sekundarni legi – naplavljene na območje rimske poselitve (Tušek 1993a).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Tušek 1993a.

Datacija

Podrobno nedoločena prazgodovina.

UMESTITEV:

Natančna (Lubšina Tušek 2007, 63–64, sl. 2).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 616.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Lubšina Tušek 2007, 63–64 (omemba, lokacija).

Tušek 1993a, *Var. spom.* 35, 1993 (1995), 136 (kratko poročilo).

43

Cerkev sv. Ožbalta

DRUGA IMENA:

Sv. Ožbalt, Sv. Ožbolt, Pokopališče ob sv. Ožbaltu, St. Ozvald, Friedhof um St. Oswald an der Ljutomerska cesta

TIP:

Posamične najdbe

NAČRTI:

Pril. 1 (C3), 3

Sl. 13: 124; 30

LEGA:

Koordinate: E 567624; N 142552

Parc. št.: 517/1, 519/1, 520, 521, 538/3–4 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Okoli leta 1850 so pri cerkvi sv. Ožbalta, na nekdanji Ljutomerski cesti, našli zlatnik (Pichler 1865).

Leta 1972 (od 6. 7. do 4. 8.) je M. Tomanič Jevremov (PMP) sondirala okolico cerkve (kat. št. 43 – rim. doba, sr. in novi vek). Izkopali so 15 različno velikih sond. V sondi 2 so našli kamnito sekuro (Tomanič Jevremov 1974).

Neznano kdaj so v bližini našli novce (sl. 13: 124; *Arheološki zemljevid PMP*, št. 124).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Zlatnik, ki je bil odkrit v neznanih okoliščinah, sodi med kove keltskega plemena Bojev (*Temeljna top. zbirka*, zap. 810: A. Miškec, pisno poročilo 2004). V nekaterih objavah je napačno omenjen kot keltski srebrnik (npr. Pahič 1966, 314; Tomanič Jevremov, Guštin 1996, 269).

V sondi 2/1972 so našli ploščato sekuro iz zelenega kamna, drugih prazgodovinskih najdb pa ni bilo.

Za najdbo, označeno na *Arheološkem zemljevidu PMP* s št. 124, nimamo vira, opisa in drugih podatkov. Iz legende na karti je razvidno, da predstavlja prazgodovinsko novčno najdbo.

Morda gre pri zlatniku, odkritem okoli leta 1850, in novcu z *Arheološkega zemljevida PMP* za isto najdbo.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Zlatnik je okvirno določen (*Temeljna top. zbirka*, zap. 810: A. Miškec, pisno poročilo 2004).

DATACIJA:

Zlatnik: mlajša železna doba.

Sekira: podrobno nedoločena prazgodovina.

UMESTITEV:

Za zlatnik: približna, v okolici cerkve (Klemenc, Saria 1936, 30, pril.: 4).

Novce, označen na *Arheološkem zemljevidu PMP*: najdišče leži med nekdanjima hišama ob Ljutomerski cesti (danes Potrčeva cesta 13), tik ob nekdanjem popopališkem obzidju. Lega približna.

Za sekuro: natančna, v sondo 2 (Tomanič Jevremov, Sv. Ožbalt 1972).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

Zlatnik: Neznano. Pred letom 1936 v zbirki E. Dammisch na Ptujju (Klemenc, Saria 1936, 30: 4).

Najdbe 1972: PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 357, 810 (A. Miškec, pisno poročilo o zlatniku, 2004).

Arheološki zemljevid PMP – Ob št. 124: simbol za

novce; vrisana potek obzidja in napis 1912 (sl. 13).

Tomanič Jevremov, Sv. Ožbalt 1972.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Jevremov 1978, 59, t. 25: 3 (sekira).

Klemenc, Saria 1936, 30: 4 (zlatnik).

Kos 1977, 138–139, 25/4 (zlatnik).

Pichler 1865, 106 (zlatnik).

Tomanič Jevremov 1974, *Var. spom.* 17–19/1, 165 (poročilo o izkopavanju 1972).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Pahič 1966, 314 (omemba novca).

Tomanič Jevremov, Guštin 1996, 269 (omemba novca).

44

Panonska ulica

DRUGA IMENA:

Kapucinski samostan, Vojaška skladišča, Potrčeva cesta – začasno parkirišče, Oskrbovalni plinovod 1996, Panonska ulica (južni del), Zgornji del Panonske ulice

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1 (B4–C4), 3

Sl. 31

LEGA:

Koordinate: E 567487; N 142428

Parc. št.: 571 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 298/1 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Med leti 1992 in 1996 sta zemljišče raziskovala I. Tušek in M. Lubšina Tušek (oba ZVKD Mb). Izkopali so štiri sonde in večji prostor na sredini parcele. Na območju, ki so ga močno poškodovale srednjeveške in novodobne stavbe, so našli naselbinske plasti iz bronaste in rimske dobe ter novoveške ostanke (kat. št. 44 – rim. doba, sr. in novi vek).

Leta 1996 je M. Lubšina Tušek nadzorovala gradnjo plinovoda po južnem delu Panonske ulice in naletela na prazgodovinske stavbne ostanke.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Območje prazgodovinske naselbine leži nad Grajeno in ob robu stare rečne terase nad Potrčevo cesto. Prazgodovinska plast je bila debela 0,20–0,30 m, vkopi pa so segali v sterilno ilovico. Prazgodovinsko plast so na več mestih poškodovali rimski posegi.

Po vsem raziskanem območju so našli ostanke stavb (vrste vkopov za stojke, ožgan ilovnat premaz z odtisi prepleta iz protja, tlaki iz prodnikov) ter odpadne in shrambne jame.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Naselbina s prehoda iz srednje v pozno bronasto dobo.

Ponovna poselitev v času prehoda v mlajše obdobje kulture žarnih grobišč – Ha B (preliminarna opredelitev Teržan 1999). Segla še v zgodnjehalštatsko obdobje (Lubšina Tušek 1994–1995, 190).

UMESTITEV:

Natančna (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010; *Temeljna top. zbirka*, zap. 1121: M. Lubšina Tušek, pisno poročilo 2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 617, 1121 (M. Lubšina Tušek, pisno poročilo 2010).

Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Lubšina Tušek 1994, *Let. por. Maribor 1994*, 85 (poročilo 1994).

Lubšina Tušek 1994–1995, *Var. spom.* 36, 1994–1995 (1997), 189–191 (poročilo 1993).

Lubšina Tušek 1995, *Let. por. Maribor 1995* (1996), 185–187 (poročilo 1996).

Lubšina Tušek 1996, *Var. spom.* 37, 1996 (1998), 96 (poročilo 1994).

Lubšina Tušek 1997, *Let. por. Maribor 1997*, 165–166, št. 27 (Panonska ul. 1996).

Tušek 1993a, *Var. spom.* 35, 1993 (1995), 136–137 (poročilo 1992).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 154, op. 21, sl. 2 (približna ume- stitev).

Teržan 1999, 102–108, 133–135 (preliminarna opredelitev).

46

Potrčeva cesta 10

DRUGA IMENA:

Perutnina Ptuj, Upravna stavba Mesokombinata
Perutnina Ptuj

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril. 1 (C4), 3

Sl. 31

LEGA:

Koordinate: E 567594; N 142405

Parc. št.: 1440, 1444/2 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 1444/1, 1444/2, 1445 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1977 je B. Jevremov (PMP) pred novogradnjo sondiral in potem sistematično izkopal zemljišče. Našli so prazgodovinske grobove in rimski lončarski obrat (kat. št. 46 – rim. doba).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Najdeni so bili trije žgani grobovi s prehoda med srednjo in mlajšo bronasto dobo, nad katerimi je ležalo skoraj 2 m različnih nasutij. Posamezni odlomki keramike izvirajo iz latenske dobe (podatek J. Dular, 2010).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Objavljeni grobovi (Jevremov 1988–1989; prim.: Dular 1999; Teržan 1999; Dular 2002).

DATACIJA:

Grobovi s prehoda iz srednje v mlajšo bronasto dobo, posamezne najdbe iz latenske dobe.

UMESTITEV:

Približna, na območje nove stavbe (*Temeljna top. zbirka*, zap. 425: M. Tomanič Jevremov in J. Dular, 2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 425 (M. Tomanič Jevremov in J. Dular, 2010).

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 154, op. 18, sl. 2 (omemba).

Jevremov 1978, 65, t. 29 (omemba).

Jevremov 1979, *Var. spom.* 22, 294–295 (kratko poročilo).

Jevremov 1988–1989 (objava grobov).

Tomanič Jevremov 1985, 388–389, t. 2 (objava grobov).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Dular 1999, 89–90, 95–96 (omemba).

Dular 2002, 177–179, sl. 23: 1,2.

Teržan 1999, 101, 111, 132, 137 (omemba).

52

Porodnišnica

DRUGA IMENA:

Potrčeva cesta 25, Bolnišnica dr. Jožeta Potrča, Prizidek ginekološkega oddelka, Nova porodnišnica

TIP:

Posamične najdbe

NAČRTI:

Pril. 1 (C2), 3

Sl. 33

LEGA:

Koordinate: E 567733; N 142835

Parc. št.: 507 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Med leti 1989 in 1991 so pod vodstvom I. Tuška (ZVKD Mb) in M. Vomer Gojkovič (PMP) izkopavali rimsko cesto in lončarski obrat (kat. št. 52 – rim. doba). Našli so tudi posamične prazgodovinske ostanke.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

V dveh jamah za lesene stebre rimske stavbe (*sl. 33*: stavba 1) so ob rimskih najdbah odkrili še prazgodovinske: kamnit odbitek ter sekirico iz glajenega kamna. Prazgodovinske kulturne plasti ni bilo.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena prazgodovina.

UMESTITEV:

Približna, na stavbo 1 (prim. *sl. 33*).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb, PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb, PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 569.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Tušek 1989, *Let. por. Maribor 1989*, 79, t. 2: 1 (omemba).

Tušek 1990a, *Var. spom.* 32, 182, sl. 58: 1 (omemba).

76

Natašina pot (jug)

DRUGA IMENA:

Natašina pot 1a (Gasilski dom), Potrčeva cesta, Obvoznica – podaljšek Osojnikove ceste

TIP:

Jarek, posamične najdbe

NAČRTI:

Pril. 1 (E2), 3

Sl. 38, 39

LEGA:

Koordinate: E 568342; N 143072

Parc. št.: 383/2 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 383 (del) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1977 je B. Jevremov (PMP) pri sondiranju na območju rimskega grobišča dobil posamezne odlomke latenske keramike (podatek J. Dular, 2010).

Leta 1988 je I. Tušek (ZVKD Mb) zaščitno sondiral zemljišče južno od Natašine poti. V sondi 1 so odkrili prazgodovinske ostanke in rimsko grobišče (*sl. 38: 76*; kat. št. 76 – rim. doba).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

V sondi 1 iz leta 1988 so v kulturni plasti našli odlomke prazgodovinske keramike. V sterilni ilovici sta ležali dve jami z žganino, glinastim ometom in prazgodovinsko keramiko. Jarek, vkopan 0,20 m globoko v ilovico, je vseboval odlomke prazgodovinske in rimske lončenine, vanj pa sta bila vkopana dva rimska žgana grobova. Datirali so ga v predrimsko obdobje.

Rimsko grobišče je prazgodovinske ostanke močno poškodovalo.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Latenska doba v sondi iz leta 1977. Gradivo iz sonde 1 iz leta 1988 ni podrobno datirano.

UMESTITEV:

Natančna (Tušek 1989, sl. 50; id. 1993, pril. 1–3).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 161.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Tušek 1989, *Var. spom.* 31, 232 (omemba).

Tušek 1993, 409 (omemba).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 132.

Jevremov, *Skica sond* 1978.

Jevremov, *Skica zakoličbe* 1978.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Jevremov 1981, *Var. spom.* 23, 247–248 (kratko poročilo).

81**Bencinska črpalka**

DRUGA IMENA:

Potrčeva cesta 54, Bencinski servis Petrol

TIP:

Plast s prazgodovinskimi ostanki

NAČRTI:

Pril. 1 (D2), 3

Sl. 40

LEGA:

Koordinate: E 568071; N 142932

Parc. št.: 487/6, 487/7 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 487/1 (del), 3984/1 (cesta) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1978 je na gradbišču bencinske črpalke B. Jevremov (PMP) izkopal 20 različno velikih in približno 150 cm globokih sond.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Najdišče leži na ravnici pod robom stare dravske terase. Nad arheološko sterilno ilovico je ležala plast s prazgodovinsko keramiko, v zgornjem delu je bila prazgodovinska keramika pomešana z rimsko (kat. št. 81 – rim. doba).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena prazgodovina.

UMESTITEV:

Natančna (Jevremov 1981; id., *Skica sond* 1978; id., *Skica zakoličbe* 1978).

82**Policijska postaja**

Drugo ime:

Osojnikova cesta 29

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1 (E2), 3

Sl. 41

LEGA:

Koordinate: E 568197; N 142993

Parc. št.: 379/2, 383/1 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1999 je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) raziskovala zemljišče za novo policijsko postajo. Na severnem in severozahodnem obrobju predvidenega izkopa je izkopala štiri sonde (*sl. 41: 1–4*). V letu 2000 so nadzorovali še del strojnega izkopa gradbene jame. Naselbinski ostanki so iz prehoda med srednjo in mlajšo bronasto dobo ter iz mlajše železne in rimske dobe (kat. št. 82 – rim. doba).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Na ostanke naselbine s prehoda iz srednje v mlajšo bronasto dobo so naleteli pri strojnem izkopu gradbene jame leta 2000 in ob sondi 4 (*sl. 41: 4, T1*; Lubšina Tušek 1999, 288, sl. na str. 290).

Naselbinski ostanki iz mlajše železne dobe (keramika, prežgan ilovnat omet, srednjelatenska fibula) so bili odkriti v sondi 1, na robu stare terase (*sl. 41: 1*). Plast je poškodovala rimskodobna naselbina.

Pas gramoza v sondi 3 (*sl. 41: 3*) je bil interpretiran kot predrimska pot ali hodna površina.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Najdbe z območja T1: prehod iz srednje v mlajšo bronasto dobo (Lubšina Tušek 1999, 288).

Najdbe iz sonde 1: srednjelatenska doba (Lubšina Tušek 1999, 286, 290).

UMESTITEV:

Natančno po načrtu (Lubšina Tušek 1999, 289) in približno na obstoječo stavbo policijske postaje. Območje bronastodobne naselbine je zamejeno po ustnem podatku M. Lubšina Tušek.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1326, 1338.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Lubšina Tušek 1999, *Let. por. Maribor 1999*, 285–290 (kratko poročilo in umestitev).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 166, op. 189 (omemba).

NAJDIŠČA IZ RIMSKE DOBE

1

Volkmerjeva cesta 31

DRUGA IMENA:

Štuki-marof, Marof, Proštijijski marof, Maierhof d. Probstei, Župnijska pristava, Štuki-marof – sever, Osnovna šola Olge Meglič (nerealizirano)

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (A1)

Sl. 17

LEGA:

Koordinate: E 566915; N 143138

Parc. št.: 551; 552/2–3; 553/1–2; 559/4–5, 7 k. o. Krčevina pri Ptuju

ZGODOVINA RAZISKAV:

Dvignjeno območje med dvema pritokoma Grajene je bilo vedno obdelovano kmetijsko zemljišče s travniki. Prvotna posest župnijske pristave z gospodarskimi poslopji (danes Volkmerjeva 31 in 32) je pozneje postala zemljišče Srednje kmetijske šole Ptuj.

Na njivi severno od pristave so neznanu kdaj, konec 19. ali v začetku 20. st., našli Trajanov zlatnik (Winkler, *Maierhof*).

V letih 2000 in 2001 je zaradi načrtovane pozidave širšega območja M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) izvedla površinski pregled zemljišča severno od pristave (45 kvadratov po 10 × 10 m) in izkopala štiri manjše sonde (Lubšina Tušek, *Načrti 2007–2009*; *Temeljna top. zbirka*, zap. 1622; M. Lubšina Tušek, poročilo).

Leta 2001 so pod vodstvom B. Mušiča (OA FF) potekale geofizikalne raziskave (Mušič, *Poročilo 2001*).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Najdišče leži na hrbtu, ki rahlo pada proti jugu, proti strugi nekdanjega potoka (pod povezovalno cesto med Volkmerjevo cesto in Maistrovo ulico; *sl. 17, pril. 4*). Na zahodu ga omejuje poglobljena struga potoka, ki priteče

izpod Mestnega vrha in se izliva v Grajeno.

Pri površinskem pregledu so na jugovzhodnem delu območja dobili prazgodovinske najdbe (kat. št. 1 – prazg.). Opazili so nadalje tri večje zgojitve rimsko-dobnega gradiva ter enakomerno razpršene najdbe iz srednjega in starejšega novega veka. Sonde so pokazale sledi lesene arhitekture – vrste vkopov za stojke. V jugozahodnem delu območja (sonda 2) so raziskali rimsko steklarsko peč.

Geofizikalne raziskave so nakazale številne anomalije, ki so bile interpretirane kot ruševinske plasti, ostanki petih zidanih objektov in poti.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Novec je približno umeščen na širše območje po nedatirani skici (Winkler, *Maierhof*).

Sonde in meritve so umeščene natančno (Mušič, *Poročilo 2001*; Lubšina Tušek, *Načrti 2007–2010*).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1605, 1622.

Lubšina Tušek, *Načrti 2007–2010*.

Mušič, *Poročilo 2001*.

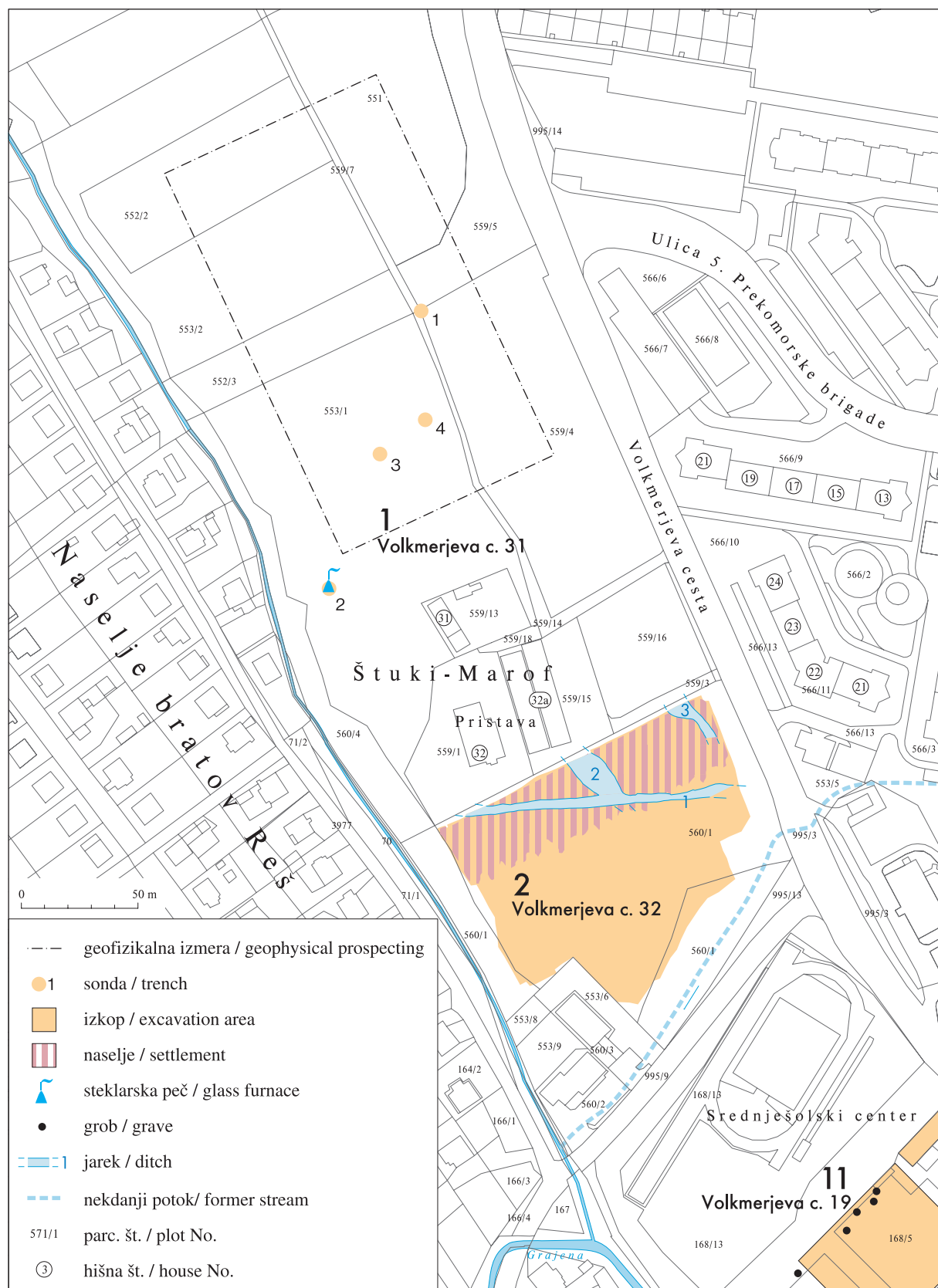
Winkler, *Maierhof*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

–

DOPOLNILNA LITERATURA:

Tomanič Jevremov 2004, 10 (približna lega steklarske peči).

Sl. 17: Izkopna polja in geofizikalna izmera ob Volkmerjevi cesti. Kat. št. 1–2, 11. M. 1 : 2500.

Fig. 17: Excavation areas and prospecting near Volkmerjeva c. Cat. Nos. 1–2, 11. Scale 1: 2500.

2

Volkmerjeva cesta 32

DRUGA IMENA:

Štuki-marof, Marof, Proštijijski marof, Maierhof d. Probstei, Župnijska pristava, TEH center, Engrotuš, Štuki-marof – jug

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (A2)

Sl. 17

LEGA:

Koordinate: E 567024; N 143046

Parc. št.: 560/1 k. o. Krčevina pri Ptujju

ZGODOVINA RAZISKAV:

V treh etapah, od oktobra 2004 do avgusta 2006, je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) raziskovala južno od nekdanje pristave (danes Volkmerjeva 31 in 32; Ritonja 2008, 1). Izkopali so 117 kvadrantov, velikih po 10 × 10 m.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Zemljišče pada proti jugu, proti strugi nekdanjega potoka (pod cesto, ki vodi od Volkmerjeve ceste do Maistrove ceste). Na zahodu ga omejuje poglobljena struga enega od pritokov Grajene (*sl. 17, pril. 4*).

Na deloma že močno poškodovanem območju so odkrili naselbinske ostanke. Različni vkopi so segali v arheološko sterilno geološko osnovo. V zemljeni plasti nad njo so ležale številne premešane arheološke najdbe iz prazgodovinskih obdobj ter iz rimskega, zgodnjersrednjeveškega in srednjeveškega časa (kat. št. 2 – prazg., zg. sr. vek, sr. in novi vek).

V poročilu (Lubšina Tušek, *Štuki-marof* 2004) je opisana le situacija v približno 30 m širokem pasu ob severnem robu izkopa. Na skrajnem severnem vogalu izkopa so odkrili zasuti prepleteni strugi nekdanjih vodotokov, usmerjenih proti jugovzhodu (*sl. 17: jarek 3*). Izkopali so tudi dva rimskodobna jarka: eden je bil usmerjen proti vzhodu (*sl. 17: jarek 1*; širok vsaj 3,50 m), drugi proti jugovzhodu (*sl. 17: jarek 2*; širok 11,50 m, globok pribl. 1,30 m). Našli so tudi ostanke rimskih lesenih stavb z vkopanimi jamami za stojke.

Severno in severovzhodno od najdišča, na drugi strani Volkmerjeve ceste, pa so bili rezultati arheoloških nadzorov negativni.³⁶

³⁶ Nadzor leta 1984 (I. Tušek). Po starem zazidalnem načrtu: Rabelčja vas – zahod, *Kare B*, *parc. 566/1-2, 6-12 (stanovanjski blok B4 in nova kotlovnica)*. Danes: stanovanjski blok Ulica 5. Prekomorske brigade 13-21 in blok

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

-

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Natančna, po poročilu (Lubšina Tušek, *Štuki-marof* 2004) in načrtu (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007-2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 486, 1676.

Lubšina Tušek, *Štuki-marof* 2004.

Lubšina Tušek, *Načrti* 2007-2010.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Ritonja 2008.

3

Ulica 25. maja

DRUGA IMENA:

Danes: stanovanjski blok Ulica 25. maja št. 8, 10 in Ulica 5. Prekomorske brigade št. 9; stanovanjski blok Ulica 25. maja št. 12, 14, 16; garaža Ulica 5. Prekomorske brigade št. 10.

Po prvotnem zazidalnem načrtu: *novi stanovanjski bloki*; *Kare D* (= stanovanjski blok Ulica 25. maja št. 12, 14, 16); *Kare A = Blok Rabelčja vas – zahod B3* (= stanovanjski blok Ulica 25. maja št. 4, 6, 8, 10; Ulica 5. Prekomorske brigade št. 9); *Pot A* (= Ulica 25. maja); *Cesta II* (= Ulica 5. Prekomorske brigade); *Cesta II – kvadrant 5*; *Severno od ceste II*; *severozahodni rob kareja A*.

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (B1)

Sl. 18

LEGA:

Koordinate: E 567272; N 143184

Parc. št.: 583/1-2, 585/3 (cesta), 592/1, 3-6 k. o. Krčevina pri Ptujju

Volkmerjeva cesta 21-24. Omemba: I. Tušek, *Var. spom.* 27, 1985, 299-300 (= id., *Let. por. Maribor* 1984, 77).

Stara parc. št.: 583/1–2, 585/3 (cesta), 592/1 k. o. Krčevina pri Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1981 je I. Tušek (ZVKD Mb) na delu parcel 592/4–6 nadzoroval urejanje zemljišča, predvidenega za gradnjo stanovanjskih blokov (takrat nerealizirano). Na prostoru, ki sta ga oklepali stari cesti (danes Ulica 25. maja in Ulica 5. Prekomorske brigade) in kjer stoji danes blok Ulica 25. maja 12, 14 in 16, so izkopali veliko število večinoma žganih grobov. Na cestišču Ulice 5. Prekomorske brigade so izkopali 42 žganih rimskih grobov.

Leta 1982 in 1983 je Tušek izkopaval na območju bodočega stanovanjskega bloka Ulica 5. Prekomorske brigade 9 in Ulica 25. maja 8 in 10 (severovzhodni rob parcel 583/2 in 583/1). Našel je 79 žganih in 6 skeletnih grobov. Še nekaj žganih grobov, z dvema kamnitima pepelnicama, so odkrili v bližini, ko so gradbeniki na površini kopali zemljo za zasutje temeljev sosednjega, vzhodno ležečega bloka.

Leta 2003 je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) pred gradnjo že dolgo prej načrtovanega stanovanjskega bloka razširila območja raziskav iz leta 1981 proti vzhodu – na vzhodno območje stavbišča blokov Ulica 25. maja 14 in 16. Odkrila je nadaljevanje grobišča iz izkopavanj 1981–82 (50 žganih in 12 skeletnih grobov) ter ugotovila njegovo severno in vzhodno mejo.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Na območju se je širilo grobišče z več sto grobovi, med katerimi so prevladovali žgani, skeletnih pa je bilo precej manj. Žgani pokopi so ležali v grobnih jamah z raznoliko konstrukcijo. Med grobovi so odkrili temelje grobne parcele (sl. 18). Dve kamniti ploščadi (1,50 × 1,50 in 2,00 × 2,00 m) in dva manjša podstavka (0,45 × 0,45 m) verjetno predstavljajo temelje nagrobnih spomenikov (nekartirano; Tušek 1984a; Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010). Našli so še ovršje marmornega nagrobnika, ki je datirano v 2. st. (Tušek 1986, 347).

Ob vzhodnem robu grobišča je potekal jarek, ki pa je bil v 2.–3. st. že deloma zasut (sl. 18: jarek 1). Na drugi strani jarka se je širila naselbina (kat. št. 4; *Temeljna top. zbirka*, zap. 847: pisno poročilo M. Lubšina Tušek, 2009). Tudi na severu je meja grobišča jasna. Na jugozahodu so bili rezultati arheološkega nadzora negativni.³⁷ Ni pa jasno, ali se je grobišče strnjeno nadaljevalo do grobov na Arbajterjevi ul. 1–2 (kat. št. 5), ki so oddaljeni samo nekaj več kot 20 metrov.

Zemljišče med bloki na Ulici 25. maja in na Arbajter-

jevi ulici ni bilo nikoli raziskano (*Temeljna top. zbirka*, zap. 844: ustni podatek M. Lubšina Tušek, 1998).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Le omembe. Objavljeni so samo grobovi z zlatimi pridatki (Tušek 1985, t. 3–5: grobovi 5, 29, 37, 41, 110; grob 41 je bil odkrit leta 1982 in ne 1983).

DATACIJA:

Grobovi sodijo v čas med 1. in 4. st. (omembe: Tušek 1983; id. 1984a, 239; id. 1992, 155; *Temeljna top. zbirka*, zap. 847: pisno poročilo M. Lubšina Tušek, 2009).

UMESTITEV:

Približna umestitev v starejših objavah (Tušek 1985, pril. 1; Horvat et al. 2003, sl. 15: 29 [*Ulica 5. Prekomorske brigade 9* – grobišče ni označeno dovolj daleč proti jugu]).

Zunanje meje izkopnih polj iz let 1981, 1982 in 1983 so umeščene natančno po načrtih: Lubšina Tušek, *Kareja A in D*; ead., *Načrti* 2007–2010 (stiki izkopnih polj niso označeni, zato je meja med izkopavanji 1982 in 1983 približna; grobovi niso locirani).

Izkopavanja iz let 2003 in 2006 so natančno umeščena po Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP; ZVKD Mb; Dijaški dom (ovršje nagrobnika v domu, sarkofag pred njim).

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 510, 847 (pisno poročilo M. Lubšina Tušek, 2009), 1742, 1743, 1744.

Lubšina Tušek, *Kareja A in D*.

Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Tušek 1982, *Let. por. Maribor* 1982, 65.

Tušek 1983, *Var. spom.* 25, 232.

Tušek 1984a, *Var. spom.* 26, 238–239 (= Id., *Let. por. Maribor* 1983, 49–51).

Tušek 1985, 405–407 (grobovi: t. 3, 4, 5).

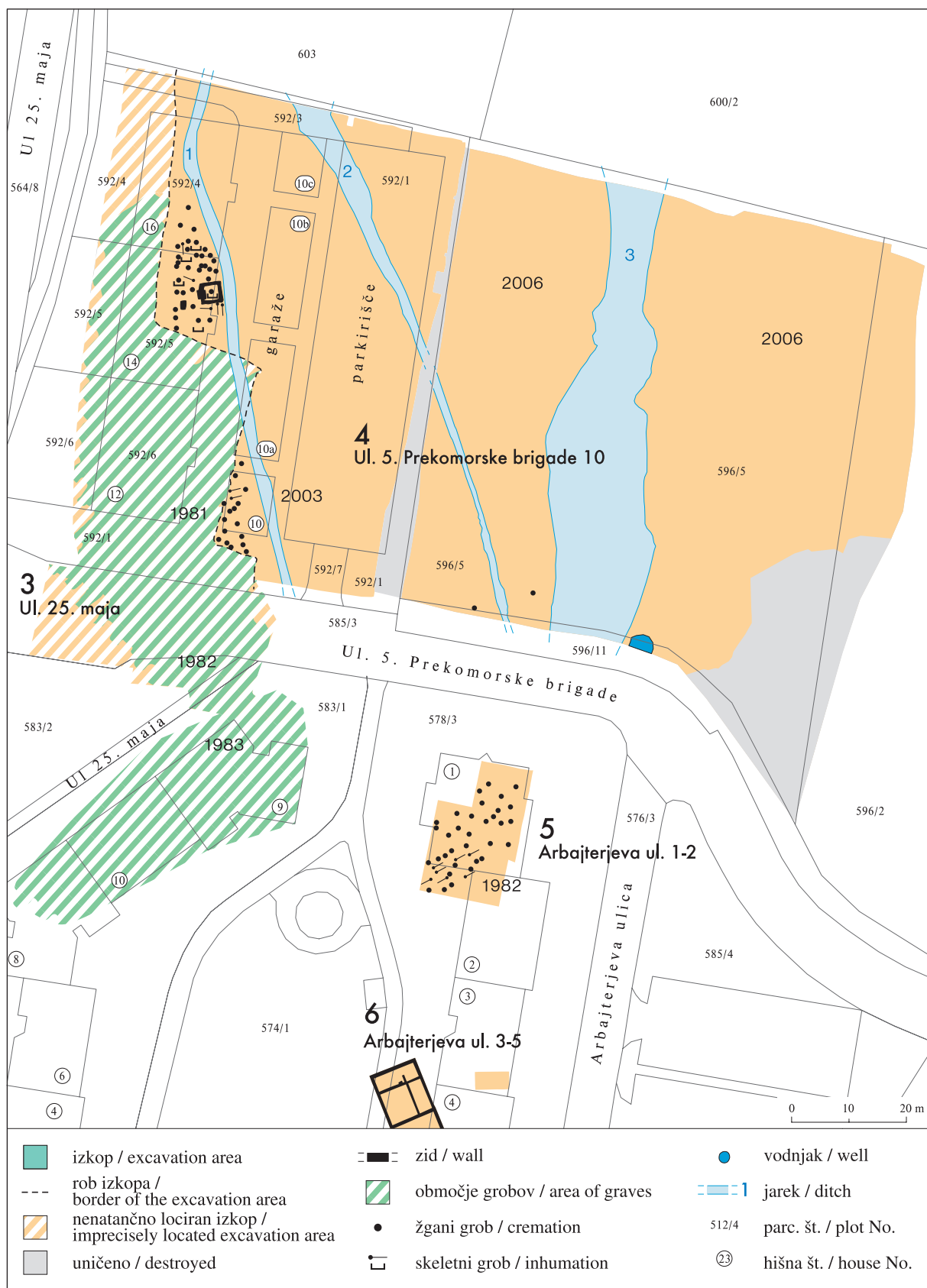
DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 171, op. 241; sl. 15: 29 (približna umestitev).

Tušek 1986, 347, sl. 3, pril. 1: 5 (ovršje nagrobnika).

Tušek 1992, 155 (omemba).

³⁷ Nadzor gradbene jame za stanovanjski blok leta 1985–86 (I. Tušek). Po starem zazidalnem načrtu Rabelčja vas – zahod: *Kare B, stanovanjski blok B3*. Danes: Ulica 5. Prekomorske brigade 11 in Ulica 25. maja 3–9. Omemba: I. Tušek, *Var. spom.* 28, 1986, 295–296 (= id., *Var. spom.* 29, 1987, 295; id., *Let. por. Marib.* 1986, 47).

Sl. 18: Izkopna polja na Ulici 25. maja, na Ulici 5. Prekomorske brigade in na Arbajterjevi ulici. Kat. št. 3–6. M. 1 : 1000.

Fig. 18: Excavation areas on the following streets: Ulica 25. maja, Ulica 5. Prekomorske brigade and Arbajterjeva ulica. Cat. Nos. 3–6. Scale 1: 1000.

4

Ulica 5. Prekomorske brigade 10

DRUGA IMENA:

Ulica 5. Prekomorske brigade št. 10, 10a–c (garaže);
parc. 592/1 (parkirišče); parc. 596/5 (Trgovski center
Spar)³⁸

TIP:

Naselbina, grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (B1)
Sl. 18

LEGA:

Koordinate: E 567314; N 143228

Parc. št.: 592/1, 7; 596/2, 5–6, 11 k. o. Krčevina pri
Ptuju

Stara parc. št.: 590/1, 592/1, 594, 596, 600, 603 k. o.
Krčevina

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 2003 je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) raziskala
zemljišče predvideno za podzemne garaže in parkirišče
vzhodno od garaž (pred gradnjo stanovanjskega bloka,
načrtovanega že leta 1981). Našli so prazgodovinske
(kat. št. 4 – prazg.) in rimske naselbinske ostanke. (Na
zahodnem robu izkopa so izkopali tudi del grobišča,
večinoma odkritega že v letih 1981 in 1982, kat. št. 3.)

Leta 2006 so pred načrtovano gradnjo trgovskega
centra Spar nadaljevali raziskave še bolj proti vzhodu, na
nepozidanem zemljišču na parc. 596/5 in na zahodnem
delu parc. št. 596/2 – in tudi tja sledili prazgodovinskim
in rimskim naselbinskim ostankom.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Na ilovnati geološki osnovi sta ležali prazgodovinska
in nad njo rimska naselbinska plast. Vse so prekrivali
nanosi ilovnate zemlje z višjih predelov, z obronkov
Mestnega vrha.

Našli so sledove rimske lesene arhitekture, različne
vkope, vodnjak in številne odvodne jarke.

Jarek (*sl. 18: 1*), ki je ločil naselbino od grobišča (kat.
št. 3), je bil odprt v zgodnji rimski dobi, v 2.–3. stoletju
pa postopno zasut. Rimskodoben je tudi jarek, potekajoč
v smeri severozahod–jugovzhod (*sl. 18: 2*). Široka struga
(*sl. 18: 3*), ki v smeri sever–jug preči osrednji del parc.
596/5, je bila že v času rimske poselitve bolj ali manj
zasuta (kat. št. 4 – prazg.).

Na južnem robu raziskanega zemljišča sta na na-
sprotnih bregovih jarka 2 ležala dva osamljena žgana
grobova, ki morda sodita k 30 m južno ležeči skupini

grobov (kat. št. 5).

Pribl. 70 m vzhodno od najdišča je bil rezultat arhe-
ološkega nadzora negativen.³⁹

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Natančna po dokumentaciji (Lubšina Tušek, *Načrti*
2007–2010) in skici (*Temeljna top. zbirka*, zap. 1742:
pisno poročilo M. Lubšina Tušek, 2009).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1702, 1742 (pisno poročilo
M. Lubšina Tušek, 2009).
Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

LITERATURA:

–

5

Arbajterjeva ulica 1–2

DRUGA IMENA:

Po prvotnem zazidalnem načrtu: *Kare A*, stanovanj-
ski blok B2

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (B1)
Sl. 18

LEGA:

Koordinate: E 567318; N 143144

Parc. št.: 578/3 k. o. Krčevina pri Ptuju
Stara parc. št.: 578/3 k. o. Krčevina

ZGODOVINA RAZISKAV:

Spomladi 1982 je I. Tušek (ZVKD Mb) nadziral
izkop gradbene jame stanovanjskega bloka Arbajterjeva

³⁸ Na digitalnem katastru za leto 2006, ki je vir naših po-
datkov, zgradba še ni narisana.

³⁹ Nadzor leta 1995 na Peršonovi ulici 29, parc. 579/2
(*pril. 4*); Lubšina Tušek 1995, *Let. por. Maribor 1995* (1996),
201.

ulica 1–5. V severnem delu jame je zaščitno izkopal del rimskega grobišča.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Odkrili so 36 žganih in 9 skeletnih grobov.

Možno je, da se ta skupina povezuje v enotno grobišče z grobovi, izkopanimi ob Ulici 25. maja (kat. št. 3), in z dvema osamljenima grobovoma ob Ulici 5. Prekomorske brigade (kat. št. 4; *sl. 18*). Vmesni prostor med temi skupinami grobov ni bil raziskan.

Južno od bloka Arbajterjeva ulica 1 dokazano ni grobov (*Temeljna top. zbirka*, zap. 844, 937; podatek za bloka Arbajterjeva ulica 2–3, M. Lubšina Tušek, 4. 10. 1998).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Natančna (Lubšina Tušek, *Kareja A in D*; ead., *Načrti 2007–2010*).

Približna umestitev v starejši objavi (Horvat et al. 2003, sl. 15: 30).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 844.

Lubšina Tušek, *Kareja A in D*.

Lubšina Tušek, *Načrti 2007–2010*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Tušek 1984a, *Var. spom.* 26, 238, sl. 41 (= id., *Let. por. Maribor 1982*, 64–65).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 171, op. 241, sl. 15: 30.

6

Arbajterjeva ulica 3–5

DRUGA IMENA:

Po prvotnem zazidalnem načrtu: stanovanjski blok B2, B2 – zahod, Kare A; Kompleks B; Arbajterjeva ulica 1–5

TIP:

Naselbina, grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (B1–2)

Sl. 18, 19

LEGA:

Koordinate: E 567319; N 143078

Parc. št.: 574/2, 578/3, 579/2, 576/3 (cesta) k. o. Krčevina pri Ptuju

Stara parc. št.: 574/1? k. o. Krčevina

ZGODOVINA RAZISKAV:

Jeseni leta 1980 in spomladi 1981 je I. Tušek (ZVKD Mb) zaščitno izkopal južno območje gradbene jame stanovanjskega bloka Arbajterjeva ulica 1–5. Odkrili so del lončarske delavnice in nekaj grobov.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Na območju so bili najprej postavljeni leseni objekti, usmerjeni od severozahoda proti jugovzhodu. Pozneje so jih nadomestile podobno usmerjene zidane stavbe, ki so predstavljale osrednji del lončarskega obrata. Večji prostori na zahodu so bili grajeni v dveh fazah. K obratu so sodili še dvorišče, vodni zbiralnik in trije vodnjaki, prostor za pripravo gline ter več lončarskih peči. Celoten obseg delavnice ni znan, saj ostanki segajo še izven izkopnega polja. Zidovi so bili zaradi mlajših (domnevno srednjeveških) odvodnih jarkov zelo slabo ohranjeni. Lončarski obrat je bil po keramičnem gradivu in odnosu do grobov datiran v drugo polovico 3. st. (Curk, Gulič, Tušek 1984, 64–65).

Sledovi lončarstva so bili odkriti tudi v širši okolici – na najdiščih kat. št. 7–9 (*sl. 19*).

V osrednjem delu in na zahodnem robu večje stavbe so med temelji odkrili grobove. En je bil žgan, brez konstrukcije in brez pridatkov. Skupina devetih skeletnih grobov pa zanesljivo izvira iz časa, ko so stavbo opustili. Po pridatkih so grobovi datirani v drugo polovico 4. ali v zgodnje 5. st. (Tušek 1997).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Naselbinsko gradivo ni izvrednoteno (prim. Curk, Gulič, Tušek 1984, 64–65).

Grobovi so objavljeni (Tušek 1997).

DATACIJA:

Lončarska delavnica je po odnosu do grobov in verjetno tudi po keramičnem gradivu datirana v drugo polovico 3. st. (Curk, Gulič, Tušek 1984, 64–65).

Žgani grob (gr. 1) je brez pridatkov.

Skeletni grobovi (gr. 2–10) sodijo v drugo polovico 4. in v zgodnje 5. st. (Tušek 1997).

UMESTITEV:

Natančna (Lubšina Tušek, *Kareja A in D*; Lubšina Tušek, *Načrti 2007–2010*).

Približna umestitev v starejših objavah (Tušek 1997, sl. 1, 4; Horvat et al. 2003, sl. 15: 23; 17).

<p>HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE: ZVKD Mb.</p> <p>HRAMBA PREDMETOV: ZVKD Mb.</p> <p>UPORABLJENA DOKUMENTACIJA: <i>Temeljna top. zbirka</i>, zap. 839, 845, 846. Lubšina Tušek, <i>Kareja A in D</i>. Lubšina Tušek, <i>Načrti 2007–2010</i>.</p> <p>TOPOGRAFSKA LITERATURA: Curk, Gulič, Tušek 1984, 64–65, sl. 5 (<i>Kompleks B</i>, datacija, nepozicioniran načrt). Tušek 1980, <i>Let. por. Maribor 1980</i>, 57–59 (napačno poimenovanje: blok B1). Tušek 1982, <i>Var. spom.</i> 24, 176. Tušek 1983, <i>Var. spom.</i> 25, 232. Tušek 1995, <i>Let. por. Maribor 1995</i> (1996), 9–13. Tušek 1997 (objava grobišča).</p> <p>DOPOLNILNA LITERATURA: Horvat et al. 2003, 167, op. 195; 170, op. 219 (delavnica); 171, op. 240 (grobovi); sl. 15: 23; 17. Mikl Curk 1990, 565: 36 (omemba; napačno poimenovanje “kompleks C”; pravilno “kompleks B”).</p>	<p>vezani z ostanki lončarskih delavnic v bližini (kat. št. 6, 8; sl. 19).</p> <p>IZVREDNOTENJE PODATKOV: –</p> <p>DATACIJA: Podrobno nedoločena rimska doba.</p> <p>UMESTITEV: Približna po dokumentaciji (Lubšina Tušek, <i>Kareja A in D</i>; ead., <i>Načrti 2007–2010</i>). Možna so odstopanja za nekaj metrov.</p> <p>HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE: ZVKD Mb.</p> <p>HRAMBA PREDMETOV: ZVKD Mb.</p> <p>UPORABLJENA DOKUMENTACIJA: <i>Temeljna top. zbirka</i>, zap. 937. Lubšina Tušek, <i>Kareja A in D</i>. Lubšina Tušek, <i>Načrti 2007–2010</i>.</p> <p>LITERATURA: –</p>
---	--

7

Arbajterjeva ulica 7–10

DRUGA IMENA:
Po prvotnem zazidalnem načrtu: Stanovanjski blok *B1* (= Arbajterjeva ulica 7–10), južni del stanovanjskega bloka *B3* (= Ulica 25. maja 4), *Kare A*

TIP:
Naselbina

NAČRTI:
Pril. 1, 4 (B2)
Sl. 19

LEGA:
Koordinate: E 567267; N 143052
Parc. št.: 574/1–2, 576/2, 583/1 k. o. Krčevina pri Ptuj
Stara parc. št.: 576/2, 583/1 (južni del) k. o. Krčevina

ZGODOVINA RAZISKAV:
Leta 1980 in 1981 je I. Tušek (ZVKD Mb) izkopal nekaj manjših sond na širšem območju bodočih stanovanjskih blokov Arbajterjeva ulica 7–10 in Ulica 25. maja 4.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:
V sondah so odkrili ostanke lončarske peči in dva vodna zbiralnika. Objekti so morda funkcionalno po-

8

Dijaški dom

DRUGA IMENA:
Arbajterjeva ulica 6, Dom učencev, kompleks B. Po prvotnem zazidalnem načrtu: *Kare A*

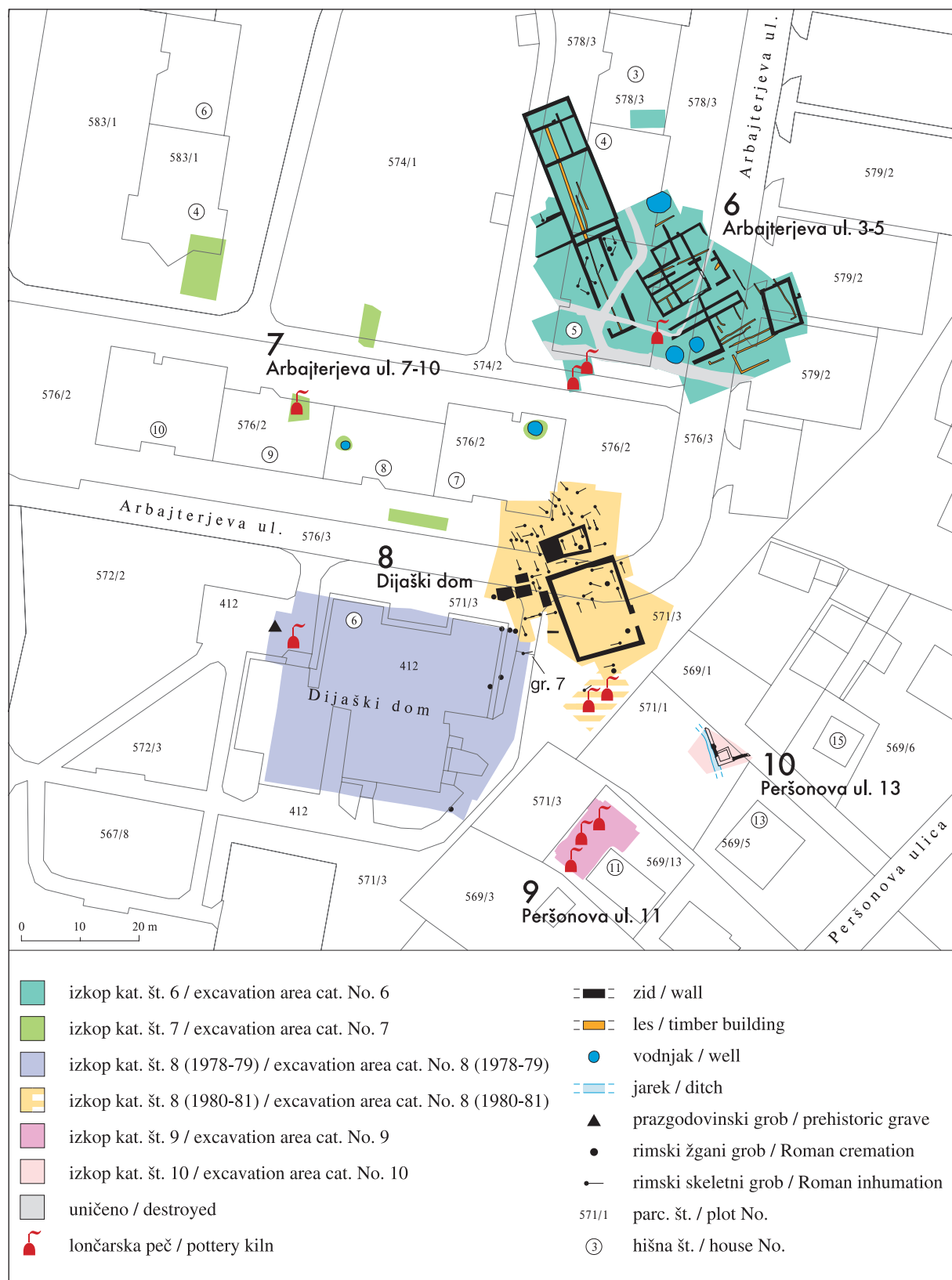
TIP:
Naselbina, grobišče

NAČRTI:
Pril. 1, 4 (B2)
Sl. 19

LEGA:
Koordinate: E 567301; N 143024
Parc. št.: 412, 571/3, 576/2, 3 k. o. Krčevina pri Ptuj
Stara parc. št.: 571 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:
V letih 1978 in 1979 sta I. Tušek in M. Strmčnik Gulič (ZVKD Mb) nadzirala strojni izkop vrhnje plasti gradbene jame Dijaškega doma. Po kvadrantih so nato pregledali celo območje, arheološke najdbe so bile zgoščene na zahodnem robu (prazgodovinski grob, lončarska peč) in vzhodnem robu jame (sedem žganih grobov, v vzhodnem profilu izkopnega polja vojaški nagrobnik).

Sl. 19: Izkopna polja ob Dijaškem domu ter na Arbajterjevi in Peršonovi ulici. Kat. št. 6–10. M. 1 : 1000.

Fig. 19: Excavation areas at Dijaški dom and on the streets Arbajterjeva ulica and Peršonova ulica. Cat. Nos. 6–10. Scale 1: 1000.

Leta 1980 so ob urejanju okolice novogradnje izkopali tri sonde severovzhodno od gradbene jame, kjer se je že nakazovalo grobišče (I. Tušek, M. Strmčnik Gulič, ZVKD Mb). Raziskali so večje grobišče z grobnimi parcelami in dve lončarski peči. Leta 1981 so s štirimi večjimi sondami povezali izkopna polja na območju grobišča v celoto.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Na zahodnem robu izkopa gradbene jame je ležal osamljen prazgodovinski grob (kat. št. 8 – prazg.).

Na zahodnem robu območja so izkopali eno lončarsko peč, dve pa na vzhodnem delu. Raziskan je bil tudi vmesni prostor med pečmi (stavbišče Dijaškega doma), kjer so povsod odkrili plasti z rimskimi naselbinskimi ostanki, ni pa bilo zidovja ali pomembnejših najdb (*Temeljna top. zbirka*, zap. 145: ustni podatek M. Lubšina Tušek, 1998). Tri peči, ki so bile odkrite samo 20 m stran (kat. št. 9; sl. 19: 9), lahko sodijo k isti delavnici.

Severno od peči se širi grobišče, na katerem je bilo odkritih 62 grobov in kjer so pokopavali od 2. do zgodnjega 5. st. Žgani grobovi so bili omejeni predvsem na južni del grobišča in jih je bilo manj (12), prevladovali pa so skeletni grobovi (50). Pokopi so ležali tako znotraj kot zunaj obodnih zidov dveh grobnih parcel. Odkrili so še štiri ploščadi za spomenike oziroma grobnice. Parcele in ploščadi imajo enotno usmeritev severozahod–jugovzhod, tako kot temelji stavb v bližini (kat. št. 6, 10). Nad deloma uničenim skeletnim grobom 7 je bila odkrita nagrobna plošča veterana 13. legije, ki je datirana v 2. st. Najden je bil tudi vkopan kamnit sarkofag.

Zahodna meja grobišča je bila jasno vidna. Na severni strani, kjer je bilo zemljišče predhodno poškodovano, so se pokopi mogoče nadaljevali proti Arbatjerjevi 3–5 (kat. št. 6), kjer so tudi odkrili poznorimske skeletne grobove.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Naselbinske najdbe niso izvrednotene.

Grobišče je objavljeno (Vomer Gojkovič 1996b; ead. 1997a).

DATAČIJA:

Lončarske peči in druge naselbinske najdbe niso datirane.

Grobišče: med 2. in zgodnjim 5. st. (Vomer Gojkovič 1996b; ead. 1997a; Horvat et al. 2003, 171). Vojaški nagrobnik: 2. st. (Tušek 1986, 343).

UMESTITEV:

Natančna po dokumentaciji (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010; Lubšina Tušek, *Kareja A in D*). Možna so manjša odstopanja v katerikoli smeri.

Objavljena sta načrta grobišča, ki pa nista pozicionirana: Vomer Gojkovič 1996b, sl. 3 (žgani grobovi z območja gradbene jame 1979), sl. 4 (grobišče izkopano

1980–81); ead. 1997a, sl. 2 (grobišče izkopano 1980–81). Približna umestitev v starejših objavah (Tušek 1990, 269, sl. 2; Horvat et al. 2003, sl. 15: 22).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb, PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

Drobne najdbe: ZVKD Mb, PMP.

Nagrobnik v PMP.

Sarkofag stoji pred Dijaškim domom.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 145, 146, 147.

Lubšina Tušek, *Kareja A in D*.

Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Strmčnik Gulič 1978, *Let. por. Maribor* 1978, 22 (omemba).

Tušek 1978, *Let. por. Maribor* 1978, 24 (omemba).

Tušek 1979, *Let. por. Maribor* 1979, 29–31 (več omemb).

Tušek 1980, *Let. por. Maribor* 1980, 56–57 (poročilo).

Tušek 1982, *Var. spom.* 24, 175–176 (poročilo; tudi sl. 42b – pravilen podnapis: Dijaški dom, kvadratni plato).

Tušek 1983, *Var. spom.* 25, 232 (omemba).

Tušek 1986, 343–345, sl. 1, t. 1, pril. 1: 1 (nagrobnik, sarkofag).

Tušek 1990, 269, sl. 2 (približna lokacija najdišča).

Vomer Gojkovič 1996b (objava grobišča).

Vomer Gojkovič 1997a (objava grobišča).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 170–171, op. 224, op. 239; sl. 15: 22; sl. 18.

Mikl Curk 1990, 565: 36 (napačno “kompleks C”, pravilno “kompleks B”).

Tušek 1992, 155 (omemba).

Vomer Gojkovič 1996a, 318: 38 (najdba ob grobu 28/1981).

9

Peršonova ulica 11

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (B2)

Sl. 19

LEGA:

Koordinate: E 567333; N 142999

Parc. št.: 569/13 k. o. Krčevina pri Ptujju

ZGODOVINA RAZISKAV:

Junija 2005 je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) zaščitno raziskala zemljišče pred gradnjo prizidka obrtne delavnice.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Odkrili so tri lončarske peči, ki so verjetno delovale v istem obdobju, in sledove lesenega nadstreška. Dve peči so izkopal v celoti, tretjo samo deloma.

Morda gre za del iste delavnice, ki so ji pripadale peči, odkrite 20 m proti severu (kat. št. 8; sl. 19: 8).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Po preliminarni opredelitvi pozno 2. st. (*Temeljna top. zbirka*, zap. 1757: poročilo M. Lubšina Tušek, 2010).

UMESTITEV:

Natančna (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1757 (poročilo M. Lubšina Tušek, 2010).

Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

LITERATURA:

–

10**Peršonova ulica 13**

DRUGA IMENA:

Peti mitrej, 5. mitrej, vročevod med Peršonovo ul. in Dijaškim domom, vročevod med Peršonovo ul. in Domom učencev, trasa vročevoda od nove kotlovnice v Rabelčji vasi do Bolnišnice dr. Jožeta Potrča

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (B2)

Sl. 19

LEGA:

Koordinate: E 567309; N 142981

Parc. št.: 571/1, 569/1 k. o. Krčevina pri Ptuj

Stara parc. št.: 571/1 k. o. Krčevina

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1987 je I. Tušek (ZVKD Mb) nadzoroval izkop trase vročevoda med Peršonovo ulico in Dijaškim domom. Potem ko so naleteli na oltar, so jarek razširili in sondo 6 × 9 m in odkrili še stavbne temelje.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Odkrili so močno poškodovane temelje jugozahodnega vogala stavbe, ki je bila usmerjena enako kot stavbe in grobne parcele v bližini (kat. št. 6, 8; sl. 19). Na območju stavbe so ležali deli marmornih spomenikov. Eden od oltarjev nosi posvetilo Mitri iz leta 235, na drugem je ohranjen del posvetila Jupitru, na tretjem posvetilo ni ohranjeno. Najdeni so bili še deli drugih oltarjev, odlomki reliefov, ki upodabljajo prizore iz Mitrovega kulta, ter kosi stebrov. Med drobnim gradivom je bil obredni vrč z reliefno upodobitvijo kače. Novci sodijo predvsem v 3. in 4. st. Verjetno so izkopal ostanke svetišča, domnevno mitreja.

Ob zunanji steni temeljev stavbe je potekal jarek. Po objavljenem načrtu se zdi, da je jarek deloma ležal pod temelji stavbe – torej je starejši (Tušek 1990, sl. 3; id. 2001, sl. 3).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Objekt je interpretiran kot svetišče – peti ptujski mitrej (Tušek 1990; id. 2001).

DATACIJA:

Mitri posvečeni oltar je iz leta 235. Po kamnitih spomenikih in novčnih najdbah naj bi svetišče delovalo v 3. in 4. st. (Tušek 1990; id. 2001).

UMESTITEV:

Natančna (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010; Lubšina Tušek, *Kareja A in D*).

Približna umestitev v starejših objavah (Tušek 1990; id. 2001; Horvat et al. 2003, sl. 14).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb, PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 556, 848.

Lubšina Tušek, *Kareja A in D*.

Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Tušek 1987a, *Let. por. Maribor 1987*, 81–83 (poročilo).

Tušek 1987 (poročilo).

Tušek 1988, *Var. spom.* 30, 250, 252–254, sl. 68, 70–72 (poročilo).

Tušek 1990 (objava).

Tušek 2001 (objava).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 170, op. 231, sl. 14 (omemba, lokacija).

11

Srednješolski center

DRUGA IMENA:

Volkmerjeva cesta 19; Šolsko središče; SŠC; CSUI; stavba SŠC, delavnice CSUI (= tehnične delavnice SŠC), remiza, izkop za kontejnerje, kotlovnica (= energetski objekt kotlovnica), telovadnica, zunanje igrišče, stadion, parkirišče (= parkirišče SŠC), Gimnazija – parkirišče (= parkirišče za Gimnazijo); kompleks C; Minoritske njive, Minoritska njiva za mestnim pokopališčem, Minoritengrund, Minoritenäckern, Acker des Minoritenkonvents

TIP:

Naselbina, grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (A1–2, B1–2)

Sl. 7: 8; 11: 14; 12: 41; 13: 8; 20; 21

LEGA:

Koordinate: E 567204; N 142815

Parc. št.: 168/1–12; 171/1, 2, 5; 174 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 143, 144 k. o. Ptuj (prej k. o. Krčevina)

ZGODOVINA RAZISKAV:

Ravnico severozahodno od Mestnega pokopališča so v 19. st. prekrivale minoritske njive in vinogradi. V času prvih najdb ter izkopavanj, konec 19. st., sta severno od pokopališkega zidu stali le dve poslopji (*sl. 7*).

Najdbe in raziskave na Minoritskih njivah do leta 1976:

Pred letom **1818** so slučajno našli poznoantični sarkofag z dvema skeletoma in brez pridakov (Klemenc, Saria 1936, 42: 41 z navedeno literaturo).

Med letoma **1898** in **1899** so na zemljišču poskusnega vinograda ob kopanju odkrivali grobove. Zato je Vincenz Kohaut (za Muzejsko društvo) dela nadzoroval in zemljišče raziskal. Odkrili so 159 žganih in 36 skeletnih grobov, številne drobne najdbe in tudi zidovje (*sl. 7*; Kohaut 1901, 18; Skrabar, *Text* 1911, št. 8; Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911, št. 8; Klemenc, Saria 1936, 42; Smodič 1937c–e; Dolenc Vičič 2006, 199, 209–212). Kot kažejo poznejša raziskovanja, so bili med rimskimi žganimi morda tudi prazgodovinski žgani grobovi. Možno je, da so številne prazne grobne jame, odkrite leta 2000 na severnem delu izkopnega polja 17 (*sl. 20: 17; 21: 17*), ostale za Kohautovimi posegi. Grobišče je

približno označeno na kartah iz let 1925 in 1936 (*sl. 11: 14; 12: 41; 13: 8*; Abramič 1925a, pril.: 14; Klemenc, Saria 1936, pril.: 41; *Arheološki zemljevid PMP*).

V času med obema vojnoma poročajo o sledovih zidovja, dobro opaznih že na površju, ki naj bi dokazovali obstoj večjih stavb (Smodič 1937c–e; Klemenc, Saria 1936, 42: 41 [ob omembi izkopavanj 1898–99 in poročil Viktorja Skrabarja]). Na karti iz leta 1936 so severozahodno ob grobišču označeni naselbinski ostanki (*sl. 12: 41* – šrafura na vznožju severozahodne vzpetine), ki pa v spremnem besedilu niso pojasnjeni (prim. Klemenc, Saria 1936, 42: 41).

Ptujsko Muzejsko društvo je poleti **1937** raziskovalo ob pokopališkem obzidju, kjer so verjetno domnevali ostanke zidovja (Smodič 1937c–e). Pod vodstvom Mihovila Abramiča (Arheološki muzej v Splitu) so na ozkem zemljišču ob pokopališkem zidu (jugovzhodni del takratne parc. št. 143, k. o. Krčevina) izkopali dve dolgi sondi (1 in 2/1937; *sl. 21*). V severnem delu sonde 1 so naleteli na ostanke zgodnje- in poznoantičnega grobišča (*sl. 21: N1–3*), na južnem pa na rimsko stavbo (kat. št. 13). Sonda 2, usmerjena pravokotno na pokopališki zid, je bila arheološko negativna (Dolenc Vičič 2006, 199–213).

Leta **1959** so v bližini današnjega Srednješolskega centra (*sl. 20: 19*; na križišču Volkmerjeve ceste in Peršonove ulice – v vogalu nekdanje parcele št. 568, k. o. Krčevina [danes: 567/4 ali 10]) slučajno našli osamljen poznoantični grob v svinčenem sarkofagu, ki je verjetno ležal v prvotni legi (Mikl 1958–1959; ead. 1960–1961). Natančna umestitev najdišča ni več mogoča.

Raziskave po letu 1976, izkopna polja 1–18:

(*sl. 20: 1–18; 21: 7–11, 13, 17, 18*)

Leta 1976 so se začele obširne arheološke raziskave zemljišča, predvidenega za gradnjo Srednješolskega centra. Raziskave je v začetni fazi vodila I. Mikl Curk (ZVKD), nato pa sta se vključila M. Strmčnik Gulič in I. Tušek (oba ZVKD Mb). Širše območje Srednješolskega centra so postopoma arheološko izkopavali, pregledovali in nadzirali izkope za komunalne priključke v neposredni in širši okolici novogradenj vse do leta 1985.

Raziskovanje se je nadaljevalo v letih 1995 in 2000–2001 pod vodstvom M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) na zemljišču tik ob Mestnem pokopališču (parkirišča) in na območju nove Gimnazije (kat. št. 12) na bregu Grajene.

Kljub številnim terenskim akcijam arheologom ni uspelo v celoti in sistematično raziskati prostora. Območje je bilo postopoma preoblikovano, pozidano in komunalno urejeno, struga Grajene regulirana. Nepozidan je ostal le manjši predel v okljuku Grajene.

Posamezna izkopna polja predstavljamo po časovnem zaporedju arheoloških posegov.

Izkopno polje 1, osrednja stavba (1976–77):

V letu 1976 so na tem območju sondirali v okviru

konservatorske raziskovalne naloge *Osnove za spomeniško valorizacijo znotraj večjih naselij iz arheoloških dob*, vendar sonde niso natančneje umeščene na našem načrtu (Mikl Curk 1977; Strmčnik Gulič 1980, 61, op. 1).

Spomladi 1977 so izkopali devet kontrolnih jarkov na zemljišču, predvidenem za gradnjo (Mikl Curk 1979a, 307–308, sl. 61). Jasnejšo plast z rimskimi najdbami so zasledili le “na višjem, bolj ravnem terenu, v smeri proti pokopališču in Volkmerjevi cesti” (Mikl Curk 1977; ead. 1979a, 308, sl. 61; Strmčnik Gulič 1980, 61; ead. 1988–1989, 147).

Novembra 1977 so brez vednosti arheologov začeli kopati gradbeno jamo. Sodeč po ostankih opeke, žganine in keramike so uničili nekaj žganih antičnih grobov. Dva žgana grobova so arheologi odkrili naknadno v vzhodnem delu izkopa (nelocirano). Jarek za vodovod, vzhodno od gradbene jame (nelocirano), pa je poškodoval najmanj 9 žganih antičnih grobov z opečno ali kamnito konstrukcijo (Tušek, Strmčnik Gulič 1978, 22; Tušek 1980, 51).

Večji del gradbene jame Srednješolskega centra je tako ostal neraziskan, ob gradnji pa je bil teren uničen.

Nadzor v smeri proti Grajeni (nelocirano) je odkril le nekaj antične keramike, grobov tam niso našli (Tušek, Strmčnik Gulič 1978, 22; Tušek 1980, 51).

Izkopno polje 2, razširjen izkop za osrednjo stavbo (1977–78):

Od novembra 1977 do marca 1978 je zaradi spremembe gradbenega načrta potekalo dodatno arheološko izkopavanje vzhodnega vogala gradbene jame. Odkrili so dve rimski fazi v stratigrafskem sosledju. V starejšo fazo sodijo okrogla lončarska peč in dva vkopa, v mlajše obdobje pa več kot 10 poškodovanih žganih grobov in en skeletni.

I. Mikl Curk vse rimske ostanke postavlja v pozno 2. in v celotno 3. st. Časovna razlika med pečjo in žganimi grobovi je majhna, saj ni razlike v arheološkem gradivu. Skeletni grob je lahko mlajši (Mikl Curk 1979a; Strmčnik Gulič 1980, 63, sl. 2; ead. 1988–1989, pril. 1 – lokacija; Tušek 1980, 51–52; prvo izvednotenje gradiva: Curk, Gulič, Tušek 1984, 65: kompleks C; Mikl Curk 1979, 41).

Izkopno polje 3, pred vhodom osrednje stavbe (1977–78):

Verjetno se na to območje veže podatek o izkopavanju štirih žganih in 15 skeletnih grobov. Skeletni grobovi so ležali v jamah z opečno ali kamnito konstrukcijo ter enkrat v sarkofagu. Odkrita je bila tudi kamnita ploščad (5 × 4,5 m) z okruški marmorja na površini, ki je verjetno predstavljala podstavek nagrobne spomenika (Tušek, Strmčnik Gulič 1978, 23; Strmčnik Gulič 1988–1989, pril. 1 – lokacija).

Izkopno polje 4, pred vhodom osrednje stavbe (1978–79):

V izkopu “jarka za električni kabel za cestno razsvetlavo” pod današnjim pločnikom pred stavbo Srednješolskega centra so našli skeletne grobove ter v zasipu med njimi kamnit kip genija smrti (Tušek 1986, 345; Strmčnik Gulič 1988–1989, pril. 1 – lokacija).

Izkopno polje 5, kotlovnica (1979):

Izkop gradbene jame kotlovnice je bil arheološko negativen (Tušek 1980, 51).

Izkopno polje 6, med parkiriščem in Volkmerjevo cesto (1979):

Pri izkopu jarka za kanalizacijo in širjenju Volkmerjeve ceste so v zasipni plasti našli srednji del rimskega stebra (Tušek 1984b, 76; id., 1985a, 244–246; id. 1986, 345). Ni natančne lokacije.

Izkopno polje 7, parkirišče in dovozna cesta (1980–81):

Med izkopavanji so odkrili rimsko kulturno plast, tri rimskodobne jarke, vodnjak, kamnite ploščadi in grobove (Strmčnik Gulič 1983b; ead. 1985, pril. 1–2 – lokacija; ead. 1988–1989, pril. 1 – lokacija; Dolenc Vičič 2006, 200, sl. 13).⁴⁰

Izkopno polje 8, parkirišče (1981):

Morda se na to sondo nanaša podatek o dveh “sorazmerno poznih” rimskih lončarskih pečeh.⁴¹ Našli so tudi grobove (Tušek 1983a). Lega sonde na naši karti ni povsem zanesljivo zamejena (sl. 21: 8).

Izkopno polje 9, parkirišče (1981):

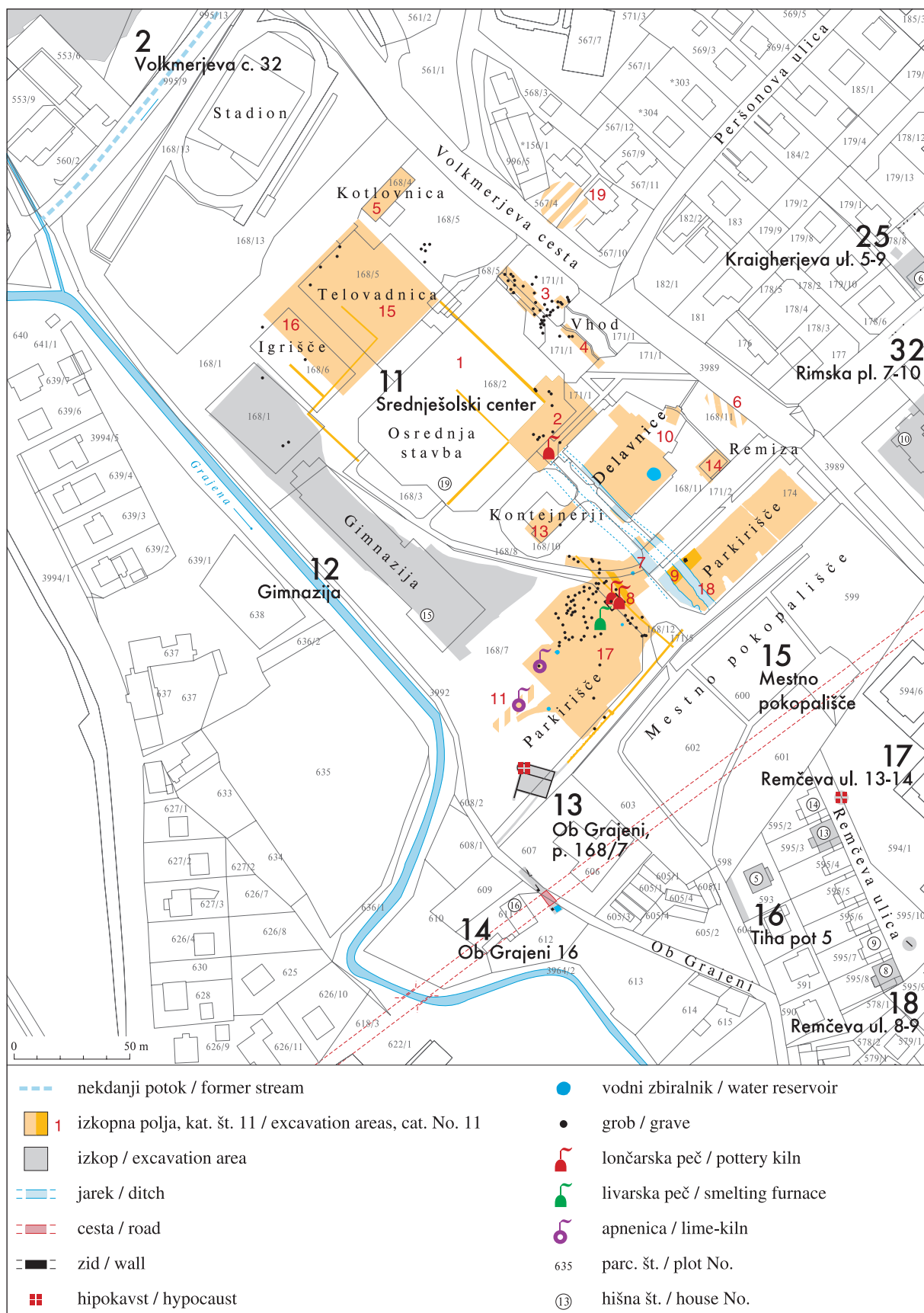
Sondo sta prečkala dva jarka, ki sta potekala tudi prek izkopnih polj 7, 10 in 18. Odkrit je bil tlak iz zidakov (1,8 × 1,8 m) in na njem lončen kalup z upodobitvijo Merkurja (Tušek 1983a; Strmčnik Gulič 1985, pril. 1–2 – lokacija; ead. 1988–1989, pril. 1 – lokacija; Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010; Tušek 1992, 152 – slika kalupa). Izkopno polje na naši karti ni povsem zanesljivo zamejeno (sl. 21: 9).

Izkopno polje 10, delavnice (1982):

Na celotnem izkopnem polju je ležala neizrazita rimskodobna ruševinska plast z lončenino in novci. Odkrit je bil vodni zbiralnik s premerom 6 m. V robu izkopa je potekal 4 m širok jarek, ki so ga zasledili tudi na izkopnih poljih 7, 9 in 18 (Tušek 1982a; id. 1984a; Strmčnik Gulič 1982; ead. 1984; ead. 1985, pril. 2; ead. 1988–1989, pril. 1 – lokacija).

⁴⁰ Lokacije izkopnih polj 7–9 so približne, prav tako po omembah v poročilih težko identificiramo različne podatke.

⁴¹ Na podlagi objav ni mogoče ločiti podatkov o najdbah med izkopnimi polji 8 in 9.

Sl. 20: Izkopna polja med Grajeno in Volkmerjevo cesto. Kat. št. 2, 11–18, 25, 32. M. 1 : 2500.

Fig. 20: Excavation areas between the Grajena stream and Volkmerjeva c. Cat. Nos. 2, 11–18, 25, 32. Scale 1: 2500.

Izkopno polje 11, vodovod proti Grajeni (1982):

Pri izkopu vodovoda v smeri od Volkmerjeve ulice proti Grajeni so našli apnenico, napolnjeno z obdelanimi kamni iz marmorja (Tušek 1982a; id. 1984; id. 1984a, 240–241; Dolenc Vičič 2006, 208).

Izkopno polje 12, Povezovalni vodovod Rabelčja vas–Cesta Olge Meglič (1983):

Spomladi so nadzirali izkop jarka zahodno od pokopališkega obzidja in proti Grajeni. Plasti z arheološkimi ostanki niso zasledili. Jarek ni lociran na našem načrtu (Tušek 1983b; id. 1984a, 251; Dolenc Vičič 2006, 208).

Izkopno polje 13, kontejnerji (1983):

Že leta 1980 je bil tu odkrit skeletni grob z zlatim nakitom v opečni grobnici. Po nakitu ga lahko postavimo v 3. st. (Tušek 1985, grob 1/1980).

Na izkopnem polju iz leta 1983 so zasledili domnevni rimski jarek, ki se je nadaljeval tudi na izkopna polja 7, 9 in 18 (Strmčnik Gulič 1983a, 48; ead. 1984, 201; ead. 1985, pril. 2; ead. 1988–1989, pril. 1).

Izkopno polje 14, remiza (1983):

Našli so z opeko zasut rimskodobni vkop (Strmčnik Gulič 1983a, 49; ead. 1984, 201; ead. 1985, pril. 1–2 – lokacija).

Izkopno polje 15, telovadnica (1984):

Tu so sondirali v letih 1976–77 (Mikl Curk 1979a, 307, sl. 61).

Leta 1984 so ob nadzoru izkopa gradbene jame ter severovzhodno in jugovzhodno od nje odkrili 7 žganih in 5 skeletnih grobov ter kamnito ploščad za grobnico ali nagrobnik (2,5 × 2 m). Eden od grobov je imel pridano fibulo s čebuličastimi zaključki (Tušek 1984b, 73–74; id. 1985a, 242–243; id. 1986a).

Leta 1995 ob nadzoru zemeljskih del med izkopnima poljema 15 in 1 niso zasledili arheoloških ostankov (ni locirano; Lubšina Tušek 1995).

Izkopno polje 16, zunanje igrišče (1985):

V letih 1976–77 so na tem prostoru naredili nekaj sond (Mikl Curk 1979a, 307, sl. 61).

Leta 1985 so v izkopu za zunanje igrišče in v jarku za PTT-kabel odkrili tanko plast z rimskimi najdbami in skeletni grob (Tušek 1986a; s tega območja še grobovi: Tušek 1985a, 243, sl. 63).

Območje severozahodno od izkopnih polj 15 in 16 – stadion in zahodni rob zemljišča Srednješolskega centra – ni bilo raziskano. Ob gradnji Srednješolskega centra so tja odlagali odstranjene plasti in površino deloma tudi poškodovali. Posredno je omenjena le uničena tanka plast z rimskimi najdbami (Tušek 1986a; prim. Lubšina Tušek 1995).

Izkopno polje 17, parkirišče (2000):

Na tem območju je ležala lesena antična arhitektura, odkrili pa so tudi lončarske peči, livarsko peč in apnenico. Našli so še grobove in grobno parcelo. Del grobov sodi v poznorimsko obdobje, izstopa pa še skupina iz časa preseljevanja ljudstev. Opuščena apnenica je bila uporabljena za grob vojščaka, verjetno Huna, iz sredine 5. st. (Lubšina Tušek 2004a, 76–78; ead., *Načrti* 2007–2010; ead., ustni podatki; Pajnkhiher Prem 2000; Dolenc Vičič 2006, 200, 208, sl. 13; antropološka analiza: Leben-Seljak 2002; ead. 2004). V severnem delu izkopnega polja je bilo grobišče uničeno oz. že predhodno izkopano – vidne so bile so številne izpraznjene grobne jame, ki so morda ostale po Kohautovih izkopavanjih 1898–99 (glej zgoraj).

Izkopno polje 18, parkirišče (2001):

Nad območju je ležala lesena antična arhitektura. Izkopali so tudi globoke odvodne jarke. Najdišče so ob zahodni steni pokopališkega obzidja močno poškodovali novodobni pokopi (Lubšina Tušek, *Parkirišče* 2001; ead., *Načrti* 2007–2010).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

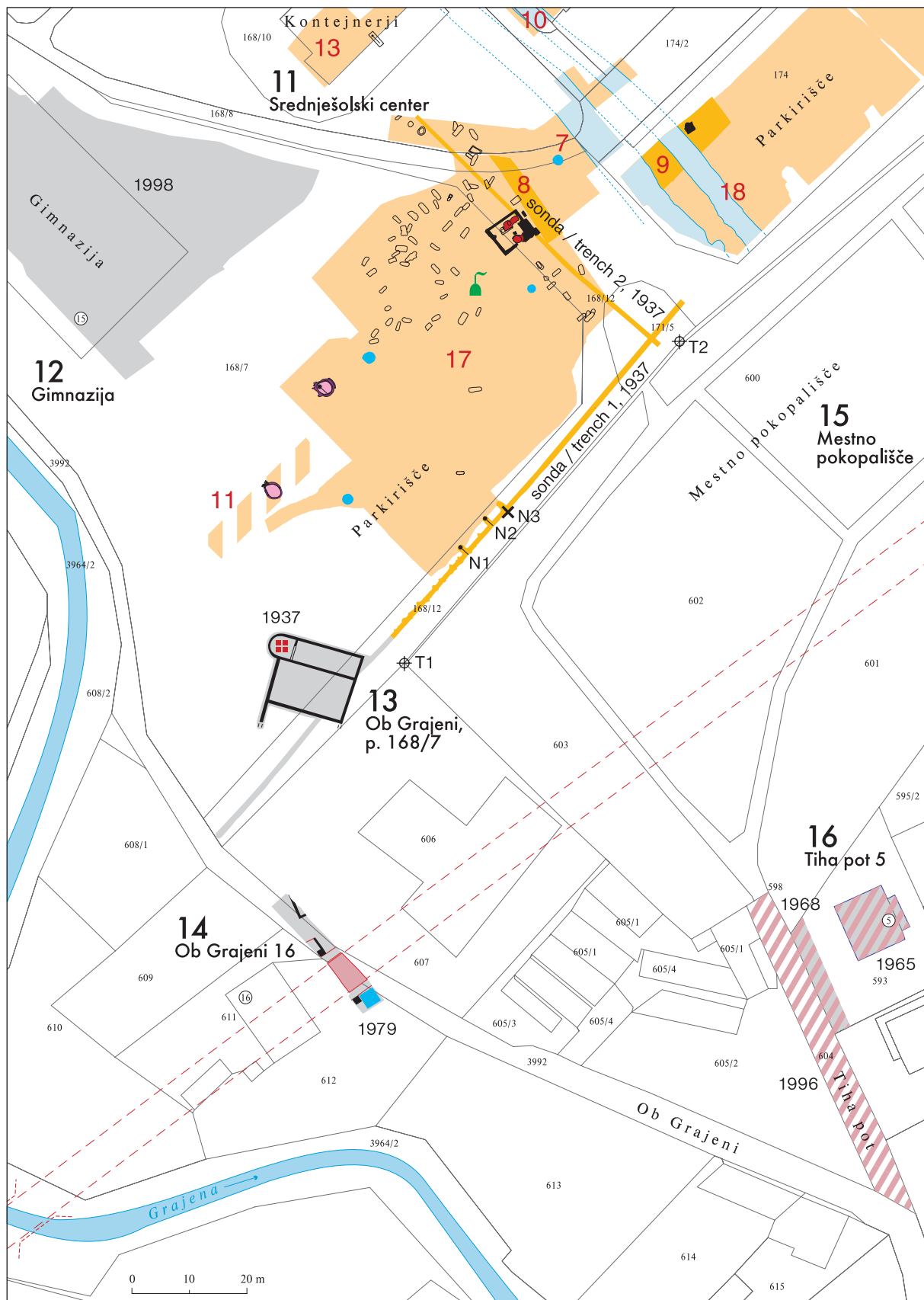
Prostor današnjega Srednješolskega centra je bil nekoč geografsko zaključeno območje na ravnici nad Grajeno in med dvema nizkima vzpetinama (*sl. 12*: ob št. 41). Na severozahodni leži danes telovadnica, na jugovzhodni pa Mestno pokopališče.

Kljub veliki izkopani površini in številnim drobnim najdbam vemo o tem območju izredno malo. Na vzhodnem delu ravnice so ležala že prazgodovinska naselja in grobišče (kat. št. 11 – prazg.), ki so bili po večini jasno stratigrafsko ločeni od rimskih ostankov. Podatki z zaščitnih arheoloških izkopavanj, ki se nanašajo na rimsko dobo, še niso bili analizirani. Tako ni jasna natančna umestitev večine struktur, niti ni znana groba kronologija tega dela naselbine in grobišča, niso poznani stratigrafski odnosi (zelo kratko okvirno izvrednotenje: Mikl Curk 1990, 565: 33, 36). Tukaj lahko predstavimo samo fragmentaren oris dogajanja, ki smo ga povzeli po redkih objavljenih podatkih.

Naselbinski ostanki:

Rimske lesene stavbe, od katerih so se ohranile predvsem jame za stojke, so stale v izkopnem polju 18 ter na delu izkopnega polja 17 (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010). Lesene stavbe sledimo naprej na obrežje Grajene (Gimnazija, kat. št. 12). Kohaut je v letih 1898–99 odkril več zidov in tudi obzidanih prostorov, vendar ni jasno, ali so sodili k naselbini ali grobišču. Nobeno poročilo po letu 1976 ne omenja zidanih stavb.

Odkritih je bilo več lončarskih peči (izkopna polja 2, 8, 17). Okrogla peč z izkopnega polja 2 je datirana v 3. st. in sočasna z vkopi oziroma jarki. Je tudi starejša od rimskih žganih grobov v okolici, vendar časovna razlika ni velika (Curk, Gulič, Tušek 1984, 65).

Sl. 21 / Fig. 21

	izkop / excavation area
	izkopna polja, kat. št. 11 / excavation areas, cat. No. 11
	območje najdb / area of finds
	cesta / road
	domnevni most / presumed bridge
	zid / wall
	hipokavst / hypocaust
	grob / grave
	skeletni grob / inhumation
	sarkofag / sarcophagus
	najdbe 1937 / finds from 1937
	lončarska peč / pottery kiln
	livarska peč / smelting furnace
	apnenica / lime-kiln
	vodni zbiralnik / water reservoir
	jarek / ditch
	izhodišče izmere 1937 / measuring point in 1937
	hišna št. / house No.
	parc. št. / plot No.

Sl. 21: Izkopna polja med Grajeno in Volkmerjevo cesto. Detajl slike 20. Kat. št. 11–16. M. 1 : 1000.

Fig. 21: Excavation areas between the Grajena stream and Volkmerjeva cesta. Close-up of Figure 20. Cat. Nos. 11–16. Scale 1: 1000.

Najdeni sta bili dve apnenici. Prva je bila popolnoma z marmornimi odlomki, ki so pripadali starejšim nagrobnim spomenikom (sl. 20: 11; 21: 11). Druga, pribl. 20 m severneje, je bila v pozni antiki sekundarno uporabljena kot grob (sl. 20: 17; 21: 17).

Na izkopnem polju 17 je bila odkrita livarska peč (sl. 20: 17; 21: 17).

Najdeni so bili vodnjaki (izkopni polji 7, 17) in vodni zbiralnik (izkopno polje 10).

Območje prečkata v smeri severozahod–jugovzhod vsaj dva vzporedna, različno široka jarka (izkopna polja 7, 9–10, 13, 18). Takšni jarki so bili domnevno namenjeni za odvodnjavanje deževnice in hudournih voda.

Lesena arhitektura se je torej širila na južnem delu obravnavanega območja (izkopni polji 17–18) in se navezovala na lesene stavbe ob Grajeni (Gimnazija, kat. št. 12). Sledovi obrtniških dejavnosti (lončarske peči, apnenice, livarstvo) in infrastrukture (vodnjaki, zbiralnik za vodo, jarki) ležijo neposredno ob naselbini (izkopna polja 7–9, 11, 17) oziroma se širijo nekoliko višje proti severu (peč na izkopnem polju 2, zbiralnik za vodo na

izkopnem polju 10, potek jarkov). Torej gre za območje, povezano z obrtniško dejavnostjo. O videzu stavb, notranji ureditvi naselbine in natančnejši kronologiji ni objavljenih podatkov.

Na izkopnih poljih 2 in 17 so v pozni rimski dobi grobovi segli na območja obrtniških dejavnosti in same naselbine.

Grobišče:

Skoraj po vsem območju so odkrili več manjših in večjih skupin žganih in skeletnih grobov z grobnimi jamami različnih konstrukcij (izkopna polja 1–4, 7–8, 13, 15–17, 19), temelje grobne parcele (izkopno polje 17; sl. 21: 17), podstavke spomenikov (izkopni polji 3, 15) in dele nagrobnih spomenikov (3–4, 11 – v drugotni legi). Zgostitve grobov, v katerih se vedno prepletajo žgani in skeletni, so ugotovili na izkopnih poljih 3, 4 in 17. Tudi po vmesnem prostoru, ki je bil močno uničen, so se širili grobovi (izkopna polja 1–2, 13, 15–16). Rimsko grobišče se je torej verjetno raztezalo na območju 220 × 120 m.

Grobovi so verjetno prekrili območje starejših obrtniških dejavnosti. Na izkopnem polju 2 so bili grobovi 3. st. stratigrafsko mlajši od lončarske peči, ki je prav tako sodila v 3. st.

Verjetno najmlajši čas predstavlja del grobov z izkopnega polja 17: skupina iz časa preseljevanja ljudstev, grob domnevnega Huna v rimski apnenici, ki je datiran v sredino 5. st. (sl. 21: 17), in nadalje domnevno še 20 skeletnih grobov v vrstah (v srednjem delu sonde 1/1937, sl. 21: N1, N2).

Zahodno in severozahodno od izkopnih polj 15 in 16 so odkrili le posamične, tako žgane kot skeletne grobove, najmlajše iz 4. st. Grobišče se ni razširilo na prostor naselbine ob Grajeni (kat. št. 12; sl. 20). Severno mejo grobišča predstavlja izkopno polje 5 brez grobov. Severovzhodno mejo grobišča morda predstavlja območje ob Volkmerjevi cesti, saj arheološke plasti tod niso bile vidne (npr. v izkopu za plinovod leta 1987 po Volkmerjevi cesti mimo Srednješolskega centra; Tušek 1987a, 266). Na prostoru ob Volkmerjevi so grobne najdbe redke. Izjema je le svinčeni sarkofag (sl. 20: 19). Skrajni jugovzhodni rob grobišča ob pokopališkem zidu so verjetno uničili številni novodobni pokopi (Dolenc Vičič 2006, 204–206; Lubšina Tušek, *Parkirišče* 2001).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Izkopavanja leta **1898–99** (Kohaut) in **1937** (Abramič): delno izvrednotenje (Dolenc Vičič 2006, 199–213).

O izkopavanjih po letu **1976** so redno izhajala kratka poročila (predvsem v revijah *Var. spom.* in *Let. por. Maribor*), ki pa ne omogočajo rekonstrukcije celotne situacije. Izvrednoten je predvsem del prazgodovinskega gradiva (kat. št. 11 – prazg.), analize izkopavanj in antičnega gradiva pa še niso bile opravljene ali pa so samo preliminarnе (npr. Curk, Gulič, Tušek 1984, 65 – kompleks C;

prim. Horvat et al. 2003, 167, op. 192 in 193; sl. 14; sl. 15: 21[naselbinske najdbe]; 171, op. 238 [grobne najdbe]).

DATACIJA:

Oporo za datacijo naselbine nudi samo delna analiza keramike z izkopnega polja 2, kjer so bili izdelki iz lončarske peči postavljeni v 3. st. (Curk, Gulič, Tušek 1984, 65 – kompleks C; prim. Mikl Curk 1990, 565: 33).

Prek naselbine se je deloma razširilo grobišče (npr. Tušek 1992, 154). Tako so na območju izkopnega polja 2 pokopavali že v 3. st. (Curk, Gulič, Tušek 1984, 65). Žgani in skeletni grobovi so okvirno postavljeni v čas od 2. do 4. st. (npr. Tušek 1981, 15; id. 1982b, 175; id. 1992, 153–154; posamezne najdbe z izkopavanj 1898–99 in 1937: Dolenc Vičič 2006, 209–212). Najmlajši je grob domnevnega Huna iz sredine 5. st. (Lubšina Tušek 2004a, 76–78). Objavljen je samo en grob (3. st.: Tušek 1985, 405–406).

UMESTITEV:

Najdbe in raziskave na Minoritskih njivah do leta 1976:

Najdišče sarkofaga (pred l. 1818) je umeščeno le približno, na staro parcelo 143 k. o. Ptuj, zahodno od Mestnega pokopališča (prim. sl. 7: 8; 11: 14; 12: 41).

Raziskave leta 1898–99 (Kohaut) približno lociramo na staro parcelo 143, zahodnega roba posega pa ne moremo rekonstruirati (umestitev: Dolenc Vičič 2006, 199, sl. 11, 13, 16). Na *Arheološkem zemljevidu PMP* (sl. 13) je ob št. 8 shematično označeno območje grobišča. Morda so številne izpraznjene grobne jame, odkrite leta 2000 na izkopnem polju 17 (sl. 21: 17), sled Kohautovih posegov.

Sondi iz leta 1937 (Abramič) sta natančno locirani s pomočjo arhivskih virov in ohranjenih merskih izhodiščnih točk (sl. 21; Dolenc Vičič 2006, 201–206, sl. 13). Na *Arheološkem zemljevidu PMP* sta sondi 1 in 2/1937 napačno označeni (enako dolgi in vzporedni; sl. 13).

Najdišče svinčenega sarkofaga (l. 1959) je locirano približno na širše območje, v vogal Volkmerjeve ceste in Peršonove ulice, med današnjima parcelama 567/4 in 567/10 (sl. 20: 19); umestitev na načrtu po ustnem poročilu I. Mikl Curk, 1999.

Raziskave po letu 1976, izkopna polja 1–18:

Začetne sonde in zaščitna raziskovanja na območju Srednješolskega centra v letih 1976–79 v poročilih niso locirane ali pa so približno umeščene. Težko jih je zanesljivo identificirati tudi zaradi sprememb gradbenih načrtov, ki so se jim izkopavanja prilagajala, ter neobstoječih oziroma nepoznanih georeferenčnih točk (poizkus okvirne umestitve npr.: Horvat et al. 167, op. 192; sl. 14; 15: 21).

Izkopni polji 1 in 2 sta locirani po objavljenih skicah (Mikl Curk 1979a, 307, sl. 61, 308, sl. 62; Strmčnik Gulič 1980, 63, sl. 2; ead. 1988–1989, pril. 1) in ne-

objavljenih dokumentih (Curk, SŠC; Lubšina Tušek, SŠC). Na izkopnem polju 1 ni lociranih več posegov, prav tako niso locirani grobovi. Grobovi z izkopnega polja 2 so umeščeni po načrtu Lubšina Tušek, *Načrti 2007–2010*.

Izkopni polji 3 in 4 v poročilih nista locirani in sta zgolj približno umeščeni s pomočjo poznejših objav (Strmčnik Gulič 1985, 379, pril. 1–2; ead. 1988–89, pril. 1) in dokumenta Lubšina Tušek, SŠC.

Izkopno polje 5 je locirano samo približno, po legi stavbe kotlovnice.

Izkopno polje 6 je približno umeščeno v prostor (sl. 20: 6) na podlagi opisov (npr. Tušek 1986, 345).

Izkopna polja 7–10 so približno locirana po objavah (Strmčnik Gulič 1985, pril. 1–2; ead. 1988–1989, pril. 1) in po dokumentih (Lubšina Tušek, SŠC; ead., *Načrti 2007–2010*).

Izkopno polje 11 je približno locirano s pomočjo objave (Tušek 1984, 226) in dokumentacije (Lubšina Tušek, SŠC; ead., *Načrti 2007–2010*).

Izkopno polje 12 leži zahodno od pokopališkega zidu in ni podrobneje locirano.

Izkopni polji 13 in 14 sta približno locirani po objavah (Strmčnik Gulič 1985, pril. 1–2; ead. 1988–1989, pril. 1) in po dokumentaciji (Lubšina Tušek, SŠC; ead., *Načrti 2007–2010*).

Izkopni polji 15 in 16 sta približno locirani po objavi (Tušek 1984b, pril. 3; id., 1985a, 243, sl. 63) in po dokumentaciji (Lubšina Tušek, SŠC; ead., *Načrti 2007–2010*).

Izkopni polji 17 in 18 sta natančno locirani po objavi (Lubšina Tušek 2004a, 73) in dokumentaciji (Lubšina Tušek, SŠC; ead., *Načrti 2007–2010*).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

Izkopavanja in najdbe pred letom 1937: neznano. Raziskave leta 1937 (Abramič): Arheološki muzej v Splitu, le fragmentarno ohranjeno.

Raziskave po letu 1976: Ministrstvo za kulturo RS, INDOK center Direktorata za kulturno dediščino (Curk, SŠC); ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

Sarkofag (najdba pred l. 1818): neznano, že med dviganjem je razpadel (Klemenc, Saria 1936, 42).

Izkopavanja leta 1898–99 in 1937: PMP, večinoma neidentificirano (Dolenc Vičič 2006, 209, op. 34).

Poznejše raziskave: ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 130, 135, 138, 140, 148, 149, 150, 160, 164, 309, 310, 311, 385, 458, 536, 651, 652, 653, 823, 824, 838, 970, 1210, 1212, 1213, 1239, 1296, 1298, 1586, 1587, 1588.

Abramič, *Dnevnik* 1937.

Abramič, *Skica* 1937.

Arheološki zemljevid PMP – Na mestu Kohautovih izkopavanj je oznaka 8 in simboli za grobove. Na mestu Abramičevih sond je napis *PM* in skica sond (sl. 13).

Curk, SŠC.

Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

Lubšina Tušek, *Parkirišče* 2001.

Lubšina Tušek, SŠC.

Skrabar, *Text* 1911, št. 8 – Tekst k št. 8: *Römische Gräber im Acker des Minoritenkonvents. Kohaut. M. Z. K. 27 Jg. Neue Folge 1901 S. 18 (sl. 10: 8)*.

Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911, št. 8. – Tekst na mestu najdbe: 8. *Röm. Skelet und Brandgräber*. Pozneje dopisano s svinčnikom: 41 (sl. 7).

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Abramič 1925a, pril.: 14 (izkopavanja 1898–99).

Abramič 1925b, pril.: 14 (izkopavanja 1898–99).

Dolenc Vičič 2006, 199–213 (izkopavanja 1898–99 in 1937, pregled raziskovanj po 1999).

Klemenc, Saria 1936, 42: 41 (sarkofag pred letom 1818; izkopavanja 1898–99).

Kohaut 1901 (poročilo o izkopavanjih 1898–99).

Lubšina Tušek 1995, *Let. por. Maribor 1995* (1996), 202: 22 (izkopno polje 15).

Lubšina Tušek 2004a, 76–78 (izkopno polje 17).

Mikl 1958–1959, *Var. spom.* 7, 1958–1959 (1960), 339 (izkopno polje 19).

Mikl 1960–1961, 174–175 (izkopno polje 19).

Mikl Curk 1977, *Var. spom.* 21, 247 (izkopni polji 1–2).

Mikl Curk 1979a, *Var. spom.* 22, 307–309 (izkopna polja 1–2, 15–16).

Smodič 1937c (izkopavanja 1898–99 in 1937).

Smodič 1937d (izkopavanja 1898–99 in 1937).

Smodič 1937e (izkopavanja 1898–99 in 1937).

Strmčnik Gulič 1980 (izkopni polji 1–2).

Strmčnik Gulič 1982, *Let. por. Maribor 1982*, 63–64 (izkopno polje 10).

Strmčnik Gulič 1983a, *Let. por. Maribor 1983*, 48–49 (izkopni polji 13–14).

Strmčnik Gulič 1983b, *Var. spom.* 25, 193–194 (izkopno polje 7).

Strmčnik Gulič 1984, *Var. spom.* 26, 199–201 (izkopna polja 10, 13–14).

Strmčnik Gulič 1985 (izkopna polja 2–4, 7, 9–10, 13–14).

Strmčnik Gulič 1988–1989, 147, 151 (izkopna polja 2–4, 7, 9–10, 13–14).

Tušek 1980, *Let. por. Maribor 1980*, 51–54 (izkopna polja 1–2, 5).

Tušek 1982a, *Let. por. Maribor 1982*, 65–66 (izkopni polji 10–11).

Tušek 1982b, *Var. spom.* 24, 175 (izkopna polja 1–4).

Tušek 1983a, *Var. spom.* 25, 231–232 (izkopni polji 8–9).

Tušek 1983b, *Let. por. Maribor 1983*, 59 (izkopno polje 12).

Tušek 1984 (izkopno polje 11).

Tušek 1984a, *Var. spom.* 26, 240–241, 251 (izkopna polja 10–12).

Tušek 1984b, *Let. por. Maribor 1984*, 73–74, 76 (izkopna polja 6, 15–16).

Tušek 1985, 405–406 (izkopno polje 13).

Tušek 1985a, *Var. spom.* 27, 242–246 (izkopna polja 6, 15–16).

Tušek 1986, 345–346 (izkopni polji 4, 6).

Tušek 1986a, *Var. spom.* 28, 269–270 (izkopna polja 15–16).

Tušek 1987a, *Var. spom.* 29, 265–266 (stratigrafija ob Volkmerjevi cesti).

Tušek, Strmčnik Gulič 1978, *Let. por. Maribor 1978* (1979), 22–23 (izkopna polja 1–3).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Curk, Gulič, Tušek 1984 (izkopno polje 2).

Horvat et al. 2003, 167, 171; sl. 14, 15: 21 (zbrana bibliografija za raziskovanja do 1999).

Leben-Seljak 2002 (izkopno polje 17).

Leben-Seljak 2004 (izkopno polje 17).

Mikl Curk 1979, 37–42 (izkopno polje 2).

Mikl Curk 1990, 565: 33 in 36 (okviren pregled za celotno območje).

Pajnkhofer Prem 2000 (izkopno polje 17).

Skrabar 1904, sl. 132: 14.

Tomanič Jevremov 1985, 390 (omemba grobišča).⁴²

Tušek 1981.

Tušek 1992, 153–154.

12

Gimnazija

DRUGA IMENA:

Volkmerjeva cesta 15, Gimnazija Ptuj, Gimnazija – vzhodni del objekta

TIP:

Naselbina, grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (A2–3, B3)

Sl. 20, 21

⁴² Avtorica med Kohautovimi in Abramičevimi izkopavanji na Minoritskih njivah napačno omenja tudi izkopavanja B. Sarie leta 1913 (390 in 398, op. 57). Gre za izkopavanja M. Abramiča leta 1913 na drugi lokaciji (na Panorami).

LEGA:

Koordinate: E 567142; N 142768

Parc. št.: 168/1, 7 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 143, 144 k. o. Ptuj (prej k. o. Krčevina)

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1998 od marca do novembra je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) zaščitno izkopavala na območju med stavbo Srednješolskega centra in potokom Grajena. Našli so ostanke naselbin iz prazgodovine (kat. št. 12 – prazg.) ter iz pozne rimske dobe (Lubšina Tušek 1998).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Najdišče leži na blagem pobočju na levem bregu Grajene. Zemeljske plasti so bile deloma naplavljene deloma tudi odtrgane.

Izkopali so ostanke lesene arhitekture in naselbinske plasti iz 3.–4. st. Območje je bilo preprejeno z vzdolžnimi in prečnimi odvodnimi jarki, od katerih nekateri sodijo v rimsko obdobje.

Trije rimski skeletni grobovi, odkriti v severnem delu izkopa, predstavljajo rob razsežnega grobišča, ki se širi na prostoru Srednješolskega centra (kat. št. 11).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Objavljeno je kratko poročilo (Lubšina Tušek 1998).

Delna analiza drobnega gradiva (Janežič 2008; Sagadin 2008).

DATACIJA:

Pozna rimska doba.

UMESTITEV:

Rob izkopa in grobovi so natančno umeščeni po objavi (Lubšina Tušek 2004a, delni načrt na str. 73) in dokumentaciji (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 967, 968.

Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Janežič 2008 (izbor gradiva).

Lubšina Tušek 1997, *Let. por. Maribor1997* (1999), 189: 14 (omemba).

Lubšina Tušek 1998, *Let. por. Maribor1998* (2000), 169–172 (poročilo).

Lubšina Tušek 2004a (delni načrt izkopa).

Sagadin 2008 (izbor gradiva).

13

Ob Grajeni, parc. 168/7

DRUGA IMENA:

Minoritska njiva, Minoritske njive za mestnim pokopališčem, nasproti posestva Starysch-Maierhof oz. Kasimir-Maierhof, Rimska vila za mestnim pokopališčem

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (B3)

Sl. 13, 20, 21

LEGA:

Koordinate: E 567238; N 142645

Parc. št.: 168/7 (južni vogal), 168/12 (južni krak), (607 – domnevno [zahodni rob]) k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 143 (južni vogal), 144 (južni del) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Ob izkopavanjih velikega grobišča na Minoritskih njivah (kat. št. 11; Vincenz Kohaut leta 1898–99), na stari parc. 143 k. o. Krčevina (danes parc. 168/7) so ob zahodnem zidu Mestnega pokopališča naleteli na zidove stavb (Kohaut 1901, 18). Po vsej verjetnosti so posegli tudi na zemljišče jugozahodno od pokopališča – proti še danes nepozidanemu obrežju Grajene, kjer je nato leta 1937 izkopaval M. Abramič.

Po V. Skrabarju so bili pred letom 1936 na jugovzhodnem delu parc. 143 v zemljišču še opazni sledovi zidov (Smodič 1937c; id. 1937d; Klemenc, Saria 1936, 42: 41). Zato je leta 1937 Muzejsko društvo pod vodstvom M. Abramiča zemljišče sondiralo (sondi 1 in 2). V južnem delu sonde 1 so odkrili rimsko stavbo s hipokavstom (*sl. 20: 13; 21: 13*), v severnem pa ostanke poznoantičnega grobišča in novodobne grobove (kat. št. 11).

Na območju južne tretjine Abramičeve sonde 1 pozneje ni bilo več gradbenih del ali večjih arheoloških raziskav. Zemljišče je ostalo nepozidano. Zvrstilo pa se je več manjših posegov v neposredni okolici, ki so bili povezani predvsem s komunalnim urejanjem (kat. št. 11: izkopna polja 11–12; kat. št. 14). Lapidarne omembe ne omogočajo natančnega pregleda in lociranja vseh mlajših izkopavanj, ki pa stavbe iz leta 1937 niso zadela (Dolenc Vičič 2006, 206–208).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Leta 1937 so v južnem delu sonde 1 odkrili zidano stavbo. Obkopali so zidove dveh prostorov, tretji prostor na jugu pa so samo registrirali. Severni prostor je bil zaključen z apsidno in opremljen s hipokavstom. Stavba je usmerjena približno vzhod–zahod, torej drugače kot glavna rimska cesta in stavbe tik ob njej. Cesta je bila oddaljena 30–40 m (kat. št. 14).

Izkopali so poslikan omet in drobne najdbe od 1. do 4. st., pri čemer je najmočnejše zastopano 4. st. Drobne najdbe so v muzeju navedene skupaj za območji stavbe in grobišča (kat. št. 11: izkopno polje 17) in jih zato ni mogoče ločevati (Dolenc Vičič 2006, 199–213).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Abramić rezultatov ni objavil. Izvrednotenje ohranjenih dokumentov in najdb: Dolenc Vičič 2006, 199–213.

DATACIJA:

Okvirno 1.–4. st.

UMESTITEV:

Umestitev stavbe je dokaj natančna po Dolenc Vičič 2006, 202–204, sl. 13, 15 (locirano s pomočjo dokumenta Abramić, *Skica* 1937 – po izhodiščnih točkah meritev sl. 21: T1 in T2). Na *Arheološkem zemljevidu PMP* stani 1 in 2/1937 napačno označeni (enako dolgi in vzporedni).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

Arheološki muzej v Splitu: zapuščina M. Abramića.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP (sezname najdb: Dolenc Vičič 2006, 209–211).

NEPREMIČNI OSTANKI:

Verjetni, ker objekt ni bil v celoti raziskan. Zemljišče ni bilo pozidano, prekrivajo ga zelenica in vrtovi.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 824, 1297.

Abramić, *Dnevnik* 1937.

Abramić, *Skica* 1937.

Arheološki zemljevid PMP. – Na mestu najdbe napis PM in skica sond (sl. 13).

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Dolenc Vičič 2006, 199–218 (zgodovina raziskav, umestitev, izvrednotenje).

Klemenc, Saria 1936, 42: 41 (omembi izkopavanje 1898–99 in zidovja).

Kohaut 1901, 18 (poročilo o izkopavanju 1898–99).

Smodič 1937a (omemba).

Smodič 1937b (omemba).

Smodič 1937c (poročilo).

Smodič 1937d (poročilo).

Smodič 1937e (poročilo).

Smodič 1938, 125 (omemba).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Mikl Curk 1976, 57, najdišče št. 15 (seznam najdb z Minoritskih njiv v PMP).

Vomer Gojkovič, Kolar 1993, 42.

14

Ob Grajeni 16

DRUGA IMENA:

Grajenabache, Starys Meierhof, Pot na Mestni vrh 5, okljuk Grajene, Kolektor 1979

TIP:

Naselbina, cesta

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (B3)

Sl. 7 (dopisana št. 27); 12: 27; 20; 21

LEGA:

Koordinate: E 567224; N 142593

Parc. št.: 609–612, 3992 (cesta), 3964/2 (potok) k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 149/3, 7 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Ob Grajeni so bili v sedemdesetih letih 19. stoletja še vidni ostanki mostu. Na istem mestu so pred letom 1907 našli rimski napisni kamen (Ferk 1907; Klemenc, Saria 1936, 38: 27).

Leta 1979 je I. Tušek (ZVKD Mb) med zaščitnimi izkopavanji na trasi kolektorja odkril rimsko cesto in ob njej stavbne ostanke (Tušek 1979, 30–31; id. 1984, 230).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV

Nekoč so bili v okljuku Grajene, na njenem levem bregu, razločno vidni kamniti oporniki mostu. Grajena naj bi prestavljala strugo le v toku nižje od okljuka (Horvat et al. 2003, 166, op. 178, 179 z navedki). Domnevni most leži na trasi glavne ceste. Na istem območju najdeni kamen z napisom ni ohranjen, prav tako ne prepis ali okoliščine najdbe (Ferk 1907). Domnevno naj bi šlo za gradbeni napis (Mráv 2002, 39–40).

Okoli 60 m vzhodno od potoka je I. Tušek (ZVKD Mb) odkril traso rimske ceste in tik ob njej temelje vsaj dveh rimskih hiš. Zidovi ležijo na obeh straneh ceste in vzporedno oz. pravokotno nanjo. I. Žižek (PMP), ki je sodeloval pri izkopavanju, poroča o odkritju poslikanega ometa (*Temeljna top. zbirka*, zap. 1217: I. Žižek, ustno poročilo 2005).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Lokaciji mostu in napisnega kamna sta nenatančni in nepreverjeni (Klemenc, Saria 1936, pril.: 27; Horvat et al. 2003, sl. 5, 15; Dolenc Vičič 2006, sl. 13). Zanimivo je, da V. Skrubar mostu ali napisnega kamna ni označil

na karti ptujskih najdišč (prim. Skrabar 1904; Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911 – poznejši pripis 27 [glej sl. 7]), čeprav je npr. zabeležil “odstranjeni rimski most” čez strugo nekdanjega potoka iz Ljudskega vrta (kat. št. 50).

Za cesto in rimsko stavbo je umestitev natančna (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

Neznano (most, napis leta 1907).

ZVKD Mb (izkopavanja 1979).

HRAMBA PREDMETOV:

Že leta 1936 sta bila napisni kamen in njegov prepis založena (Klemenc, Saria 1936, 38).

ZVKD Mb (izkopavanja 1979).

NEPREMIČNI OSTANKI:

Sledov mostu ni opaziti, o morebitni odstranitvi ni podatkov.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 672, 673, 1217.

Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911. – Najdišče izvorno ni označeno, na mestu najdbe je poznejši pripis: 27 (sl. 7).

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Klemenc, Saria 1936, 38; 27 (omemba).

Ferk 1907, 124a (pri Klemenc, Saria 1936, 38 sta kot avtorja poročila navedena W. Kubitschek in F. Ferk).

Tušek 1979, *Let. por. Maribor* 1979, 29–31 (omemba).

Tušek 1984, 230 (omemba).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Dolenc Vičič 2006, 207 (omemba).

Horvat et al. 2003, 166, sl. 5, 15 (približna lokacija).

Mráv 2002, 39–40 (omemba mostu in napisu).

15

Mestno pokopališče

DRUGA IMENA:

Tiha pot, Staro pokopališče, Pokopališče pri cerkvi sv. Jožefa, Friedhof, Kirchhof, Stadtfriedhof

TIP:

Naselbina, cesta

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (B3)

Sl. 6: 11; 11: območje med 6 in 12; 12: 40; 13; 20; 21

LEGA:

Koordinate: E 567333; N 142670

Parc. št.: 599–603 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 185 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Iz časa pred letom 1848 od tod izvira šest “rimskih bakrenih novcev” (Pichler 1865; Klemenc, Saria 1936, 42: 40; *FMRSI* 2, str. 307, št. 434/25: 2–7). Iz objave ni razvidno, ali so jih našli sočasno.

Pred letom 1936 so večkrat naleteli na rimsko opeko in na rimsko cesto (Klemenc, Saria 1936, 42: 40).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Mestno pokopališče leži na blagi vzpetini nad okljukom Grajene.

B. Saria poroča, da so ob kopanju grobov večkrat naleteli na opeko, ki naj bi domnevno izvirala iz uničenih grobov. Posebnih dokazov za grobišče ne navaja. Vse novčne najdbe s pokopališča so naključne, posamične in brez ožjih podatkov. Sodeč po sledovih iz okolice (kat. št. 11, 14, 32) je šlo lahko tako za ostanke naselbine kot tudi grobišča.

Cesta je tekla čez pokopališče v smeri jugozahod–severovzhod. S tem se skladata tudi trasi, ugotovljeni jugozahodno (kat. št. 14) in severovzhodno od pokopališča (kat. št. 32).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Novci (*FMRSI* 2, str. 307, št. 434/25: 2–7).

Ostalo neizvrednoteno in nepreverljivo.

DATACIJA:

Zgodnja rimska doba (*FMRSI* 2, str. 307, št. 434/25: 2–7).

UMESTITEV:

Potek ceste je sodeč po odsekih pred pokopališčem in za njim verjeten (kat. št. 14, 32). Še najbolj natančno je cesto vrisal A. Smodič, vendar brez komentarja ali navedbe vira (Smodič, *Keramični peči* 1920; id. 1958–1959, t. 1).

Novci so brez natančnih najdiščnih podatkov.⁴³

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

Neznano.

HRAMBA PREDMETOV:

Deželni muzej Joanneum, Gradec: 6 rimskih bakrenih novcev najdenih pred l. 1848.

⁴³ F. Raisp, župan s Ptujja, je leta 1847 poslal v Joanneum 6 “rimskih bakrenih novcev”, ki naj bi jih našli na ptujskem pokopališču (“im Pettauer Kirchhofe”, glej: *Jahresbericht* 1847, 20). B. Saria te novce brez kakršnegakoli dvoma navaja med najdbami z Mestnega pokopališča (Klemenc, Saria 1936, 42: 40). Na pokopališču pri Sv. Ožbaltu so približno v istem času (okrog leta 1850) našli keltski zlatnik (kat. št. 43 – prazg.). Morda gre za eno samo najdišče vseh novcev in v tem primeru nobena od obeh lokacij ni zanesljiva.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 131, 133, 134, 388, 650.
Arheološki zemljevid PMP (sl. 13).
 Smodič, *Keramični peči* 1920, pril. 1.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

FMRSI 2, str. 307, št. 434/25: 2–7 (novci).
Jahresbericht 1847, 20 (prva omemba 6 rimskih “bakrenih novcev”).
 Klemenc, *Saria* 1936, 42: 40 (omemba vseh najdb).
 Pichler 1865, 213, št. 1; 214, št. 1–2 (6 rimskih “bakrenih novcev”).
 Skrabar 1904, sl. 132: 11.
 Smodič 1958–1959, 39–45 (t. 1: potek ceste).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Abramič 1925a, pril. (cesta).
 Abramič 1925b, pril. (cesta).
 Horvat et al. 2003, 166, op. 182, sl. 15 (približen potek ceste).
 Mikl Curk 1990, 565: 32 (omemba).

16

Tiha pot 5

DRUGA IMENA:

Ob Grajeni, podaljšek ulice Ob Grajeni

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (B3)
Sl. 20, 21

LEGA:

Koordinate: E 567326; N 142600
 Parc. št.: 604 (cesta), 593 k. o. Ptuj
 Stara parc. št.: 183/5 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Oktober 1965 so ob izkopu gradbene jame za novo stanovanjsko hišo poškodovali temelje rimske stavbe. Z. Šubic (PMP) je po odkritju dokumentirala situacijo na najdišču.

Leta 1968 so ob Tihi poti, pri kopanju za kanalizacijo vzdolž zahodnega roba iste parcele ponovno naleteli na lončenino. Z. Šubic je po uničenju dokumentirala najdbe. Izkopani jarek so ob tem nekoliko razširili.

Leta 1996 je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) nadzorovala dela ob gradnji plinovoda po ulici Ob Grajeni. Rezultat arheološkega nadzora je bil za rimsko obdobje negativen (prim. kat. št. 16 – sr. in novi vek), na podaljšku trase, na Tihi poti, pa so naleteli na antično plast ter tudi močne srednjeveške oziroma novoveške plasti.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Gradbena jama leta 1965 je poškodovala plast z naselbinskimi najdbami – temeljni zid stavbe in tlak iz zbite gline. Našli so tudi ostanke zoglenega žita. Manj kot 10 m zahodno od temeljev in v globini 1,20 m so leta 1968 našli naselbinske ostanke. Leta 1996 so na Tihi poti (v dolžini pribl. 20 m in v globini od 0,60 do 1,20 m) naleteli na močno ruševinsko plast z veliko žganine.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Gradivo ni iz vrednoteno.
 Novčna najdba: *FMRSI* 2, str. 350, št. 434/25: 1157 (Valens, 364–367).

DATACIJA:

Nedatirano. Poznorimski novci (Šubic 1968–1969; *FMRSI* 2, str. 350, št. 434/25: 1157).

UMESTITEV:

Natančna: Z. Šubic je locirala na stanovanjsko stavbo in ob jugovzhodni rob parcele (Šubic, *Dnevnik* 1965–1967; ead., *Mapa 2*; ead., *Dnevnik* 1968–1971; na zazidalnem projektu je označena ulica Ob Grajeni, parc. št. 183/5, k. o. Ptuj, lastnik Rebernak; danes je to Tiha pot št. 5).

Najdbe leta 1996 lociramo približno, po opisu v objavi.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP za leti 1965, 1968.
 ZVKD Mb za leto 1996.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP za leti 1965, 1968.
 ZVKD Mb za leto 1996.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 235, 261, 1117, 1118.
 Šubic, *Dnevnik* 1965–1967, dne 15. 10. 1965.
 Šubic, *Dnevnik* 1968–1971, dne 29. 6. 1968.
 Šubic, *Mapa 2*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

FMRSI 2, str. 350, št. 434/25: 1157.
 Lubšina Tušek 1997, *Let. por. Maribor* 1997 (1999) 166, št. 27 (omemba).
 Šubic 1965, *Var. spom.* 10, 202 (poročilo).
 Šubic 1968–1969, *Var. spom.* 13–14, 1968–1969 (1970), 164 (poročilo).

17

Remčeva ulica 13–14

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (B3)
Sl. 20

LEGA:

Koordinate: E 567363; N 142627
Parc. št.: 595/3, 10 (severni del) k. o. Ptuj
Stara parc. št.: 184/3 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1968 so ob strojnem izkopu gradbene jame za novo stanovanjsko hišo (Remčeva 13) zadeli rimsko naselbinsko plast. Z. Šubic (PMP) je po odkritju dokumentirala situacijo (Šubic 1968–1969).

Leta 2001 je potekal arheološki nadzor (M. Lubšina Tušek, ZVKD Mb) izkopa jarkov za plinovod po Remčevi ulici (*Temeljna top. zbirka*, zap. 1758: poročilo M. Lubšina Tušek, 2010).

Vzhodno in severovzhodno od najdišča ni bilo v prvi polovici sedemdesetih let nikakršnega arheološkega nadzora ob gradnji stanovanjskih blokov, vendar pa so opazili ožgane rdeče plasti. Kaže, da je bilo med Remčevo ulico in Volkmerjevo cesto uničeno veliko arheološko območje (*Temeljna top. zbirka*, zap. 971: M. Tomanič Jevremov, ustno poročilo, 1998).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Gradbena jama stavbe Remčeva 13, ki je segala do globine 1,36 m, je poškodovala ruševinsko plast. V odmetani zemlji so našli kakovostni gradbeni material: bazo marmornega stebra in opečnat tlakovec.

Podobno situacijo nakazuje izkop za plinovod (do globine pribl. 1,5 m) – na cesti pred hišama Remčeva 13 in 14 so odkrili del hipokavsta in estrih, nad njim v antični ruševini mozaične kamenčke.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Natančna.

Izkop za leto 1968 je locirala Z. Šubic na stanovanjsko stavbo (Šubic, *Dnevnik* 1968–1971; ead., *Mapa 2*: na zazidalnem projektu je označena parc. št. 595/3, k. o. Ptuj, lastnik Krničar; danes je to Remčeva ulica št. 13).

Izkop za leto 2001 je locirala M. Lubšina Tušek (*Temeljna top. zbirka*, zap. 1758: pisno poročilo M. Lubšina Tušek, 2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP za leto 1968.
ZVKD Mb za leto 2001.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP za leto 1968.
ZVKD Mb za leto 2001.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 262, 971, 1758 (pisno poročilo M. Lubšina Tušek, 2010).

Šubic, *Dnevnik* 1968–1971, dne 25. 6. 1968.
Šubic, *Mapa 2*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Šubic 1968–1969, *Var. spom.* 13–14, 1968–1969 (1970), 164.

18

Remčeva ulica 8–9

DRUGO IME:

Tiha pot

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (B3)
Sl. 20

LEGA:

Koordinate: E 567394; N 142569
Parc. št.: 595/8, 10 (južni del) k. o. Ptuj
Stara parc. št.: 184/8 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Oktober 1965 so ob izkopu gradbene jame za novo stanovanjsko hišo Remčeva 8 zadeli na rimsko ruševino. Z. Šubic (PMP) je po odkritju dokumentirala situacijo na najdišču.

Leta 2008 je potekal arheološki nadzor (M. Lubšina Tušek, ZVKD Mb) izkopa jarkov za električni kablovod po Remčevi ulici (*Temeljna top. zbirka*, zap. 1759: pisno poročilo M. Lubšina Tušek, 2010).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Gradbena jama na Remčevi 8 je zaradi predhodnega navoza humusa le deloma segla v rimsko ruševinsko plast.

Leta 2008 so ruševinske plasti s tlakovci, strešniki in mozaičnimi kamenčki segale do dna izkopanega jarka (gl. pribl. 1,5 m). Pred hišo Remčeva 9 pa so vzporedno s parc. 595/7 na globini od 0,5 do 0,65 m pod površino dokumentirali del temelja za steber.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:
Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:
Natančna.

Izkop za leto 1965 je locirala Z. Šubic na stanovanjsko stavbo (Šubic, *Dnevnik* 1965–1967; ead., *Mapa 2*: na zazidalnem projektu je označena ulica Ob Grajeni, parc. št. 184/8, k. o. Ptuj, lastnik Terbuc; danes je to Remčeva ulica 8).

Izkop za leto 2008 je locirala M. Lubšina Tušek (*Temeljna top. zbirka*, zap. 1759: pisno poročilo M. Lubšina Tušek, 2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:
PMP za leto 1965.
ZVKD Mb za leto 2008.

HRAMBA PREDMETOV:
PMP za leto 1965.
ZVKD Mb za leto 2008.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:
Temeljna top. zbirka, zap. 236, 1759 (pisno poročilo M. Lubšina Tušek, 2010).
Šubic, *Dnevnik* 1965–1967, dne 15. 10. 1965.
Šubic, *Mapa 2*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:
Šubic 1965, *Var. spom.* 10, 1965, 202–203 (napačna parc. št. 183/1; prav parc. št. 184/8).

19 Groharjeva pot 1–2

TIP:
Naselbina

NAČRTI:
Pril. 1, 4 (B3–4)

LEGA:
Koordinate: E 567431; N 142499
Parc. št.: 583 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:
Leta 2001 je potekal arheološki nadzor (M. Lubšina Tušek, ZVKD Mb) izkopa jarkov za mestni plinovod po Groharjevi poti.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:
Antične ruševinske plasti so segale do dna izkopanega jarka (pribl. globina 1,10 m). Na cesti pred hišama Groharjeva pot 1 in 2, ob parcelah št. 574 in 575, je na

globini 0,30 m ležal 10 cm debel estrih, nad in pod njim pa antična ruševina. Estrih so sledili v izkopu jarka 30 m daleč.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:
–

DATACIJA:
Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:
Natančna. Po skici v poročilu.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:
ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:
ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:
Temeljna top. zbirka, zap. 1760 (pisno poročilo M. Lubšina Tušek, 2010).

LITERATURA:
–

20 Križišče Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade

DRUGA IMENA:
Po prvotnem zazidalnem načrtu: stanovanjski bloki B6, B7, B8, B9 in hidranta H 5, H 6.

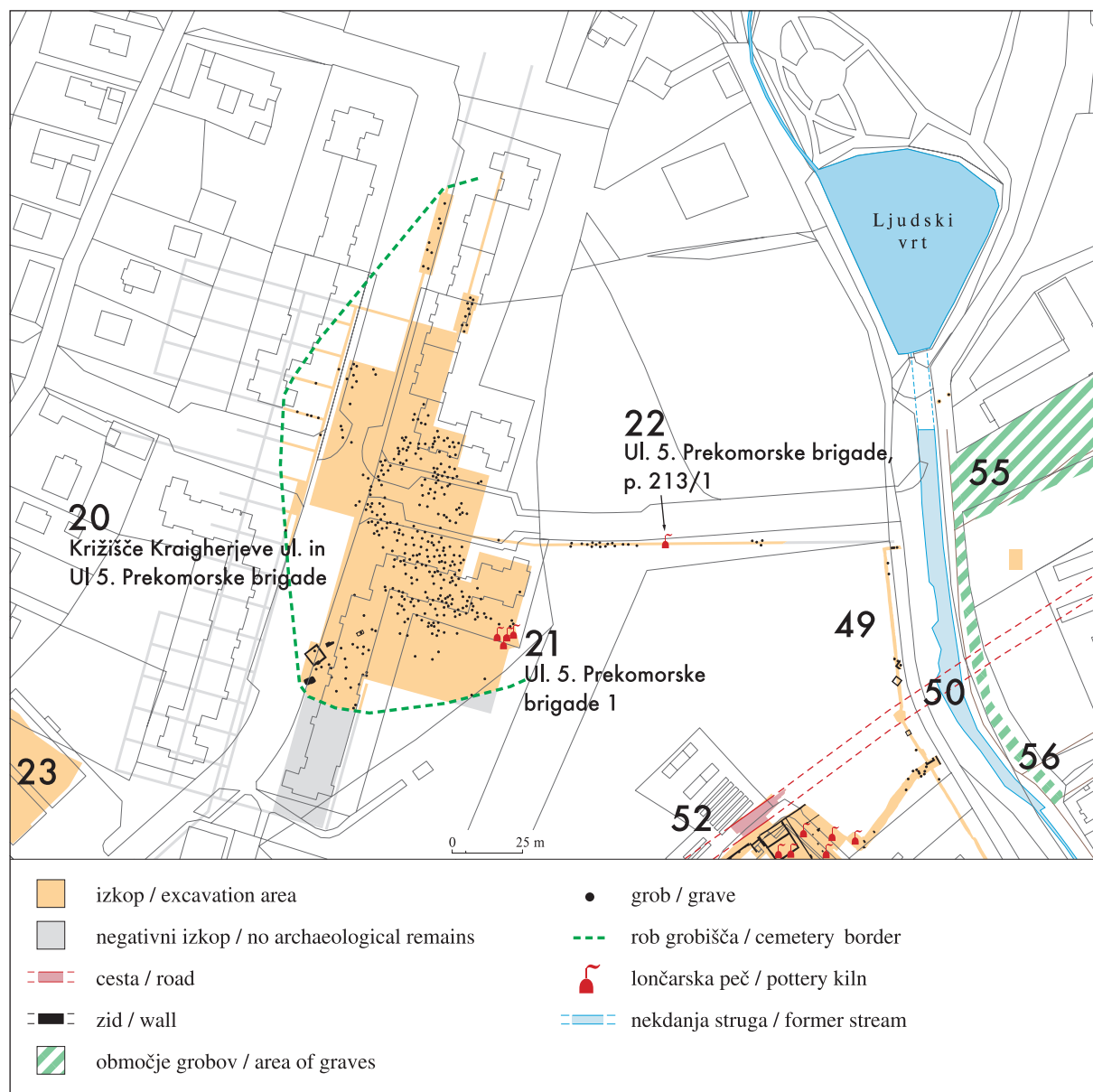
Danes: blok Kraigherjeva ul. 15, 17, 19, 21 in Ul. 5. Prekomorske brigade 6 in 7 (B6); blok Kraigherjeva ul. 14, 16, 18, 20 in Ul. 5. Prekomorske brigade 1, 3, 5 (B7); blok Kraigherjeva ul. 23, 25, 27, 29, 31, 33 (B8); blok Kraigherjeva ul. 22, 24, 26, 28, 30 (B9)

TIP:
Grobišče

NAČRTI:
Pril. 1, 4 (C1–2)
Sl. 22, 23, 24

LEGA:
Koordinate: E 567580; N 143061
Parc. št.: 194/1; 200/1–3; 201; 213/1, 5 k. o. Ptuj; 651/ 5; 654/2 k. o. Krčevina pri Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:
Leta 1977 so bila gradbišča bodočih blokov na Kraigherjevi ulici 14–33 in na Ulici 5. Prekomorske brigade

Sl. 22: Izkopna polja na Ulici 5. Prekomorske brigade. Kat. št. 20–23, 49–50, 52, 55–56. M. 1 : 2500.

Fig. 22: Excavation areas on Ulica 5. Prekomorske brigade. Cat. Nos. 20–23, 49–50, 52, 55–56. Scale 1: 2500.

1–7 raziskana s sistemom strojno izkopanih jarkov (Gabričević, Kujundžić 1979, 304, sl. 59–60; Kujundžić 1982, pril. 1).

V letih 1977 in 1978 so na predelu, kjer so pričakovali večje število grobov, sledila sistematična izkopavanja grobišča (Kujundžić 1982).

K istemu grobišču sodijo tudi grobovi, ki so jih v letu 1978 dobili na trasi vodovoda, potekajočega proti vzhodu, vzdolž ulice 5. Prekomorske brigade (Kujundžić 1981).

V letih 1990 in 1995 so potekala zemeljska dela na območju med izkopnim poljem 1977–78 in ribnikom v Ljudskem vrtu (za ureditev igrišča, kanalizacije itd.).

M. Lubšina Tušek in I. Tušek (ZVKD Mb) sta posege nadzirala. Arheoloških ostankov niso zasledili.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Odkrili so del velikega grobišča, ki je ležalo severno od naselbine. Sonde zahodno, južno (Kraigherjeva ul. 14 in 16) in severno (parc. 193/2; 194/1; 196; 199; 200/1, 2) so bile arheološko sterilne. Tako so bili dokaj zanesljivo ugotovljeni južni, zahodni in severni rob grobišča (sl. 22–23).

Osrednji in južni del grobišča sta bila sistematično raziskana. Skupaj je bilo izkopanih 414 grobov, med katerimi prevladujejo žgani, datirani od druge polovice

1. do 3. st. Na južnem delu grobišča je ležala skupina enaindvajsetih skeletnih grobov (3. do 4. st.) in med njimi obzidana grobna parcela, ob njej še temelji grobnice, zidane iz opeke in kamenja ter pravokotna ploščad, ki predstavlja temelj grobnice ali nagrobnega spomenika (Kujundžić 1982, skica s. n. na pril. 1: 13, 91, 100).

Severni del grobišča so raziskali samo s sondami, ki so pokazale na redkejšo skupino žganih pokopov. Tako je bilo pri gradnji stanovanjskih blokov Kraigherjeve ul. 24, 26, 28 in 30 verjetno uničeno neznano število grobov.

I. Mikl Curk poroča, da so na grobišču ležale plasti odpadkov iz lončarskih delavnic, ne razjasni pa odnosa do grobov (Mikl Curk 1990). Lončarske peči so bile odkrite na robu grobišča (kat. št. 21).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Objavljeno. Grobišče se je verjetno neprekinjeno nadaljevalo v veliko vzhodno grobišče, ki se je raztezalo ob glavni cesti (kat. št. 55; *sl.* 22).

DATACIJA:

1.–4. st.

UMESTITEV:

Natančna (Kujundžić 1982, pril. 1). Razporeditev grobov na *sl.* 22–23 povzeta po shematičnem načrtu (o. c.).

Arheološko negativna območja med grobiščem in ribnikom v Ljudskem vrtu niso umeščena (parc. 203–204, 212, 214 k. o. Ptuj).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 143, 144, 557, 597, 955, 956.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Gabričević, Kujundžić 1977, 87–89, t. 35–36 (kratko poročilo).

Gabričević, Kujundžić 1979, *Var. spom.* 22, 303–307, 311, *sl.* 59–60, 66 (kratko poročilo).

Kujundžić 1981, *Var. spom.* 23, 254–257, *sl.* 76–77 (kratko poročilo za izkopavanja na trasi vodovoda).

Kujundžić 1982 (temeljna objava grobišča, načrt sond).

Lubšina Tušek 1995, *Let. por. Maribor 1995* (1996), 200 (negativno).

Mikl Curk 1990, 565: 35 (omemba plasti odpadkov iz lončarskih delavnic).

Šercelj 1990 (makrobotanični ostanki).

Tušek 1991, *Var. spom.* 33, 248 (negativno).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 171, *sl.* 15: 28 (omemba).

21

Ulica 5. Prekomorske brigade 1

DRUGA IMENA:

Toplakova njiva, Blok B7

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (C2)

Sl. 22, 23, 24

LEGA:

Koordinate: E 567629; N 143002

Parc. št.: 200/1, 3 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 200, 202 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

B. Jevremov (PMP) je tu med 9. in 25. 4. 1975 raziskoval lončarske oziroma opekarske peči (Jevremov 1977; Jevremov 1978).

Leta 1978 so isti obrat dokumentirali ob izkopavanjih grobišča (kat. št. 20; Jevremov 1978; Tušek, Strmčnik Gulič 1978; Kujundžić 1982, priloga s. n.). Tega leta so del peči uničili pri izkopu gradbene jame za stavbo Ulica 5. Prekomorske brigade 1 (Tušek, Strmčnik Gulič 1978).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Leta 1975 so bile odkrite štiri peči s skupnim delovnim predprostorom. Sodeč po dimenzijah, naj bi bila ena od peči namenjena žganju opeke. Okoli 60 m proti severovzhodu je morda ležala še ena lončarska peč (*sl.* 22: 22; 23: 22; kat. št. 22). Na bližnjem grobišču (kat. št. 20) so odkrili plasti lončarskih odpadkov. Kaže torej, da se je na skrajnem severnem robu poseljenega prostora, takoj ob grobišču, širilo lončarsko območje.

Žgani grobovi so tik ob pečeh, vendar odnos med njimi ni jasen.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Natančna za izkopavanja 1975 (Jevremov, *Sestavljeni načrt*) in za izkopavanja 1978 (Kujundžić 1982, priloga s. n.), vendar se načrta ne ujemata popolnoma. Lego izkopnega polja iz leta 1975 smo na naši karti (*sl.* 23) prilagodili načrtu iz leta 1978, ker ta zajema večje območje.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:
PMP.

HRAMBA PREDMETOV:
PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:
Temeljna top. zbirka, zap. 287.
Jevremov, *Sestavljeni načrt*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:
Horvat et al. 2003, 168–169; sl. 15: 16; 16: 16 (umestitev).
Jevremov 1977, *Var. spom.* 21, 248 (kratko poročilo).
Jevremov 1978, 60 (kratko poročilo).
Kujundžić 1982, priloga s. n. (načrt).
Tušek, Strmčnik Gulič 1978, *Let. por. Maribor 1978* (1979) 24 (kratko poročilo).

22

Ulica 5. Prekomorske brigade, parc. 213/1

DRUGO IME:
Hidrant H 6

TIP:
Naselbina

NAČRTI:
Pril. 1, 4 (C2)
Sl. 22, 23

LEGA:
Koordinate: E 567684; N 143036
Parc. št.: 213/1 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:
Leta 1978 so izkopavali na trasi vodovoda na Ulici 5. Prekomorske brigade (Z. Kujundžić, PMP).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Na trasi vodovoda so bili odkriti deli objekta, ki so jih razložili kot morebitne ostanke lončarske peči. Najdišče leži okoli 60 m severovzhodno od skupine lončarskih peči na Ulici 5. Prekomorske brigade 1 (kat. št. 21). Domnevna peč je umeščena sredi rimskega grobišča, saj so najbližji grobovi oddaljeni 10 m proti zahodu in 30 m proti vzhodu. Odnos med pečjo in grobovi ni jasen.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:
–

DATACIJA:
Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:
Natančna po objavljenem načrtu (Kujundžić 1982, pril. 1).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:
PMP.

HRAMBA PREDMETOV:
PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:
Temeljna top. zbirka, zap. 449.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:
Kujundžić 1981, *Var. spom.* 23, 254–257 (kratko poročilo).
Kujundžić 1982, pril. 1 (umestitev).

DOPOLNILNA LITERATURA:
Horvat et al. 2003, 170, sl. 15: 27 (umestitev).

23

Garaže (Kraigherjeva ulica)

DRUGO IME:
Garaže tripleks

TIP:
Naselbina, grobišče

NAČRTI:
Pril. 1, 4 (B2)
Sl. 22, 24

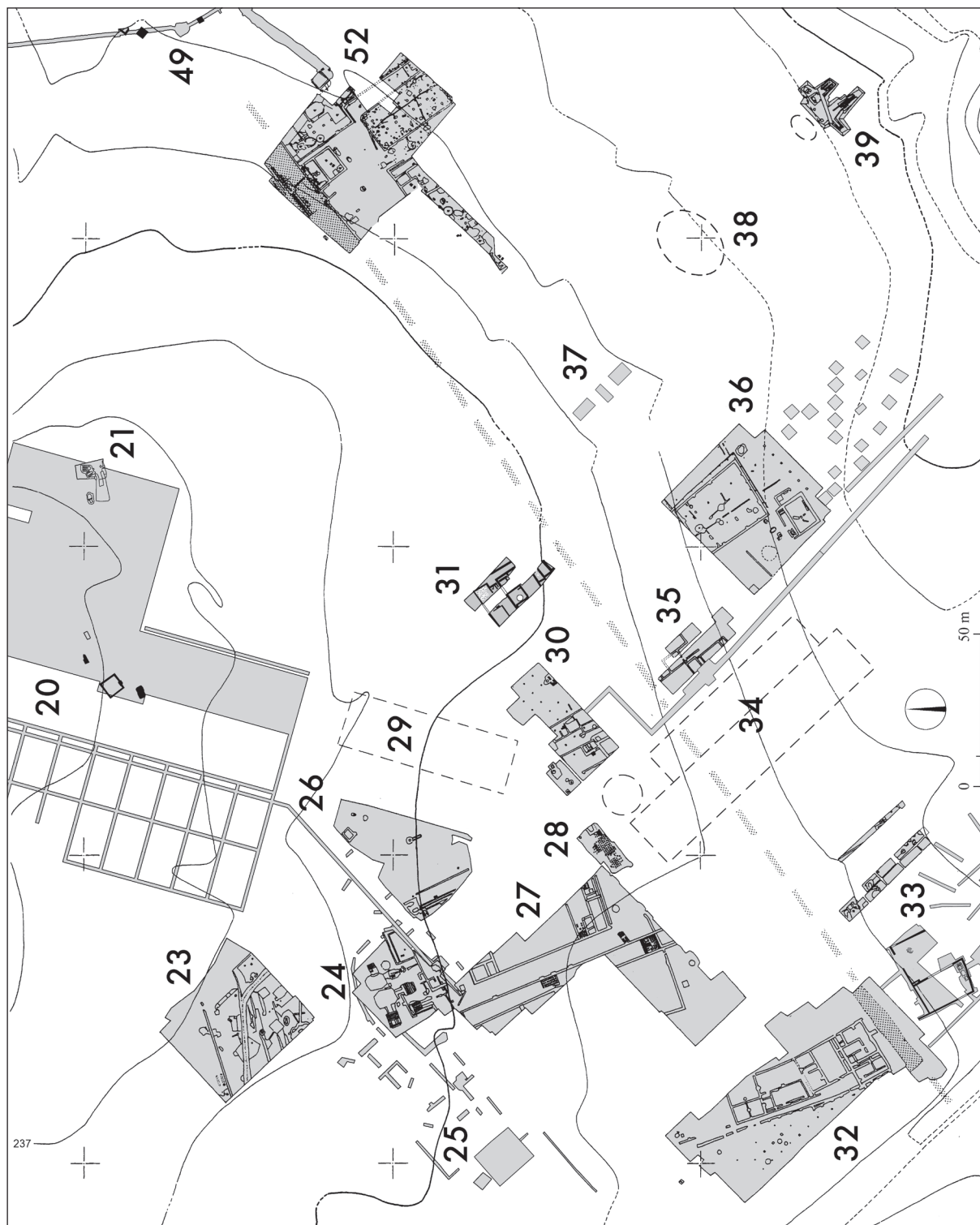
LEGA:
Koordinate: E 567443; N 142949
Parc. št.: 178/1, 14, 19 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:
Na bodočem gradbišču garaž je B. Jevremov (PMP) raziskoval od 27. 3. do 16. 6. 1980. Najprej so izkopali 15 sond, sledilo je sistematično izkopavanje.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Na rumeni sterilni ilovici je ležala plast temno sive ilovice z odlomki prazgodovinske keramike (kat. št. 23 – prazg.), še višje je bil subhumus z odlomki rimskih opek in posamičnimi drobnimi najdbami. V rumeno ilovico so bili vkopani globoki rimski objekti: odvodni jarek, vodnjak z leseno oblogo na dnu (7,7 m pod površino) ter štirje skeletni grobovi. Dva izmed grobov sta imela prdatke, ki kažejo na poznorimski čas.

Izkopno polje leži izven območja strnjene rimske poselitve, vendar dovolj blizu, da se je tvorila rimska

Sl. 24: Izkopna polja na osrednjem območju Rabelčje vasi. Kat. št. 20–21, 23–39, 49, 52. Dopolnjeno po Horvat et al. 2003, sl. 16. M. 1 : 2000.

Fig. 24: Excavation areas in the centre of Rabelčja vas. Cat. Nos. 20–21, 23–39, 49, 52. Updated after Horvat et al. 2003, Fig. 16. Scale 1: 2000.

kulturna plast in da so tu potekale določene aktivnosti, ki jih nakazujeta odvodni jarek in vodnjak.

Grobovi so odmaknjeni od strnjenih poznorimskih grobišč: okoli 90 m (na križišču Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade, kat. št. 20), okoli 125 m (pri Dijaškem domu, kat. št. 8) ter okoli 200 m (na Srednješolskem centru, kat. št. 11). Sodijo v sklop posamičnih poznorimskih skeletnih grobov, ki jih najdemo na osrednjem delu rimske naselbine na Rimski ploščadi (kat. št. 27, 28, 31).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Grobovi so datirani v 3.–4. st.

Vodnjak in jarek sta rimskodobna, podrobno nedatirana, verjetno pa starejša kot grobovi.

UMESTITEV:

Natančna (Jevremov, *Sestavljeni načrt*).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 288, 464.
Jevremov, *Sestavljeni načrt*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Jevremov 1983, *Var. spom.* 25, 232–234, sl. 50 (kratko poročilo).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Jevremov 1985, 422, t. 2: 7 (fibula iz groba 2).
Horvat et al. 2003, 167–169; sl. 15: 1; 16: 1 (umestitev).

24

Križišče Kraigherjeve ulice in Rimske ploščadi

DRUGA IMENA:

Kompleks peči, Kraigherjeva ulica, Volkmerjeva cesta (čas pred gradnjo Kraigherjeve ulice), posestvo Paula Orniga, Vedernjakov travnik, severno od cerkve sv. Ožbalta

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (B2)

Sl. 24, 25

LEGA:

Koordinate: E 567456; N 142897

Parc. št.: 178/1, 11, 13–15; 200/2 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 196, 178/1–2, 513 k. o. Ptuj (različna obdobja)

ZGODOVINA RAZISKAV:

Marca leta 1920 so pri rigolanju po naključju odkrili lončarsko peč. Kot lastnik zemljišča se omenja Ornič (Saria 1935, 32; Klemenc, Saria 1936, 43; Smodič 1958–1959, 40), enkrat pa tudi Vedernjak (*Letno poročilo* 1919–1920, 127). Najdbo je dokumentiralo Muzejsko društvo, verjetno V. Skrabar, niso pa je mogli sistematično raziskati.

Leta 1973 so pri strojnem izkopu ob komunalnem urejanju novega naselja poškodovali ostanke opearske delavnice, ki je ležala na približno istem območju kot peč iz leta 1920. Sledila so sondiranja od 8. 6. do 2. 7. 1973, ki jih je vodila Z. Šubic (PMP) in so zajela širši prostor na bodoči Kraigherjevi ulici in severno od nje (*sl. 25*; glej tudi kat. št. 25). Izkopali so 31 različno velikih sond, s katerimi je bilo določeno območje lončarskih delavnic in tako tudi obseg velikega izkopnega polja na bodočem križišču Kraigherjeve ulice in Rimske ploščadi v letu 1974. V prostor izkopavanj naslednjega leta so segale sonde št. 6, 17–22, 24–25 (*sl. 25*; Šubic 1974).

Leta 1974 (med 13. 8. in 18. 12.) so na križišču potekala velika izkopavanja, ki jih je vodil B. Jevremov (PMP). Raziskali so okoli 780 m² veliko zaključeno površino in izkopali še dodatno sondo severozahodno od izkopnega polja (*sl. 24: 24; 25: 24*; Jevremov 1977; id., 1978).

Leta 1978 so po Kraigherjevi ulici polagali vodovod, katerega izkop je bil pod arheološkim nadzorom (Z. Kujundžić). Trasa je posegla na prostor izkopavanj leta 1974 (*sl. 25*; Kujundžić 1981).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Leta 1920 so delno izkopali peč, ki je imela približno usmeritev sever–jug, z zunanjim kurilnim jarkom na severu.

Leta 1974 so odkrili šest lončarskih oziroma opearskih peči (*sl. 25: 1–6*). Dva para peči imata skupni vkopan delovni predprostor. Odkrita sta bila tudi dva vodnjaka (eden od vodnjakov *sl. 25*). Ob pečeh so izkopali zidane temelje, ki verjetno predstavljajo severni predel velike stavbe, katere glavna leži na območju Rimska ploščad 16–20 (kat. št. 27).

Prostori, ki so bili grajeni in prezidavani v več fazah, se verjetno navezujejo na veliko stavbo z najdišča kat. št. 27. Šele po opustitvi prostorov so bile postavljene lončarske peči in vodnjaki. Peči niso delovale popolnoma sočasno. Delovne jame pred pečmi so bile zasute z od-

Sl. 25: Izkopna polja na Kraigherjevi ulici in Rimski ploščadi. Kat. št. 24–27. M. 1 : 500.

Fig. 25: Excavation areas on Kraigherjeva ulica and Rimska ploščad. Cat. Nos. 24–27. Scale 1: 500.

padnim gradivom iz lončarskih delavnic, med katerimi so tudi pokvarjeni izdelki in odlomki kalupov.

Ena od peči, ki jih je leta 1974 izkopal B. Jevremov, bi bila lahko tista, ki so jo videli že leta 1920 (Smodič 1958–1959; tako interpretirata: Šubic 1974, 208; Jevremov 1977, 247; id., 1978). Po približni legi, usmeritvi in ohranjenosti je najbolj verjetna Jevremova peč št. 2 (*sl. 25: peč 2*).

Pri polaganju vodovoda leta 1978 niso zasledili pomembnejših arheoloških ostankov.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Okvirna datacija od 2. do 4. st.

UMESTITEV:

Približna za najdbo iz leta 1920, po objavljenem načrtu (Smodič 1958–1959, t. 1; objavljen načrt v napacnem merilu; zelo verjetno gre za peč 2 [*sl. 25: peč 2*] iz leta 1974).

Natančna za sondiranje leta 1973 (Šubic, Tomanič Jevremov, *Situacijski načrt* 1973).

Natančna za izkopavanja leta 1974 (Jevremov, *Sestavljeni načrt*).

Natančna za nadzor leta 1978 (Kujundžić 1982, pril. 1).

Načrta izkopavanj na križišču Kraigherjeve ulice in Rimske ploščadi (kat. št. 24) in Rimske ploščadi 16–20 (kat. št. 27) se ujemata. Ni pa ju bilo mogoče popolnoma uskladiti z načrtom sondiranja na Kraigherjevi 5–9 (kat. št. 25). Napaka je vidna na stiku zidov v sondi 25 (*sl. 25*).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP.

NEPREMIČNI OSTANKI:

Na mestu odkritja je ohranjena in prezentirana ločarska peč št. 5 (1978–1982; *sl. 25: peč 5*). Nad njo je bila zgrajena zaščitna stavba s stalno muzejsko razstavo posvečeno rimskim obrtem (1998–2004). Ostali objekti so bili ob gradnjah uničeni.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 367, 453, 941.

Jevremov, *Sestavljeni načrt*.

Smodič, *Keramični peči* 1920.

Šubic, Tomanič Jevremov, *Situacijski načrt* 1973.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Jevremov 1977, *Var. spom.* 21, 247–248 (izkopavanja leta 1974, kratko poročilo).

Jevremov 1978, 60, t. 26: 1–3, 5; 31: 4 (izkopavanja leta 1974, kratko poročilo).

Kujundžić 1981, *Var. spom.* 23, 255, 257, sl. 74 (nadzor leta 1978, trasa vodovoda med H3 in H4, kratko poročilo).

Kujundžić 1982, pril. 1 (nadzor leta 1978, trasa vodovoda med H3 in H4, karta).

Smodič 1958–1959 (objava odkritja leta 1920).

Šubic 1974, *Var. spom.* 17–19/1, 207–208 (sondiranja leta 1973, kratko poročilo).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Abramić, M. 1925a, 110 (omemba za leto 1920).

Abramić, M. 1925b, 108 (omemba za leto 1920).

Daszkiewicz, Schneider 1999 (analize vzorcev keramike: E515, E516, E518).

Letno poročilo 1919–1920, 127 (prvo poročilo za leto 1920).

Horvat, Tomanič Jevremov 2001, sl. 4 (objava posameznih drobnih najdb).

Horvat et al. 2003, 167–169, op. 197; sl. 15: 2; 16: 2 (umestitev).

Klemenc, Saria 1936, 43: 43 (omemba za leto 1920).

Saria 1935, 32 (omemba za leto 1920).

Tomanič Jevremov 2004 (objava posameznih drobnih najdb).

25

Kraigherjeva ul. 5–9

DRUGO IME:

Volkmerjeva cesta

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (B2)

Sl. 24, 25

LEGA:

Koordinate: E 567398; N 142888

Parc. št.: 178/1, 8–11, 13–15, 18; 200/2; 512/1–2 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 178/2; 513; 514/2 (deli ceste) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1973 (od 18. 6. do 2. 7.)⁴⁴ je Z. Šubic (PMP) sondirala na Kraigherjevi ulici v gradnji in na parcelah, ki ležijo severno od nje in so bile namenjene za gradnjo hiš. Naredila je 31 sond (*sl. 25: sonde 1–25, 27–31* [sonda 26 leži 10–15 m severno od sonde 27, izven *sl. 25*]).

Prav tako leta 1973 je Šubičeva nadzorovala ročni

⁴⁴ Datum izkopavanja po podatku Z. Šubic.

izkop jarkov za kanalizacijo in vodovod na cesti pred hišo Kraigherjeva 5 (sl. 25: jarek 2) ter na parceli 178/9 – Kraigherjeva 7 (sl. 25: jarek 1).

Še v letu 1973 (med 5. in 16. 7. 1973 ter od 16. 10 do 12. 12. 1973) je sondiranja nadaljevala M. Tomanič Jevremov (PMP) in izkopala sonde 10A do 10G (sl. 25: sonde 10A–G).

Leta 1974 je Tomanič Jevremova raziskala območje hiše Kraigherjeva 6 (sl. 25).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Na cesti pred hišo Kraigherjeva 5 so bili pri izkopu komunalnega jarka dokumentirani temeljni zidovi rimskih stavb (sl. 25: jarek 2; Šubic 1974, 208).

V sondi 10F na parceli Kraigherjeva 6 je ležala 40 cm debela rimska plast. Odkrili so še jamo, katere stene so bile obložene s prepletom iz vejevja, zapolnjena pa je bila z žganino ter ostanki iz pragodovinske (kat. št. 25 – prazg.) in rimske dobe (Tomanič Jevremov 1974, 186).

V izkopu za hišo Kraigherjeva 6 so odkrili tri vzporedne jarke, ki so potekali v smeri jugovzhod–severozahod. Dva jarka sta bila široka 40 do 60 cm in globoka do 30 cm, zapolnjena z drobci žganine, kamnitimi oblicami ter odlomki pragodovinske in rimske keramike. Tretji jarek je bil obložen s tegulami. V jugovzhodnem vogalu so zasledili temelj zidu iz rečnih prodnikov (Tomanič Jevremov 1977).

Sonda 10E je bila arheološko negativna (Tomanič Jevremov 1974, 186).

Na severozahodnem robu parcele Kraigherjeva 7 so bili v komunalnem jarku odkriti zidovi rimskih stavb (sl. 25: jarek 1; Šubic 1974, 208).

Na parceli Kraigherjeva 8 je bila v sondi 10 odkrita rimska plast (Šubic 1974, 208), sondi 10A in 10D pa sta bili arheološko negativni (Tomanič Jevremov 1974, 186).

Na parceli Kraigherjeva 9 so bili v sondah 6 in 7 odkriti temelji rimske stavbe (Šubic 1974, 208).

Rimski ostanki na parceli Kraigherjeva 9 se verjetno navezujejo na lončarski obrat s križišča Kraigherjeve ulice in Rimske ploščadi (kat. št. 24; tako že Šubic 1974, 208).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Natančna za sondiranja leta 1973 (Šubic, Tomanič Jevremov, *Situacijski načrt* 1973).

Približna za izkopavanje leta 1974 v kleti Kraigherjeva ul. 6 (po podatku M. Tomanič Jevremov, 2010).

Načrta sondiranja na Kraigherjevi 5–9 (kat. št. 25) ni bilo mogoče popolnoma uskladiti z načrti izkopavanja na križišču Kraigherjeve ulice in Rimske ploščadi (kat.

št. 24) in Rimske ploščadi 16–20 (kat. št. 27). Napaka je vidna na stiku zidov v sondi 25 (sl. 25).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 946, 1249.

Šubic, Tomanič Jevremov, *Situacijski načrt* 1973.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Šubic 1974, *Var. spom.* 17–19/1, 207–208 (kratko poročilo za sondiranja 1973).

Tomanič Jevremov 1974, *Var. spom.* 17–19/1, 184–186 (kratko poročilo za sondiranja 1973).

Tomanič Jevremov 1977, *Var. spom.* 21, 247 (kratko poročilo za izkopavanje 1974).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 167–169, op. 197; sl. 15: 2; 16: 2 (približna umestitev).

26

Rimska ploščad 24–25

DRUGA IMENA:

Trgovina Rimska peč, Ziherlova ploščad, trasa vročevoda od nove kotlovnice do bolnišnice

TIP:

Naselbina, grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (B2–C2)

Sl. 24, 25

LEGA:

Koordinate: E 567500; N 142890

Parc. št.: 512/2 (trgovina), 513/2 (vročevod) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1980 (med 18. 3. in 8. 8.) so potekala zaščitna izkopavanja na bodočem gradbišču trgovine. Vodil jih je B. Jevremov, PMP (Jevremov 1983).

Leta 1987 je I. Tušek (ZVKD Mb) na trasi vročevoda, ki je tekkel ob Rimske ploščadi mimo trgovine in jugozahodno od izkopnega polja iz leta 1980, dokumentiral peči za žganje keramike (ni locirano; Tušek 1987a; id. 1988; id. 1992).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Ostanki zidane rimske arhitekture so ležali v zaho-

dnem delu izkopnega polja iz leta 1980 in se navezujejo na veliko stavbo, odkrito še v dveh drugih izkopnih poljih (kat. št. 24, 27). V severnem delu izkopnega polja so odkrili pravokoten zidan objekt (4 × 3,7 m). Izkopali so še vodnjak in zbiralnik za vodo (Jevremov 1983).

Leta 1987 so našli tri peči za žganje keramike (Tušek 1987a; id. 1988; id. 1992).

V ruševine zidane stavbe je bil vkopan skeletni grob, usmerjen vzhod–zahod, brez pridatkov (Jevremov 1983, 234).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba. Grob sodi že v čas opustitve naselbine, torej verjetno v poznorimsko obdobje.

UMESTITEV:

Natančna za izkopavanja 1980 (Jevremov, *Sestavljeni načrt*).

Izkopavanja 1987 niso umeščena.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP (izkopavanja 1980).

ZVKD Mb (izkopavanja 1987).

HRAMBA PREDMETOV:

PMP (izkopavanja 1980).

ZVKD Mb (izkopavanja 1987).

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 141, 466, 552.

Jevremov, *Sestavljeni načrt*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Jevremov 1983, *Var. spom.* 25, 233–234, sl. 51 (izkopavanja 1980, kratko poročilo).

Tušek 1987a, *Let. por. Maribor 1987*, 78–79 (izkopavanja 1987, kratko poročilo).

Tušek 1988, *Var. spom.* 30, 251–252 (izkopavanja 1987, kratko poročilo).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 168; sl. 15: 5; 16: 5 (umestitev).

Tušek 1992, 155 (izkopavanja 1987, omemba).

27

Rimska ploščad 16–20

DRUGA IMENA:

Blok B3, Zihlerlova ploščad

TIP:

Naselbina, grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (B2)

Sl. 24, 25, 26, 27

LEGA:

Koordinate: E 567476; N 142825

Parc. št.: 512/1, 8; 513/4 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1976 je na severnem delu gradbišča stanovanjskega bloka Rimska ploščad 16–20 raziskoval PMP pod vodstvom B. Jevremova, na južnem delu pa Oddelek za arheologijo (OA FF).

Leta 1977 je B. Jevremov dokončal izkopavanje spodnjih plasti iz leta 1976 ter raziskal še preostale dele površine gradbišča. Inštitut za arheologijo SAZU (IzA) je izkopaval skrajni jugozahodni del območja.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Odkrita je bila zidana stavba, v kateri se dolgi ozki prostori izmenjujejo z manjšimi, vmes pa so bila odprta dvorišča. Nekateri manjši prostori so bili ogrevani s hipokavsti, povezanimi s kurišči. Zidovi velike stavbe se nadaljujejo na sosednja izkopna polja na križišču Kraigherjeve ulice in Rimske ploščadi in na Rimski ploščadi 24–25 (kat. št. 24, 26). Našli so eno lončarsko peč, na lončarsko proizvodnjo pa kažejo med drobnimi najdbami kalupi za izdelavo keramike in oljenk. Odkrita sta bila dva utrjena prostora za obdelavo marmorja z ohranjenimi polizdelki. Izkopali so tri vodnjake, v dveh je bila ohranjena lesena kašta.

V južnem delu izkopnega polja je bil odkrit skeletni grob, vkopan v ruševino stavbe.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Stavbe sodijo okvirno v 2. do 4. st. (Jevremov 1978, 63; Jevremov 1979, 299). Grob je datiran v konec 4. oziroma na začetek 5. st. (Korošec 1980b).

UMESTITEV:

Natančna za leto 1977 (Jevremov, *Sestavljeni načrt*). Manjše strukture, kot so peči in delavnice, niso umeščene.

Načrta izkopavanj na Rimski ploščadi 16–20 (kat. št. 27) in sondiranj na Kraigherjevi 5–9 (kat. št. 25) ni bilo mogoče popolnoma uskladiti. Napaka je vidna pri zidovih v sondi 25 (*sl. 25*).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

OA FF za izkopavanja 1976.

PMP za izkopavanja 1976, 1977.

HRAMBA PREDMETOV:

OA FF za izkopavanja 1976.
PMP za izkopavanja 1976, 1977.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 296, 430.
Jevremov, *Sestavljeni načrt*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Jevremov 1978, 61–63, t. 30: 2; 34: 12; 35: 13 (izkopavanja 1977, kratko poročilo).

Jevremov 1979, *Var. spom.* 22, 295–299, sl. 46–50 (izkopavanja 1977, kratko poročilo; pomotoma kot B2).

Jevremov 1985, 420 (izkopavanja 1977, kratko poročilo o lončarski peči).

Korošec 1980b (objava groba).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Arheologija v Ptuj 1977, sl. na str. 4 (keramični kalupi).

Horvat, Tomanič Jevremov 2001 (objava posameznih drobnih najdb).

Horvat et al. 2003, 168–169; sl. 15: 3; 16: 3 (umestitev izkopavanj 1977).

28**Rimska ploščad 18**

DRUGA IMENA:

Toplovodni cevovod do kotlovnice – sonda 3 in razširitev ob sondi 3, raziskovalna naloga 1976/77 – hipokavst

TIP:

Naselbina, grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (B2–C2)
Sl. 24, 27

LEGA:

Koordinate: E 567501; N 142835
Parc. št.: 513/2, 4 k. o. Ptuj
Stara parc. št.: 512 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Od oktobra 1976 do maja 1977 je B. Jevremov (PMP) nadziral izkop toplovoda. Na območju z bogatejšimi arheološkimi ostanki je razširil izkopno polje.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Odkrili so zidan prostor (14 × 7 m) z dvema fazama hipokavsta in kuriščem. Povezava z arhitekturo na drugih bližnjih izkopnih poljih ni jasna (Rimska ploščad 16–20, Kotlovnica, Rimska ploščad 11–15; kat. št. 27, 30, 34).

Skozi zgornji tlak je bil v ruševino vkopan skeletni grob.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Naselbinsko gradivo ni izvrednoteno, objavljen pa je grob.

DATACIJA:

Naselbinske plasti podrobno niso datirane. Ruševinska plast je nastala v sredini 4. st. (Knific, Tomanič Jevremov 1996, 373). Grob sodi v konec 4. oziroma v prvo polovico 5. st. (Knific, Tomanič Jevremov 1996).

UMESTITEV:

Natančna (Jevremov, *Sestavljeni načrt*).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 293, 856, 960.
Jevremov, *Sestavljeni načrt*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Jevremov 1978, 63, t. 36: 14 (kratko poročilo).
Jevremov 1979, *Var. spom.* 22, 299–300, sl. 51–54 (kratko poročilo).

Knific, Tomanič Jevremov 1996 (objava groba).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 168–169; sl. 15: 4; 16: 4 (umestitev).

Leben-Seljak 1996 (antropološka analiza groba).

29**Rimska ploščad 21–23**

DRUGO IME:

Blok B5

TIP:

Naselbina, grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (C2)
Sl. 24, 27

LEGA:

Koordinate: E 567536; N 142891
Parc. št.: 512/4, 213/4 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Zaščitna izkopavanja na gradbišču bloka so potekala od 1. aprila do 15. avgusta 1977. Vodila jih je P. Korošec.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Odkrili so vodnjak z leseno oblogo. V njegovem zasutju so bile najdene prazgodovinske črepinje v sekundarni legi (kat. št. 29 – prazg.). Približno sočasna z vodnjakom je bila okrogla lončarska peč. Čez peč so bili zidani temelji velikega objekta, katerega glavna je ležala izven izkopnega polja (ležal je verjetno na južnem delu izkopnega polja, v smeri proti stavbi na območju Kotlovnice – kat. št. 30; Korošec 1979, 303, 311, sl. 58). Pozneje je bila zgrajena stavba s štirimi prostori, ki je imela, sodeč po šibko zidanih temeljih, leseno nadgradnjo.

Sledovi obrtniških dejavnosti so bili zelo izraziti. O lončarstvu pričajo peči in kalupi za izdelavo reliefne keramike ter oljenk. Izkopani so bili ostanki konstrukcije, ki jo povezujejo s predelavo kovin. Okruški marmorja kažejo na bližino kamnoseške proizvodnje, kosi amorfnega stekla pa na steklarstvo.

Na delu izkopnega polja so bili odkriti dokaj poškodovani žgani grobovi. Med njimi so ležale plasti z rimskim gradivom, živalskimi kostmi in zoglenelim lesom, ki jih je izkopavalka interpretirala kot sledove ritualnih obredov.

Iz kratkih poročil niso jasni odnosi med grobovi, arhitekturo in ostanki obrtniških dejavnosti.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Približna, na območje stanovanjskega bloka. Strukture niso umeščene.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

–

HRAMBA PREDMETOV:

–

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 436, 437.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Batistić-Popadić 1980 (vodnjak).

Korošec 1977a, 60–61 (kratko poročilo).

Korošec 1977b (kratko poročilo).

Korošec 1979, *Var. spom.* 22, 301–303, 311, sl. 56–58, 66 (kratko poročilo).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 169; sl. 15: 18; 16: 18 (približna umestitev).

Jevremov 1988, 116, št. 133 (kip).

Korošec 1980a (drobno gradivo).

Korošec 1992a (drobno gradivo).

Korošec 1992b (drobno gradivo).

Korošec 1996 (drobno gradivo).

Vičič 1980 (drobno gradivo).

30

Kotlovnica (Rimska ploščad)

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (C2)

Sl. 24, 27

LEGA:

Koordinate: E 567543; N 142843

Parc. št.: 512/5 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 511, 511/1, 512, 513, 514 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Najdišče na območju gradbene jame kotlovnice in zunanjih toplotnih kanalov je raziskoval B. Jevremov (PMP) med 4. 5. in 28. 6. ter med 18. 8. in 30. 9. 1976.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Plast s prazgodovinsko keramiko (kat. št. 30 – prazg.) so prekrivale antične plasti.

Odkriti so bili zidani temelji večje stavbe, v kateri je bil eden od prostorov opremljen s hipokavstom. Izkopali so dve manjši pravokotni lončarski peči in dva vodnjaka z lesenima kaštama. Na utrjeni gramozni oziroma ilovnati podlagi so našli veliko marmornatih okruškov, kar kaže na kamnoseško dejavnost. Steklarski talilni lončki in kosi amorfnega stekla pričajo o steklarstvu, livarski lončki pa o predelavi kovin.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Okvirno po novcih v 2. do 4. st. (Horvat, Milič, Tomanič Jevremov 2001, 317).

UMESTITEV:

Natančna (Jevremov, *Sestavljeni načrt*).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP

HRAMBA PREDMETOV:
PMP

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:
Temeljna top. zbirka, zap. 395.
Jevremov, *Sestavljeni načrt*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:
Horvat, Milič, Tomanič Jevremov 2001 (zaklad srebrnega nakita iz sredine 3. st.).
Jevremov 1977, *Var. spom.* 21, 250–251 (kratko poročilo).

DOPOLNILNA LITERATURA:
Arheologija v Ptuj 1977, 11, sl. (drobno gradivo).
Horvat et al. 2003, 168–169; sl. 15: 6; 16: 6 (umestitev).
Jevremov 1978, 61 (omemba livarskih lončkov).
Jevremov 1985, 421 (omemba amorfnega stekla).
Lazar 2003, 227, sl. 60–61 (talilniki za steklo).

31 Rimska ploščad, parc. št. 511/3

DRUGA IMENA:
Trasa vročevoda v Rabelčji vasi 1987–88 (od nove kotlovnice do Bolnišnice dr. Jožeta Potrča) – razširitev, Vročevod ob Bolnici dr. Jožeta Potrča, Rimska ploščad, vzhodno od bloka 3, Ziherlova ploščad

TIP:
Naselbina, grobišče

NAČRTI:
Pril. 1, 4 (C2)
Sl. 24, 27

LEGA:
Koordinate: E 567580; N 142870
Parc. št.: 511/3, 512/6, 213/2 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:
V letih 1987 in 1988 je pod vodstvom I. Tuška (ZVKD Mb) potekal arheološki nadzor na trasi vročevoda. Ko so naleteli na ostanke rimske arhitekture, so na vsaki strani vročevoda izkopali dve 6 m široki sondi. V poročilih sta imenovani "zahodna" in "vzhodna" sonda. Zahodna sonda je bila predhodno že prekopana s 5 m širokim jarkom.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:
Izkop je segal do arheološko sterilnih plasti, 140 do 170 cm globoko. V obeh sondah so ležali zidovi rimske stavbe z več prostori in več gradbenimi fazami. Rimska

arhitektura je uničila prazgodovinsko plast (kat. št. 31 – prazg.).

Gradnja je bila zelo kakovostna, saj so se ohranili ostanki slikanega ometa, hipokavst, tlaki, keramična vodovodna cev in vodnjak. Stavba je ležala ob glavni cesti, usmerjena pravokotno na traso.

V ruševino je bil vkopan dvojni skeletni grob brez pridatkov.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:
Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:
Natančna (Lubšina Tušek 2007, 72, sl. 48; ead., *Načrti* 2007–2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:
ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:
ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:
Temeljna top. zbirka, zap. 554, 555, 566.
Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:
Lubšina Tušek 2007, 72, sl. 48 (samo lokacija).
Tušek 1987a, *Let. por. Maribor* 1987, 80–81.
Tušek 1988a, *Var. spom.* 30, 252–253.
Tušek 1988b, *Let. por. Maribor* 1988, 59, 61, 64.
Tušek 1989, *Var. spom.* 31, 232–235, sl. 52–53.
Tušek 1992, 153, 155.

DOPOLNILNA LITERATURA:
Horvat et al. 2003, 168–169, op. 214; sl. 15: 19; 16: 19 (približna umestitev).

32 Rimska ploščad 7–10

DRUGA IMENA:
Blok B2, Blok 2, Ziherlova ploščad, Ornig-Maierhof, Ornigs Marienhof

TIP:
Naselbina, grobišče, cesta

NAČRTI:
Pril. 1, 4 (B2–3)
Sl. 6–7, 11–12, 24, 26

LEGA:

Koordinate: E 567424; N 142761 (stavba)
E 567407,4; N 142793,3 (grobišče)
E 567446; N 142743 (cesta)
Parc. št.: 513/4; 514/1, 5 k. o. Ptuj
Stara parc. št.: 188; 288 (iz prve polovice 20. st.); 514
(iz druge polovice 20. st.) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

V letih 1899 in 1904 so ob raziskovanjih Muzejskega društva opazovali tudi potek rimske ceste čez osrednji del Rabelčje vasi (sl. 6–7, 11–12; Kohaut 1901; Skrabar 1904; Klemenc, Saria 1936; Smodič 1958–1959).

Leta 1973 so hkrati z obsežnimi sondiranjmi na Rimski ploščadi 1–6 (kat. št. 33) naredili tudi profil čez rimsko cesto (Strmčnik Gulič 1977, 13).

Leta 1974 so pri širjenju Volkmerjeve ceste brez arheološkega nadzora, na stari parc. 514/5, odkrili del nagrobnika z napisom in reliefnim okrasom (Jevremov 1977, 248).

Od oktobra 1975 do 14. 6. 1976 so pod vodstvom B. Jevremova (PMP) potekala velika zaščitna izkopavanja rimske ceste in območja, severno od nje (parc. 514/1, 5; sl. 24: 32; 26: 32; Jevremov 1977, 249). Ta izkopavanja se dotikajo glavnega območja zaščitnih izkopavanj na Rimski ploščadi 1–6 v letu 1973 (kat. št. 33).

Po Volkmerjevi ulici, vzdolž stavbe Rimska ploščad 7–10, so leta 1986 vlekli plinovod. I. Tušek (ZVKD Mb) je v izkopu opazoval tanko prazgodovinsko plast (Tušek 1987b).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Rimsko cesto so zadeli že pri sondiranjih leta 1973 (Strmčnik Gulič 1977, 13). Daljši odsek ceste so izkopali v letih 1975 in 1976. Pri tem so odkrili ruševino iz kamnitih blokov, ki so jih interpretirali kot ostanke mostu (Jevremov 1977, 249). Konfiguracija zemljišča sicer ne kaže na obstoj pomembnejšega vodotoka vzdolž Volkmerjeve ulice v preteklosti (podatek J. Dular). Cesta se da slediti v obe smeri, proti jugozahodu (kat. št. 14–15) in proti severovzhodu (kat. št. 34–35, 52).

Na širši prostor med najdiščema kat. št. 15 in 52 se nanašajo tudi starejša opažanja poteka ceste. Izkopavanj Muzejskega društva leta 1904, pri katerih so odkrili rimsko cesto, se ne da natančno umestiti (Skrabar 1904, 191–192, 213; sl. 6: med 11 in 12). Možno, da gre za območje Rimske ploščadi 7–10 (kat. št. 32) ali Rimske ploščadi 11–15 (kat. št. 34). Na karti iz leta 1911 (sl. 7) je bila cesta označena glede na dejanski potek nekoliko preveč proti jugu (območje "Ornig-Maierhof; Marienhof", stara par. 288; Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911; tudi: Kohaut 1901, 19; Klemenc Saria 1936, 43: 42, karta). Smodič ima cesto narisano nekoliko preveč proti severu (Smodič 1958–1959, t. 1).

Nagrobnik, z upodobitvami kovaškega orodja, je bil najden v nejasnih okoliščinah leta 1974 zahodno od str-

njenega izkopnega polja 1976–77 (Jevremov 1977, 248; id. 1988, 37–39, št. 4). V jugozahodnem delu izkopnega polja sta bila odkrita dva odlomka kamnitega reliefnega okrasa grobnice z motivi delfina ter Herakleja in Alkestide (Jevremov 1988, 107–109, št. 118–119). Relief je ležal verjetno razmeroma blizu ostankov grobnice, ki so bili odkriti l. 1899 južno od rimske ceste (kat. št. 33).

V severnem delu raziskanega območja, okoli 50 m stran od ceste, je ležalo grobišče s približno dvajsetimi žganimi grobovi. Najdeni so bili pepelnica iz peščenca in temelji nagrobnikov iz rečnih prodnikov (Jevremov 1977, 249).

Severno od ceste so v letih 1975 in 1976 raziskali veliko stavbo z več prostori, ki so bili verjetno zidani v več fazah. Na območju stavbe in ob njej je bilo najdenih pet lončarskih in dve opekarski peči ter štirje vodnjaki (sl. 26: 32; Jevremov 1977, 249).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

-

DATACIJA:

Grobovi okvirno sodijo v zgodnjo rimsko dobo (1.–2. st.), kamniti nagrobni spomeniki v 2. st. (Jevremov 1988, 38, 118–119). Naselbinsko gradivo ni datirano.

UMESTITEV:

Natančna za izkopavanja v letih 1975 in 1976 (Jevremov, *Sestavljeni načrt*). Ta izkopavanja pomagajo umestiti tudi vsa starejša opazovanja poteka rimske ceste čez Rabelčjo vas.

Nagrobnik iz leta 1974: natančno mesto odkritja ni znano.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP: nagrobnik 1974, izkopavanja 1975–1976.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP: nagrobnik 1974, izkopavanja 1975–1976.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 298, 853, 962, 964, 654, 1403.

Jevremov, *Sestavljeni načrt*.

Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911. – Neoštevilčeno, vrisan je potek ceste severozahodno od št. 9 (sl. 7).

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Jevremov 1977, *Var. spom.* 21, 248 (nagrobnik), 249 (kratko poročilo za 1975–1976).

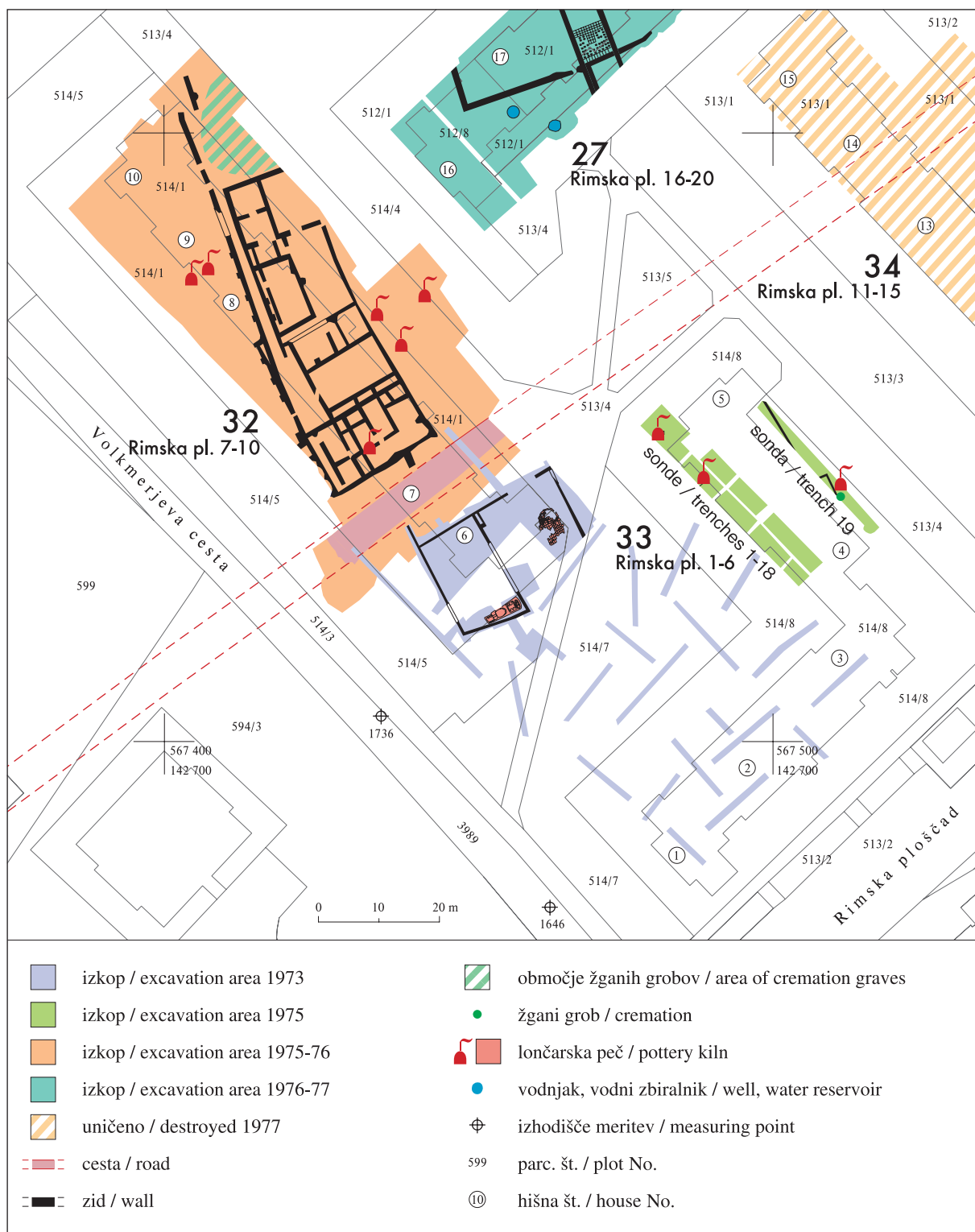
Jevremov 1978, 59, t. 30: 1; 31: 6; 32: 7 (kratko poročilo za 1975–1976); 61, t. 33: 10 (nagrobnik).

Jevremov 1985, 422 (kratko poročilo za 1975–1976).

Klemenc, Saria 1936, 43: 42 (potek ceste).

Kohaut 1901, 19 (potek ceste).

Skrabar 1904, 191–192, 213, sl. 132: 12 (potek ceste).

Sl. 26: Izkopna polja na Rimski ploščadi. Kat. št. 27, 32–34. M. 1 : 1000.

Fig. 26: Excavation areas on Rimska ploščad. Cat. Nos. 27, 32–34. Scale 1: 1000.

Smodič 1958–1959, t. 1 (potek ceste).

Strmčnik Gulič 1977 (kratko poročilo za sondiranje ceste 1973).

Tušek 1987b, *Var. spom.* 29, 266 (omemba nadzora 1986).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Arheologija v Ptuj 1977, 9, sl. (nagrobni spomenik).

Horvat et al. 2003, 168–169; sl. 15: 7; 16: 7 (umestitev).

Jevremov 1988, 37–39, 107–109, št. 4, 118–119 (nagrobni spomeniki).

33

Rimska ploščad 1–6

DRUGA IMENA:

Volkmerjevo naselje, Blok B1, sonda 19 pri bloku B1, kompleks A, Ornigova pristava, Ornig-Maierhof, Marienhof

TIP:

Naselbina, grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (B3–C3)

Sl. 7: 9 (dopisana št. 42); 11: 12; 12: 42; 13: 9; 24: 26; 27

LEGA:

Koordinate: E 567480; N 142713

Parc. št.: 513/4; 514/1, 5, 7–8 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 288 k. o. Ptuj (prva polovica 20. st.); 513; 514 k. o. Ptuj (druga polovica 20. st.).

ZGODOVINA RAZISKAV:

Spomladi 1899 so po naključju odkrili rimske kamnite spomenike, takoj nato so v okolici sledila raziskovanja Muzejskega društva (*sl.* 7: 9; Kohaut 1901).

Leta 1973 je M. Strmčnik Gulič (ZVKD Mb) sondirala od gradbišča bloka Rimska ploščad 1–3 (parc. 514/8) do rimske ceste, ki teče že na območju stavbe Rimska ploščad 6–7 (kat. št. 32). Izkopala je 36 sond (*sl.* 26: 33; Strmčnik 1974).

Leta 1975 (med 18. 6. in 20. 7.) je B. Jevremov (PMP) na območju bloka Rimska ploščad 4–5 izkopal še 18 sond (na takratni parc. 514, danes parc. 514/8) in sondo št. 19 (na takratni parc. 513; danes parc. 514/8) (*sl.* 26: 33; Jevremov 1977).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Leta 1973 so izkopali profil čez rimsko cesto (glej kat. št. 32).

Tik ob cesti so odkrili zidane temelje lončarske delavnice z dvema prostoroma in dvema lončarskima pečema. Stavba je bila dvakrat požgana; med drobnim

gradivom prevladujejo lončarski odpadki. Sodeč po analizah tere sigilate, je delavnica obratovala v drugi polovici 2. st. in v severnem obdobju (Curk, Gulič, Tušek 1984, 62; Gabler 1986).

V sondah, ki ležijo dlje od ceste, so odkrili manj izrazite arheološke plasti in tudi rimske zidove, vendar izkopov niso toliko razširili, da bi lahko razumeli naravo ostankov. Čez južni del območja novogradnje je potekal 3 m globok jarek (Strmčnik 1974; Strmčnik Gulič 1977).

Tudi pri sondiranjih leta 1975 so dobili več lončarskih peči, zidove in jarek (sonde 1–19; Jevremov 1977; Jevremov 1979).

S širšega območja blokov Rimska ploščad 1–6 pa prihajajo tudi podatki o grobovih. Marca 1899 so na posestvu župana Jožefa Orniga ("Ornig-Maierhof", "Marienhof") pri delih v sadovnjaku dobili marmorno ograjo. Sledila so izkopavanja Muzejskega društva brez prisotnosti arheologa, pri katerih so odkrili dva marmornata leva in odlomek napisnega kamna. Očitno je šlo za dele velike grobnice. Med drobnimi najdbami omenjajo oljenke ter novce Klavdija in Konstantina, ne poročajo pa o ostankih zidov (Kohaut 1901; *CIL* III suppl. 4, 15185; Jevremov 1988).

Osamljen žgani grob je bil najden leta 1975 v sondi 19, tik ob peči. V njem je bila oljenka vrste Loeschcke X s pečatom VRSVLI (dokumentacija PMP; datacija tipa oljenke v 2.–3. st. po Istenič 1999, 159).

Razmerje med grobovi in lončarskimi obrati je nejasno. Glavnina območja, ki je danes pozidano, je bila zgolj sondirana in ne bo mogoče rekonstruirati rimske arhitekture.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Analiza tere sigilate (Gabler 1986), ostalo neizvrednoteno.

DATACIJA:

Redke najstarejše najdbe sodijo v konec 1. st. Prva faza lončarskega obrata je datirana v srednjeantoninsko obdobje, večina materiala je iz druge faze in sodi v severno obdobje. Gradivo iz prve polovice 4. st. je maloštevilno (Strmčnik 1974, 209; Curk, Gulič, Tušek 1984, 62; Gabler 1986).

Grobne najdbe sodijo okvirno v 2. do 3. st.

UMESTITEV:

Izkopavanje leta 1899 locirata Klemenc in Saria (1936, 43: 42) na staro parcelo 288 (prim. *sl.* 12: 42). Najbolj natančno lokacijo dobimo na karti iz leta 1911, na kateri je vidno, da je Muzejsko društvo raziskovalo približno na sredini parcele 288, na kvadratnem območju s stranico okoli 30 m. Izkopno polje je bilo od rimske ceste oddaljeno okoli 10 m (*sl.* 7: 9; Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911: št. 9; Skrabar, *Text* 1911, št. 9). Potek rimske ceste je na tej karti zamaknjen za okoli 15 m proti jugovzhodu (primerjaj *pril.* 4, *sl.* 26). Verjetno

tudi izkopno polje iz leta 1899, ki leži sredi parcele, ni bilo vrisano na podlagi geodetske izmere. Torej je lokacija izkopavanj zelo približna in jo lahko postavimo na zemljišče med danes znanim potekom rimske ceste in stavbo Rimska ploščad 1–3 (približno parc. 514/7, 8).

Izkopavanja iz leta 1973 so umeščena natančno po geodetski izmeri (Strmčnik Gulič, *Blok B-1* 1973), prav tako izkopavanja iz leta 1975 (Jevremov, *Sestavljeni načrt*). Kljub temu obeh načrtov ni bilo mogoče popolnoma uskladiti. Za osnovo usklajevanja smo vzeli črto, ki povezuje koordinati: E 567 400, N 142 700 in E 567 500, N 142 700 (sl. 26: izhodiščni točki meritev). Sestavili smo tako, da se točki ujemata na obeh načrtih. Napaka se na načrtu za leto 1975 (Jevremov, *Sestavljeni načrt*) povečuje v smeri proti severu, na načrtu za leto 1973 (Strmčnik Gulič, *Blok B-1* 1973) pa v smeri proti jugu (Dom upokojencev je nekoliko zamaknjen). Na severu območja kat. št. 32 (l. 1975) in na južnih sondah območja kat. št. 33 (l. 1973) je napaka približno 2 m.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

Za leto 1899 neznano.

ZVKD Mb za izkopavanja 1973.

PMP za izkopavanja leta 1975.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP: deloma najdbe iz leta 1899; najdbe iz leta 1975.

ZVKD Mb: izkopavanja 1973.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 294, 298, 389, 654, 964, 1404. *Arheološki zemljevid PMP*, št. 9. – Tekst ob št. 9: *PM 1899* (sl. 13).

Jevremov, *Sestavljeni načrt*.

Skrabar, *Text* 1911, št. 9. – Tekst k št. 9: *Grabung Pettau Museumsv. 1899. Maierhof Ornig Kohaut wie sub 8 S. 19* (sl. 10: 9).

Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911, št. 9. – Tekst ob št. 9: *PM 1899*. Pozneje dopisano s svinčnikom: 42 (sl. 7). Strmčnik Gulič, *Blok B-1* 1973.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Curk, Gulič, Tušek 1984, 61–64, sl. 2–4 (interpretacija lončarske delavnice in načrt arhitekture iz sondiranj 1973).

Jevremov 1977, *Var. spom.* 21, 248–249 (kratko poročilo za sondiranja 1975: parc. 514 in 513).

Jevremov 1978, 60, t. 31: 5; 32: 9 (kratko poročilo za sondiranja 1975: parc. 514 in 513).

Klemenc, Saria 1936, 43: 42.

Kohaut 1901, 18–19, sl. 2–4 (kratko poročilo za raziskovanja 1899).

Strmčnik 1974, *Var. spom.* 17–19/1, 208–209 (kratko poročilo za sondiranja 1973).

Strmčnik Gulič 1977 (kratko poročilo za sondiranja 1973).

Var. spom. 22, 1979, 308–311, sl. 63–66 (pregledne karte sondiranj 1973).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Abramić 1925a, 52: 3–4, 198: 12; pril.: 12 (kamniti spomeniki).

Abramić 1925b, 46: 3–4, 194: 12; pril.: 12 (kamniti spomeniki).

CIL III suppl. 4, 15185 (napisni kamen iz l. 1899).

Gabler 1986 (analiza sigilatnih najdb iz sondiranj 1973).

Horvat et al. 2003, 168–169, 170; sl. 15: 8–10; 16: 8–10 (lokacije).

Istenič 1999 (datacija tipa oljenke).

Jevremov 1988, 83–84, 127, št. 71, št. 156 (objava kamnite ograje in leva iz l. 1899).

34

Rimska ploščad 11–15

DRUGA IMENA:

Blok B4, Ziherlova ploščad, Marienhof, Ornigs Marienhof, Ornigacker

TIP:

Naselbina, grobišče, cesta

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (C2–3)

Sl. 6: 12; 7: 10 (pripisano: 43); 11: 7; 12: 13; 10; 24; 26; 27

LEGA:

Koordinate: E 567529; N 142780

Parc. št.: 513/1–2 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Prve arheološke najdbe na širšem območju stavbe Rimska ploščad 11–15 so dobili leta 1904, ko so bile tu še kmetijske površine (Skrabar 1904).

Leta 1977 so bili arheološki ostanki na gradbišču bloka Rimska ploščad 11–15 uničeni: gradbena jama (100 × 20/25 m) je bila prekopana do globine 5 m, na območju ceste in parkirišča (verjetno severovzhodno od bloka) pa je bilo posnete 0,5 m kulturne plasti. Arheologi so lahko samo kartirali skromne ostanke.

Ob severovzhodnem delu izkopa za blok je P. Korošec nato izkopala sondo, veliko 7 × 3 m (Korošec 1977a; ead. 1979).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Leta 1904 so pri rigolanju na posestvu župana Jožefa Orniga (Marienhof) dobili traso rimske ceste, ostanke zidov in številne drobne najdbe, med drugim tudi spodnji del kalupa za oljenke s pečatom VRSVL (Skrabar

1904; prim. tudi Klemenc, Saria 1936, 43: 42).

Leta 1977 je bila na uničenem delu gradbene jame bloka ugotovljena rimska cesta. Južno od ceste so ležali žgani grobovi s kakovostnimi dodatki (steklo, tera sigilata). V izkopu je bilo dokumentiranih več kot enajst peči za žganje keramike. Nad pečmi so ležali ostanki zidov več objektov.

Na območju sodobne ceste in parkirišča so bili ugotovljeni ostanki desetih lončarskih peči.

Tudi v sondi severovzhodno od gradbene jame so odkrili ostanke lončarskih peči. Te je prekrila stavba, ki je imela štiri faze gradnje. Iz prve in tretje faze izvirajo ostanki fresk. Ta stavba se je mogoče nadaljevala proti severu, na Rimsko ploščad 18 (kat. št. 28; Korošec 1977a; ead. 1979).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba. V severovzhodni sondi naj bi prva gradbena faza, ki je prekrila lončarske peči, sodila na konec 1. in na začetek 2. st. (Korošec 1977a, 62).

UMESTITEV:

Skrabar postavlja najdišče iz leta 1904 v sredino razdalje med pokopališčem in potokom, ki je tekkel iz Ljudskega vrta (sl. 6: 12; Skrabar 1904, 191–192, sl. 132). Še najbolje lahko lociramo območje po karti iz leta 1911 (sl. 7: 10; Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911: št. 10; Skrabar, *Text* 1911, št. 10), ki kaže, da je bilo najdišče okoli 150 m oddaljeno od Volkmerjeve ceste, se pravi, da je ležalo na širšem območju Rimske ploščadi 11–15 oziroma mogoče že na območju kat. št. 35. Umestitev najdišča iz leta 1904 je torej zelo približna.

Lokacija arheoloških ostankov, ki so jih dokumentirali leta 1977, je približna.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

–

HRAMBA PREDMETOV:

–

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 432, 433, 434, 654.

Arheološki zemljevid PMP, št. 10. – Označena je cesta (sl. 13).

Skrabar, *Text* 1911, št. 10. – Tekst k št. 10: *Zug der römischen Straße. Bei Rigolarbeiten aufgedeckt, heute im Ornigacker noch sichtbar* (sl. 10: 10).

Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911, št. 10. – Tekst ob št. 10: *Römische Straße*. Kasnejši pripis: 43 (sl. 7).

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Korošec 1977a, 61–63 (kratko poročilo za l. 1977).

Korošec 1979, *Var. spom.* 22, 300–301, 311, sl. 55 (kratko poročilo za l. 1977).

Skrabar 1904, 191–192, 213, sl. 132: 12 (kratko poročilo za l. 1904).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Abramić 1925a, 15; 198: 5–7; pril.: 7 (cesta).

Abramić 1925b, 8; 194: 5–7; pril.: 7 (cesta).

Emeršič 1980 (drobno gradivo).

Horvat et al. 2003, 168–169; sl. 15: 17; 16: 17 (umestitev).

Klemenc, Saria 1936, 43: 42 (omemba).

Vičič 1980 (drobno gradivo).

35

Rimska ploščad, parc. 511/1 in 513/2

DRUGA IMENA:

Toplovodni cevovod Zdravstveni dom – sonde 1, 2, 3; Vročevod za Zdravstveni dom, Raziskovalna naloga 1977, Raziskovalna naloga Obrtniški del Poetovione 1978

TIP:

Naselbina, cesta

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (C2–3)

Sl. 24, 27

LEGA:

Koordinate: E 567557; N 142805

Parc. št.: 511/1, 512/5, 513/2, 534/1 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 511 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

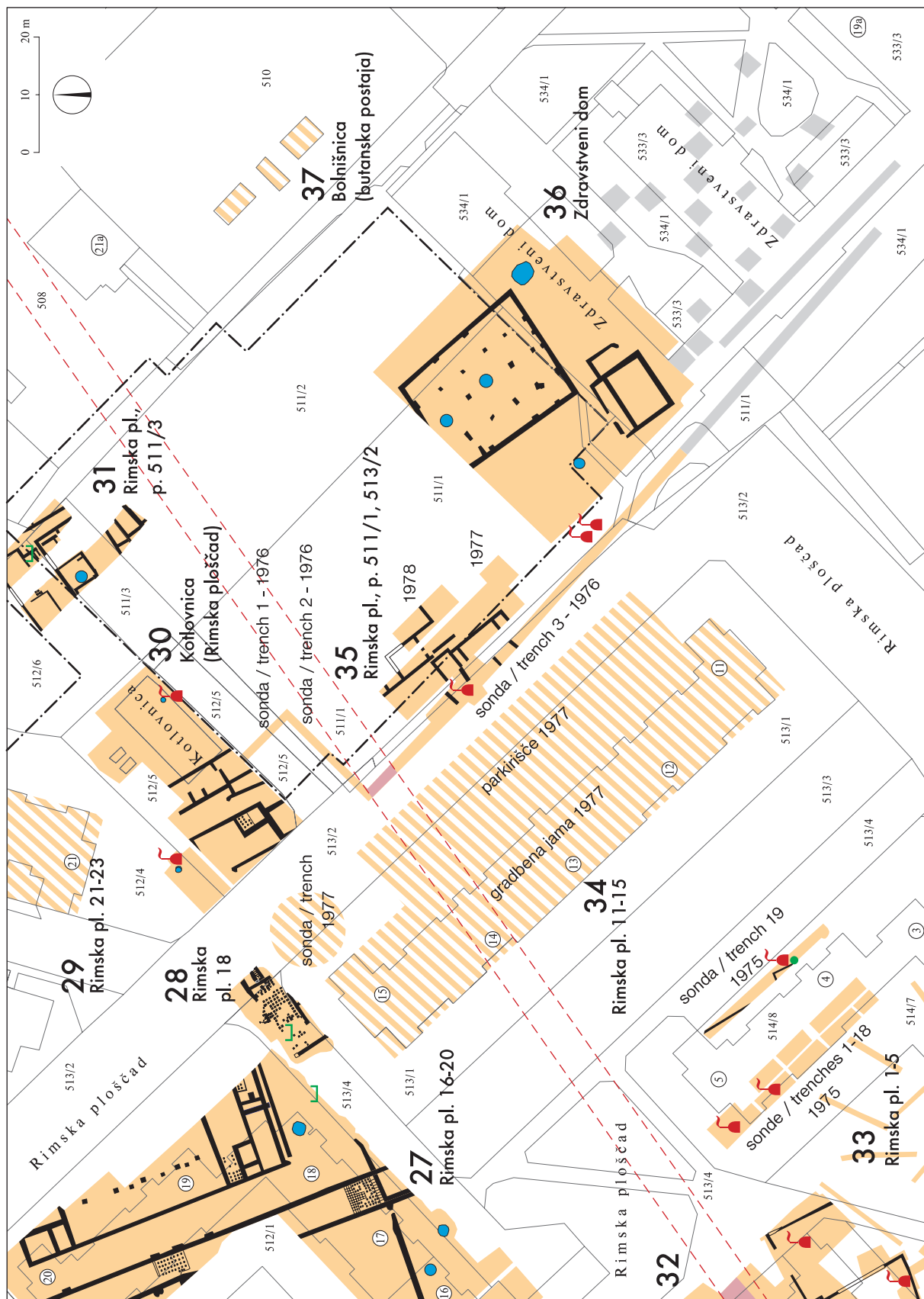
Leta 1976 (med 13. 10. in 17. 11.) je B. Jevremov (PMP) na trasi cevovoda centralne kurjave, ki je povezal Kotlovnico z Zdravstvenim domom, izkopal tri dolge ozke sonde (sl. 27: 35, sonda 1–3/1976).

Med sondo 3/1976 in izkopnim poljem Zdravstvenega doma (kat. št. 36) sta bili leta 1976 dokumentirani še dve lončarske peči (sl. 27: 35; *Temeljna top. zbirka*, zap. 394: podatek M. Tomanič Jevremov).

V letih 1977 in 1978 je Jevremov severozahodni odsek sonde 3 razširil z dvema izkopnima poljema: “raziskovalna naloga 1977” od 4. 9. do 8. 10. 1977 (sl. 24: 35; 27: 35, izkopno polje 1977) ter “raziskovalna naloga 1978” od 21. 6. do 18. 8. 1978 (sl. 24: 35, sl. 27: 35, izkopno polje 1978).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Jevremov je v sondi 3/1976 odkril traso rimske ceste, štiri lončarske peči in stavbne zidove. Na dveh

Sl. 27 / Fig. 27

	izkop / excavation area
	geofizikalna izmera / geophysical prospecting
	negativni izkop / no archaeological remains
	nenatančno lociran izkop / imprecisely located excavation area
	cesta / road
	zid / wall
	žgani grob / cremation
	skeletni grob / inhumation
	lončarska peč / pottery kiln
	vodnjak, vodni zbiralnik / well, water reservoir
513/2	parc. št. / plot No.
	hišna št. / house No.

Sl. 27: Izkopna polja in območji geofizikalne izmere na Rimski ploščadi. Kat. št. 27–31, 33–37. M. 1 : 1000.

Fig. 27: Excavation areas and geophysical prospecting at Rim-ska ploščad. Cat. Nos. 27–31, 33–37. Scale 1: 1000.

dotatnih izkopnih poljih v letih 1977 in 1978 so bili odkriti zidani temelji več prostorov, šest lončarskih peči in pet vodnjakov. Eden od prostorov je bil opremljen s tlakom iz malte in slikanim stenskim ometom. Med drobnimi najdbami so najpomembnejše tiste, ki kažejo na obrtniško dejavnost: talilni lončki za kovino, kalupi za oljenke in reliefno keramiko.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Severozahodni del sonde 3/1976 je natančno umeščen (Jevremov, *Sestavljeni načrt*).

Sondi 1 in 2/1976 in jugovzhodni podaljšek sonde 3/1976 so umeščeni dokaj natančno po kombinaciji geodetske izmere (Jevremov, *Sestavljeni načrt*) ter skice iz terenskega dnevnika (Jevremov, *Dnevnik* 1976).

Lokacija peči, ugotovljenih leta 1976 ob sondi 3, je približna (*Temeljna top. zbirka*, zap. 394)

Izkopišči za leti 1977 in 1978 sta umeščeni približno po načrtu iz arhiva PMP (*Raziskovalna naloga* 1977–1978).

Večina lončarskih peči ni umeščenih na našem načrtu (*sl. 27*).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 291, 394, 959.

Jevremov, *Dnevnik* 1976.

Jevremov, *Sestavljeni načrt*.

Jevremov, *Raziskovalna naloga* 1977–1978.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Jevremov 1977, *Var. spom.* 21, 250 (kratko poročilo za leto 1976).

Jevremov 1978, 60–61, 63–64, t. 26: 4; 27; 28: 1–4; 36: 15 (kratko poročilo, drobno gradivo).

Jevremov 1981, *Var. spom.* 23, 248–249, sl. 72 spodaj, t. 1–4 (kratko poročilo za leti 1977 in 1978, drobno gradivo; v poročilu letnici 1978 in 1979).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 168–169; sl. 15: 11–12; 16: 11–12 (umestitev).

36

Zdravstveni dom

DRUGA IMENA:

Potrčeva cesta 19a

TIP:

Naselbina, grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (C2–3)

Sl. 24, 27, 28

LEGA:

Koordinate: E 567613; N 142783

Parc. št.: 511/1–2, 533/3 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

B. Jevremov (PMP) je od 25. 3. do 11. 7. 1975 raziskoval na bodočem gradbišču Zdravstvenega doma.

Leta 2009 je B. Mušič za ZVKD Mb izvedel geoelektrične in georadarske meritve na prostoru med najdišči kat. št. 29–31 in 35–37 (*sl. 27–28; Temeljna top. zbirka*, zap. 392: podatek B. Mušič).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Gradbišče Zdravstvenega doma so razdelili na dva dela in severozahodnega sistematično raziskali, jugovzhodnega pa sondirali. Rimska poselitev je poškodovala prazgodovinske sloje (kat. št. 36 – prazg.).

Odkrili so zidane temelje dveh rimskih stavb. Večja je imela leseno nadgradnjo ter notranjost razdeljeno s tremi vrstami stebrov. V njej so odkrili dve kurišči in

dva vodnjaka. Dva vodnjaka sta ležala tudi izven stavb. Našli so šest žganih grobov.

Zemljišče je bilo proti jugovzhodu nasuto in je hkrati močno padalo. Tam so raziskovali samo z globokimi sondami, celo do globine 5 m. Ker kulturne plasti niso opazili, so sklepali, da leži območje že izven rimske naselbine.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Za sondiranja in izkopavanja natančna (Jevremov, *Sestavljeni načrt*).

Za geoelektrične in georadarske meritve natančna (*Temeljna top. zbirka*, zap. 392: podatek B. Mušič).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 392 (podatek B. Mušič), 393. Jevremov, *Sestavljeni načrt*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Jevremov 1977, *Var. spom.* 21, 249–250 (kratko poročilo).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 168–169; sl. 15: 13; 16: 13 (lokacija). Jevremov 1978, 60, t. 30: 3; 33: 11 (omemba).

37

Bolnišnica (butanska postaja)

DRUGA IMENA:

Potrčeva cesta 21a, parc. 510; Bolnica dr. Jožeta Potrča – butanska postaja

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (C2)
Sl. 24, 27, 28

LEGA:

Koordinate: E 567646; N 142833
Parc. št.: 510 (del) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

I. Tušek (ZVKD Mb) je leta 1978 opravil ogled ob izkopu gradbene jame za novogradnjo.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Ugotovljena je bila ruševinska plast z drobnimi rimskimi najdbami.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Natančna, po legi sodobnega objekta.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1214.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Tušek, Strmčnik Gulič 1978, *Let. por. Maribor 1978* (1979), 24 (omemba).

38

Bolnišnica (nova kirurgija)

DRUGA IMENA:

Potrčeva cesta 21 (parc. 502), Prizidek k Splošni bolnišnici dr. Jožeta Potrča, Kirurški oddelek Splošne bolnišnice dr. Jožeta Potrča, Nova kirurgija

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (C2–3)
Sl. 24, 28

LEGA:

Koordinate: E 567695; N 142805
Parc. št.: 502 k. o. Ptuj
Stara parc. št.: 237 (zahodni del), 277 (vzhodni del)
k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Ob izkopu za temelje prizidka kirurškega oddelka bolnišnice so našli na zidove (25. 8. 1970). Ostanke je po odkritju dokumentiral Z. Šubic (PMP).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Zidovi iz prodnikov, široki 0,60 m in 0,70 m, so ležali 1,20 m globoko. Posebnih drobnih najdb ni bilo, v *Inventarni knjigi* PMP je omenjena keramika.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Približna, na objekt (Šubic, *Dnevnik* 1968–1971).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP: R 11780–11782.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 279.

Šubic, *Dnevnik* 1968–1971 (poročilo za 25. 8. 1970).

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Šubic 1970, *Var. spom.* 15, 158 (omemba).

39

Bolnišnica (vhod)

DRUGA IMENA:

Potrčeva cesta 21, Vhod v bolnišnico, Vratarski paviljon, Stara kirurgija, Sonda pred staro kirurgijo

TIP:

Naselbina, grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (C3)

Sl. 24, 28

LEGA:

Koordinate: E 567739; N 142759

Parc. št.: 502 (vzhodni del), 495/1 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 278/1 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Spomladi leta 1958 so prenavljali vhod v bolnišnico (parc. št. 502) in naleteli na dva sarkofaga (Mikl 1960–1961).

Julija, novembra in decembra leta 1975 je B. Jevremov (PMP) v neposredni bližini, verjetno le nekaj metrov jugovzhodno od najdišča sarkofagov, raziskal več lončarskih peči (Jevremov 1977).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Leta 1958 so našli dva prazna sarkofaga iz peščenca, brez napisa in neokrašena. Nedaleč stran so odkrili dva novca Gordijana (Mikl 1960–1961). Ni jasno ali gre za eno od manjših skupin grobov ali le za sekundarno najdišče.

Leta 1975 so izkopali štiri povezane lončarske peči. Ena od peči je imela dve fazi. Peči je poškodoval 1 m širok jarek, ki je bil zasut z rimskim gradivom. Pete odkrite peči niso raziskali, ker so jo takrat nameravali prezentirati na mestu (Jevremov 1977).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Sarkofaga objavljena v poročilu (Mikl 1960–1961). Izkopavanja 1975 niso izvrednotena.

DATACIJA:

Peči niso ožje datirane, sarkofaga sta poznorimska.

UMESTITEV:

Za raziskave leta 1975 natančna (Jevremov, *Sestavljeni načrt*).

Za sarkofaga približna (Mikl 1960–1961; *Temeljna top. zbirka*, zap. 153; podatek I. Mikl Curk, 1999; drugače M. Tomanič Jevremov: parc. 495/2, *pril.* 4: C3).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP: RL 734 (manjši sarkofag in pripadajoči pokrov).

NEPREMIČNI OSTANKI:

Neraziskana peta lončarska peč.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 153, 387.

Jevremov, *Sestavljeni načrt*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Jevremov 1977, *Var. spom.* 21, 248 (kratko poročilo za izkopavanja leta 1977).

Mikl 1960–1961, 169–170, sl. 8–9 (kratko poročilo o najdbi sarkofagov).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 168–169, op. 209; sl. 15: 14; 16: 14 (umestitev sonde 1977).

Jevremov 1978, 60 (omemba peči 1977).

Jevremov 1988, 94, št. 95 (sarkofag).

Mikl Curk 1990, 566: 37 (omemba sarkofagov).

40

Potrčeva cesta 13–15

DRUGA IMENA:

Za hišo Kravagna (Kravanja?), Ljutomerska cesta 11

Sl. 28: Izkopna polja na območjih Zdravstvenega doma, Bolnišnice in Potrčeve ceste. Kat. št. 35–41. M. 1 : 1000.
Fig. 28: Excavation areas at Zdravstveni dom, Bolnišnica and on Potrčeva cesta. Cat. Nos. 35–41. Scale 1 : 1000.

TIP:
Naselbina, grobišče, cesta

NAČRTI:
Pril. 1, 4 (C3)
Sl. 7 (dopisana št. 44); 12: 44; 13: 111; 28

LEGA:
Koordinate: E 567705; N 142665
Parc. št.: 537/1 k. o. Ptuj
Stara parc. št.: 283/1–2 k. o. Ptuj (najdba 1926); 536/1 in 537 k. o. Ptuj (izkop 2001–02)

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1926 je Muzejsko društvo na takrat še nepoznanem zemljišču "za hišo Kravagna" (nekdanja Ljutomerska cesta, št. 11) izvedlo poizkusno izkopavanje, okoliščine niso pojasnjene. Naleteli so na posamične rimske najdbe in na ostanke cestišča (Klemenc, Saria 1936, 43: 44, brez navedbe vira).

V letu 2001 in 2002 je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) nadzorovala dela ob rušenju starih objektov (Potrčeva 15 in 17) in raziskala zemljišče za novo stavbo. Odkrili so rimsko grobišče, nekaj grobov pa je bilo predhodno uničenih (*Temeljna top. zbirka*, zap. 1756: pisno poročilo M. Lubšina Tušek, 2010).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Izkopavanje leta 1926 je samo omenjeno (Klemenc, Saria 1936, 43: 44, brez navedbe vira), natančna lokacija in podrobnosti pa niso znane. Naleteli so na ostanke ceste, ki naj bi bila rimska. Drobne najdbe pa bi lahko izvirale iz grobov.

V letih 2001 in 2002 so raziskali rimsko grobišče z več kot 100 žganimi in enim skeletnim grobom.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Grobišče je okvirno datirano v 2. in 3. st. (*Temeljna top. zbirka*, zap. 1756: pisno poročilo M. Lubšina Tušek, 2010).

UMESTITEV:

Najdišče iz leta 1926 umeščeno zelo približno, med današnji parc. 537/1 in 536/2. Dve ozki vzporedni sondi sta narisani na *Arheološkem zemljevidu PMP* tik ob nekdanji hiši Ljutomerska 11 (*sl. 13: 111; Arheološki zemljevid PMP*, št. 111), drugje je lokacija še manj natančna (*sl. 7: dopisana št. 44; 12: 44; Skrabar, Gailhofer, Fundkarte 1911, pripis 44; Klemenc, Saria 1936, pril.: 44*).

Izkopavanja 2001–02 so umeščena natančno (Lubšina Tušek, *Načrti 2007–2010*).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

Neznano za izkopavanja leta 1926.
ZVKD Mb za izkopavanja 2001–02.

HRAMBA PREDMETOV:

Neznano za izkopavanja leta 1926.
ZVKD Mb za izkopavanja 2001–02.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 658, 1756 (pisno poročilo M. Lubšina Tušek, 2010), 1713.

Arheološki zemljevid PMP, št. 111. – Tekst ob št. 111: *PM 1926* in narisani sondi (*sl. 13*).

Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte 1911*. – Najdišče izvorno ni označeno, saj je bilo odkrito pozneje, kot je bila narejena karta. Vendar je na mestu najdbe poznejši pripis: 44 (*sl. 7*).

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Klemenc, Saria 1936, 43: 44 (omemba).

41

Dom upokoјencev

DRUGA IMENA:

Volkmerjeva cesta 10, Prizidek k Domu upokoјencev (1984, stavba D), Dovozna cesta (1985), Trasa plinovoda od Potrčeve ceste do nove kotlovnice (1986), Prizidek k Domu upokoјencev (1992, stavba E), Dograditev kuhinje in in jedilnice (1997, stavba K), Prizidek terase (2001), Prizidek zimskega vrta (2002, stavba G), Vrtec (negativno)

TIP:

Naselbina, grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (C3)
Sl. 28, 29

LEGA:

Koordinate: E 567575; N 142653
Parc. št.: 516/1–3; 531/1–2 k. o. Ptuj
Stara parc. št.: 288? (del), 290, 291, 297 k. o. Ptuj

1,60–1,80 m globokem in 1 m širokem jarku ugotovili le zaradi recentnih posegov močno premešane plasti.

Poleti 1992 je Tušek pri nadzoru izkopa gradbene jame za nov prizidek (sl. 29: E) odkril plast z rimskimi najdbami in dve večji jami (1 in 2/1992).

Leta 1997 je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) nadzirala izkope za gradnjo kuhinje in jedilnice (sl. 29: I). Izkop je segal le do globine 0,50 m, morebitnih globljih rimskih plasti niso načeli.

Leta 2001 je M. Lubšina Tušek vodila izkopavanja ob gradnji terase med objekti A, B in E (sl. 29: F) in odkrila skupino petih peči (1–5/2001). V letu 2002, ob nadzoru izkopa za zimski vrt (sl. 29: G), pa je dobila del antičnega odvodnega jarka.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Z materialom, izkopanim ob gradnji glavne stavbe Doma upokojevcev, so izravnali okoliška zemljišča. Tako so pozneje pri vseh arheoloških posegih vedno znova naleteli na zelo poškodovano zemljišče in nasute plasti z antično ruševino, gradbenimi ostanki in lončenino.

V ilovnato geološko osnovo vkopani objekti, to je lončarske peči, jame in grobovi, so poškodovani in prekriti s premešanimi antičnimi plastmi.

Štiri manjše okrogle lončarske peči so ležale na območju H (sl. 29: 1–4). V njih je bilo najdeno deformirano posodje in v bližini lončarsko orodje iz kosti. Eno od peči (1/1985) je poškodoval skeletni grob. Na območju F je bilo odkritih pet ovalnih in pravokotnih lončarskih peči (sl. 29: 1–5) s polizdelki in kalupi za oljenke. Neposredno ob teh pečeh ležijo ostanki lesene in zidane arhitekture.

Dve večji jami (premera 2,50 do 3,00 m) sta bili zapolnjeni s številnimi fragmenti rimske lončenine. Jama 2, ki je bila 1,40 m globoka, je interpretirana kot vodni zbiralnik (sl. 29: prizidek E). Poleg antičnih je vsebovala tudi nekaj prazgodovinskih najdb (kat. št. 41 – prazg.).

Na južnem delu območja je potekal z rimskodobnim gradbenim materialom in lončenino zasut odvodni jarek (sl. 29: G).

Skupina grobov na območju H (sl. 29: 2–9) in posamezni grob na območju D (sl. 29: 1) predstavljata ostanek večjega uničenega grobišča, ki se je širilo na prostoru sodobnih stavb (prim. ostanke kamnitih spomenikov na sosednjih najdiščih kat. št. 32, 33, 42). Dva grobova sta bila žgana, sedem je bilo skeletnih. Skeletni grob (7/1985) je bil vkopan v delovni prostor ene od peči (v peč 1/1985). Skeletni grob 2 je ležal v konstrukciji iz neobdelanih marmornatih plošč, za dno je bil uporabljen starejši nagrobnik. K uničenemu delu grobišča sodi verjetno tudi marmorni kip leva, najden v sekundarni legi.

Severovzhodno od Doma upokojevcev (Vrtec in jugovzhodni del Zdravstvenega doma, kat. št. 36) verjetno ni bilo več grobov.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Objavljena so poročila (Lubšina Tušek 2007; Tušek 2007).

DATACIJA:

Lončarska proizvodnja je datirana od sredine 2. st. dalje in v 3. st. Odvodni jarek je rimskodoben (Lubšina Tušek 2007, 66).

Sekundarno uporabljen nagrobnik je iz 2. st. (podatek M. Šašel Kos; prim. Tušek 1986: konec 2. ali 3. st.). Prevladujoči skeletni grobovi kažejo na poznorimsko obdobje (Tušek 2007).

UMESTITEV:

Natančna, po objavah (Lubšina Tušek 2007, sl. 2 in 48; Tušek 2007, pril. 1 in 2) in dokumentaciji (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb: večina gradiva.

PMP: nagrobnik (RL 979).

Skulptura (lev): stoji na zelenici pred vhodom v Dom upokojevcev.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 151, 485, 487–488, 512–514, 533, 616, 966, 1127, 1142, 1739.

Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Lubšina Tušek 1997, *Let. por. Maribor* 1997, 188: št. 5 (kratko poročilo o nadzoru l. 1997).

Lubšina Tušek 2007 (pregledno poročilo o pečeh).

Tušek 1984b, *Let. por. Maribor* 1984, 71–72, sl. 1, pril. 1 (kratko poročilo za leto 1984).

Tušek 1985, 405, 407, t. 6 (grobova 1/1984 in 3/1985).

Tušek 1985a, *Var. spom.* 27, 239, sl. 58–59 (kratko poročilo za leto 1984 – Dom upokojevcev); 299 (kratko poročilo za leto 1984 – Vrtec).

Tušek 1986, 360–362, sl. 12–13, t. 13 (nagrobnik, kamniti lev).

Tušek 1986a, *Var. spom.* 28, 270–272, sl. 39–41 (kratko poročilo za leto 1985).

Tušek 1986b, *Let. por. Maribor* 1986, 44 (kratko poročilo za leto 1986).

Tušek 1987b, *Var. spom.* 29, 265–266 (kratko poročilo za leto 1986).

Tušek 1993a, *Var. spom.* 35, 1993 (1995), 134–136 (kratko poročilo za leto 1992).

Tušek 2007 (pregledno poročilo o grobišču).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 168–171, op. 217, 224, 237, 242; sl. 15: 26 (okvirna umestitev).

Jevremov 1988, 68, št. 44 (nagrobnik).

Mikl Curk 1990, 565: 37 (omemba grobišča).

42

Volkmerjeva cesta, parc. 524 in 525

DRUGA IMENA:

Marijin dvorec, Marienhof, Ornigs Marienhof, poleg sv. Ožbalta

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (C3)

Sl. 7: 12; 11: 13; 13; 29; 30

LEGA:

Koordinate: E 567576; N 142600

Parc. št.: 524, 525 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 290 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1905 so na Ornigovem posestvu – “Marienhof” – slučajno izkopali kamnito pepelnico (Skrabar 1905a; id. 1905b; Klemec, Saria 1936, 43: 42). Muzejsko društvo je ob sodelovanju V. Skrabarja takoj izvedlo manjša izkopavanja. Iskali so manjkajoče kose pepelnice in odkrili nekaj antičnih najdb (Skrabar 1905a).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Pepelnica iz marmorja nosi napis, ki omenja vojaka XIV. legije. V bližini so pozneje našli še keramiko, del človeške lobanje in novce.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Pepelnica: 1. st. (Jevremov 1988). Novci: 4. st. (Skrabar 1905a).

UMESTITEV:

Najdišče pepelnice je s pomočjo prve objave (Skrabar 1905a, 302) in arhivske karte (sl. 7: 12; Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911, št. 12) približno določeno (sl. 29: 42; 30: 42). Danes je to širše območje južno od Doma upokojencev (kat. št. 41), na meji parcel 524 in 525.

Po Skrabarjevih podatkih v primarni objavi je najdišče pepelnice ležalo na skrajnem jugovzhodnem koncu Ornigovega posestva, bližje Sv. Ožbaltu (Skrabar 1905a). Ko opisuje najdišče pepelnice (Skrabar 1905a, 302, op. 1), citira svojo eno leto prej objavljeno karto (prim. sl. 6), na kateri seveda pepelnica še ne more biti označena. Njeno lokacijo pokaže le posredno – glede na najbližje takrat že znano najdišče (kat. št. 32 – sl. 6: 12 – “Ornigs Marienhof, 1904”).

Abramić (1925a) pepelnico na karti bolj natančno locira, in to na *Marijin dvorec* (sl. 11: 13; “*Marienhof*”),

ter jo hkrati loči od najdišča *Ornigova pristava* (sl. 11: 12; “*Maierhof*”).⁴⁵

Klemec in Saria (1936, 43: 42) sta približno locirala pepelnico na okvirno isti prostor kot ostanke grobnice, najdene leta 1899 (kat. št. 33), ter zidovja, odkritega leta 1904 (kat. št. 34).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

–

HRAMBA PREDMETOV:

PMP: pepelnica, inv. št. RL 36.

Ostalo: neznano.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1402.

Arheološki zemljevid PMP. – Na mestu najdbe: simbol za sarkofag in napis SARKOFAG (sl. 13).

Skrabar, *Text* 1911, št. 12. – Besedilo k št. 12: *Röm. Sarkophag am Marienhof. Skrabar M. d. Z. K. 1905 3. Folge 4. β. S. 302* (sl. 10: 12).

Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911, št. 12. – Besedilo na mestu najdbe: simbol za sarkofag in *Sarkoph.* ter št. 12. (sl. 7). Zraven pa ni nobenega poznejšega dopisa – npr. številke, ki bi se ujemala s številko na karti Klemenc, Saria 1936, priloga.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Abramić 1925a, 62: 39, 198: 13; pril.: 13 (omemba, lokacija).

Abramić 1925b, 57: 39, 194: 13; pril.: 13 (omemba, lokacija).

Klemenc, Saria 1936, 43: 42 (nenatančno, omemba).
Skrabar 1905a, 302–303, sl. 66 (poročilo).
Skrabar 1905b (poročilo).

DOPOLNILNA LITERATURA:

AIJ 378.

Jevremov 1988, 125–126, št. 152.

43

Cerkev sv. Ožbalta

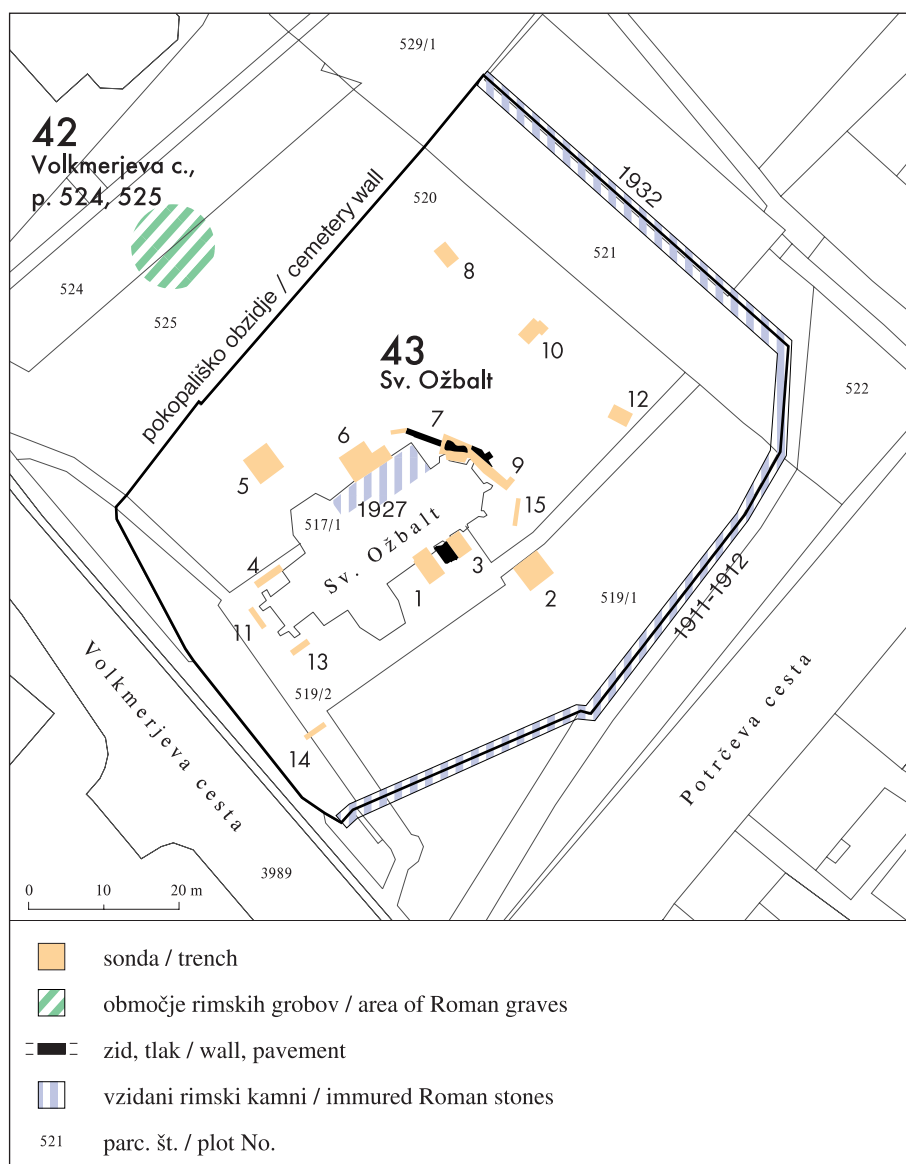
DRUGA IMENA:

Potrčeva cesta, Cerkev sv. Ožbalta in obzidje, Sv. Ožbalt, Sv. Ožbald, Sv. Ožbolt, St. Oswaldkirche, St. Oswald, Kapuzinerkirche sv. Ožbolt

TIP:

Posamične najdbe

⁴⁵ Veliko Ornigovo posestvo je bilo razdeljeno na dva dela: na severozahodu je bila “*Ornigova pristava*” – “*Maierhof*”, na jugovzhodu pa “*Marijin dvorec*” – “*Marienhof*” (sl. 11; Abramić 1925a, 198, priloga).

Sl. 30: Sonde in območja najdb v okolici Sv. Ožbalta. Kat. št. 42–43. M. 1 : 1000.
Fig. 30: Trenches and areas of finds at Sv. Ožbalt. Cat. Nos. 42–43. Scale 1: 1000.

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (C3)

Sl. 7: 103 (dopisano 4); 12: 4; 13: 103; 30

LEGA:

Koordinate: E 567605; N 142565

Parc. št.: 517/1, 519/1–2, 520–521 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

V letu 1911 so med rušenjem jugovzhodnega dela starega pokopališkega zidu, ki je potekal po robu terase (današnja parc. 519/1), našli več rimskih obdelanih kamnov (Abramić 1925a, 62: 38; id. 1931, 197–198; Klemenc, Saria 1936, 43: 4; *AIJ* 409).

M. Abramić (Muzejsko društvo) je avgusta leta 1927

raziskoval kostnico pod zakristijo cerkve in opazil vzdane antične kamne, ki pa niso imeli napisov ali okrasja (Skrabar 1928).

Med popravilom dela pokopališkega obzidja leta 1932 so ponovno našli več rimskih obdelanih kamnov (Skrabar 1933, 255; Klemenc, Saria 1936, 43: 4; *AIJ* 282).

Leta 1972 (od 6. 7. do 4. 8.) je M. Tomanič Jevremov (PMP) okoli cerkve sv. Ožbalta izkopal 15 različno velikih sond ter raziskala srednjeveško in novodobno pokopališče (kat. št. 43 – sr. in novi vek). Naletela je tudi na posamične rimske najdbe (Tomanič Jevremov 1974).

1986 so mimo Sv. Ožbalta (vzdolž parcel ob notranji strani obzidja) kopali jarek za plinovod. Zasledili so le ostanke novoveških prekopanih grobov (Tušek 1986b; id. 1987b; kat. št. 43 – sr. in novi vek).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Iz okolice cerkve poznamo nekaj posamičnih prazgodovinskih najdb (kat. št. 43 – prazg.).

Leta 1972 so v sondi 6 našli Hadrijanov novec (sl. 30: 6; Tomanič Jevremov 1974; *FMRSI* 2, str. 315, št. 434/25: 223). Z območja Sv. Ožbalta izvira tudi srebrnik Aleksandra Severa (*FMRSI* 2, str. 325, št. 434/25: 458), ki pa je brez ožjih najdiščnih podatkov (*Temeljna top. zbirka*, zap. 360: podatek A. Miškec, 2004).

Leta 1911 so odkrili nagrobni oltar z delom reliefa in napisa ter dve ovršji nagrobnikov, enega s kipom Ikaru ter drugega z levi in Jupitrovo glavo (*AIJ* 409; Abramič 1925a, 62: 38; id. 1931, 197–198; Klemenc, Saria 1936, 43: 4; Skrabar, *Text* 1911, št. 103). Leta 1932 je bil najden gornji del Jupitrovega oltarja (*AIJ* 282; Skrabar 1933, 255; Klemenc, Saria 1936, 43: št. 4). Rimski obdelani kamni, ki so bili sekundarno vzdani v cekev in pokopališki zid, domnevno izvirajo z bližnjega grobišča.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Novca: *FMRSI* 2, str. 315, št. 434/25: 223; str. 325, št. 434/25: 458.

Kamnito gradivo: neizvrednoteno.

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba; novca 2.–3. st.

UMESTITEV:

Sonde in najdbe iz leta 1972 so natančno umeščene (Tomanič Jevremov, *Sv. Ožbalt* 1972).

Sekundarno najdišče kamnitih spomenikov je nekdanje pokopališko obzidje in del obstoječe cerkve. Obzidje je natančno locirano s pomočjo starih kart in virov (sl. 7: 103; 13: 103; Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911, št. 103; Skrabar, *Text* 1911, št. 103; *Arheološki zemljevid PMP*).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP: za sondiranje 1972.

Ostalo: neznano.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP: novec, inv. št. 2533 (stara inv. št. 3468; *FMRSI* 2, str. 315, št. 434/25: 223).

Numizmatični kabinet NMS: novec, inv. št. 8508 (stara inv. št. PT 3469; *FMRSI* 2, str. 325, št. 434/25: 458).

PMP: napisna kamna *AIJ* 409 (RL 60) in *AIJ* 282.

Kamni, vzdani v kostnici, so ostali na svojem mestu.

Neznano: dve ovršji nagrobnikov, najdeni leta 1911 (Skrabar, *Text* 1911, št. 103; Klemenc, Saria 1936, 43: 4).

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 356, 360, 642, 1254.

Arheološki zemljevid PMP. – Ob št. 103: vrisan potek obzidja in napis 1912 (sl. 13).

Skrabar, *Text* 1911, št. 103. – Tekst k št. 103: *Anläßlich*

der Demolierung der Umfassungsmauer des St. Oswaldi-Friedhofes im Baumaterial gefunden: a. Röm. Grabstein mit Inschrift. b. Ikarus=Statue. c. Grabbekrönung mit Löwe und Jupiterkopf. Vir ni naveden.

Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911, št. 103. – Tekst na mestu najdbe: 103. 1912. Pozneje dopisano s svinčnikom: 4 (sl. 7).

Tomanič Jevremov, *Sv. Ožbalt* 1972.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Abramič 1925a, 62: 38 (napis iz leta 1911).

Abramič 1925b, 56: 38 (napis iz leta 1911).

Abramič 1931, 197–198: 19 (napis iz leta 1911).

AIJ 282, 409 (napisa iz let 1911 in 1932).

FMRSI 2, str. 315, št. 434/25: 223; str. 325, št. 434/25: 458 (novci).

Klemenc, Saria 1936, 43: 4 (kratko poročilo).

Skrabar 1928 (omemba raziskav kostnice 1927).

Skrabar 1933 (omemba napisa iz leta 1932).

Tomanič Jevremov 1974, *Var. spom.* 17–19/1, 165 (poročilo o sondiranju 1972).

Tušek 1986b, *Let. por. Maribor* 1986, 44 (kratko poročilo o trasi plinovoda).

Tušek 1987b, *Var. spom.* 29, 265–266 (kratko poročilo o trasi plinovoda).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Jevremov 1988, 69, št. 45 (= *AIJ* 409).

44

Panonska ulica

DRUGA IMENA:

Kapucinski samostan, Vojaška skladišča, Potrčeva cesta – začasno parkirišče, Oskrbovalni plinovod 1996, Panonska ulica (južni del), Zgornji del Panonske ulice

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (B4–C4)

Sl. 31

LEGA:

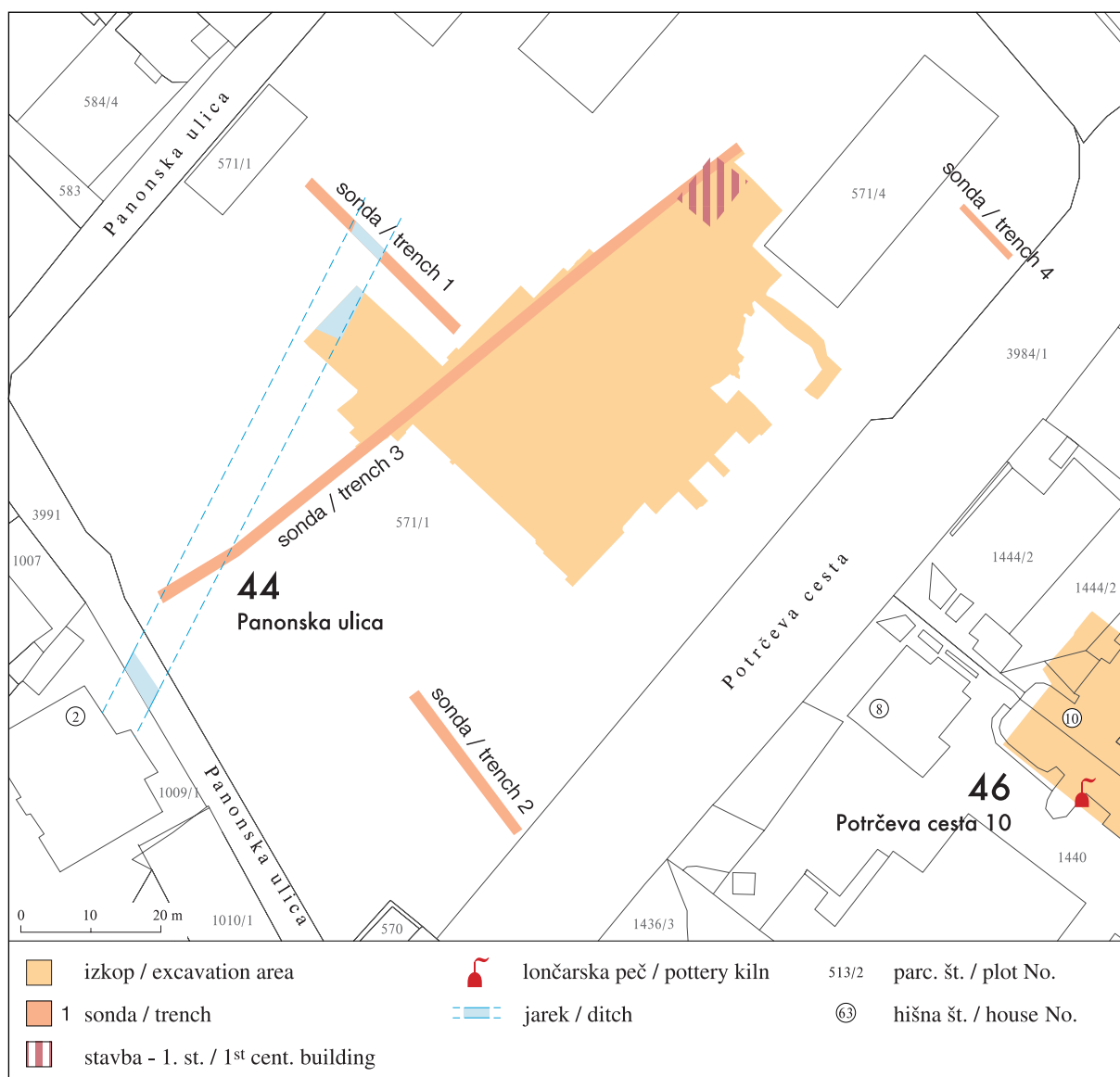
Koordinate: E 567501; N 142462

Parc. št.: 571, 3991 (cesta) k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 298/1 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Kapucinski samostan je nastal ob srednjeveški vpadnici, predhodnici današnje Potrčeve ceste, ki je vodila na Ptuj s severovzhoda. Ukinjen je bil konec 18. st. Samostanski kompleks z okolico so pozneje spremenili v vojaški objekt s skladišči.

Sl. 31: Izkopna polja na Panonski ulici in Potrčevi cesti. Kat. št. 44, 46. M. 1 : 1000.

Fig. 31: Excavation areas on Panonska ulica and Potrčeva cesta. Cat. Nos. 44, 46. Scale 1: 1000.

Med leti 1992 in 1996 sta zemljišče raziskovala I. Tušek, s sondami 1–3/1992, in nato M. Lubšina Tušek, ki je razširila in poglobila izkope (oba ZVKD Mb). Skupaj so izkopali štiri sonde med objekti po celi parceli in večjo površino na sredini, na območju nekdanjega samostana s hodnikom in cerkvijo (sl. 31). Pregledali so prostor skladišč, pa tudi zemeljske plasti med temelji nekdanjega samostana in pripadajočimi objekti. Globoke kleti, kripte in samostanski kanalizacijski sistem so velik del arheoloških plasti popolnoma uničili. Kljub temu so še našli prazgodovinske (kat. št. 44 – prazg.), rimske in novoveške naselbinske ostanke (kat. št. 44 – sr. in novi vek).

Leta 1996 je Lubšina Tušek nadzorovala gradnjo plinovoda (šir. trase 1,5 m; glob. 1,4–1,6 m) po južnem delu Panonske ulice (sl. 31).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Zemljišče leži nad Grajeno in nad robom stare rečne terase vzdolž Potrčeve ceste. Peščeno konglomeratno osnovo dravske terase prekriva 0,20 do 0,30 m debela plast sterilne rumene ilovice. Prazgodovinska plast nad njo je bila debela 0,20–0,30 m, pokrita je bila z rimsko naselbinsko plastjo in še višje z novodobno ruševino.

Prazgodovinski in rimski vkopi segajo v sterilno ilovico. Ohranile so se jame za stojke, ki so sled rimsko-dobne lesene arhitekture. V razširjeni sondi 3 so odkrili ostanke v tla poglobljene lesene stavbe iz 1. st. po Kr. (sl. 31; Lubšina Tušek 1994; ead. 1994–1995, 190–191; ead. 1996).

S sondo 1, razširjenim izkopom in raziskavo na Panonski ulici so ugotovili 6 m širok in 3 m globok rimski

jarek, ki je tekkel proti Grajeni v smeri severovzhod–jugozahod. Poškodovalec je prazgodovinsko kulturno plast, prekrit je bil z novoveškimi strukturami, zapolnjen pa je bil z odlomki lončenine iz 1.–3. st. (Tušek 1993a, 137; Lubšina Tušek 1994–1995, 190; ead. 1995, 186; ead. 1997, 165; *Temeljna top. zbirka*, zap. 1120: pisno poročilo M. Lubšina Tušek, 2010).

Izkop plinovoda leta 1986 ob Volkmerjevi ulici (kat. št. 43) je pokazal, da severno od območja ni izrazitejših antičnih ostankov.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Stavba iz 1. st. Lončenina iz jarka sodi v 1.–3. st. Večina gradiva še ni datirana.

UMESTITEV:

Natančna (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010; *Temeljna top. zbirka*, zap. 1120: pisno poročilo M. Lubšina Tušek, 2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 624, 1120 (pisno poročilo M. Lubšina Tušek, 2010), 1121.
Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Lubšina Tušek 1994, *Let. por. Maribor 1994*, 85 (poročilo 1994).

Lubšina Tušek 1994–1995, *Var. spom.* 36, 1994–1995 (1997), 189–191 (poročilo 1993).

Lubšina Tušek 1995, *Let. por. Maribor 1995* (1996), 185–187 (poročilo 1996).

Lubšina Tušek 1996, *Var. spom.* 37, 1996 (1998), 96 (poročilo 1994).

Lubšina Tušek 1997, *Let. por. Maribor 1997*, 165–166, št. 27 (Panonska ul., 1996).

Tušek 1993a, *Var. spom.* 35, 1993 (1995), 136–137 (poročilo 1992).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 166, op. 187; sl. 14; 15: 20.

45

Ciril-Methodov drevored 2

DRUGA IMENA:

Panonija – samopostrežni paviljon, Trgovina Panonija, Vogal med Potrčevo ulico (prej Ljutomerska cesta) in Ciril-Methodovim drevoredom

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

*Pril. 1, 4 (C4)**Sl. 32*

LEGA:

Koordinate: E 567640; N 142447

Parc. št.: 4045 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 299, 341, 631, 632 k. o. Ptuj (v prvih objavah so navedene parc. št. 299, 341, 342 k. o. Ptuj).

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1967 so ob izkopu temeljev novogradnje naleteli na gradbene ostanke iz rimske dobe – tlakovan prostor in dve opekarski peči. Delo je najprej nadzorovala in nato peči sistematično raziskala Z. Šubic (PMP). Raziskave so bile prostorsko in časovno omejene le na del gradnji namenjenega prostora. Pred uničenjem so lahko raziskali dve peči ter kurišče tretje, ki je nedotaknjena ostala v zemlji.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Rimski objekti so bili globoko vkopani. Najgloblje, 2,50 m pod antično hodno površino, je segal skupni prostor pred kurišči vseh treh peči (*sl. 32: D*).

Najdišče je večfazno. Peč E je uničila mlajša peč B. Takrat so hkrati sezidali tri peči (A, B in C) s skupnim predprostorom (D) med kurišči (*sl. 32: A–D*). Pri gradnji je bila uporabljena opeka z žigi C.C.C in M.IVN. FIR. Več premazov rešetk in popravila obokov dokazujejo daljše obdobje obratovanja peči, ki so bile namenjene žganju imbreksov in tegul.

Na višini antične hodne površine, 4 m jugovzhodno od peči B, je bila postavljena zidana stavba – raziskan je bil zahodni vogal (*sl. 32: F*). Notranjost je bila tlakovana, v ruševini nad tlakom so odkrili stenski omet. Skrajno omejen izkop ni omogočal neposredne navezave stavbe s stratigrafsko situacijo tik ob pečeh.

Okoli 50 m proti jugozahodu so bili odkriti ostanki še ene delavnice (kat. št. 46).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Objavljeno je obširno poročilo o izkopavanju (Šubic 1968; prim. tudi ead. 1969).

Sl. 32: Izkopavanja ob Ciril-Metodovem drevoredu. Kat. št. 45. M. 1 : 200.

Fig. 32: Excavations on Ciril-Metodov drevored. Cat. No. 45. Scale 1: 200.

DATAČIJA:

Po žigih na opekah M(arci) IVN(i) FIR(mini) in C.C.C, ki izvirajo iz petovionskih delavnic, lahko datiramo opekarski obrat na konec 2. ali na začetek 3. st. (Šubic 1968, 469; Vičič 1980, 13; Istenič 1999, 197–198; prim. Lovenjak 2004). Stavba F in starejša peč E nista datirani.

UMESTITEV:

Natančna v obstoječo stavbo, po dokumentaciji (Šubic, *Dnevnik* 1965–1967) in poročilu (Šubic 1968, pril. 1a).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP.

NEPREMIČNI OSTANKI:

Od peči C so lahko raziskali le kurišče. Sama peč je ostala ohranjena pod kletjo nove stavbe.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 251.
Šubic, *Dnevnik* 1965–1967.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Šubic 1967, *Var. spom.* 12, 93 (kratko poročilo).
Šubic 1968 (poročilo).
Šubic 1969 (poročilo).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 167–169, op. 215; sl. 14; 15; 24; 20 (umestitev).

Istenič 1999 (primerjava za žige na opekah).
Lovenjak 2004 (primerjava za žige na opekah).
Vičič 1980 (primerjava za žige na opekah).

46

Potrčeva cesta 10

DRUGA IMENA:

Perutnina Ptuj, Upravna stavba Mesokombinata
Perutnina Ptuj

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (C4)
Sl. 31

LEGA:

Koordinate: E 567594; N 142405
Parc. št.: 1440, 1444/2 k. o. Ptuj
Stara parc. št.: 1444/1, 1444/2, 1445 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

B. Jevremov (PMP) je leta 1977 sondiral del bodočega gradbišča. Izkopali so sedem sond, ki so segale več kot dva metra globoko. Sledili so strojni izkop vrhnjih plasti in sistematične raziskave.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Našli so prazgodovinske grobove (kat. št. 46 – prazg.) in ostanke rimske opekarско-lončarske delavnice: del večje stavbe s podstavki za stebre ter lončarsko peč. Rimske plasti so poškodovali mlajši vkopi.

Okoli 50 m severovzhodno od najdišča je bila odkrita še ena opekarška delavnica (kat. št. 45).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Približna, na območje nove stavbe (*Temeljna top. zbirka*, zap. 425: M. Tomanič Jevremov in J. Dular, 2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP, tudi odlitek peči.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 425–426.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Jevremov 1979, *Var. spom.* 22, 294–295 (kratko poročilo).

Jevremov 1988–1989 (stratigrafska situacija).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 168–169, op. 216; sl. 14; 15: 25 (približna umestitev).

47

Potrčeva cesta 2

DRUGA IMENA:

Ljutomerska cesta, Gostilna Župančič

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (C4)

LEGA:

Koordinate: E 567511; N 142354
Parc. št.: 3984-1(cesta), 1436/4 k. o. Ptuj
Stara parc. št.: 303, 497/2 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1960 so med kopanjem kanalizacije ob cesti, pred vhodom v nekdanjo gostilno Župančič, naleteli na sarkofag. Odkritje je zabeležila I. Mikl Curk (PMP).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

V jarku ob robu cestišča so v globini tri metre pod površino našli dno sarkofaga iz peščenca. Ležal je na dnu vkopa, na sterilni plasti. V humozni plasti vkopa so se ohranile še nekatere dolge kosti očitno dislociranega, vendar domnevno pripadajočega skeleta.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Poznorimska doba.

UMESTITEV:

Približna, na rob ceste, ob stavbi Potrčeva cesta 2 (*Temeljna top. zbirka*, zap. 189: podatek I. Mikl Curk, 1998).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

Sarkofag so zasuli na mestu najdbe.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 189.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Mikl 1960–1961a, *Var. spom.* 8, 1960–1961 (1962),

212 (kratko poročilo; nepravilna stara parcelna št. 289/1).

Mikl Curk 1990, 565: 31 (kratko poročilo).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 172, op. 243, sl. 6 (umestitev).

48

Ciril-Metodov drevored 8

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (C4)

LEGA:

Koordinate: E 567662; N 142380

Parc. št.: 1451/4 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 333/1 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1963 so ob izkopu za novogradnjo naleteli na grob. Najdbo je zabeležila I. Mikl Curk (PMP).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Skelet brez sledov grobne konstrukcije in pridatkov je ležal en meter globoko vkopan v prst. Možno je, da gre za poznorimski pokop (Mikl 1962–1964).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Pozna rimska doba.

UMESTITEV:

Približna, na zahodni rob stavbe (*Temeljna top. zbirka*, zap. 216: ustni podatek I. Mikl Curk, 1998). Napačna umestitev: Horvat et al. 2003, sl. 6.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

–

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 216.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Mikl 1962–1964, *Var. spom.* 9, 1962–1964 (1965), 183 (kratko poročilo; napačna parcelna št. 331/1, pravična 333/1).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 171–172, op. 243, sl. 6 (napačna umestitev).

49

Sprehajalna pot, parc. 505

DRUGA IMENA:

Bolnišnica dr. Jožeta Potrča; Nova porodnišnica – komunalno urejanje okolice, Sonda za kanalizacijo (sonda 1); Nova porodnišnica – drugi jarek za hidrantno mrežo 1991 – povezovalni vodovod (sonda 2); Drevored proti Ljudskemu vrtu

TIP:

Grobišče, cesta

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (C2)

Sl. 22, 24, 33, 34

LEGA:

Koordinate: E 567773; N 142972

Parc. št.: 505, 3979 (pot) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Na širšem območju bolnišnice so od 1989 do 1991 potekale različne zaščitne arheološke raziskave, ki sta jih vodila I. Tušek (ZVKD Mb) in M. Vomer Gojkovič (PMP). Raziskali so dele rimske opekarsko-lončarske delavnice, cesto in grobišče (glej tudi kat. št. 52, 53, 54).

V letih 1990 in 1991 so izkopali sondo 1 na trasi jarka za kanalizacijo (Tušek 1991; id. 1992a; id. 2004), leta 1991 pa sondo 2 na trasi vodovodnega jarka (Tušek 1992a; id. 2004).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

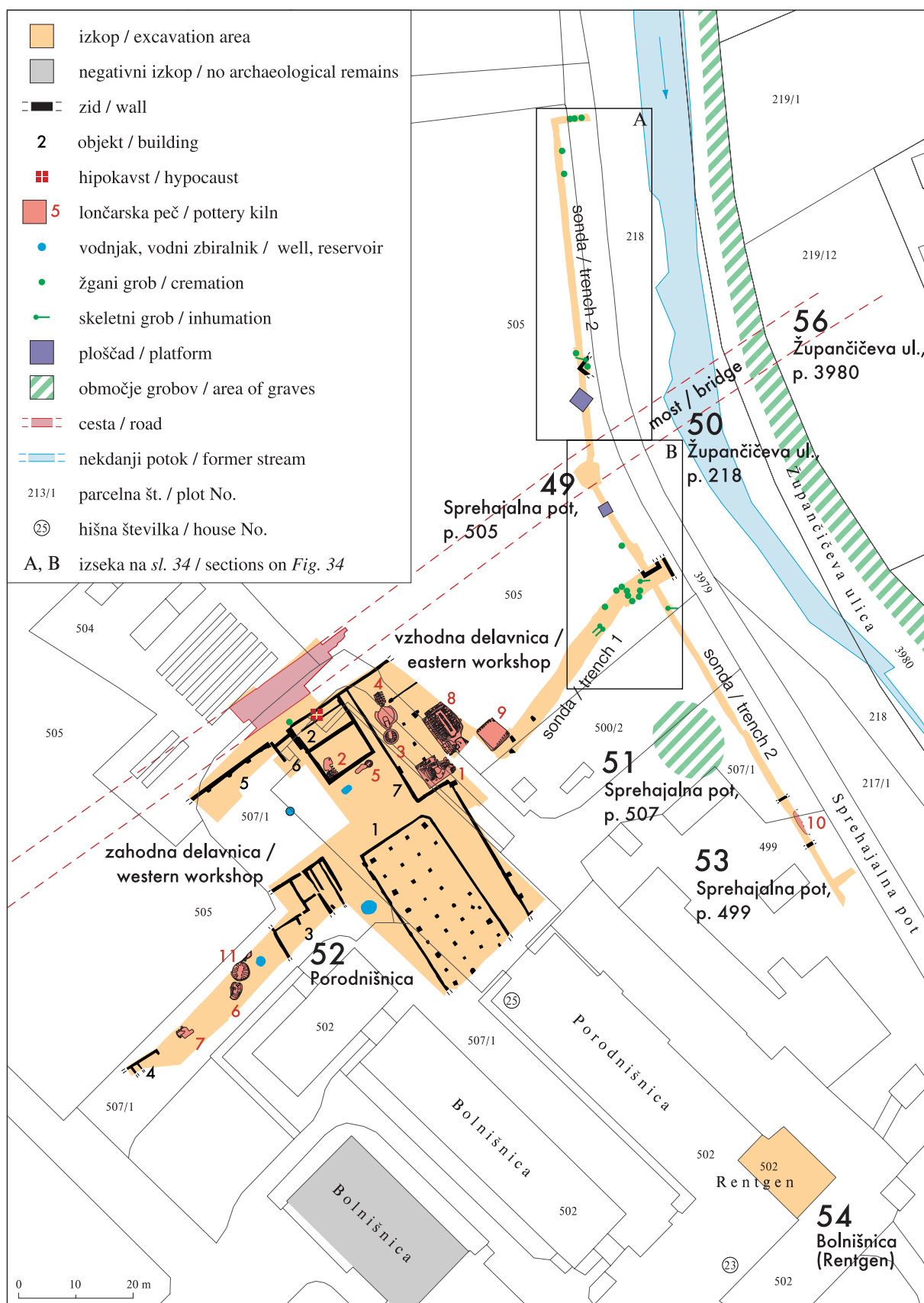
Zemljišče, ki rahlo pada proti jugu in zahodu, pred arheološkim sondiranjem ni bilo pozidano. Večinoma so ga prekrivale njive. Je pa bil prostor preoblikovan zaradi večkratnih regulacij nekdanjega potoka oziroma iztoka iz ribnika v Ljudskem vrtu, gradnje Župančičeve ulice in različnih komunalnih vodov.

V sondi 2 so ugotovili ostanke nasutja rimske ceste (*sl. 33: 49; 34; Tušek 1992a, 283*).

Severno od rimske ceste (sonda 2) so našli ploščad iz zbitega gramoza, ki je bila verjetno osnova kamnite grobnice ali nagrobnika, ter vogal zidane grobne parcele. Zid je prekrival jamo žganega groba 17, poškodovan pa je bil z vkopom skeletnega groba. Žgani grob 17 je vseboval pridatke iz 1. st. (*sl. 34: A, grobovi 11, 17, II*).

Na skrajnem severnem koncu sonde 2 so našli še pet žganih grobov (*sl. 34: A, grobovi 12–16*).

Južno od rimske ceste so odkrili več ploščadi na-

Sl. 33: Izkopna polja v okolici Bolnišnice. Kat. št. 49–54, 56. A–B: območji na sl. 34. M. 1 : 1000.

Fig. 33: Excavation areas at Bolnišnica. Cat. Nos. 49–54, 56. A–B: areas presented on Figure 34. Scale 1: 1000.

grobnih spomenikov (*sl.* 34: B, sonda 2; dve ploščadi v sondi 1 nista locirani) in temelje grobnih parcel (Tušek 1992a, 283). V zasipni plasti so ležali odlomki nagrobnih spomenikov (sonda 2: del sarkofaga; Tušek 1992a, 283; *Temeljna top. zbirka*, zap. 571: komentar M. Lubšina Tušek, 2008). V bližini parcel so našli žgane in skeletne grobove. Opečnato grobnico (grob III), ki je vsebovala ostanke več prekopanih skeletov, sta poškodovala dva mlajša skeletna grobova (grobova IV in V). Otroški skelet je ležal v marmornati pepelnici (grob VI; *sl.* 34: B; Tušek 1992a, 283).

Južno od grobov iz sonde 2 so že leta 1935 naključno našli sarkofag s skeletom (*sl.* 33: kat. št. 51).

V jugozahodnem delu sonde 1, to je med grobovi in lončarsko delavnico (kat. št. 52), se je širila rimska kulturna plast z vkopi in enim ognjiščem (Tušek 1992a, 283). Okoli 30 m južno od grobov ležijo ostanke še ene lončarske delavnice (sonda 2; *sl.* 33: kat. št. 53).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Objavljeni so kratko poročilo (Tušek 1992a) in opisi grobov (Tušek 2004).

DATACIJA:

Datacija grobišča je okvirna, od 1. do konca 4. st. (Tušek 2004, 71).

UMESTITEV:

Sondi sta natančno umeščeni po objavljenem načrtu (Tušek 2004, sl. na str. 56) in dokumentaciji (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010; *Temeljna top. zbirka*, zap. 593: podatek M. Lubšina Tušek, 2009).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP: drobne najdbe.

Kamniti spomeniki so deloma razstavljeni na prostem kot del arheološkega parka ob bolnišnici (Tušek 2004, 55).

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 571 (komentar M. Lubšina Tušek, 2008), 593, 600.

Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Tušek 1991, *Var. spom.* 33, 241 (poročilo 1990).

Tušek 1992a, *Var. spom.* 34, 282–284 (poročilo 1991).

Tušek 2004 (načrt, opisi grobov).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 171, op. 233; sl. 5; sl. 6 (okvirna umestitev).

50

Župančičeva ulica, parc. št. 218

DRUGA IMENA:

Odtok ribnika v Ljudskem vrtu, Abfluss des Volksgartenteiches, Volksgartenbach, Volksgarten Bächlein, Pod Ljudskim vrtom

TIP:

Cesta

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (C2)

Sl. 6: 16; 7: 11 (pripisano 46); 8: 11 (pripisano 46); 11: 8; 12: 46; 13: 11; 22; 33; 35

LEGA:

Koordinate: E 567781; N 142993

Parc. št.: 218, 219/12 (zahodni rob), 505 (vzhodni rob), 3979 (pot) k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 230/1, 6 (zahodni rob), 355 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Okrog leta 1896 so razstrelili ostanke mostu ("Brückenköpfe") v strugi takratnega iztoka iz ribnika v Ljudskem vrtu (Skrabar 1904, 191–192, op. 1, sl. 132: 16). Ohranjeni dokumenti ne opisujejo arheoloških ostankov in njihovega uničenja. Morda je slednje povezano z ureditvijo odvodnjavanja in kanalizacije za staro bolnišnico in hiralnico (Oblak 2004: idejni načrti ureditve prostora s konca 19. st.).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Uničeni most je povezoval nekoč visoka bregova potoka (*sl.* 6–8, 11–13).

Domneva o antičnem izvoru mostu je Skrabarjeva, ki natančnejše lokacije ter drugih okoliščin ne navaja (*sl.* 6: 16; Skrabar 1904, 191–192, op. 1, sl. 132: 16). Po njem so povzete tudi vse poznejše omembe mostu (*sl.* 11: 8; 12: 46; Abramič 1925a, pril.: 8; Klemenc, Saria 1936, 43: 46; Horvat et al. 2003, 166, op. 185, sl. 5, 14–15). Najbolj natančno je lego označil H. Winkler leta 1919–20 ob izkopavanju rimskega grobišča v bližini (kat. št. 57; Dolenc Vičič 2006, 188, 193–194, sl. 4–5). Kaže, da ostankov mostu po koncu 19. st. niso več videli.

Na datacijo mostu v antično dobo kaže njegova lega na trasi rimske ceste. Odseki ceste so bili odkriti sorazmerno blizu, zahodno od mostu (kat. št. 49, 52).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Približna, na nekaj 10 m dolgo in široko območje med sprehajalno potjo proti Ljudskemu vrtu in Župančičevo ulico (sl. 33: 50; 35: 50; Dolenc Vičič 2006, pril. 1).

Stara struga potoka je označena (pril. 3–4, sl. 5, 33; Dolenc Vičič 2006, pril. 1) po Franciscejskem katastru (Arhiv RS, AS 3000/M463b01) in po starem katastrskem načrtu 1 : 1000 Ptuj 2/3.

Most približno lociramo s pomočjo arhivskih virov (sl. 7–8, 13; Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911, št. 11; Skrabar, *Text* 1911, št. 11; Winkler, *Grabung* 1919, skice 1, ad 1, ad 1 in 2 [= Dolenc Vičič 2006, 190, sl. 4–5]; *Arheološki zemljevid PMP*, 11) ter po objavah (sl. 6, 11–12; Skrabar 1904, sl. 132: 16; Abramić 1925a, pril.: 8; Klemenc, Saria 1936, pril.: 46).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:
PMP.

HRAMBA PREDMETOV:
–

NEPREMIČNI OSTANKI:
Niso opazni.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 659.

Arheološki zemljevid PMP, št. 11. – Tekst ob št. 11: *Odstr. rim. mostišče* in simbol za most (sl. 13)

Skrabar, *Text* 1911, št. 11. – Tekst k št. 11: *Weggesprengter röm. Brückenkopf. Skrabar Jahrb. d.k.k. Z. K. 2. B. 1904, S. 191 Situationskizze 16* (sl. 10: 11).

Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911, št. 11. – Tekst ob št. 11: *Brückenkopf* in simbol za most. Pozneje dopisano s svinčnikom: 46 (sl. 7, 8).

Winkler, *Grabung* 1919. – V dnevniku sta most in cesta s parcelnimi številkami narisana na skicah 1, ad 1, ad 1 in 2. [*römische Brücke*] in [*römischer Straßenzug*].

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Abramić 1925a, pril.: 8 (umestitev).

Abramić 1925b, pril.: 8 (umestitev).

Dolenc Vičič 2006, 193–194, sl. 4–5, 11–12, pril. 1: E, F (umestitev).

Klemenc, Saria 1936, 43: 46 (omemba).

Skrabar 1904, 191–192, op. 1, sl. 132: 16 (omemba).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 166, op. 185, sl. 5, 14–15 (umestitev).

Oblak 2004, 136 in 138, skici (struga potoka).

51

Sprehajalna pot, parc. 507

DRUGA IMENA:

Gregorčičev drevored, drevored proti Ljudskemu vrtu, Hiralnica, Siechenhaus, Banovinska bolnica

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (C2)

Sl. 7: (dopisana št. 45); 8: (dopisana št. 45); 13: 126; 33

LEGA:

Koordinate: E 567790; N 142919

Parc. št.: 500/2, 507/1 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 276/1–2 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

V nekdanjem Gregorčičevem drevoredu (današnja sprehajalna pot ob bolnišnici proti Ljudskemu vrtu), na njivah za "hiralnico" oz. bolnišnico, so leta 1935 med oranjem naleteli na sarkofag (Smodič 1935; Klemenc, Saria 1936). V bližini naj bi bili že prej odkrili podoben sarkofag (Vomer Gojkovič, Kolar 1993, 41 – brez navedbe vira).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Neokrašen sarkofag je bil izklesan iz apnenca, pokrov pa iz marmorja. V notranjosti so bili skromni ostanki skeleta, fibula in dva novca Konstancija II. Zelo verjetno gre za najdbo *in situ*. Grob leži na robu velikega vzhodnega grobišča (kat. št. 49).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Po novcih Konstancija II. pokop v sarkofagu ni mogel biti starejši od druge tretjine 4. st. (*FMRSI* 2, str. 377, št. 434/26: 10–11).

UMESTITEV:

Približna umestitev po objavah (Smodič 1935; Klemenc, Saria 1936). Ožje lahko umestimo sarkofag po poznejšem dopisu na arhivski karti na vzhodni vogal stare parcele 276/1 – na meji s parc. 276/2 (sl. 7–8; Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911: dopisana št. 45).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

–

HRAMBA PREDMETOV:

PMP: eden od novcev iz sarkofaga, inv. št. N2017; stara inv. št. 3360 (*FMRSI* 2, str. 377, št. 434/26: 10).

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 665.

Arheološki zemljevid PMP, št. 126. – Na mestu najdbe je napis: 126: *sarkofag* in simbol za sarkofag (*sl. 13*).

Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911. – Najdišče izvorno ni označeno, na mestu najdbe je poznejši pripis: 45, južno od rimske ceste – med cesto in bolnišnico, na vogalu starih parcel 276/1 in 276/2 (*sl. 7*).

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

FMRSI 2, str. 377, št. 434/26: 10–11 (novca).

Klemenc, Saria 1936, 43: 45 (kratko poročilo).

Smodič 1935 (kratko poročilo).

Vomer Gojkovič, Kolar 1993, 41 (omemba).

52

Porodnišnica

DRUGA IMENA:

Potrčeva cesta 25, Prizidek h ginekološko-porodnemu oddelku splošne bolnišnice dr. Jožeta Potrča, Nova porodnišnica, Komunalno urejanje okolice nove porodnišnice, Bolnišnica (prizidek za Interni oddelek, Potrčeva cesta 23)

TIP:

Naselbina, grob, cesta

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (C2)

Sl. 22, 24, 33

LEGA:

Koordinate: E 567729; N 142894

Parc. št.: 504, 505, 507/1 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 499, 500/2, 501–505 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1979 (od 5. do 12. 2.) je Blagoj Jevremov (PMP) nadziral izkop gradbene jame za prizidek bolnišnice (parc. 502 – prizidek za Interni oddelek). Zgornje plasti so bile deloma že uničene, spodnje arheološko negativne.

Arheološke raziskave ob gradnji prizidka k porodnišnici so potekale od jeseni 1989 do jeseni leta 1991. Dela sta vodila I. Tušek (ZVKD Mb) in M. Vomer Gojkovič (PMP). Odkrili so rimsko cesto, opekarsko-lončarsko delavnico in tudi posamične prazgodovinske ostanke (kat. št 52 – prazg.).

Opis lokacije:

Prostor rahlo pada proti jugu in zahodu. Pred raziskavami so bile tod zelenice, vrtovi in njive. Močnejše sodobne poškodbe zemljišča so zasledili le v srednjem in jugovzhodnem delu arheološkega izkopnega polja 1989–1991.

Arheološki ostanki v soseščini so bili uničeni z gradnjo bolnišnice, porodnišnice ter z drugimi posegi, vse od leta 1874 naprej. Podatkov o tem, razen o naključni najdbi sarkofaga leta 1935 (kat. št. 51), nimamo.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Cesta

Cesta, usmerjena jugozahod–severovzhod, je bila široka šest metrov in odkrita v dolžini 24 m. Robovi so bili utrjeni s pokončnimi lomljenimi kamni. Po sredini je tekel ozek, s pokončnimi kamni obložen jarek, ki je cestišče ločeval v dva vozna pasova z vidnimi kolesnicami. Plasti trdnih gramoznih nasutij dokazujejo večkratna popravila in utrjevanje cestišča (Tušek 1991, 240–241; id. 1992a, 283–284; id. 2004, 68; Vomer Gojkovič 1993, 461–462). Ob stavbi 2 so odkrili pokrit obcestni jarek (Tušek 1991, 240; Vomer Gojkovič 1993, 461).

Najbližji dokazani odsek ceste proti zahodu je oddaljen 200 m (kat. št. 35), proti vzhodu pa okoli 50 m (kat. št. 49). Okoli 70 m proti vzhodu je stal domnevni rimski most čez potok (kat. št. 50).

Pri kontrolnem preseku ceste so našli odlomek marmornega reliefa, ki bi lahko bil del pokrova pepelnice. Verjetno gre za sekundarno najdbo z antičnega grobišča v bližini (npr. kat. št. 49; Vomer Gojkovič 1993, 461; ead. 1997b).

Lončarske delavnice

Južno od ceste so se širile lončarske in opekarske delavnice. Predelni zid s podporniki (*sl. 33: 7*) je razdelil prostor na zahodno in vzhodno delavnico.

Zahodna lončarska delavnica je bila ločena od ceste z zidom (*sl. 33: 5*). Skozenj se je odpiral vhod (*sl. 33: 6*) na dvorišče. Stavba 2, tik ob vhodu, je bila sezidana nad poravnanimi ostanki starejših peči in ogrevana s hipokavstom. V njej je stala še lončarska peč (*sl. 33: 2*). Pri gradnji so bile uporabljene opeke z žigom QSP. Velika stavba 1, ki je interpretirana kot delavnica ali sušilnica, je imela dve gradbeni fazi. Iz prve faze izvirajo vkopi za lesene stojke v vrstah. V drugi fazi so v notranjosti sezidali štiri vrste podstavkov za dvignjena tla in temelje za stebre, ki so nosili opečno streho. V sklop delavnice sta sodili tudi delno raziskani stavbi 3 in 4. Na dvorišču je bilo več vodnjakov in vodnih zbiralnikov. Med stavbami so ugotovili štiri lončarske peči (*sl. 33: 5–7, 11*; Tušek 1989; id. 1990a; id. 1991; id. 1992a; id. 2004; Vomer Gojkovič 1993; ead. 2004).

Vzhodna delavnica je bila z zidom ločena od ceste in zahodne delavnice (*sl. 33: 7*). Dve manjši ovalni lončarski peči (3 in 4) je povezovalo skupno kurišče. Tri velike pravokotne peči za žganje opeke (1, 8–9) so bile razporejene okrog skupnega delovnega prostora. V peči 1 je bila žgana opeka z žigi QSP. Okoli peči so stali zidani temelji stebrov nadstreška (Tušek 1989; id. 1990a; id. 1991; id. 1992a; id. 2004). Plast z rimskimi najdbami in vkopi je segala od peči 9 vzdolž sonde 1 do grobišča (kat. št. 49; Tušek 1992a, 283).

Odnos vzhodne delavnice do peči, ki je bila odkrita 50 m stran nad nekdanjo strugo potoka iz Ljudskega vrta (kat. št. 53; *sl.* 33: 53 – peč 10), ni jasen. Vmesni prostor ni bil raziskan, gradnje pa so ga deloma že uničile.

Grob

Osamljen grob so našli ob vogalu stavbe 2, med cesto in obodnim zidom zahodne delavnice. V njem so med drugim odkrili pečatno oljenko in dva novca (Tušek 1991, 237–238, *sl.* 78, 79; id. 2004, 63), enega s konca 1. st. pr. Kr. ali začetka 1. st. po Kr. (*FMRSI* 3, str. 570, št. 201/2: 1) in drugega iz časa cesarja Valensa (*FMRSI* 3, str. 571, št. 201/2: 30). Po okoliščinah najdbe in različni starosti obeh novcev in oljenke smemo domnevati, da je bila vsebina groba deloma premešana. Grob je vsaj 70 m oddaljen od strnjene roba vzhodnega grobišča (kat. št. 49).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Objavljena so poročila o izkopavanjih, opisi posameznih objektov in izbor drobnih najdb. Celota še ni izvrednotena.

DATAČIJA:

Zasledili so več gradbenih faz in prezidav, ki so datirane od konca 1. do 4. st. Razcvet lončarske dejavnosti sodi v 2. in 3. st. (Tušek 1989, 77, 79; id. 1990a, 182; id. 2004, 70–71; Vomer Gojkovič 1993).

Žgani grob ob cesti je bil verjetno zgodnjecesarški.

UMESTITEV:

Natančna, po objavah (Tušek 1989, pril. 2; id. 2004, tloris na str. 56) in dokumentaciji (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010).

Za negativni izkop leta 1979 je umestitev natančna, na objekt, po dokumentaciji v PMP.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb, PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

PMP (novci, kamniti relief RL 1011).

Nekaj kamnitih spomenikov je razstavljenih na prostem kot del arheološkega parka ob bolnišnici (Tušek 2004, 55).

NEPREMIČNI OSTANKI:

Cesta je deloma ohranjena in predstavljena kot del arheološkega parka ob bolnišnici (Tušek 2004, 67).

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 441, 571, 592–593.

Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

FMRSI 3, str. 570–571, št. 201/2: 1, 30.

Jevremov 1981, *Var. spom.* 23, 307 (negativno, kratko poročilo; napačni parc. št. 503 in 504).

Tušek 1989, *Let. por. Maribor 1989*, 73–80 (poročilo 1989, umestitev, načrti).

Tušek 1990a, *Var. spom.* 32, 180–182, *sl.* 56–58 (poročilo 1989).

Tušek 1991, *Var. spom.* 33, 235–241 (poročilo 1990).

Tušek 1992a, *Var. spom.* 34, 282–284 (poročilo 1991).

Tušek 2004, 55–62 (poročilo, končni načrt).

Vomer Gojkovič 1993 (izvrednotenje).

Vomer Gojkovič 2004, 85–90 (vodnjaki).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 166–170, op. 183, 210, 223; *sl.* 14; 15; 16; 15; 19 (umestitev).

Vomer Gojkovič 1997b (pokrov pepelnice).

Vomer Gojkovič 2001, 245–246 (kratek opis).

Vomer Gojkovič 2003, 222–223 (kratek opis).

53

Sprehajalna pot, parc. 499

DRUGA IMENA:

Bolnišnica dr. Jožeta Potrča; Nova porodnišnica – komunalno urejanje širše okolice, – drugi jarek za hidrantno mrežo 1991 – povezovalni vodovod (sonda 2); Drevored proti Ljudskemu vrtu

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (D2)

Sl. 33

LEGA:

Koordinate: E 567804; N 142911

Parc. št.: 499, 507/1 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 499, 507/2 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1991 je bila na trasi vodovoda pod vodstvom I. Tuška (ZVKD Mb) izkopana sonda 2. V severnem in srednjem delu sonde so naleteli na ostanke ceste in grobove (kat. št. 49), v južnem delu pa na peč.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

V ozki sondi so peč lahko le delno dokumentirali. Zaradi velikosti in ker v neposredni okolici ni bilo veliko keramike, I. Tušek domneva, da gre za opekarsko peč.

Na več kot 40 m dolgem odseku sonde 2, med pečjo in grobiščem (kat. št. 49), v poročilih niso omenjene posebne arheološke najdbe. Prostor med pečjo in veliko lončarsko delavnico ob rimski cesti (kat. št. 52) ni bil raziskan in je bil zaradi gradenj že deloma uničen.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

-

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Natančna (Tušek 2004, sl. na str. 56: 10).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb, PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP.

NEPREMIČNI OSTANKI:

Cele peči niso mogli raziskati. Večji del sega pod še neraziskano zelenico.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 571.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Tušek 1992a, *Var. spom.* 34, 283 (omemba).

Tušek 2004, 62 (umestitev, opis).

54

Bolnišnica (rentgen)

DRUGA IMENA:

Potrčeva cesta 23, Prizidek za rentgen k Bolnišnici dr. Jožeta Potrča

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (D2)

Sl. 33

LEGA:

Koordinate: E 567807; N 142851

Parc. št.: 502 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1985 je I. Tušek (ZVKD Mb) nadziral izkop gradbene jame za prizidek k bolnišnici. Naleteli so na kulturno plast.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

V izkopu (velikem 7 × 14 m; globokem približno 1,5 m) so si do dna sledile večinoma premešane gramozne plasti brez najdb. Le proti vzhodnemu profilu gradbene jame so opazovali plast z drobcu žganine in posamičnimi drobcu rimske lončenine.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

-

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Približna, na vzhodni rob objekta.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 511.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Tušek 1986a, *Var. spom.* 28, 296 (kratko poročilo; po objavi gre za parc. št. 494, po situaciji pa za parc. 502).

55

Osnovna šola Ljudski vrt

DRUGA IMENA:

Župančičeva ulica 10, Osnovna šola F. Osojnika, nova šola v Trubarjevem naselju, prizidek k Osnovni šoli Ljudski vrt, Vodovod 1961, Vodovod Rabelčja vas 1978, Odtok ribnika v Ljudskem vrtu, Športno igrišče, Abfluss des Volksgartenteiches, Pod Ljudskim vrtom

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (D1–2)

Sl. 22, 35

LEGA:

Koordinate: E 567872; N 143101

Parc. št.: 3980 (cesta); 219/1, 10–11, 33; 219/1 in 225/1 (meja med parc.) k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 229, 230/1 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Iz leta 1897 izvira poročilo o najdbi kamnitega leva v Ljudskem vrtu, okoliščine najdb in točna lokacija niso znane (*Dopis Muzejskemu društvu* 1897).

Leta 1967 so pri urejanju neposredne okolice osnovne šole naleteli na kamnite spomenike (Šubic 1967, 94; Šubic, *Dnevnik* 1965–1967).

Leta 1978 so pri izkopu vodovoda v Župančičevi ulici odkrili dva rimska grobova (*sl. 35*: 1978; Kujundžić 1981;

ead. 1982), leta 1995 pa pri izkopu elektrovođa kamnit spomenik (Lubšina Tušek 1995).

Spomladi in poleti 2005 so pod vodstvom M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) na zemljišču novega prizidka k šoli z dvema izkopnima poljema raziskali del rimskega grobišča (sl. 35: 2005).

V letih 2009 in 2010 je I. Žižek (PMP) izkopaval grobišče na območju novih prizidkov k šoli: na parc. 219/10 (telovadnica in kineta 2) ter na parc. 219/33 (parkirišče in kineta 1; sl. 35: 2009).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Severno od rimske ceste se je po blagem vznožju Mestnega vrha širilo veliko grobišče. Velik del je moral biti uničen že pri gradnji osnovne šole.

Žgana grobova (sl. 35: 1978), odkrita leta 1978, sta bila močno poškodovana že pred odkritjem (Kujundžić 1981; ead. 1982). Veliko območje so raziskali leta 2005 (sl. 35: 2005) in našli približno 450 večinoma žganih rimskih grobov, ostanke grobnih parcel in med grobovi tudi podstavke nagrobnih spomenikov (Lubšina Tušek 2005; Dolenc Vičič 2006). Vzhodno in južno od izkopavanja 2005 so v letih 2009 in 2010 odkrili več kot 500 grobov, grobne parcele in nagrobne (ustno poročilo I. Žižek, marec 2010).

O kakovostni grobni arhitekturi na tem delu grobišča pričajo tudi starejše naključne najdbe v neposredni okolici: kamniti lev (*Dopis Muzejskemu društvu* 1897), marmorni podstavek za spomenik in del zaključka stele iz marmorja (Šubic 1967). Leta 1995 najden kamniti podstavek spomenika, izklesan iz peščenca, je bil odkrit v sekundarni legi, v že premešani plasti z rimskimi najdbami (Lubšina Tušek 1995).

Grobišče se širi tudi južno od rimske ceste (kat. št. 57).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATAČIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Naključna najdba s konca 19. st. ni locirana.

Naključni najdbi iz leta 1967 izvirata iz neposredne okolice stavbe osnovne šole, natančno pa nista umeščeni.

Grobova iz leta 1978 sta natančno umeščena (Kujundžić 1982, pril. 1: 408–409).

Naključna najdba iz leta 1995 izvira s stika parcel 219/1 in 225/1 (to pomeni z vzhodnega roba velike parcele 219/1; Lubšina Tušek 1995).

Izkopni polji iz leta 2005 sta natančno locirani po načrtu (*Temeljna top. zbirka*, zap. 1723: načrt M. Lubšina Tušek, 1998; prim. Dolenc Vičič 2006, pril. 1: L–M).

Izkopno polje iz leta 2009 je natančno locirano po podatku M. Lubšina Tušek.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP: za leta 1967, 1978, 2009–10.

ZVKD Mb: za leta 1995, 2005.

HRAMBA PREDMETOV:

Leva so izročili Ferkovemu muzeju – danes PMP (*Dopis Muzejskemu društvu* 1897).

PMP za leta 1967 (inv. št. RL 867–868: kamnita spomenika), 1978 (inv. št. 16794–16797: grob 408; 16798–16804: grob 409), 2009–10.

ZVKD Mb za leta 1995, 2005.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 254, 450, 1696, 1722, 1723.

Dopis Muzejskemu društvu 1897: 8. 1. 1897.

Šubic, *Dnevnik* 1965–1967: 24. 3. 1967.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Dolenc Vičič 2006, 198, op. 19, pril. 1: L–M (omemba in umestitev izkopavanja 2005), 200 (negativno).

Kujundžić 1981, *Var. spom.* 23, 257, sl. 74 (kratko poročilo za leto 1978, lokacijski načrt).

Kujundžić 1982, 56, pril. 1: 408–409 (opis grobov iz leta 1978, lokacijski načrt).

Lubšina Tušek 1995, *Let. por. Maribor* 1995 (1996), 198 (najdba 1995, omemba).

Lubšina Tušek 2005, 31 (časopisni članek o grobišču leta 2005).

Šubic 1967, *Var. spom.* 12, 1967 (1969), 94 (kratko poročilo o najdbi kamnov leta 1967).

56

Župančičeva ulica, parc. 3980

DRUGA IMENA:

Pod Ljudskim vrtom, Vodovod 1961

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (C2–D2)

Sl. 22, 33, 35

LEGA:

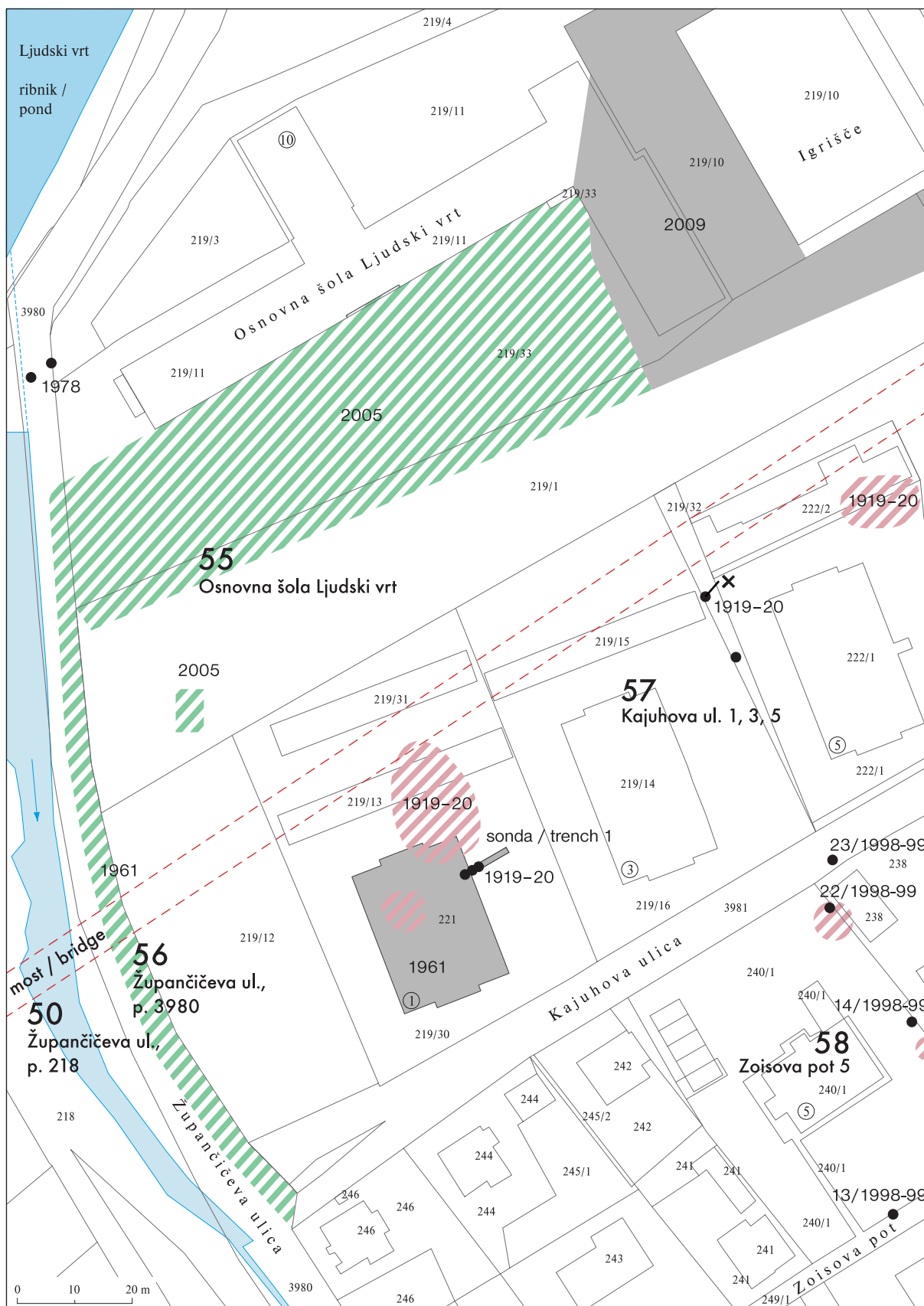
Koordinate: E 567799; N 142989

Parc. št.: 3980 (cesta, odsek) k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 229 (zahodni rob), 230/1 (zahodni rob) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1961 (pred 25. 9.) so vzdolž levega brega nekdanje struge potoka iz ribnika kopali jarek za vodovodno napeljavo (po zahodnem robu takratnih parcel 229 in

Sl. 35 / Fig. 35

	območje grobov / area of graves
	območje žganih grobov / area of cremation graves
	žgani grob / cremation
	skeletni grob / inhumation
	grob / grave
	območje najdb / area of finds
	cesta / road
	nekdanji potok / former stream
213/2	parc. št. / plot No.
	hišna št. / house No.

Sl. 35: Izkopna polja in območja najdb v okolici Osnovne šole Ljudski vrt. Kat. št. 50, 55–58. M. 1 : 1000.

Fig. 35: Excavation areas at Osnovna šola Ljudski vrt. Cat. Nos. 50, 55–58. Scale 1: 1000.

230) in uničili več žganih grobov. I. Mikl Curk (PMP) je po uničenju situacijo uspela le še delno dokumentirati (Mikl 1960–1961a).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Jarek za vodovodno napeljavo je zadel več žganih grobov, števila ne poznamo. Tri grobne jame so bile obložene z opeko, ostale niso imele posebne grobne konstrukcije. V južnem delu izkopanega jarka so *in situ* našli podstavek nagrobnika.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Približna, na vzhodni rob cestišča (*Temeljna top. zbirka*, zap. 1095: ustni podatek I. Mikl Curk, 1999; prim. Dolenc Vičič 2006).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP, inv. št. 10518–10520 (Dolenc Vičič 2006, 198, op. 17).

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1095.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Dolenc Vičič 2006, 198, op. 17, pril. 1: I (omemba, umestitev).

Mikl 1960–1961a, *Var. spom.* 8, 1960–1961 (1962), 248 (kratko poročilo).

Mikl Curk 1990, 566: 38 (parc. 3980 – omemba grobišča).

57

Kajuhova ulica 1, 3, 5

DRUGA IMENA:

Zupančičeva njiva pri Ljudskem vrtu, Njive za prvimi vilami, Supančič Acker, Pod Ljudskim vrtom, Župančičeva ulica, Stanovanjski bloki Kajuhova 1, 3, 5

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (D2)

Sl. 8: (dopisano 56); 12: 56; 35

LEGA:

Koordinate: E 567856; N 143001

Parc. št.: 219/13, 15–17, 30, 32; 221; 222/1–2 k. o. Ptuj
Stara parc. št.: 230/1, 6 k. o. Ptuj; 269/1, 12 k. o. Ptuj
(Klemenc, Saria 1936)

ZGODOVINA RAZISKAV:

Konec leta 1919 in v začetku 1920 je H. Winkler (za Muzejsko društvo) na njivi in travniku Marije Zupančič (takrat parc. 230/1 in 6) izkopal nekaj rimskih žganih in skeletnih grobov ter močne ostanke grobne arhitekture. Poročilo ni objavljeno, ohranjena pa je terenska beležnica (Winkler, *Grabung* 1919; Dolenc Vičič 2006). Leta 1936 je B. Saria omenil izkopavanja 1919–20 na “njivah za prvimi vilami”, parc. št. 269/1, 12, k. o. Ptuj. Na karti ptujskih najdišč (*sl.* 12: 56) je označil grobišče na obeh straneh domnevne rimske ceste (Klemenc, Saria 1936, 44: 56; pril.: 56).

Leta 1961 so na zemljišču, ki se prekriva z zahodnim delom Winklerjevega izkopa, ob kopanju gradbene jame za stanovanjski blok Kajuhova ulica 1 našli in močno poškodovali rimske grobove. I. Mikl Curk (PMP) je uničeno grobišče raziskala (Mikl Curk 1960–1961a). Sočasno je dokumentirala prav tako poškodovane grobove nekaj deset metrov zahodno, vzdolž Župančičeve ulice (kat. št. 56).

Sledila je gradnja dveh sosednjih stanovanjskih blokov (Kajuhova ulica 3 in 5), na vzhodnem delu Winklerjevega izkopa. Domnevno so pri tem arheološke ostanke uničili, podatkov o morebitnih najdbah pa ni.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Grobovi ležijo na blagem pobočju, južno od rimske ceste, in sodijo v sklop velikega grobišča, katerega obstoj sta domnevala že Winkler in Saria, med letoma 2005

in 2010 pa so ga potrdila izkopavanja na severni strani rimske ceste (kat. št. 55).

Traso rimske ceste je H. Winkler skiciral v podaljšku smeri od domnevnega mostu, 20–30 metrov severno od sonde iz let 1919–20 (sl. 35; prim. z lego mostu kat. št. 50).

Winkler je kopal na zemljišču s številnimi, že na površju vidnimi najdbami: kamenjem, polomljeno rimsko opeko in domnevnim zidovjem tik pod površino. V sondi (vel. 20 × 1 m) je našel tri žgane grobove, veliko keramike in opeke. Na zahodnem koncu sonde je izkopal zidovje in del oboka (sl. 35: sonda 1919–20).

Približno 50 m severovzhodno od sonde je odkril tri grobove: skeletni grob z opečno konstrukcijo, žgani grob z opečno konstrukcijo in en uničen grob (današnja parc. 219/32 in 222/1; sl. 35). Še 30 m vzhodneje je naletel na ruševine z odlomki marmornih "skulptur", tlak iz velikih kamnitih plošč in na opeko, tudi za oboke (današnja parc. 222/2; sl. 35). Večje območje zdrobljene opeke omenja še severno od sonde (današnja parc. 219/13 in 219/30; sl. 35).

Ponovno so na območju Winklerjeve sonde naleteli na grobove ob gradbenih delih leta 1961 (sl. 35). Raziskali so najmanj 14 žganih grobov v opečni konstrukciji ali v preprosti jami ter skeletni grob v sarkofagu iz peščenca. Našli so tudi poškodovano ovršje reliefno okrašene nagrobne stele (Mikl 1960–1961a).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Za izkopavanja 1919–20 po ohranjeni dokumentaciji (Dolenc Vičič 2006).

O grobovih iz leta 1961 je objavljeno kratko poročilo (Mikl 1960–1961a). Nekateri pomembnejši pridatki so samo omenjeni (Vomer Gojkovič 1992; ead. 1996a).

DATAČIJA:

Za grobišče okvirna, 1.–4. st. (Mikl 1960–1961a; Dolenc Vičič 2006).

UMESTITEV:

Za izkopavanja 1919–20 je umestitev dokaj natančna, na širše območje severnega dela niza treh stanovanjskih stavb Kajuhova ulica 1, 3, 5 (Dolenc Vičič 2006, pril. 1).

Izkopavanja leta 1961 so približno umeščena na objekt (Dolenc Vičič 2006, pril. 1: H; *Temeljna top. zbirka*, zap. 1093, 1094).

HRAMBA IZKOVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP: za izkopavanja 1919–20 (Winkler, *Grabung* 1919) in za izkopavanja leta 1961.

Arhiv Koroškega deželnega muzeja v Celovcu: za izkopavanja 1919–20 (Winkler, *Grabung Ornigmaierhof in Haidin* 1918).

HRAMBA PREDMETOV:

PMP: izkopavanja 1919–20, inv. št. 470, 7705–7710 (Mikl Curk 1976; Dolenc Vičič 2006, 195–198, op. 11, 14–15).

PMP: izkopavanja leta 1961 (Dolenc Vičič 2006, 198, op. 16).

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1093, 1094, 1526.

Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911. – Najdišče izvorno ni označeno, saj je bilo odkrito pozneje, kot je bila izdelana karta. Vendar je na mestu najdbe poznejši pripis: 56 (sl. 8).

Winkler, *Grabung Ornigmaierhof in Haidin* 1918: naknadno priloženi skici.

Winkler, *Grabung* 1919: dnevnik izkopavanj.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Dolenc Vičič 2006, 186–199, pril. 1 (objava, umestitev izkopavanj 1919–20; umestitev izkopavanj 1961).

Klemenc, Saria 1936, 44: 56 (omemba izkopavanj 1919–20).

Mikl 1960–1961a, *Var. spom.* 8, 1960–1961 (1962), 248–249 (kratko poročilo za 1961).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Mikl Curk 1976, 57: 17 (Zupančičeva njiva pri Ljudskem vrtu – seznam inv. št.).

Mikl Curk 1990, 566: 38 (omemba izkopavanj 1919–20 in 1961).

Vomer Gojkovič 1992, 91: 23 (grob 2/1961).

Vomer Gojkovič 1996a, 316: 27 (omemba groba 2/1961).

Vomer Gojkovič, Kolar 1993, 39 (omemba grobišča 1919–20).

58

Zoisova pot 5

DRUGO IME:

Nizkotlačni plinovod v mestni četrti Ljudski vrt 1998–99 – med Zoisovo potjo in Kajuhovo ulico

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (D2)

Sl. 35

LEGA:

E 567928; N 142990

Parc. št.: 240/1, 238, 249/1, 3981 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

V letih 1998 in 1999 je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) nadzorovala in zaščitno izkopavala ob gradnji plinovoda v mestni četrti Ljudski vrt. Jarke, široke 0,60–0,80 m in globoke 1,20–1,50 m, so kopali po

robovih ulic in za priključke stanovanjskih hiš. Med Zoisovo potjo in Kajuhovo ulico so naleteli na žgane rimske grobove.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

V bližini hiše Zoisova pot 5 so našli štiri žgane grobove in območja z rimsko ruševino in lončenino (*sl. 35: 13, 14, 22, 23/1998–99*). Najdišče sodi v sklop velikega rimskega grobišča (kat. št. 57).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Zgodnja rimska doba.

UMESTITEV:

Natančna: Lubšina Tušek, *Načrti 2007–2010*.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1748.

Lubšina Tušek, *Načrti 2007–2010*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Lubšina Tušek 1998, *Let. por. Maribor 1998*, 158, 168–169 (omemba).

59

Žgečeva ulica 8

DRUGA IMENA:

Trubarjeva ulica, Nizkotlačni plinovod v mestni četrti Ljudski vrt 1998–99

TIP:

Naselbina, grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (D1)

Sl. 36

LEGA:

Koordinate: E 567947; N 143147

Parc. št.: 225/2 (cesta), 226/1 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 228, pozneje 226 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1963 so pri kopanju za temelje škarpe tik ob stanovanjski hiši naleteli na večjo jamo z ožganimi

stenami. I. Mikl Curk (PMP) je dokumentirala situacijo (*sl. 36: 59*).

V letih 1998 in 1999 je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) v neposredni bližini nadzorovala ozke izkope jarkov ob graditvi plinovodnega omrežja. Ob zahodni steni hiše Žgečeva ul. 8 in na robu Žgečeve ulice – na stiku parcel 225/2, 226/1 in 227 – so naleteli na dva žgana rimska grobova (*sl. 36: grobova 1–2*).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Leta 1963 najdena jama je ležala na blagem pobočju. Široka je bila 3 m in globoka 0,70 m, imela je močno ožgane stene, zasuta je bila z žganino in pepelom. I. Mikl Curk jo je interpretirala kot ustrino ali morda peč (Mikl 1962–1964; Mikl Curk 1990).

V neposredni bližini so pozneje našli še dva žgana grobova (Lubšina Tušek, *Načrti 2007–2010*).

Najdišče leži v sklopu velikega rimskega grobišča (prim. kat. št. 55, 60, 63).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Zgodnja rimska doba.

UMESTITEV:

Za jamo približna, vzdolž severnega rob parcele (Mikl 1962–1964; *Temeljna top. zbirka, zap. 992: ustni podatek I. Mikl Curk, 1998*).

Natančna umestitev grobov 1 in 2 (Lubšina Tušek, *Načrti 2007–2010*).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb za 1998–99.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb za 1998–99.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 992.

Lubšina Tušek, *Načrti 2007–2010*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Mikl 1962–1964, *Var. spom. 9, 1962–1964 (1965)*, 183 (kratko poročilo o jami 1963).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Lubšina Tušek 1998, *Let. por. Maribor 1998*, 158–169 (splošno o akciji 1998–99).

Mikl Curk 1990, 566: 38 (omemba najdišča 1963).

60**Žgečeva ulica 6**

DRUGO IME:

Nizkotlačni plinovod v mestni četrti Ljudski vrt
1998–99

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (D1)
Sl. 36

LEGA:

Koordinate: E 567951; N 143118
Parc. št.: 227 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

V letih 1998 in 1999 je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) nadzorovala izkope jarkov za plinovodno omrežje. Ob zahodni steni hiše Žgečeva ul. 6 so našli uničen rimski grob (*sl. 36: grob 15*).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Najdišče sodi v sklop velikega rimskega grobišča (kat. št. 55, 59, 63).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Zgodnja rimska doba.

UMESTITEV:

Natančna po Lubšina Tušek, *Načrti 2007–2010* (grob 15).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1745.
Lubšina Tušek, *Načrti 2007–2010*.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

–

DOPOLNILNA LITERATURA:

Lubšina Tušek 1998, *Let. por. Maribor 1998*, 158–169 (splošno o akciji).

61**Levstikova pot 3**

DRUGA IMENA:

Marova vila, Trubarjeva ulica, Vodovod Rabelčja vas
1978, Vodovod od novih blokov na Kraigherjevi ulici
proti Novi vasi 1978

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (D1)
Sl. 36

LEGA:

Koordinate: E 568014; N 143196
Parc. št.: 219/21 (pot), 323 (stavba) k. o. Ptuj
Stara parc. št.: 210/6, 231/2, 539 (stavba) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1954 so ob gradnji stanovanjske hiše uničili več grobov. B. Perc (PMP) je odkopala le dva, poročilo je pozneje objavila I. Mikl Curk (Mikl 1960–1961).

Po 6. 9. 1978 je Z. Kujundžić (PMP) nadzirala izkop vodovoda. Na poti med hišama Levstikova pot 3 in Trubarjeva 13 so našli rimsko opeko (Kujundžić 1981; ead. 1982).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Oba dokumentirana žgana grobova sta imela konstrukcijo iz tegul in keramične prdatke (Mikl 1960–1961). Približno deset metrov zahodno so leta 1978 odkrili še nekaj odlomkov rimske opeke (Kujundžić 1981).

Grobovi so ležali na blagem pobočju in sodijo v sklop velikega grobišča (kat. št. 62, 63, 64).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Objavljeno je kratko poročilo.

DATACIJA:

Okvirna, 2.–3. st. (Mikl 1960–1961)

UMESTITEV:

Za grobove natančna, na stavbo in po izmeri (Mikl 1960–1961).

Najdišče opeke je umeščeno natančno (Kujundžić 1982, pril. 1, vzhodno od hidranta H9, točka 28).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 451, 731.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Kujundžić 1981, *Var. spom.* 23, 257, sl. 74.
Kujundžić 1982, pril. 1.
Mikl 1960–1961, 154, t. 1: 3–6, 11 (objava grobov).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Mikl Curk 1990, 566: 38 (leto 1954: omemba).

62**Levstikova pot 2a**

DRUGA IMENA:

Vodovod Rabelčja vas 1978, Vodovod od novih blokov na Kraigherjevi ulici proti Novi vasi 1978

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (D1)
Sl. 36

LEGA:

Koordinate: E 568046; N 143189
Parc. št.: 328 (cesta) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Po 6. septembru leta 1978 je Z. Kujundžić (PMP) nadzirala izkop vodovoda. Na sredi Levstikove poti je izkopani jarek razkril dva grobova.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Poškodovana žgana grobova s skromnimi pridatki sta ležala v ovalnih grobnih jamah, eden je imel grobno konstrukcijo. Najdišče na pobočju Mestnega vrha sodi v sklop velikega grobišča (kat. št. 61, 63, 64).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Objavljena sta kratko poročilo in opis grobov (Kujundžić 1982).

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Natančna (Kujundžić 1982, pril. 1: grobova 410 in 412, vzhodno od hidranta H9).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP: inv. št. 16805, 16814, 16815.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 452.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Kujundžić 1981, *Var. spom.* 23, 257, sl. 74 (poročilo, umestitev).
Kujundžić 1982, 56–57, pril. 1, grobova 410 in 412 (opis, umestitev; v katalogu grob 410 pomotoma opisan kot grob 10).

63**Trubarjeva ulica 11–13**

DRUGA IMENA:

Ljutomerska, Trubarjeva ulica, Nizkotlačni plinovod v mestni četrti Ljudski vrt 1998–99

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (D1)
Sl. 36

LEGA:

Koordinate: E 568008; N 143152
Parc. št.: 232/1 k. o. Ptuj
Stara parc. št.: 228 in 230/7 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1962 je I. Mikl Curk (PMP) vodila manjše zaščitno izkopavanje ob gradnji štirih povezanih stanovanjskih blokov na Trubarjevi 7, 9, 11 in 13. V severnem delu gradbene jame so odkrili rimsko grobišče (Trubarjeva 11 in 13; *sl. 36*). V jugovzhodnem vogalu izkopa (za blok Trubarjeva 7) pa so verjetno sočasno naleteli na nasutje rimske ceste (kat. št. 67).

V letih 1998 in 1999 je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) nadzorovala izkope jarkov plinovodnega omrežja. Ob vhodu v blok Trubarjeva 13 so naleteli na uničen rimski grob (*sl. 36*: grob 17).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Ob kopanju gradbene jame so sprti locirali in izkopavali posamezne grobove. V celoti ali delno so raziskali 49 žganih grobov, še nekaj pa so jih delavci uničili. Grobovi so bili razporejeni v skupine. Med srednjim in južnim delom grobišča je bil skoraj 20 m širok pas brez grobov, vendar gre verjetno le za poznejše poškodbe zemljišča in grobišča (Mikl Curk 1990; ead. 1996).

Najdišče leži v sklopu velikega grobišča, ki se širi po vzhodni strani Mestnega vrha (kat. št. 59, 60, 61, 62, 64). Med

tem delom grobišča in ostanki ceste, ki ležijo okoli 40 m južneje (kat. št. 67), ni bilo odkritih grobov. Morda je bilo tu zemljišče preveč poškodovano (*Temeljna top. zbirka*, zap. 217: ustni podatek I. Mikl Curk, 1998).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Objavljeno je kratko poročilo in predstavljeno gradivo (Mikl 1962–1964; Mikl Curk 1996).

Grob št. 17/1998–99 ni objavljen.

DATACIJA:

Večina grobov je iz 2. st (Mikl Curk 1996).

UMESTITEV:

Umestitev je približna, na stavbi Trubarjeva 11 in 13. Locirano po objavljeni skici grobišča (Mikl Curk 1996, 170, M. 1 : 300) in po ustnem podatku (*Temeljna top. zbirka*, zap. 217: I. Mikl Curk, 1998). Objavljeni izkop ni pozicioniran in je preširok (27,3 × 39,7 m) za širino stavb. Ustreza pa širini umetnega useka, v katerem stojijo bloki. Umestitev na *sl.* 36 je torej lahko zamaknjena za največ 10 metrov v katerikoli smeri, usmeritev pa je ustrezna.

Natančno je umeščen grob 17/1998–99 (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP: izkopavanja 1962.

ZVKD Mb: grob 17/1998–99.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 217.

Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Mikl 1962a, 163, t. 19: 3 (kratko poročilo).

Mikl 1962–1964, *Var. spom.* 9, 1962–1964 (1965), 151 (kratko poročilo).

Mikl Curk 1996 (tloris, objava grobišča).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Mikl Curk 1990, 566: 38 (parc. 232 – omemba).

Lubšina Tušek 1998, *Let. por. Maribor* 1998, 158–169 (splošno o akciji 1998–99).

64

Trubarjeva ulica 14

DRUGA IMENA:

Villa Čeh, Villa Tschsch, Villa Smodič (pozneje), Trubarjeva ulica 12

TIP:

Grobišče, cesta?

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (D1)

Sl. 8: 13; 11: 9; 12: 47; 13: 13; 36

LEGA:

Koordinate: E 568062; N 143176

Parc. št.: 321 (verjetno tudi 322/1–2, 320) k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 384 (stavbna); 232/7, 14; 407 (stavbna, zahodni del) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1908 je učitelj Čeh v svojem vrtu, v neposredni bližini vile Čeh, ob rigolanju naletel na podstavek kamnitega spomenika. Ker najdb na tem območju Ptuja takrat ni bilo veliko, je Muzejsko društvo takoj načrtovalo in v maju istega leta pod vodstvom Karla Tragaua izpeljalo izkopavanja. Odkrili so del rimskega grobišča.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

V okolici naključne najdbe podstavka nagrobnega spomenika (Skrabar, *Text* 1911; Klemenc, Saria 1936) so izkopali veliko število žganih grobov z redkimi in večinoma uničenimi pridatki. Med najdbami je omenjen samo Trajanov novc (Klemenc, Saria 1936). Velikosti izkopa, natančne lokacije in drugih podatkov ne poznamo. Najdišče sodi v sklop vzhodnega grobišča, v bližini so večje in manjše skupine žganih grobov (*sl.* 36: 61, 62, 63).

Na zemljišču poleg iste hiše je na nedatirani arhivski skici z lokacijami starih vil (*Vile na Trubarjevi cesti*) narisana rimska cesta, konkretno omenjena pa ni nikjer. Na skici teče približno 10 metrov južno od vile Čeh / Smodič. Označena linija ceste leži okoli 40 m severno od druge domnevne trase (kat. št. 67).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

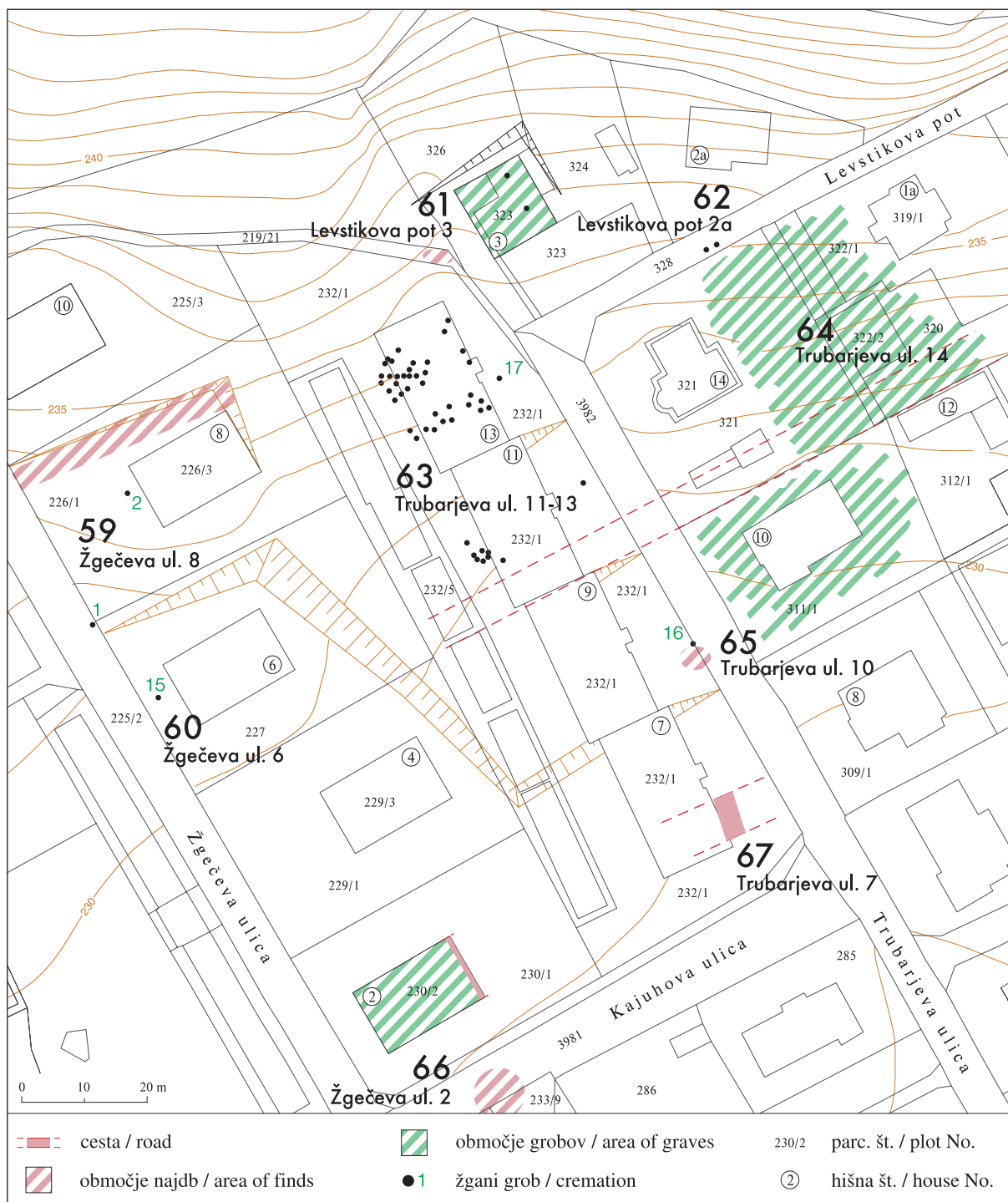
DATACIJA:

Grobišče po novcu in žganih grobovih sodi v zgodnejšo rimsko dobo.

UMESTITEV:

Grobišče je približno umeščeno vzhodno od stare stavbne parc. 384 s pomočjo arhivskih virov (*sl.* 8: 13; 13: 13; Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911; Skrabar, *Text* 1911; *Arheološki zemljevid PMP*, št. 13) in po objavljeni karti (*sl.* 12: 47; Klemenc, Saria 1936, pril.: ob št. 47).

Cesta je približno umeščena na južni rob parcele 321 po arhivski skici *Vile na Trubarjevi cesti* in po arheološki karti (*sl.* 12; Klemenc, Saria 1936, pril.: ob št. 47 – domnevni potek ceste).

Sl. 36: Območja najdb na Žgečevi in Trubarjevi ulici ter na Levstikovi poti. Kat. št. 59–67. M. 1 : 1000.

Fig. 36: Areas of finds on following streets: Žgečeva ulica, Trubarjeva ulica and Levstikova pot. Cat. Nos. 59–67. Scale 1: 1000.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

–

HRAMBA PREDMETOV:

–

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 660.

Arheološki zemljevid PMP, št. 13. – Na mestu najdbe:

št. 13 in simboli za grobove. Domnevna rimska cesta je označena severno od grobišča, drugače kot v ostalih virih (sl. 13).

Skrabar, *Text* 1911, št. 13. – Tekst k št. 13: *Römische Gräber bei Villa Čeh. Aufgedeckt durch Tragau 1908 fürs Pett. Museum. Brandgräber, 1 Sockelstein.*

Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911, št. 13. – Tekst na mestu najdbe: *13. Röm. Gräb.* Vendar je tekst ob napačni hiši (ob vili Ernst-Preindl, Trubarjeva ulica 10; kat. št. 65). Pozneje je bil narejen popravek: dopisana št. 47 ter puščica, usmerjena na pravilno lokacijo (proti hiši, ki leži severno); (sl. 8).

Vile na Trubarjevi cesti. – Na lokacijski skici sta označeni vili Smodič in Ernst. Na južnem robu "parcele Smodič" je ob narisani cesti napis: rimska cesta.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Abramič, M. 1925a, 198: 9; pril.: 9 (umestitev).

Abramič, M. 1925b, 194: 9; pril.: 9 (umestitev).

Grazer Tagespost, 5. 9. 1908, Ein antiker Kindersarkophag (baza spomenika, z dimenzijami).

Klemenc, Saria 1936, 44: 47 (kratko poročilo).

DOPOLNILNA LITERATURA:

FMRSI 2, str. 377, št. 434/26: 3 (novec z grobišča).

Mikl Curk 1990, 566: 38 (omemba).

65

Trubarjeva ulica 10

DRUGA IMENA:

Villa Preindl, Villa Ernst (pozneje), Nizkotlačni plinovod v mestni četrti Ljudski vrt 1998–99

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril 1, 4 (D1)

Sl. 12: 47; 13: 36

LEGA:

Koordinate: E 568072; N 143149

Parc. št.: 311/1, 232/1 in 3982 (na meji) k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 230, 232/6 (stavbna 383) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Približno leta 1920 so v bližini vile Preindl našli nagrobnik (Klemenc Saria 1936). Del drugega nagrobnika so v širši okolici odkrili verjetno leta 1965 (Šubic 1965).

V letih 1998 in 1999 je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) med nadzorom izkopov jarka za plinovod ob robu Trubarjeve ulice dokumentirala rimski grob (sl. 36: grob 16).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Na marmornem nagrobniku, odkritem leta 1920, je bil omenjen pripadnik 13. legije. Razbit in vzdan je bil,

še preden so ga prepisali (Klemenc Saria 1936; *AIJ* 385). Del nagrobnega spomenika predstavlja tudi marmorni cipus, najden leta 1965 (Šubic 1965).

Ob robu Trubarjeve ulice so 1998–99 naleteli na poškodovan zidani rimski grob (grob 16) in v neposredni bližini bronast novec (sl. 36: grob 16).

Vse najdbe sodijo v sklop grobišča (prim. kat. št. 61–64).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Objavljeni sta kratki poročili o najdbah l. 1920 in 1965.

Grob iz let 1998–99 ni objavljen.

DATACIJA:

Vojaški nagrobnik datiran verjetno od sredine 1. do začetka 2. st.

UMESTITEV:

Umestitev za nagrobnik leta 1920 je približna – na širšo okolico hiše po poročilu (Klemenc, Saria 1936, pril.: ob št. 47) in lokaciji stavbe na arhivski skici *Vile na Trubarjevi cesti.*

Umestitev za nagrobnik leta 1965 je približna – na širše območje stare parcele 230, to je med najstarejšo vrsto stanovanjskih hiš ob Trubarjevi ulici (št. 8, 10, 14) in Krambergerjevo potjo (Šubic 1965).

Umestitev groba 16/1998–99 je natančna (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

Poročilo o nagrobniku (najdba l. 1920) je bilo nekoč v arhivu Ptujkega muzeja (Klemenc Saria 1936).

ZVKD Mb: grob 16/1998–99.

HRAMBA PREDMETOV:

Nagrobnik iz leta 1920 ni ohranjen.

ZVKD Mb: grob 16/1998–99.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 661, 988, 1746.

Arheološki zemljevid PMP – ob hiši so označeni grobovi (sl. 13).

Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

Vile na Trubarjevi cesti. Lokacija stanovanjske stavbe Ernst-Preindl.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

AIJ 385 (kratko poročilo 1920).

Klemenc, Saria 1936, 44: 47 (kratko poročilo 1920).

Šubic 1965, *Var. spom.* 10, 1965 (1966), 203 (kratko poročilo 1965).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Lubšina Tušek 1998, *Let. por. Maribor* 1998, 158–169 (splošno o akciji 1998–1999).

Mikl Curk 1990, 566: 38 (omemba nagrobnika 1920).

66**Žgečeva ulica 2**

DRUGA IMENA:

Ljutomerska, Trubarjeva ulica, Nizkotlačni plinovod v mestni četrti Ljudski vrt 1998–99

TIP:

Grobišče, cesta?

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (D2)
Sl. 36

LEGA:

Koordinate: E 568002; N 143074
Parc. št.: 230/2, 233/9, 3981 (cesta) k. o. Ptuj
Stara parc. št.: 230, pozneje 230/7 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Aprila leta 1963 so kopali temelje novogradnje na takratni parc. št. 230 in naleteli na skupino rimskih grobov in jih nekaj uničili. I. Mikl Curk (PMP) je po uničenju dokumentirala situacijo ter nadaljevala izkop (Mikl 1962–1964).

V letih 1998 in 1999 je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) nadzorovala izkope jarkov plinovodnega omrežja. Ob robu Kajuhove ulice, na meji s parcelo št. 233/9, so naleteli na rimsko lončenino (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Leta 1963 so raziskali skupino več žganih grobov. Del grobnih jam je bil obložen s tegulami (Mikl 1962–1964). V vzhodni steni izkopa so opazili plasti proda – domnevno cesto.

Najdišče leži na območju grobišča (kat. št. 57–60, 63).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Objavljeno je kratko poročilo, gradivo ni izvrednoteno (Mikl 1962–1964).

Lončenina, najdena 1998–99, ni izvrednotena.

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Najdbe iz leta 1963 so približno umeščene na sodobni objekt, domnevna cesta na vzhodni rob izkopa (*Temeljna top. zbirka*, zap. 157; ustni podatek I. Mikl Curk, 1998).

Umestitev najdišča lončenine je natančna (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP: najdbe 1963.
ZVKD Mb: najdbe 1998–99.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP: najdbe 1963.
ZVKD Mb: najdbe 1998–99.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 157, 1747.
Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Mikl 1962–1964, *Var. spom.* 9, 1962–1964 (1965), 183 (kratko poročilo).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Lubšina Tušek 1998, *Let. por. Maribor* 1998, 158–169 (splošno o akciji).

67**Trubarjeva ulica 7**

DRUGO IME:

Ljutomerska

TIP:

Naselbina, cesta

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (D1–D2)
Sl. 36

LEGA:

Koordinate: E 568047; N 143103
Parc. št.: 232/1 k. o. Ptuj
Stara parc. št.: 232 (jugovzhodni del) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Od februarja do septembra leta 1962 je I. Mikl Curk (PMP) vodila zaščitno izkopavanje ob gradnji štirih povezanih stanovanjskih blokov na Trubarjevi ulici 7, 9, 11 in 13. V severnem delu gradbene jame so odkrili rimsko grobišče (kat. št. 63). V jugovzhodnem vogalu izkopa (za blok Trubarjeva ul. 7) pa so sočasno naleteli na domnevno nasutje rimske ceste.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

V jugovzhodnem delu izkopa, v profilu, so presekali močne plasti proda – domnevno nasutje rimske ceste.

Najdišče leži na blagem pobočju Mestnega vrha, sredi vzhodnega grobišča. Najbližji dokazan odsek ceste je oddaljen okoli 300 m proti zahodu (kat. št. 52, 49).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

-

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Približna, na jugovzhodni del objekta. Locirala je I. Mikl Curk (*Temeljna top. zbirka*, zap. 158: ustni podatek I. Mikl Curk, 1998).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

-

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 158.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Mikl 1962–1964, *Var. spom.* 9, 1962–1964 (1965), 183 (omemba).
Mikl Curk 1990, 566: 38 (parc. 231 in 232/2, omemba).

68**Trubarjeva ulica 17**

DRUGO IME:

Nizkotlačni plinovod v mestni četrti Ljudski vrt 1998–99

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (E1)

LEGA:

Koordinate: E 568121; N 143115
Parc. št.: 302/2 (cesta), 304, 306 k. o. Ptuj
Stara parc. št.: 232/1, 311/1, 3982 (na meji) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

V letih 1998 in 1999 je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) nadzorovala izkope jarkov za plinovodno omrežje. Ob robu odcepa Trubarjeve ulice so naleteli na rimska grobova.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Zahodno od stanovanjske stavbe Trubarjeva 17, na vzhodnem robu cestišča, so naleteli na dva rimska grobova (grobova 3 in 4/1998–99). Grob 3 je ima pravokotno grobno jamo sezidano iz tegul in med pridatki Hadrianov novec.

Najdba sodi v sklop vzhodnega grobišča, v bližini so večje in manjše skupine žganih grobov (kat. št. 63–65).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

-

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Umestitev grobov je natančna (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010)

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1652.
Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010 (grobova 3 in 4/1998–99).

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Lubšina Tušek 1998, *Let. por. Maribor* 1998, 161, t. 1 (grob 3, brez opisa).

69**Švajgerjeva ulica 3**

DRUGO IME:

Nizkotlačni plinovod v mestni četrti Ljudski vrt 1998–99

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (E1)*Sl. 37*

LEGA:

Koordinate: E 568200; N 143198
Parc. št.: 333 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

V letih 1998 in 1999 je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) nadzorovala izkop plinovodnega omrežja. Na Švajgerjevi ulici so naleteli na rimski grob, ki ga ni bilo mogoče raziskati.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Žgani grob (*sl. 37*: grob 19) je ležal med stanovanjskima hišama Švajgerjeva ulica 3 in Krambergerjeva pot 8.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

-

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Natančna (Lubšina Tušek, *Načrti 2007–2010*).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

NEPREMIČNI OSTANKI:

Grob je ostal pod plinovodom.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1752.Lubšina Tušek, *Načrti 2007–2010* (grob 19/1998–99).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Lubšina Tušek 1998, *Let. por. Maribor 1998*, 158–169 (splošno o akciji).

70

Bevkova cesta 3

DRUGO IME:

Nizkotlačni plinovod v mestni četrti Ljudski vrt 1998–99

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (E1)*Sl. 37*

LEGA:

Koordinate: E 568215; N 143153

Parc. št.: 337, 364 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

V letih 1998 in 1999 je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) nadzorovala izkope ob graditvi plinovoda. Na Bevkovi cesti so naleteli na rimske grobove.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Zahodno in jugozahodno od stanovanjske hiše Bevkova cesta 3 so našli dva žgana grobova (*sl. 37*: grobova 12, 18), tretji je ležal pod cestiščem Bevkove ceste (*sl. 37*: grob 11). Grobova 11 in 12 sta imela opečni grobni skrinji in bogatejše prdatke. Groba 18 ni bilo mogoče raziskati.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Objavljeno je kratko poročilo, gradivo je delno slikovno predstavljeno.

DATACIJA:

2. st.

UMESTITEV:

Natančna (Lubšina Tušek, *Načrti 2007–2010*).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

NEPREMIČNI OSTANKI:

Grob 18 je ostal pod plinovodom.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1651.Lubšina Tušek, *Načrti 2007–2010* (grobovi 11, 12, 18/1998–99).

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Lubšina Tušek 1998, *Let. por. Maribor 1998*, 158–168, sl. 3–4, t. 4–7 (kratko poročilo, grobova 11–12).

71

Bevkova cesta 5

DRUGO IME:

Nizkotlačni plinovod v mestni četrti Ljudski vrt 1998–99

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (E1)*Sl. 37*

LEGA:

Koordinate: E 568266; N 143152

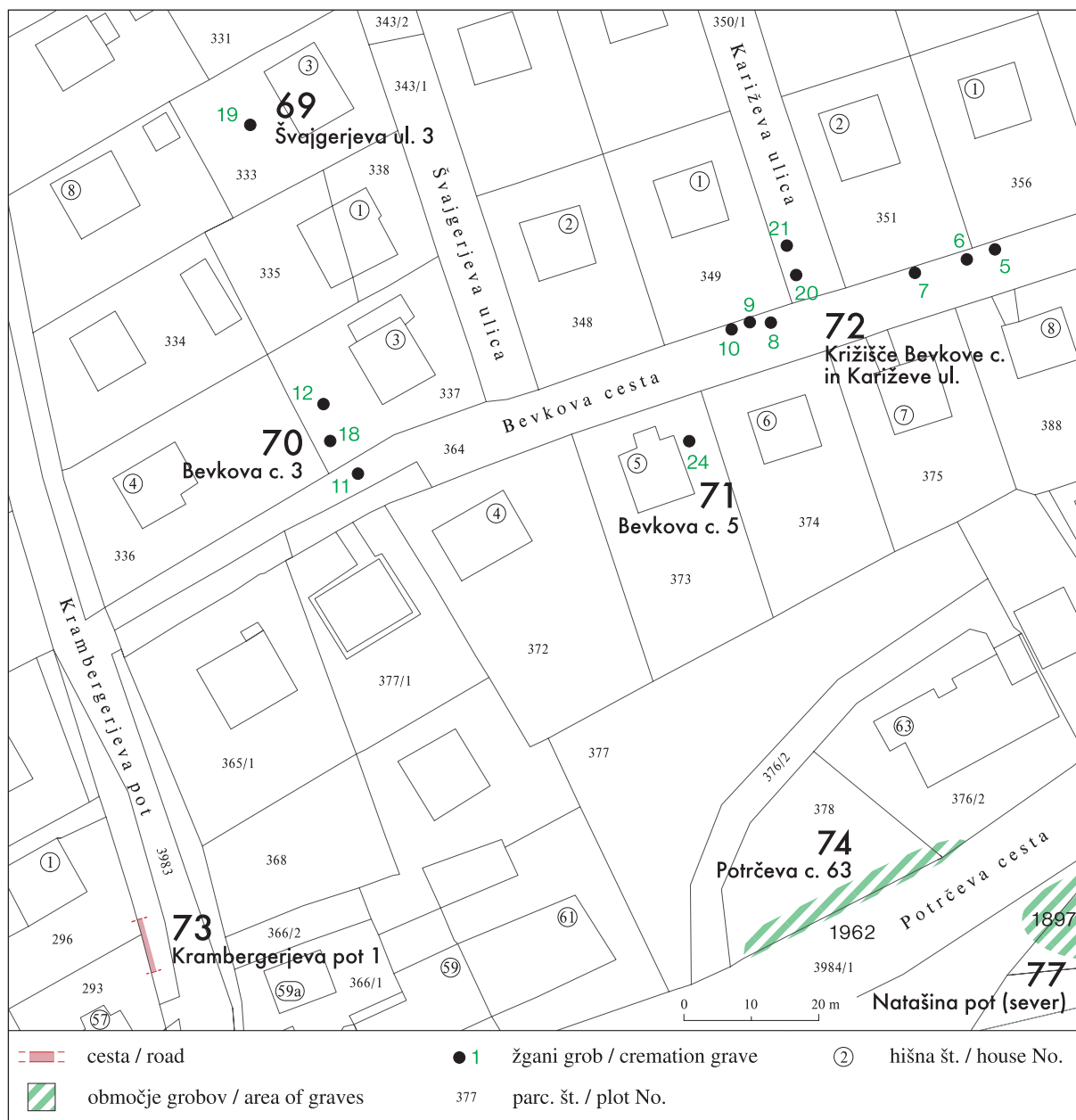
Parc. št.: 373 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

V letih 1998 in 1999 je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) nadzorovala izkope jarkov za plinovod. Na Bevkovi cesti so naleteli na rimske grobove.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Ob stanovanjski hiši Bevkova cesta 5 so našli en žgani grob (*sl. 37*: grob 24).

Sl. 37: Območja najdb v širši okolici Bevkove ceste. Kat. št. 69–74, 77. M. 1 : 1000.

Fig. 37: Areas of finds on Bevkova cesta. Cat. Nos. 69–74, 77. Scale 1: 1000.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Natančna (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1753.

Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010 (grob 24/1998–99).

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Lubšina Tušek 1998, *Let. por. Maribor* 1998, 158–168 (splošno o akciji).

72

Križišče Bevkove ceste in Kariževe ulice

DRUGA IMENA:

Nizkotlačni plinovod v mestni četrti Ljudski vrt
1998–99, Bevkova cesta, Kariževa ulica

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (E1)
Sl. 37

LEGA:

Koordinate: E 568283; N 143175
Parc. št.: 350/1, 364 (ulici); 349, 351, 356 (robovi
parcel) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

V letih 1998 in 1999 je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) nadzorovala kopanje jarkov za plinovodno napeljavo. Na križišču Bevkove ceste s Kariževo ulico so odkrivali grobove.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Na severnem robu cestišča Bevkove ceste, v bližini stanovanjskih hiš Kariževa ulica 1 in 2, so naleteli na devet žganih grobov (*sl. 37*: grobovi 5–10, 20–21). Grobne jame so večinoma imele konstrukcijo iz opeke.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Okvirno 2.–3. st. (grobova 8 in 10).

UMESTITEV:

Natančna (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1754.
Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010 (grobovi 5–10, 20–21/1998–99).

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Lubšina Tušek 1998, *Let. por. Maribor 1998*, 158–168, sl. 2, t. 2–3 (kratko poročilo, grobova 8 in 10).

73

Krambergerjeva pot 1

DRUGA IMENA:

Nizkotlačni plinovod v mestni četrti Ljudski vrt
1998–99, Krambergerjeva pot – južni del

TIP:

Naselbina, cesta

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (E2)
Sl. 37

LEGA:

Koordinate: E 568184; N 143076
Parc. št.: 293, 296, 3983 (cesta) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

V letih 1998 in 1999 je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) nadzorovala izkope ob graditvi plinovoda. V južnem delu Krambergerjeve poti so odkrili traso rimske ceste.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

V profilu plinovodnega jarka na cestišču med stanovanjskima hišama Potrčeva 57 in Krambergerjeva 1 so v dolžini osmih metrov dokumentirali presek šestih gramoznih nasutij. Nasutja so bila interpretirana kot glavna rimska cesta.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Natančna (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1653.
Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Lubšina Tušek 1998, *Let. por. Maribor 1998*, 168 (omemba).

74

Potrčeva cesta 63

DRUGO IME:

Ljutomerska cesta, parc. št. 378 k. o. Ptuj

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

*Pril. 1, 4 (E2)**Sl. 37, 38*

LEGA:

Koordinate: E 568292; N 143084

Parc. št.: 378 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 240/3 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Junija 1962 so ob kopanju jam za mejnike ob cesti naleteli na grob. Raziskala in dokumentirala ga je I. Mikl Curk (PMP).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Žgani grob, brez grobne konstrukcije, je imel bogate pridanke. Kot žara je bila uporabljena posoda za vzrejo polhov – glirarij (Šubic 1972). Grob je ležal v sklopu velikega grobišča (kat. št. 69–72, 76–77).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Objavljeno in izvrednoteno (Šubic 1972).

DATACIJA:

Druga polovica 2. st.

UMESTITEV:

Približna, na jugovzhodni rob parcele (*Temeljna top. zbirka*, zap. 203: podatek I. Mikl Curk, 1998).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 203.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Mikl 1962–1964, *Var. spom.* 9, 1962–1964 (1965), 151–152, t. 8: 5–8 (kratko poročilo).

Šubic 1972, Y 135 (3) 1–3 (objava groba).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Kolling 1986 (glirariji).

Mikl Curk 1986 (glirarij).

Mikl Curk 1990, 566: 40 (omemba).

Mikl Curk 2004a, 8–10 (glirarij).

Vomer Gojkovič 1996a, 316, št. 28 (omemba).

75

Potrčeva cesta 60

DRUGA IMENA:

Natašina pot, Obvoznica – podaljšek Osojnikove ceste, Sonda 2/1988

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

*Pril. 1, 4 (E2)**Sl. 38*

LEGA:

Koordinate: E 568261; N 143048

Parc. št.: 383/9 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1978 je I. Tušek (ZVKD Mb) ob pregledu jarka za kablovod ob Potrčevi cesti in Natašini poti ugotovil "antično plast", raziskav pa niso mogli izvesti (*sl. 38; Tušek, Strmčnik Gulič 1978*).

Decembra 1987 so začeli graditi novo obvoznico, to je Osojnikovo cesto. I. Tušek je nadzoroval snemanje ruše južno od Natašine poti (med najdiščema kat. št. 75 in 76). Tam, kjer je teren strmo padal, ni bilo arheoloških plasti (Tušek 1993, 385).

Leta 1988 je I. Tušek sondiral velik del ravnice južno od križišča med Potrčevo cesto in Natašino potjo, kjer so pričakovali največ najdb. Izkopali so dve večji sondi. V sondi 2 so našli rimsko stavbo, v sondi 1 pa rimsko grobišče (kat. št. 76).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Rimska stavba je imela več prostorov (*sl. 38: 75*), ki so bili večkrat prezidani. V ruševini je bil najden tudi barvan stenski omet. Tušek ugotavlja vsaj dve pozno-rimski gradbeni fazi (Tušek 1993).

Stavba je stala na robu stare rečne terase, verjetno izven območja strnjene poselitve in v bližini grobišča (kat. št. 74, 76–77). Rob terase je bil uničen s kopanjem gramoza, na kar kažejo tudi odtrgani zidovi rimske stavbe (prim. kat. št. 76).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Objavljeno je kratko poročilo, gradivo ni izvrednoteno.

DATACIJA:

Pozna rimska doba (Tušek 1993, 409).

UMESTITEV:

Natančna (Tušek 1993, pril. 2).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 162.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Tušek 1988, *Let. por. Maribor 1988*, 55–57, 60 (poročilo o sondiranju 1988).

Tušek 1989, *Var. spom.* 31, 231–233, sl. 50 (poročilo o sondiranju 1988).

Tušek 1993, 385–387, 409, sl. 3, pril. 2 (omemba, lokacija).

Tušek, Strmčnik Gulič 1978, *Let. por. Maribor 1978*, 24–25 (omemba nadzora 1978).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 171, op. 232, sl. 3, 5 (približna umestitev).

76

Natašina pot (jug)

DRUGA IMENA:

Natašina pot 1a (Gasilski dom), Potrčeva cesta, Obvoznica – podaljšek Osojnikove ceste, Sonda 1/1988

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (E2)

Sl. 38, 39

LEGA:

Koordinate: E 568367; N 143068

Parc. št.: 383/2, 12, 19, 20, 29; 417; 483/12; 3988-2 (cesta) k. o. Ptuj

Stara parc. 383 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Spomladi leta 1977 je B. Jevremov (PMP) sondiral na območju prvotno predvidenem za gradnjo Gasilskega doma – na delu parcele 383. Izkopali so 20 × 2 m veliko sondo in več različnih manjših sond na skupni površini približno 60 m². Vse so bile arheološko negativne. Pozneje so lokacijski načrt delno spremenili. Na novo določenem zemljišču je bila strojno odstranjena vrhnja plast in poškodovano rimsko grobišče. B. Jevremov je

odkril pet žganih grobov ter ovršje nagrobnika (*sl. 38: 1977; Jevremov 1978; id. 1979*).

Leta 1978 (20.–22. 4.), ko so kopali kanalizacijski jarek ob Natašini poti, je B. Jevremov izkopal sondo ter našel štiri žgane grobove, zid grobne parcele ter tlak iz rečnih prodnikov (*sl. 38: 1978; Jevremov 1978; id. 1981*).

I. Tušek (ZVKD Mb) je prav tako leta 1978 ob pregledu jarka za kablovod ob Natašini poti ugotovil “antično plast” (Tušek, Strmčnik Gulič 1978).

Ko so decembra 1987 začeli graditi Osojnikovo cesto, je Tušek nadzoroval snemanje ruše. Našli so žgani grob (*sl. 38: grob 1/1987; Tušek 1993, 385, pril. 2*). Tušek je potem spomladi leta 1988 (1. 2.–28. 3.) sondiral del ravnice južno od Natašine poti, v neposredni bližini sonde iz leta 1978. V vzhodni polovici sonde 1 so odkrili rimsko grobišče (*sl. 38; Tušek 1988; id. 1989; id. 1993*) in predrimski jarek (kat. št. 76 – prazg.). V zahodni polovici sonde 1 kulturna plast ni bila ohranjena (Tušek 1993, 409).

Leta 1998 je jugovzhodno od Gasilskega doma, ob gradnji pri hiši Natašina pot 2 (*sl. 39*), dela nadzorovala M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb). V plitvem izkopu ni bilo arheoloških ostankov (Lubšina Tušek 1997).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

V letih 1977–78 in 1987–88 so na ozkem zemljišču vzdolž južnega roba Natašine poti odkrili del grobišča z gosto razporejenimi grobovi.

Prek sonde 1 iz leta 1988 je v smeri severozahod–jugovzhod potekal približno en meter širok predrimski jarek (kat. št. 76 – prazg.). V zasutju jarka so našli številne odlomke rimske lončenine in vanj so bili vkopani trije rimski žgani grobovi. Vse to je prekrivala ruševina z opeko – domnevno ostanki uničenih rimskih grobnih konstrukcij (*sl. 38: A*).

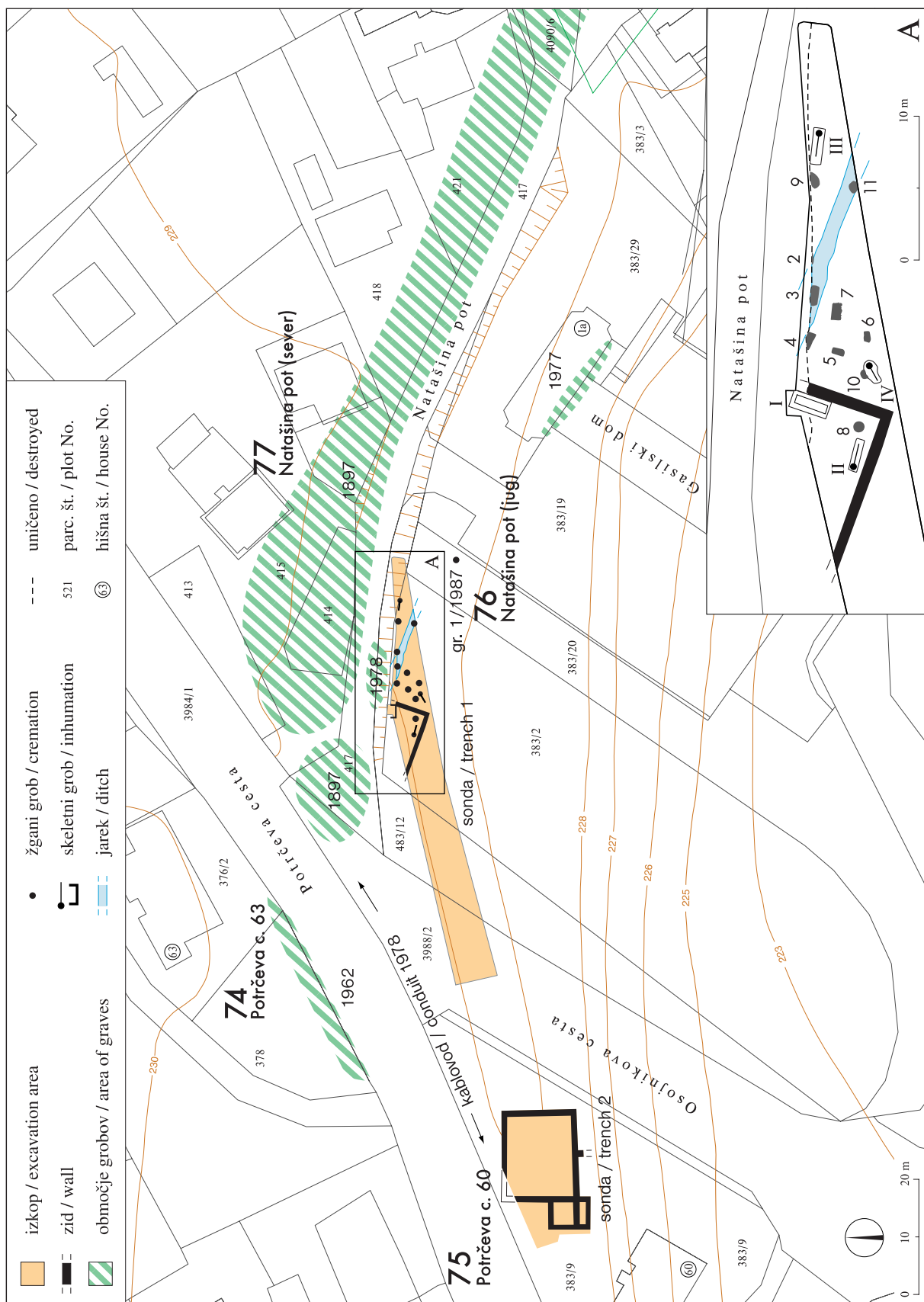
V sondi 1 je bilo skupaj 10 žganih grobov in štirje skeletni. Grobne jame so bile različno oblikovane, konstrukcije je sestavljala večinoma opeka. Pridatki so bili bogati. Našli so tudi temelje zidanega vogala pravokotne grobne parcele (*sl. 38: A; Tušek 1988; id. 1989; id. 1993*).

V sondi, izkopani leta 1978, so odkrili zid, ob katerem je ležal tlak. Zid je bil enako usmerjen kot tisti v sondi 1 leta 1987, tako da gre lahko celo za del iste grobne parcele. Izmed štirih grobov v sondi iz leta 1978 je bil eden bogat (grob 1/1978; *sl. 38: 1978; Jevremov 1978; id. 1981*).

Zunaj sonde 1 je ležal še en grob (*sl. 38: gr. 1/1987; Tušek 1993, 385, pril. 2*).

Grobovi so se nadaljevali proti vzhodu, kjer so leta 1977 odkrili izjemno bogat grob (5/1977, z jantarnimi pridatki; Jevremov 1978; id. 1979; id. 1985) in ovršje marmornega nagrobnika z dvema levjima glavama (*sl. 38: 1977; Jevremov 1979, 292*).

Grobovi ležijo na robu terase, ki teče po višini približno 228 m n. m. (*sl. 38, 39*) in se nato strmo spusti več metrov globoko do dravske ravnice. Rob terase je

Sl. 38: Izkopna polja in območja najdb na Natašini poti in Potrčevi cesti. Kat. št. 74–77. A: detajl. M. 1 : 1000.

Fig. 38: Excavation areas and areas of finds on Natašina pot and Potrčeva cesta. Cat. Nos. 74–77. A: a close-up. Scale 1: 1000.

bil uničen s kopanjem gramoza, ne vemo pa v kolikšni meri. Tako tudi ni jasno, kolikšen del grobišča je bil odstranjen z gramozom (prim. kat. št. 75).

Severno od Natašine poti se grobišče nadaljuje (kat. št. 77).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Objavljena so kratka in daljša poročila o izkopavanjih ali omembe sondiranj in najdb. Gradivo je deloma predstavljeno, v celoti pa ni izvrednoteno.

DATAČIJA:

Od konca 1. do 4. st.

UMESTITEV:

Natančno sta umeščena sonda 1 in grob 1/1987 po objavljenih načrtih (Tušek 1988; id. 1989, sl. 50; id. 1993, pril. 1, 2).

Izkopa iz let 1977 in 1978 sta približno umeščena po terenskih načrtih v PMP.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP za leta 1977, 1978.

ZVKD Mb za leta 1978, 1987 in 1988.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP za leta 1977, 1978.

ZVKD Mb za leta 1978, 1987 in 1988.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 154, 163, 173, 1164, 1216.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Jevremov 1978, 64–65, t. 37: 16–18; 38: 19 (grobova 5/1977 in 1/1978).

Jevremov 1979, *Var. spom.* 22, 292–294, sl. 42–44 (kratko poročilo o najdbah 1977).

Jevremov 1981, *Var. spom.* 23, 248 (kratko poročilo o najdbah 1978).

Lubšina Tušek 1997, *Let. por. Maribor 1997* (1999), 190: 15 (negativno).

Tušek 1988, *Let. por. Maribor 1988*, 55–58, 62 (poročilo o sondiranju 1988).

Tušek 1989, *Var. spom.* 31, 231–233, sl. 47–50 (poročilo o sondiranju 1988).

Tušek 1993 (poročilo za leti 1987 in 1988, objava gradiva).

Tušek, Strmčnik Gulič 1978, *Let. por. Maribor 1978*, 24–25 (omemba nadzora 1978).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Jevremov 1985, 422–423, t. 4: 4–9; 5: 1–21 (grob 5/1977).

Mikl Curk 1990, 566: 40 (omemba grobišča).

Tomanič Jevremov, Jevremov 1983, 35: 47, 50–54, 56, 59 (opis vsebine groba 5/1977).

Tomanič Jevremov, Šubic, Tušek 2001, 102–111 (grobova 5/1977 in 7/1988).

Vomer Gojkovič 1996a, 317–318: št. 37, 41–41; sl. 14–24; t. 2: 10–18; 3: 4–14 (grobovi 5/1977, 7/1988, IV/1988).

77

Natašina pot (sever)

DRUGA IMENA:

Cesta proti Radgoni, Odcep z Radgonske ceste proti Moškanjcem, Za Ornikovimi vilami

TIP:

Grobišče, cesta

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (E2–F2)

Sl. 8: 14 (dopisano 48); *11: 10*; *12: 48*; *13: 14*; *38; 39*

LEGA:

Koordinate: E 568373; N 143082

Parc. št.: 414–415, 417–421, 3988/2 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 259/1–2 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Severno od sedanje Natašine poti je Ptujski muzej okrog leta 1897 izkopal žgane grobove in bazo nagrobnika.

O izkopavanjih nimamo primarnih virov.⁴⁶ Bazo nagrobnika omenja prvi Gurlitt, brez okoliščin najdbe in podatka o grobovih (Gurlitt 1901). Izkopavanja leta 1897 so omenjena v lapidarnem tekstu v Skrabarjevem seznamu ptujskih najdišč (Skrabar, *Text* 1911), v zaznamku na prepoznavni parceli ob rimski cesti na pripadajoči karti (*sl. 8: 14*; Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911), na Abramičevi karti (*sl. 11: 10*; Abramič 1925a) in v navedbi B. Sarie (*sl. 12: 48*; Klemenc, Saria 1936).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Muzejsko društvo je na starih parcelah 259/1–2 izkopal več žganih grobov in podstavek nagrobnika (Klemenc, Saria 1936; vir za nagrobnik Gurlitt 1901; vir za grobove najverjetneje Skrabar, *Text* 1911). Ne poznamo števila grobov in njihove natančnejše lege. Podstavek nagrobnika je bil najden na skrajnem zahodnem koncu območja (*sl. 38: 77 – 1897*).

Grobovi ležijo blizu vzhodnega zaključka velikega grobišča (kat. št. 76, 79). Ni pa jasno, kako daleč proti vzhodu segajo.

Traso rimske ceste, ki naj bi tekla mimo grobišča, je

⁴⁶ V poročilih Centralni komisiji, ki obravnavajo izkopavanja ali najdbe na Ptujju v letu 1897, pa tudi kakšno leto prej ali pozneje, izkopavanje Muzejskega društva ni zabeleženo; prim. npr. Kohaut 1899.

Saria narisal kot dokazano, s polno črto, približno 50 m severno od sodobne Natašine poti. Večino grobov, ne pa vseh, je označil južno od ceste (sl. 12: 48; Klemenc, Saria 1936, pril.: 48). Ni dokazov, da bi ob izkopavanjih 1897 res naleteli na cestna nasutja (cesta ni označena na karti sl. 8; Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

-

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Umestitev grobišča je zelo približna, vzdolž južnega roba stare parcele (Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911; Klemenc, Saria 1936).

Najdišče baze nagrobnika je približno umeščeno po opisu (Gurlitt 1901) na križišče Potrčeve ceste in Natašine poti (križišče nekdanjih cest proti Radgoni in Moškanjcem).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

-

HRAMBA PREDMETOV:

-

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 662, 663.

Arheološki zemljevid PMP, št. 14. – Na mestu najdbe: št. 14 in simboli za grobove. Severno teče domnevna rimska cesta.

Skrabar, *Text* 1911, št. 14. – Tekst ob št. 14: *Römische Brandgräber aufgedeckt durchs Pettauer Museum ca 1897 auch ein Sockelstein*.

Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911, št. 14. – Tekst na mestu najdbe: *14. Röm. Gräber*. Pozneje dopisano s svinčnikom: 48.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Abramić 1925a, 198: 10; pril.: 10 (rimski "pepelni" grobovi).

Abramić 1925b, 194: 10; pril.: 10 ("Römische Brandgräber").

Gurlitt 1901 (omemba baze nagrobnika).

Klemenc, Saria 1936, 44: 48 (omemba grobišča in ceste leta 1897), 88 (cesta).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Mikl Curk 1990, 566: 40 (omemba).

78

Bevkova cesta 15

DRUGO IME:

Nizkotlačni plinovod v mestni četrti Ljudski vrt 1998–99

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (E1–F1)

Sl. 39

LEGA:

Koordinate: E 568399; N 143208

Parc. št.: 364 (cesta), 399/2 (cesta) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

V letih 1998 in 1999 je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) nadzorovala izkope jarkov za plinovodno omrežje. Na Bevkovi cesti so naleteli na najdbe.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Ob severni strani cestišča, med hišama Bevkova 14 in 15, je plinovodni jarek presekal plast z rimsko lončenino.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

-

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Natančna (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1749.

Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

-

DOPOLNILNA LITERATURA:

Lubšina Tušek 1998, *Let. por. Maribor* 1998, 158–169 (splošno o akciji).

79

Dornavska cesta

DRUGA IMENA:

Železniški predor v Rogoznici, Cestni nadvoz preko železnice, Stari prehod preko železniške proge, Nekdanja kovačnica na Dornavski cesti, Ragosnitzer/Rogoznicaer Schmiede

TIP:

Grobišče

NAČRTI:

*Pril. 1, 4 (F2)**Sl. 8: 15; 11: 11; 12: 49; 13: 15; 39*

LEGA:

Koordinate: E 568591; N 142971

Parc. št.: 440/1, 450/8, 450/3 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

1. ali 2. junija 1858 so ob gradnji železnice Ptuj–Ormož izkopali dva zgodnjekrščanska svečnika. Najdišče je ležalo na poglobljenem odseku proge, na območju Rogoznice, blizu meje med Kanižo (takratno predmestje Ptuj) in naseljem Rogoznica, pri kovačnici ob cesti za Dornavo (Knabl 1859; Kenner 1860, 270–271; *CIL* III, 1, 4098; Pichler 1879; Klemenc, Saria 1936; Schmid 1936, 108; *AIJ* 443, 444).

Na območju Kaniže, sočasno in zelo blizu najdišča svečnikov, so naleteli na dva rimska grobova (Hönisch 1859; Kenner 1860, 271–272; id. 1863; Klemenc, Saria 1936) ter nekaj posamičnih najdb (Hönisch 1859; Kenner 1860, 272; id. 1863; Klemenc, Saria 1936).

Nekaj let kasneje je F. Kenner opozoril še na dve pozabljeni najdbi – na bronast okov in zapestnico. Našli so ju prav tako leta 1858 v bližini svečnikov (Kenner 1867; Pichler 1879).⁴⁷

Ob gradnji stanovanjske hiše Natašina pot 4 so po pripovedovanju lastnika opazili izrazito plast gramoza – cestno nasutje (*Temeljna top. zbirka, zap. 1681: ustni podatek M. Lubšina Tušek, 2004*).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Svečnika sta bronasta in delno posrebrena, oba s kriptogramom in posvetilnim napisom. Našli so ju skupaj, blizu grobov, druge okoliščine pa niso sporočene (Knabl 1859; Kenner 1860; *CIL* III, 1, 4098). Kenner (Kenner 1867; Pichler 1879) poroča, da so v bližini svečnikov odkrili še bronast “okov” v obliki petelina in domnevno zapestnico, sestavljeno iz kamnitih členov in okrašeno z granati.

⁴⁷ Obstaja še nekaj manj dostopnihotic in kratkih poročil iz časa po odkritju svečnikov, ki jih nismo uspeli pregledati (*Temeljna top. zbirka, zap. 166*).

Grobova sta bila oddaljena približno 1,90 m eden od drugega. Grobni konstrukciji sta bili iz opek in opečnih plošč, usmerjeni vzhod–zahod. V enem od grobov je ležal proti zahodu usmerjen skelet. V enem od grobov so po prvem⁴⁸ poročilu (Hönisch 1859) našli tudi Tiberijev novc (*FMRSI* 2, str. 376, št. 434/26: 1).

Več predmetov je omenjenih skupaj z grobovi, vendar ne kot pridatki:

- srebrnik Aleksandra Severa (221–235; Hönisch 1859; Kenner 1863; *FMRSI* 2, str. 377, št. 434/26: 8),
- novc “*Teanum, Consulardenar RI 214*” (Pichler 1879),

- dve oljenki, ena z žigom *Fortis* (Hönisch 1859),
- gema iz karneola z upodobitvijo Fortune (Hönisch 1859; Kenner 1863).

O gramoznem nasutju na mestu stavbe Natašina pot 4, ki bi lahko bilo ostanek ceste, nimamo podrobnejših podatkov.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Najdišče leži na robu dravske terase in blizu domnevnega poteka rimske ceste, verjetno na skrajni točki vzhodnega grobišča Petovione (prim. Klemenc, Saria 1936, 44).

Medsebojnih odnosov grobov in posamičnih najdb ne moremo več rekonstruirati.

Verjetno smemo večino posameznih rimskih najdb v bližini grobov povezati z grobiščem. Bolje poznani so le novci (*FMRSI* 2, str. 376–377, št. 434/26: 1, 8).

V enem od najstarejših poročil sta svečnika interpretirana kot “grobni okras”, kar verjetno kaže na vedenje o grobišču v okolici najdišča (Kenner 1860, 270). Že kmalu po odkritju sta bila prepoznana kot sestavna dela zgodnjekrščanskih svečnikov (De Rossi 1871). Nakazovala naj bi obstoj pokopališke cerkve v bližini (Schmid 1936, 110; Mikl Curk 1978, 408). Ni poročil o arhitekturnih ostankih v okolici, tako da bi lahko šlo tudi za zakladni zakop.

Gramozno nasutje, ki je morda predstavljalo cesto, ni datirano. Lahko bi izviral iz rimske dobe, še bolj verjetno pa je ostanek ob gradnji železnice uničene stare Dornavske ceste (*sl. 39*).

DATACIJA:

Grobišče je domnevno zgodnje in poznoantično, saj posamične najdbe segajo od začetka 1. do 4. st.

Svečnika sodita v 4. st. (Korošec 1980c; Bitenc et al. 1991; Ciglencečki 1993).

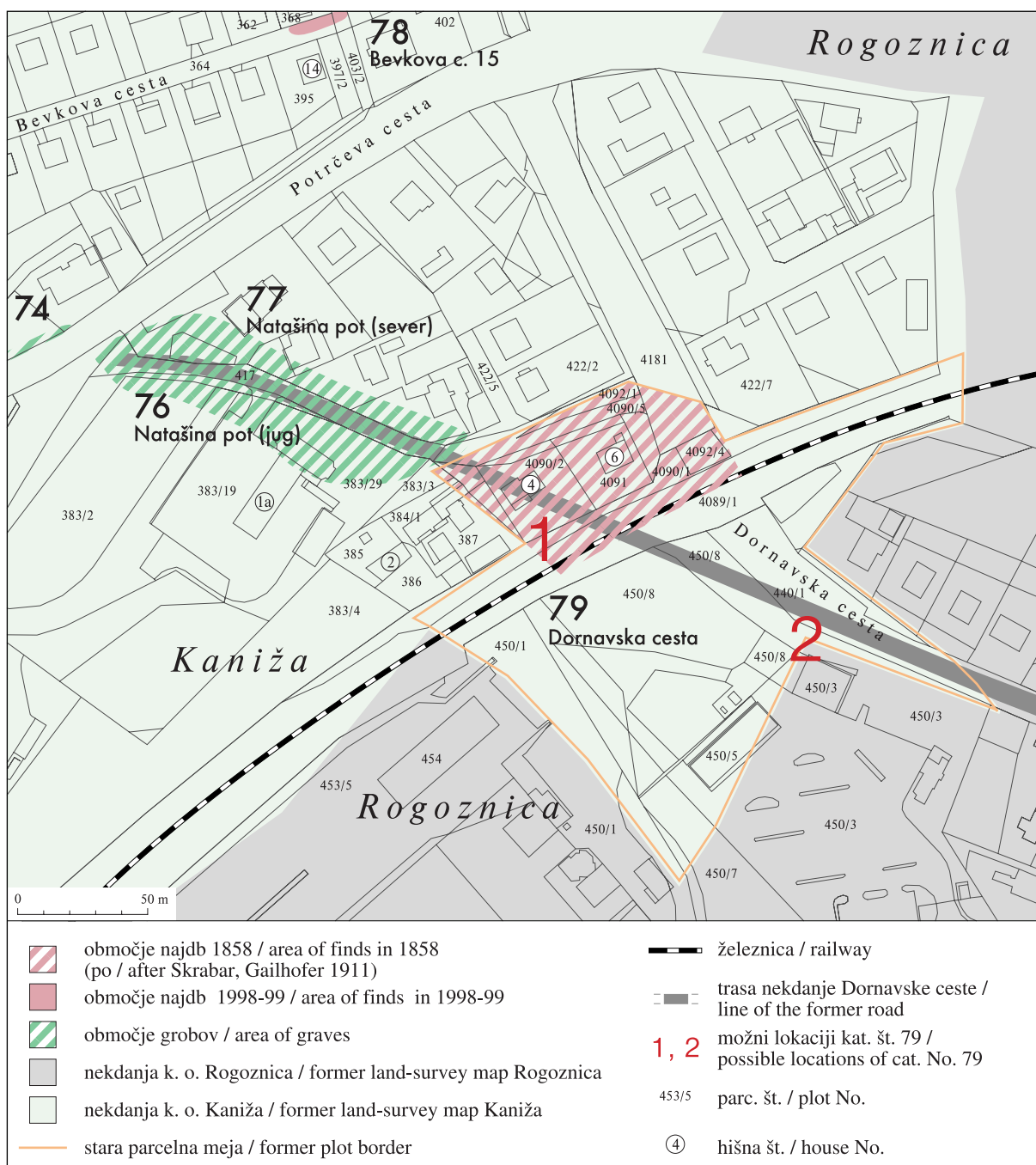
Cestno nasutje ni datirano.

UMESTITEV:

Nezanesljiva.

Topografski podatki (na železniškem useku, ob

⁴⁸ Poznejša poročila se razlikujejo: najdišče novca je bilo v bližini grobov (Kenner 1860, 272) oziroma v skeletnem grobu (Kenner 1863).

Sl. 39: Območja najdb na Natašini poti, Dornavski in Bevkovi cesti. Kat. št. 74, 76–79. M. 1 : 2500.

Fig. 39: Areas of finds on Natašina pot, Dornavska cesta and Bevkova cesta. Cat. Nos. 74, 76–79. Scale 1: 2500.

Dornavski cesti, v bližini kovačnice, na meji med katastrskima občinama Rogoznica in Kaniža) ne omogočajo natančne umestitve grobov in posamičnih najdb. Najdišči svečnikov in grobov je sredi 19. st. nedvomno ločevala katastrska meja (Kenner 1860; tudi *CIL* III, 1, 4098): svečniki so ležali na območju Rogoznice, grobovi na območju Kaniže.

Najdišče svečnikov je bilo prvič kartirano severno od železnice leta 1911, pol stoletja po odkritju (*sl.* 8: 15;

Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911). Karti pripadajoč seznam ne navaja primarnega vira, pa tudi ne grobov in drobnih najdb (Skrabar, *Text* 1911). Najdišče je bilo postavljeno na območje nekdanje katastrske občine Kaniža in tudi ne v bližino meje občin (*sl.* 39: 1).

Saria je lociral najdišče, podobno kot Skrabar, v bližino cestnega nadvoza čez železnico (*sl.* 12: 49; Klemenc, Saria 1936; prim. *sl.* 39: 1).

Šmid poroča, da naj bi bila kovačnica, ki je ena od

opornih točk za umestitev, stala na južni strani železnice (Schmid 1936).

Če se opremo na potek železnice in stare Dornavske ceste, pride v poštev lokacija na njenem križišču (sl. 39: 1), tako kot je umestil najdišče Saria. Če pa se opremo na potek katastrske meje, stare Dornavske ceste in domnevno lego kovačnice, bi lahko locirali najdišče na območje vzhodno od železniške proge (sl. 39: 2). Preostali dve presečišči železnice s staro mejo med katastrskima občinama izključujemo kot možno najdišče, ker sta precej oddaljeni od nekdanje Dornavske ceste (prim. sl. 39). Severozahodno presečišče je tudi odmaknjeno od drugih znanih ostankov rimskega grobišča (kat. št. 76–77), jugozahodno presečišče pa leži že pod teraso, ki je verjetno predstavljala mejo grobišča (kat. št. 75–76).

Glede na jasne omembe katastrske meje, Dornavske ceste in kovačnice, ter še posebej glede na izrecno umestitev svečnikov v staro katastrsko občino Rogoznica in grobov v staro katastrsko občino Kaniža, se zdi najbolj verjetna lokacija najdišča na stari katastrski meji ob Dornavski cesti, torej vzhodno od železnice (sl. 39: 2).

Domnevni cestni ostanki, ki niso datirani, so umeščeni po legi stavbe Natašina pot 4.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

–

HRAMBA PREDMETOV:

Umetnostnozgodovinski muzej, Dunaj: inv. št. VI 727–728 (svečnika).

Neznano: ostale drobne najdbe. Okov in zapestnica sta bila takoj po odkritju v neznanu privatni lasti (Kenner 1867), potem pa se je sled za njima izgubila.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 120, 165, 166, 1681.

Arheološki zemljevid PMP, št. 15. – Napis na mestu najdbe: 15. C.I.L. III 4098 in znak za kristogram (sl. 13).

Skrabar, *Text* 1911. – Tekst k št. 15: *Altchristliche Grabverzierungen* [korigirano: *Kerzenhalter*] aus Bronze. C. I. L. III 4098. Pripisano: *Im Hofmuseum Kenner, Archiv für öst. Geschichtsquellen* [...].

Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911. – Tekst na mestu najdbe: znak za kristogram ter C. I. L. III 4098. in št. 15. Pozneje dopisano s svinčnikom 49 ter poudarjeno križišče ceste in železnice (sl. 8).

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

AIJ 443, 444.

CIL III, 1, 4098.

De Rossi 1871, t. 5: 3, 4.

Hönisch 1859.

Kenner 1860, 270–272, sl. 27, 27a (svečnika).

Kenner 1863.

Kenner 1867.

Klemenc, Saria 1936, 44: 49.

Knabl 1859.

Pichler 1879, 43.

Schmid 1936, 108–110, št. 24, 25 (dopolnilo k lokaciji).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Abramić 1925, 43–44, sl. 7, 8, pril.: 11 (umestitev).

Abramić 1925, 37–38, sl. 7, 8, pril.: 11 (umestitev).

Bitenc et al. 1991, 48: 1, 2 (svečnika).

Ciglenečki 1993 (svečnika, datacija).

FMRSI 2, str. 376–377, št. 434/26: 1, 8 (novca).

Horvat et al. 2003, 158, op. 64, sl. 4, 6 (umestitev).

Korošec 1980c (svečnika).

Kovačič 1924, 390 (svečnika).

Mikl Curk 1978, 408 (omemba).

Mikl Curk 1990, 566 (omemba).

Nestorović 2005, 38: 90 (omemba geme).

Pahič 1975 (pregled).

Tušek 1993, 387 (omemba grobov).

80

Potrčeva cesta 49

DRUGO IME:

Nizkotlačni plinovod v mestni četrti Ljudski vrt 1998–99

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (D2–E2)

LEGA:

Koordinate: E 568094; N 143010

Parc. št.: 279/1 (cestišče), 3984/1 (cestišče) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

V letih 1998 in 1999 je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) nadzorovala izkope plinovodnega omrežja. Na Zoisovi poti in na Potrčevi cesti so naleteli na tri območja arheoloških plasti.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Na Zoisovi poti, severno in severozahodno od stanovanjske hiše Potrčeva cesta 49, je ob južni strani cestišča plinovodni jarek na dveh mestih presekal plasti z rimsko lončenino. Podobno je bilo tudi na cestišču Potrčeve ceste jugovzhodno od omenjene stavbe (parc. št. 3984/1).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

Sl. 40: Sonde na območju Bencinske črpalke na Potrčevi cesti. Kat. št. 81. M. 1 : 1000.

Fig. 40: Trenches at Bencinska črpalka on Potrčeva cesta. Cat. No. 81. Scale 1: 1000.

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Natančna (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1750.
Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

–

DOPOLNILNA LITERATURA:

Lubšina Tušek 1998, *Let. por. Maribor 1998*, 158–169
(splošno o akciji).

81

Bencinska črpalka

DRUGA IMENA:

Potrčeva cesta 54, Bencinski servis Petrol

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1, 4 (D2)
Sl. 40

LEGA:

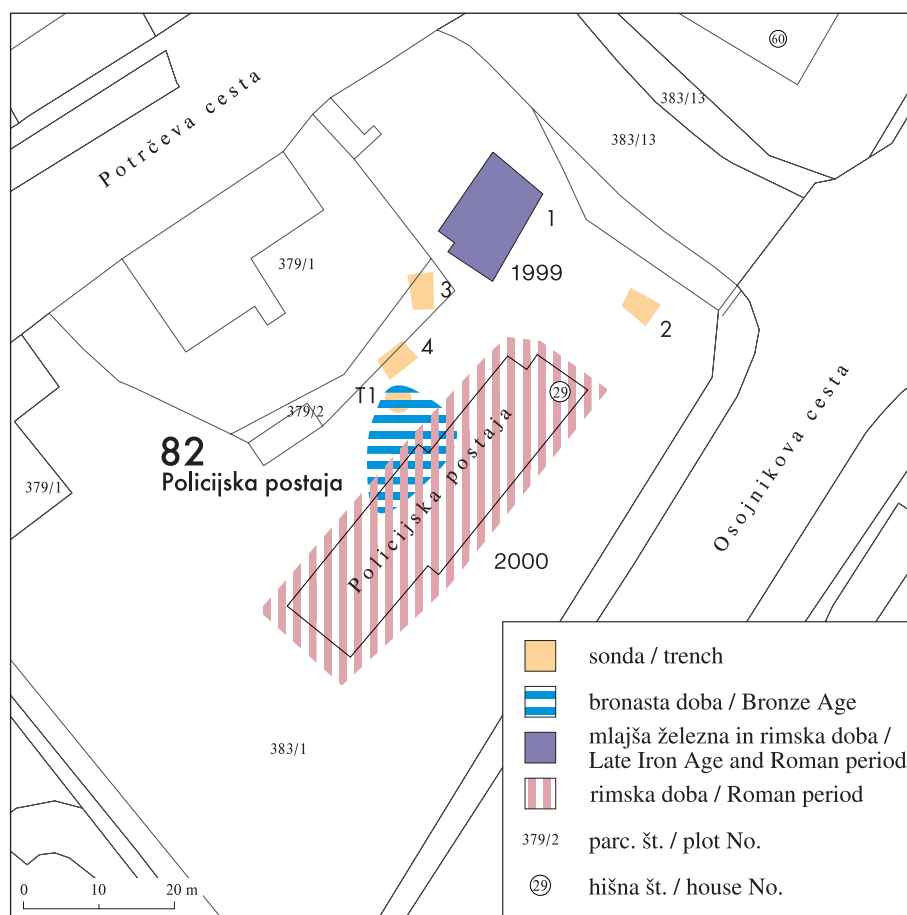
Koordinate: E 568071; N 142932

Parc. št.: 487/6, 487/7 k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 487/1 (del), 3984/1 (cesta) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1978 (med 3. in 13. 5.) je B. Jevremov (PMP) na gradbišču bencinske črpalke izkopal 20 različno velikih sond, globokih približno 150 cm (*sl. 40*). Naleteli

Sl. 41: Izkopna polja in območja najdb pri Policejski postaji na Osojnikovi cesti. Kat. št. 82. M. 1 : 1000.
 Fig. 41: Excavation areas and areas of finds at Policejska postaja on Osojnikova cesta. Cat. No. 82. Scale 1: 1000.

so na plasti s prazgodovinskimi (kat. št. 81 – prazg.) in rimskimi ostanki.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Najdišče leži v ravnici pod robom stare dravske terase.

Nad plastjo s prazgodovinsko keramiko je ležala plast, ki je vsebovala prazgodovinsko in rimsko keramiko. Ostankov arhitekture niso zasledili.

Najdišče se verjetno veže na manjše ločeno naselbinsko območje na robu dravske terase (kat. št. 75, 82).

Na robu terase proti jugozahodu, na Potrčevi 52, v sondah leta 1978 ni bilo več arheoloških plasti (parkirni prostor in prizidek samopostrežbe Izbira – parc. 487/3).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Natančna (Jevremov 1981; id., *Skica sond* 1978; id., *Skica zakoličbe* 1978).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 152, 448.
 Jevremov, *Skica sond* 1978.
 Jevremov, *Skica zakoličbe* 1978.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Jevremov 1981, *Var. spom.* 23, 247–248 (poročilo o izkopavanju).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 166, op. 189, sl. 5 (omemba).

82

Policijska postaja

DRUGO IME:
Osojnikova cesta 29

TIP:
Naselbina

NAČRTI:
Pril. 1, 4 (E2)
Sl. 41

LEGA:
Koordinate: E 568192; N 142966
Parc. št.: 379/2, 383/1 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1999 (od 19. 7. do oktobra) je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) raziskovala zemljišče, namenjeno gradnji nove policijske postaje. Na severnem in severozahodnem obrobju predvidenega izkopa je izkopala štiri sonde (sonde 1–4).

Februarja leta 2000 so nadzorovali še del strojnega izkopa gradbene jame. Našli so ostanke s prehoda med srednjo in mlajšo bronasto dobo ter iz mlajše železne dobe (kat. št. 82 – prazg.) in iz rimske dobe.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Najdišče je na robu in pod robom današnje rečne terase.

Sondo 1 (*sl. 41: 1*) so izkopali na prostoru, kjer se zemljišče prevesi. Naselbinsko območje iz srednjelatskega obdobja (kat. št. 82 – prazg.) je bilo rahlo poravnano v rimskem času. Takrat so bile zgrajene lesene stavbe. Izkopali so vrste jam za stojke, v katerih so bile zagozde iz večjih prodnikov in lomljenih kamnov iz peščenca. Arheološka plast je vsebovala veliko rimske lončenine in Vespazianov srebrnik. Rimske ostanke pokriva plast, ki je deloma nastajala že ob gradnji srednjeveške (danes Potrčeve) ceste in nato vse do 19. st. (Lubšina Tušek 1999, 286, 291).

Med izkopom gradbene jame leta 2000 so ponovno naleteli na ostanke rimskodobnih lesenih hiš.

Južno od ostankov stavb je tekla domnevno rimskodobna z gramozom nasuta pot (Lubšina Tušek 1999, 288).

Ostanki se verjetno vežejo na manjše ločeno posejitveno območje na robu rečne terase (kat. št. 75, 81).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

-

DATACIJA:
Zgodnja rimska doba, 1. st. n. št.

UMESTITEV:
Natančna (Lubšina Tušek 1999, slika na str. 289).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:
ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:
ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:
Temeljna top. zbirka, zap. 1325.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:
Lubšina Tušek 1999, *Let. por. Maribor 1999*, 285–291 (poročilo in umestitev).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Horvat et al. 2003, 166, op. 189, sl. 5 (omemba).

83

Kvedrova ulica 2

DRUGO IME:
Tripleks garaže

TIP:
Posamične najdbe

NAČRTI:
Pril. 1, 4 (C3–D3)

LEGA:
Koordinate: E 567807; N 142609
Parc št. 544/1–2 ali v bližini k. o. Ptuj
Stara parc št. 544 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1977 (13.–22. 12.) je F. Glamočanin (za PMP) raziskala zemljišče, namenjeno gradnji garaž. Na površini 34 × 17 m je izkopala šest različno dolgih sond.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

V globini 0,5–1,0 m so povsod našli kose opek, podobne rimskim. Opeka je bila ponekod razporejena v nizih.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

-

DATACIJA:
Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:
Približna, na parcelo (Glamočanin 1977, pril. 1).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:
–

HRAMBA PREDMETOV:
–

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:
Temeljna top. zbirka, zap. 1615.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:
Glamočanin 1977 (kratko poročilo).

84 Gregorčičev drevored 1–11

DRUGA IMENA:
Stanovanjski blok v Gregorčičevem drevoredu,
Ljutomerska cesta

TIP:
Posamične najdbe

NAČRTI:
Pril. 1, 4 (D3)

LEGA:
Koordinate: E 567858; N 142660
Parc. št.: 489/5–8; 493/4,5 k. o. Ptuj
Stara parc. št.: 349 k. o. Krčevina pri Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:
Med letoma 1955 in 1956 so pri kopanju gradbene jame za temelje stanovanjskih blokov (Gregorčičev drevored 1, 3, 5, 7, 9, 11) na takratni parc. št. 349 naleteli na rimske najdbe.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:
Okoliščine najdbe so neznane. Našli so kamnite spomenike: nedokončano pepelnico s praznim napisnim poljem in pripravljema reliefnima poljema, kamnit pokrov ter ploščo z reliefnim okrasom. Odkrili so še zlatnik Gale Placidie.

Najdišče verjetno leži ob prvotni strugi potoka (pozneje potok iz ribnika v Ljudskem vrtu), izven naselbine ali grobišča.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:
–

DATACIJA:
Novec: kovan 425–450 v Raveni, ostale najdbe niso datirane.

UMESTITEV:
Umeščeno na stavbne parcele. Gre za stavbišči obeh velikih zgradb v Gregorčičevem drevoredu, natančna lokacija ni možna (*Temeljna top. zbirka*, zap. 776: ustni podatek I. Mikl Curk, 1998).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:
–

HRAMBA PREDMETOV:
PMP: pepelnica RL 711.
Numizmatični kabinet NMS: novec inv. št. 5290.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:
Temeljna top. zbirka, zap. 776.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:
Mikl 1960–1961, 157–158, sl. 1 (kratko poročilo).

DOPOLNILNA LITERATURA:
Bitenc et al. 1991, 60: 29 (novec).
FMRSL 2, str. 352, št. 434/25: 1207.
Jevremov 1988, 49, št. 19 (pepelnica).

85 Gregorčičev drevored 13

DRUGO IME:
Stanovanjski stolpič Mesokombinata Perutnine Ptuj

TIP:
Posamične najdbe

NAČRTI:
Pril. 1, 4 (D3)

LEGA:
Koordinate: E 567938; N 142610
Parc. št.: 488/2 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:
M. Strmčnik Gulič (ZVKD Mb) je okoli leta 1975 pred gradnjo stolpiča sondirala že močno preoblikovano in pogobljeno zemljišče.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:
Predhodne geološke vrtine so dokazale plast z arheološkimi ostanki le v severovzhodnem delu bodoče gradbene jame. Zato so tam izkopali dve sondi (4 × 4 m). Sivo glino s peskom, ki sega do globine 0,90–0,75 m pod površjem, je v prvi sondi prekrivala mešana plast z recentnimi in antičnimi ostanki (odlomki rimske keramike). V drugi sondi plast z rimsko keramiko in opeko ni bila premešana z recentnimi najdbami.

V južnem predelu novogradnje, kjer so bile geološke vrtine arheološko negativne, so arheologi le nadzirali strojni izkop. Do globine 1,20 m so se pojavljale maloštevilne posamične najdbe (odlomki rimske keramike in opeke).

Najdišče leži na dravski ravnici, zunaj rimske naselbine. Teren pada proti vzhodu, zato so domnevali, da gre za del glinokopa za bližnje rimske opekarne (Strmčnik Gulič 1977a).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

-

DATACIJA:

Podrobno nedoločena rimska doba.

UMESTITEV:

Približna, na stavbo in okolico.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 386.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Strmčnik Gulič 1977a, *Var. spom.* 21, 248 (kratko poročilo).

NAJDIŠČA IZ ZGODNJEGA SREDNJEGA VEKA

2

Volkmerjeva cesta 32

DRUGA IMENA:

Štuki-marof, Marof, Proštijijski marof, Maierhof d. Probstei, Župnijska pristava, TEH center, Engrotuš, Štuki-marof – jug

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1 (A2)
Sl. 17

LEGA:

Koordinate: E 567016; N 143046
Parc. št.: 560/1 k. o. Krčevina pri Ptuju

ZGODOVINA RAZISKAV:

V treh etapah, od oktobra 2004 do avgusta 2006, je M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) raziskala veliko površino.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Zemljišče pada proti jugu, na zahodu in jugu pa ga omejujeta poglobljeni strugi sodobnega in nekdanjega potoka (*sl. 17*).

Odkrili so vkope, ki segajo v geološko osnovo. V zemljeni plasti nad njimi so številne premešane arheološke najdbe iz prazgodovinskih obdobij ter iz rimskega, zgodnjerednjeveškega in srednjeveškega časa (kat. št. 2 – prazg., rim. doba, sr. in novi vek).

V približno 30 m širokem pasu ob severnem robu izkopa, ki je edini opisan v dostopnih virih (Lubšina Tušek, *Štuki-marof* 2004; Ritonja 2008), so ugotovili zgodnjerednjeveško naselbino, ki jo predstavljajo predvsem delno vkopane lesene hiše. V času obstoja naselbine so bili starejši jarki oziroma struge vodotokov že zasuti (*sl. 17*: jarki 1–3).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

Izbor gradiva je deloma izvrednoten (Ritonja 2008).

DATACIJA:

Zgodnji srednji vek, 8. in 9. st. (Ritonja 2008).

UMESTITEV:

Natančna (Lubšina Tušek, *Štuki-marof* 2004; ead., *Načrti* 2007–2010; Ritonja 2008).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1677.
Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.
Lubšina Tušek, *Štuki-marof* 2004.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Ritonja 2008.

NAJDIŠČA IZ POZNEGA SREDNJEGA IN NOVEGA VEKA

2

Volkmerjeva cesta 32

DRUGA IMENA:

Štuki-marof, Marof, Proštijijski marof, Maierhof d. Probstei, Župnijska pristava, TEH center, Engrotuš, Štuki-marof – jug

TIP:

Posamične najdbe

NAČRTI:

Pril. 1 (A2)
Sl. 17

LEGA:

Koordinate: E 567016; N 143046
Parc. št.: 560/1 k. o. Krčevina pri Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

M. Lubšina Tušek (ZVKD Mb) je raziskala veliko površino v treh etapah, od oktobra 2004 do avgusta 2006.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Dvignjeno zemljišče leži med strugama sodobnega in nekdanjega potoka (*sl. 17*).

Vkope, ki segajo v geološko osnovo, je prekrivala plast s premešanimi najdbami iz prazgodovinskih obdobj ter iz rimskega, srednjeveškega in novoveškega obdobja (kat. št. 2 – prazg., rim. doba, zg. sr. vek).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Podrobno nedoločeno.

UMESTITEV:

Natančna (Lubšina Tušek, *Štuki-marof* 2004; ead., *Načrti* 2007–2010; Ritonja 2008).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:
ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:
ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1677.
Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.
Lubšina Tušek, *Štuki-marof* 2004.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:
Ritonja 2008.

16

Tiha pot 5

DRUGA IMENA:

Ob Grajeni, podaljšek ulice Ob Grajeni (parc. št. 3992)

TIP:

Naselbina

NAČRTI:

Pril. 1 (B3–4)
Sl. 20, 21

LEGA:

Koordinate: E 567346; N 142499
Parc. št.: 3992 (cesta) k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Marija Lubšina Tušek (ZVKD Mb) je pred letom 1996 ob gradnji mestne kanalizacije in vodovoda po ulicah Tiha pot in Ob Grajeni dokumentirala močne srednjeveške in novoveške plasti. Leta 1996 je ponovno nadzorovala dela na tej lokaciji in sicer ob gradnji plinovoda, po ulici Ob Grajeni, Slomškovi in Panonski ulici.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

V izkopih vzdolž ulic Tiha pot in Ob Grajeni so pobrali nekaj rimskodobne (kat. št. 16 – rim. doba) ter srednjeveške in novoveške lončenine.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

UMESTITEV:

Približno umeščeno po opisu v poročilu.

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 1118.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Lubšina Tušek 1997, *Let. por. Maribor 1997* (1999), 166: 27 (omemba).

43

Cerkev sv. Ožbalta

DRUGA IMENA:

Cerkev sv. Ožbalta; Sv. Ožbalt; Sv. Ožbolt

TIP:

Cerkev, pokopališče

NAČRTI:

Pril. 1 (C3)

Sl. 30

LEGA:

Koordinate: E 567608; N 142552

Parc. št.: 520; 517/1; 519/1; 521; 3989 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Leta 1972 so delavci ob kopanju jame za električni drog naleteli na skelet (ni lociran). M. Tomanič Jevremov (PMP) je nato (od 6. 7. do 4. 8.) sondirala okolico cerkve in raziskala srednjeveško in novoveško pokopališče (Tomanič Jevremov 1974). Izkopali so 15 različno velikih sond in jarkov (*sl. 30*; glej tudi kat. št. 43 – prazg. in rim. doba).

Leta 1986 (od 4. do 13. 8.) je I. Tušek (ZVKD Mb) nadziral dela na trasi plinovoda ob Volkmerjevi cesti, mimo Sv. Ožbalta (Tušek 1986b; id. 1987b).

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Župna cerkev sv. Ožbalta z romansko ladjo in s pokopališčem je prvič omenjena 1320 (Curk J. 1996), pokopališče je bilo leta 1818 dokončno opuščeno (Lačen Benedičič 1992).

Leta 1972 so odkrili skupno 28 grobov s pridanimi križci in svetinjicami (Tomanič Jevremov 1974). Ostanke prekopanih grobov so našli tudi v jarku za plinovod leta 1986 (Tušek 1986b; id. 1987b). Izven grobov so ležale drobne srednjeveške in novoveške najdbe (Tomanič Jevremov 1974; tudi srebrn prstan iz sonde 13 je srednjeveški; *Temeljna top. zbirka*, zap. 358: podatek M. Tomanič Jevremov). Pod zakristijo na severni strani cerkve so odkrili kostnico.

V sondi 7, v bližini cerkve, so našli ostanke več zidov, ki so ležali na različnih globinah (Tomanič Jevremov 1974).

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Pozni srednji vek, novi vek: pokopališče, ostanke zidov.

Nedatirano: zidovi v sondi 7.

UMESTITEV:

Za raziskavo 1972 natančna (Tomanič Jevremov, *Sv. Ožbalt* 1972).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

PMP, za raziskavo 1972.

ZVKD Mb, za plinovod 1986.

HRAMBA PREDMETOV:

PMP.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 356, 358, 359, 361.

Tomanič Jevremov, *Sv. Ožbalt* 1972.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Tomanič Jevremov 1974, *Var. spom.* 17–19/1, 165 (poročilo o sondiranju 1972).

Tušek 1986b, *Let. por. Maribor* 1986, 44 (kratko poročilo o trasi plinovoda).

Tušek 1987b, *Var. spom.* 29, 265–266 (kratko poročilo o trasi plinovoda).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Curk J. 1996.

Lačen Benedičič 1992, 179 (Sv. Ožbalt).

44

Panonska ulica

DRUGA IMENA:

Kapucinski samostan, Vojaška skladišča, Potrčeva cesta – začasno parkirišče, Oskrbovalni plinovod 1996, Panonska ulica (južni del), Zgornji del Panonske ulice

TIP:

Samostan, cerkev, pokopališče

NAČRTI:

Pril. 1 (B4, C4)

Sl. 31

LEGA:

Koordinate: E 567524; N 142451

Parc. št.: 571, 3991(cesta) k. o. Ptuj

Stara parc. št.: 298/1 k. o. Ptuj

ZGODOVINA RAZISKAV:

Med leti 1992 in 1996 sta I. Tušek in M. Lubšina Tušek (oba ZVKD Mb) raziskovala na območju nekdanjega Kapucinskega samostana in vojaških skladišč. Izkopali so naselbinske plasti iz bronaste in rimske dobe (kat. št. 44 – prazg. in rim. doba) ter iz novega veka.

OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV:

Kapucinski samostan je od 1615–30 do ukinitve konec 18. st. (Curk J. 1996) deloval na robu dravske terase, ob srednjeveški predhodnici Potrčeve ceste. Samostan s cerkvijo sv. Frančiška Asiškega in križnim hodnikom so l. 1786 spremenili v vojaški objekt s skladišči. Nekdanji samostan je zavzemal predvsem osrednji, južni in jugovzhodni del parcele 571.

Raziskali so temelje cerkve in samostana s križnim hodnikom. Odkrili so arheološke plasti in velike jame z najdbami od 16. do 18. st. Med najdbami je izstopal

odlomek židovskega nagrobnika z napisom (sekundarno najdišče).

V samostanski kripti so bili pokopi iz 18. st.

IZVREDNOTENJE PODATKOV:

–

DATACIJA:

Jame: 16.–18. st.

Samostanski kompleks in pokopi: 17.–18. st.

UMESTITEV:

Izkopi natančno (Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010).

HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE:

ZVKD Mb.

HRAMBA PREDMETOV:

ZVKD Mb.

UPORABLJENA DOKUMENTACIJA:

Temeljna top. zbirka, zap. 618, 619.

Lubšina Tušek, *Načrti* 2007–2010.

TOPOGRAFSKA LITERATURA:

Lubšina Tušek 1994, *Let. por. Maribor 1994*, 85 (poročilo 1994).

Lubšina Tušek 1994–1995, *Var. spom.* 36, 1994–1995 (1997), 189–191 (poročilo 1993).

Lubšina Tušek 1995, *Let. por. Maribor 1995* (1996), 185–187 (poročilo 1996).

Lubšina Tušek 1996, *Var. spom.* 37, 1996 (1998), 96 (poročilo 1994).

Tušek 1993a, *Var. spom.* 35, 1993 (1995), 136–137 (poročilo 1992).

DOPOLNILNA LITERATURA:

Curk J. 1996.

RAZVOJ POSELITVE

Nad prehodom čez Dravo in nad okoliško ravnino se dviga Grajski grič. Že od daleč dobro viden lahko usmerja in hkrati nadzoruje promet. Torej ne preseneča, da izstopa kot dolgotrajna in osrednja naselbinska točka širšega prostora. Številne manjše naselbine so ležale po nižini, vendar praviloma po nekoliko dvignjenih hrbtih med potoki oziroma po robovih starih dravskih teras.⁴⁹

V našem pregledu smo se omejili na sorazmerno majhno območje Ptuja, na prostor Rabelčje vasi, ki je odmaknjen od Drave, vendar leži še v zavetju Grajskega griča.

Široka ravnica, ki pod pobočji Mestnega vrha blago pada proti jugu, je bila v številnih zgodovinskih obdobjih zelo privlačna za poselitev. Na zahodu jo omejuje globoka struga Grajene, na vzhodu pa potok, ki danes teče iz ribnika v Ljudskem vrtu pod Župančičevo ulico. Na jugu sega močno poseljen prostor do stare rečne terase ob Potrčevi cesti (okoli 228 m n. m.). Ravnica se proti jugu, med severnim (kat. št. 4) in južnim (kat. št. 44) najdiščem, ki sta oddaljeni okoli 800 m, spusti za okoli 12 m (*pril. 4*). Oblikovanost prostora je dobro vidna na starih topografskih kartah (*sl. 5, 11–12*).

Za poselitev sta bila privlačna tudi celoten rob stare rečne terase ob Potrčevi cesti (kat. št. 75–76, 81–82) in hrbet, ki se je dvigal med dvema pritokoma Grajene (kat. št. 1–2; *pril. 3–4; sl. 11–12*). Poselitveno območje se je širilo tudi pod teraso, proti sotočju Grajene in nekdanjega potoka pod Župančičevo ulico (kat. št. 45–48; *pril. 4*: območje C4).

PRAZGODOVINA

Prostor Rabelčje vasi je bil močno poseljen v prazgodovini (*pril. 3*). Ker večina prazgodovinskega gradiva še ni bila objavljena in temeljito analizirana, je trenutna slika odvisna od posameznih temeljnih objav, še bolj pa od delnih analiz in predhodnih poročil.

⁴⁹ Horvat et al. 2003, 153–155.

NEOLITIK IN ENEOLITIK

Na ravnici, ki blago pada proti Grajeni, to je na območju Srednješolskega centra, so na površini okoli 100 m² odkrili ostanke dveh stanovanjskih jam (kat. št. 11: izkopni polji 7 in 17). Majhna naselbina sodi po radiokarbonski dataciji v tretjo četrtino 5. tisočletja pr. Kr. (4540–4350 pr. Kr.) oziroma v konec neolitika ali v zgodnji eneolitik.⁵⁰

V obdobje neolitika so bili opredeljeni tudi sledovi na Volkmerjevi 32 (kat. št. 2), ki leži na ločenem hrbtu nad potoki, okoli 370 m proti severu.

Na prostoru Ptuja je bilo v tem času glavno poselitveno območje na Grajskem griču.⁵¹

BRONASTA DOBA

Prehod med srednjo in mlajšo bronasto dobo

Naselbinski ostanke s prehoda med srednjo in mlajšo bronasto dobo (Bd C do Ha A1)⁵² so bili odkriti v širokem pasu ob Grajeni. Izkopani so bili na Panonski ulici (kat. št. 44) in na prostoru Srednješolskega centra (kat. št. 11: izkopna polja 4, 7–10, 13–14, 17–18), kjer pokrivajo starejšo neolitsko/eneolitsko naselbino. K Srednješolskemu centru morda sodijo tudi sledovi na sosednjem območju Gimnazije (kat. št. 12). Panonska ulica in Srednješolski center sta oddaljena 500 m. Verjetno gre za dva ločena zaselka.

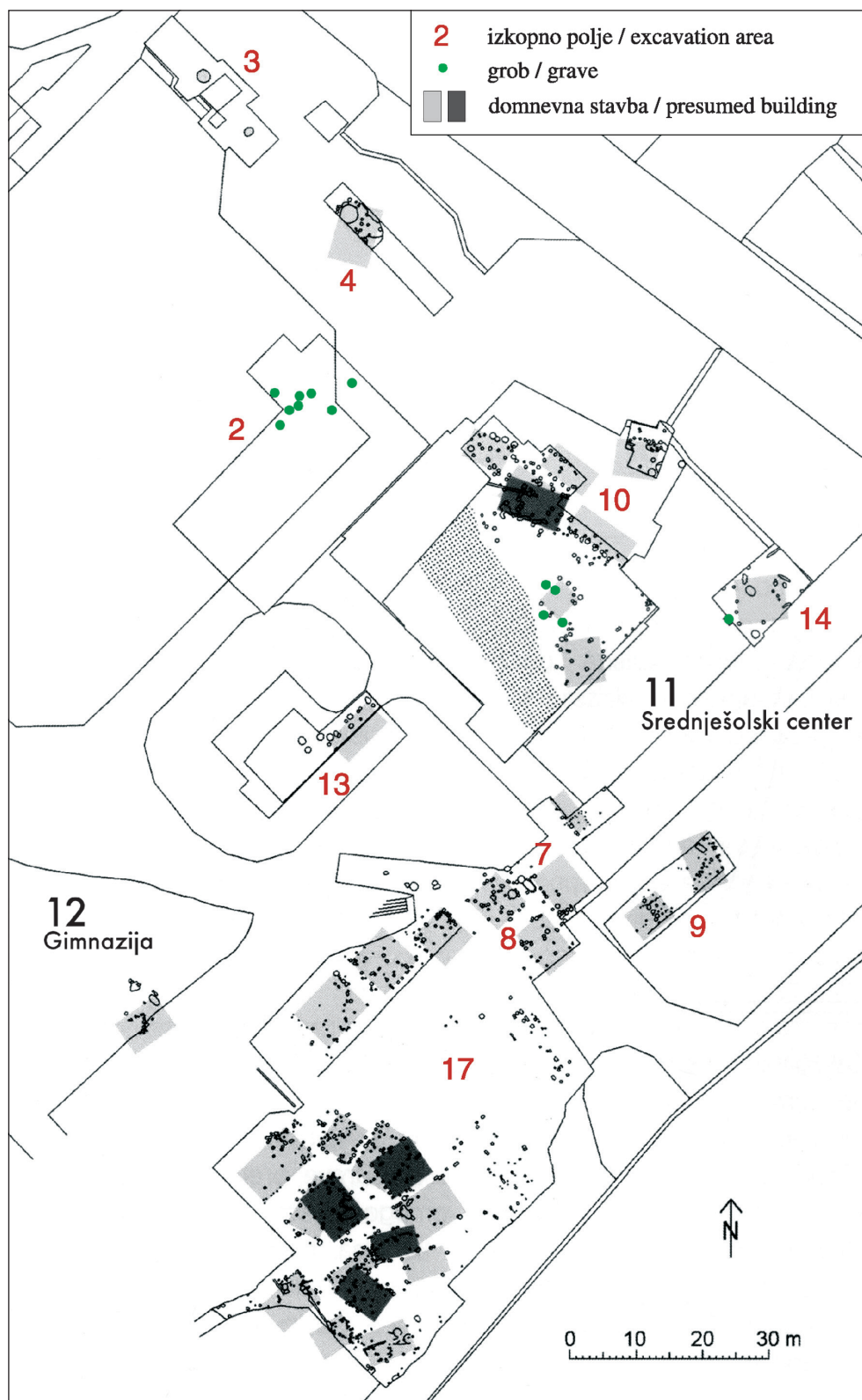
Na prostoru Srednješolskega centra so bile stavbe grajene s stojkami, stene pa izdelane iz prepleta in ometane z ilovico. Odkrili so številne shrambne jame in tudi nekaj peči oziroma ognjišč.⁵³ Naselbina je bila enoslojna,

⁵⁰ Strmčnik Gulič 1988–1989, 147; Lubšina Tušek 2004a, 74–75. Za obdobje glej: Velušček 1999; id. 2006, 28–42; Guštin 2005.

⁵¹ Tomanič Jevremov, Tomaž, Kavur 2006. Prim. Horvat et al. 2003, 153–154.

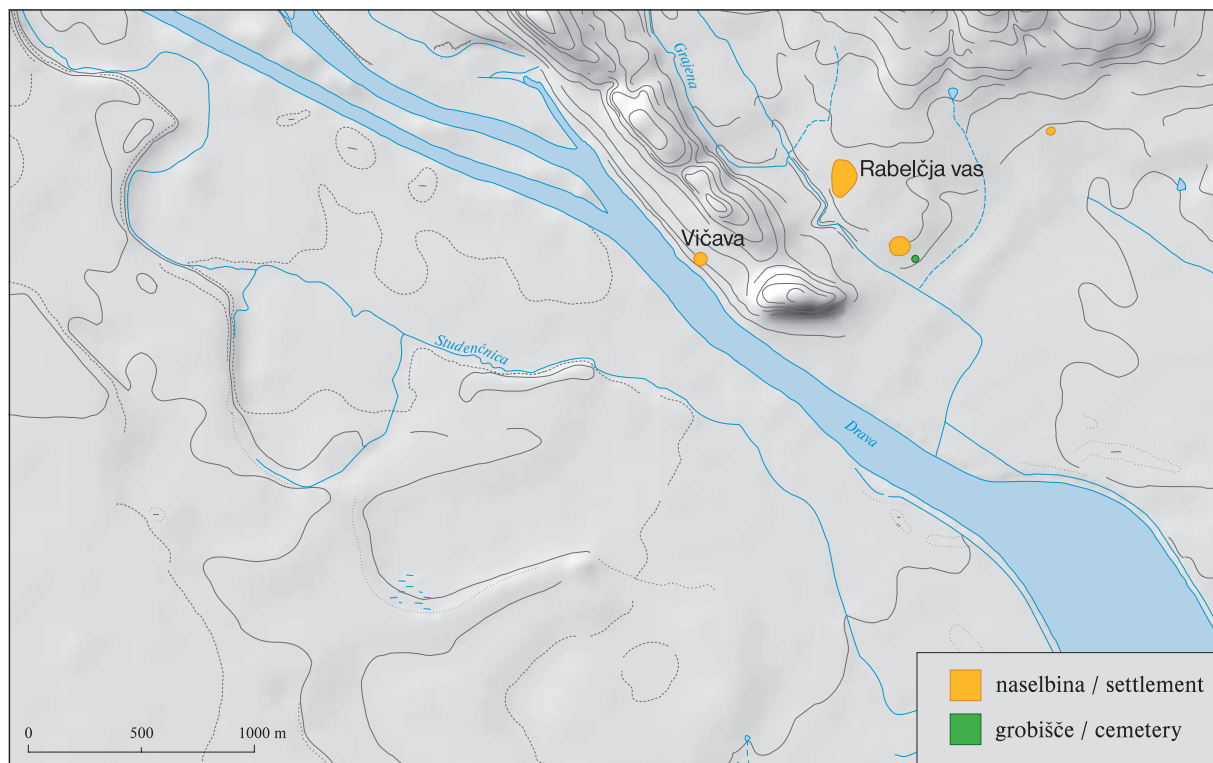
⁵² Dular 1999, 89–90, 95–96; Teržan 1999, 100–102, 132–134; Dular 2002, 163–174, 197–205.

⁵³ Strmčnik Gulič 1988–1989.

Sl. 42: Srednješolski center, kat. št. 11. Izkopna polja. Interpretacija lege stavb v naselbini s prehoda med srednjo in mlajšo bronasto dobo ter lega grobov iz pozne bronaste dobe. Po Lubšina Tušek 2004a, 73.

Fig. 42: Srednješolski center, cat. No. 11. Excavation areas. Interpretation of the buildings in a settlement dated to the transition from the Middle to the Late Bronze Age and the position of graves from the Late Urnfield period. After Lubšina Tušek 2004a, 73.

Sl. 43: Ptuj. Arheološka najdišča s prehoda med srednjo in mlajšo bronasto dobo. Vir za relief in vodotoke: DTK 25, DMR 25 in starejše karte.

Fig. 43: Ptuj. Archaeological sites dated to the transition from the Middle to the Late Bronze Age. Geographical data: DTK 25, DMR 25 and several earlier maps.

M. Lubšina Tušek pa je rekonstruirala dve fazi stavb s pravokotnimi tlorisi (sl. 42).⁵⁴

Trije žgani grobovi so bili najdeni na Potrčevi 10 (kat. št. 46), pod teraso, na kateri se je širila sočasna naselbina na Panonski ulici.⁵⁵

Pri Policijski postaji (kat. št. 82), okoli 750 m severovzhodno od naselbine na Panonski ulici, je bilo ugotovljeno še eno poselitveno območje s prehoda med srednjo in mlajšo bronasto dobo. Najdišče leži ob robu terase ob Potrčevi cesti. Z njim so morda povezani tudi nedoločeni prazgodovinski ostanki z bližnjih območij Natašina pot (jug) (kat. št. 76) in Bencinska črpalka (kat. št. 81).

Na širšem območju Ptuja sodijo v čas prehoda med srednjo in mlajšo bronasto dobo samo še skromni naselbinski sledovi z Vičave (sl. 43).⁵⁶

Izbira naselitvenega prostora v ravnini in v bližini vodotokov, tako kot jo lahko vidimo v Rabelčji vasi, se dobro ujema z drugimi nižinskimi naselbinami tega časa.⁵⁷

Pozna bronasta doba

Na Rimski ploščadi je ležalo naselje iz pozne bronaste dobe – Ha B (kat. št. 23–24, 30, 32, 34–36).⁵⁸ Območje poselitve je segalo od Rimske ploščadi 7–10 na zahodu (kat. št. 32), garaž na Kraigherjevi ulici na severu (kat. št. 23), na vzhodu pa vsaj do Zdravstvenega doma (kat. št. 36), to je okoli 200 m v smeri vzhod–zahod. Zelo skromni ostanki prazgodovinskega gradiva na Rimski ploščadi 7–10 (kat. št. 32), Rimski ploščadi 21–23 (kat. št. 29), na Rimski ploščadi – parc. št. 511/13 (kat. št. 31), na Rimski ploščadi 11–15 (kat. št. 34) in pri Domu upokojencev (kat. št. 41) verjetno kažejo že na rob naselbine. Še bolj oddaljene so posamične najdbe pri Sv. Ožbaltu (kat. št. 43) in pri Porodnišnici (kat. št. 52).

Stavbe na Rimski ploščadi so bile grajene s pokončnimi, v tla vkopanimi lesenimi stojkami. Odkrite so bile različne jame in ostanki prežganega glinastega ometa, ki izvirajo s sten hiš ali z oblog ognjišč. Kulturna plast je bila mestoma močna, drugod, v neposredni bližini, pa je niso zasledili, kar bi morda kazalo na prazne prostore med stavbami (kat. št. 25, 35). Naselbinske ostanke so močno poškodovale rimskodobne gradnje.

Zahodno od naselbine na Rimski ploščadi, na območju Srednješolskega centra, se je širilo grobišče (kat.

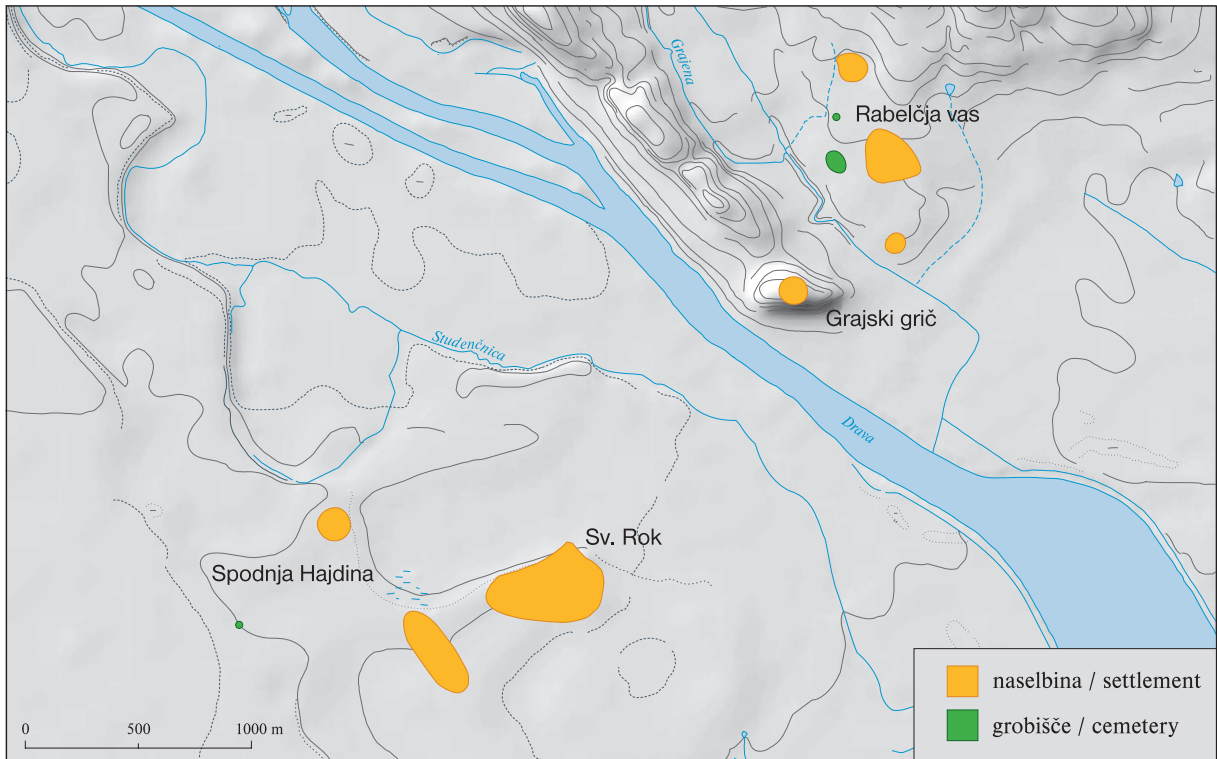
⁵⁸ Za obdobje: Teržan 1999.

⁵⁴ Lubšina Tušek 2004a, 73–76.

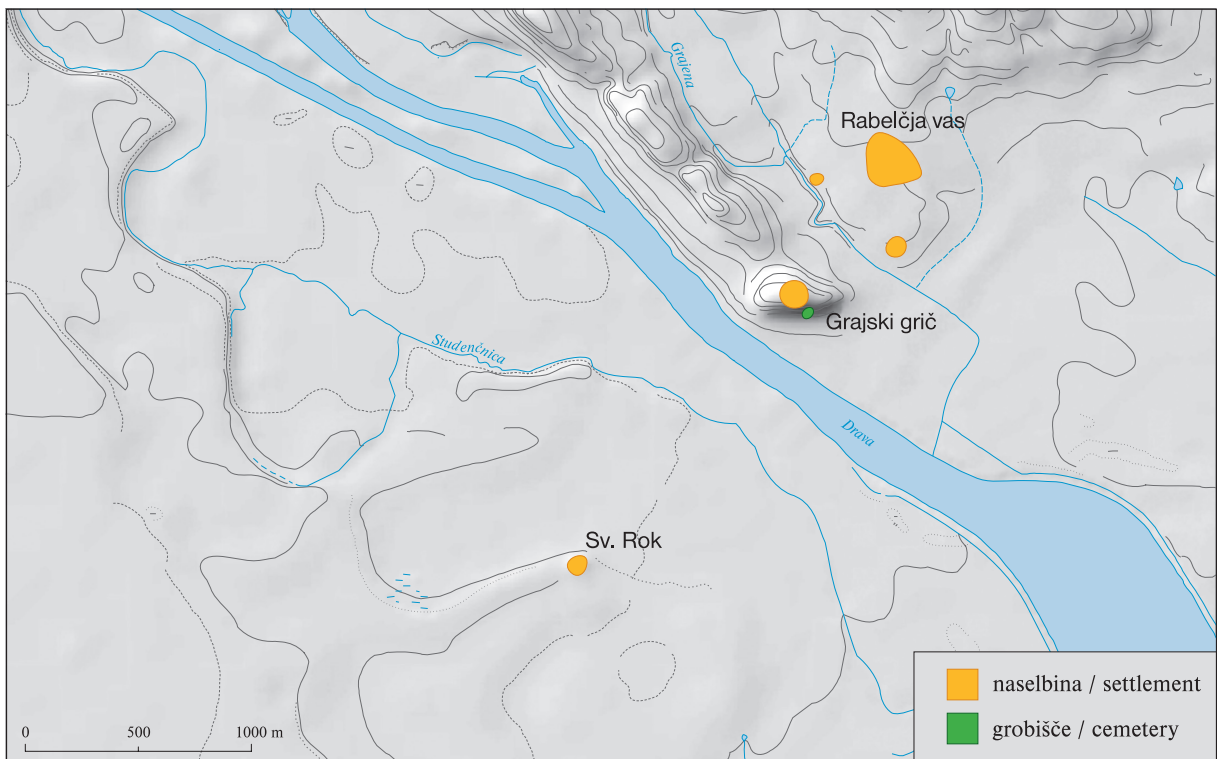
⁵⁵ Jevremov 1988–1989; Dular 2002, 176–179.

⁵⁶ Mikl Curk, Tušek 1985, 303, t. 7: 8–13; Pahič 1968, 181; Horvat et al. 2003, 154.

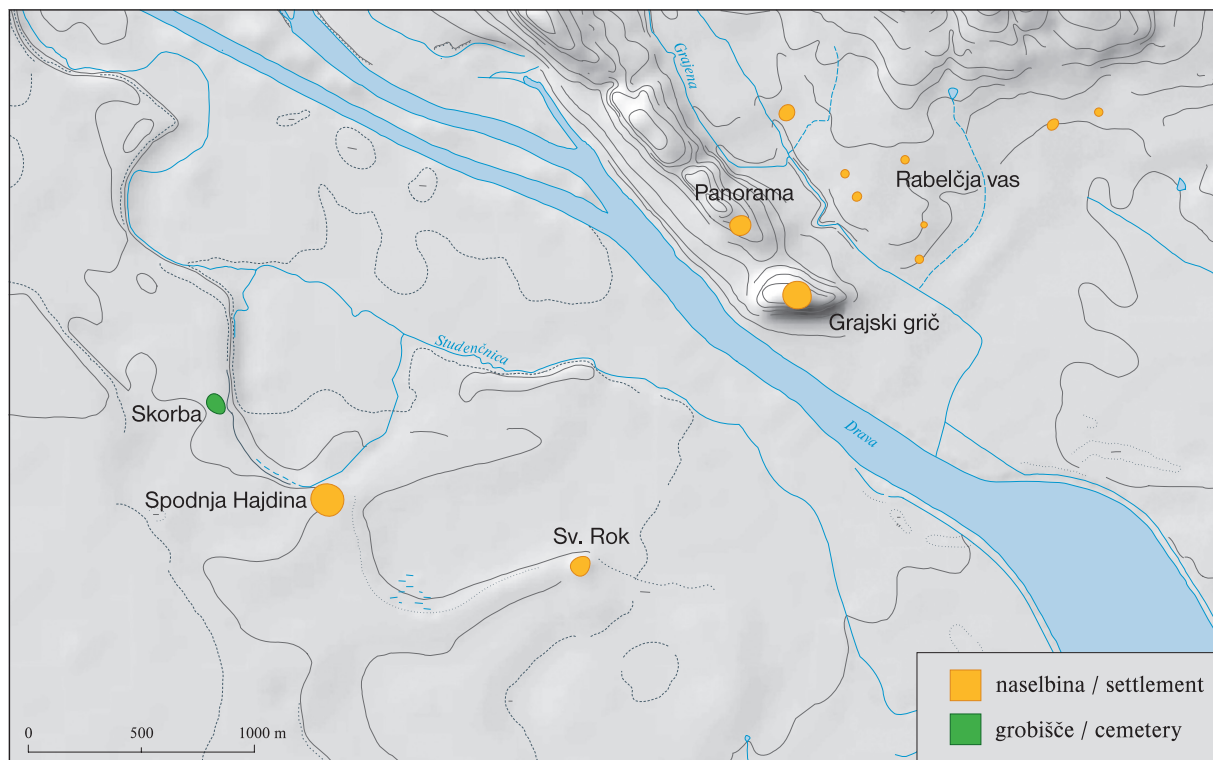
⁵⁷ Dular 1999, 87–90, 95–96; id. 2002, 174–177; Teržan 1999, 102, 133.

Sl. 44: Ptuj. Arheološka najdišča pozne bronaste dobe (Ha B). Vir za relief in vodotoke: DTK 25, DMR 25 in starejše karte.
 Fig. 44: Ptuj. Archaeological sites from the Urnfield period (Ha B). Geographical data: DTK 25, DMR 25 and several earlier maps.

Sl. 45: Ptuj. Arheološka najdišča starejše železne dobe. Vir za relief in vodotoke: DTK 25, DMR 25 in starejše karte.
 Fig. 45: Ptuj. Archaeological sites from the Early Iron Age. Geographical data: DTK 25, DMR 25 and several earlier maps.

Sl. 46: Ptuj. Arheološka najdišča mlajše železne dobe. Vir za relief in vodotoke: DTK 25, DMR 25 in starejše karte.

Fig. 46: Ptuj. Archaeological sites from the Late Iron Age. Geographical data: DTK 25, DMR 25 and several earlier maps.

št. 11). Najdenih je bilo več žganih grobov, ki so ležali v dveh ločenih skupinah, en grob pa je bil osamljen (kat. št. 11: izkopna polja 2, 10, 14).⁵⁹ Odlomki prazgodovinske keramike kažejo, da so rimski posegi del grobov tudi uničili (kat. št. 11: izkopna polja 2–3). Posamičen žgani grob z območja Dijaškega doma (kat. št. 8), ki ni ožje datiran, morda lahko povežemo tudi s tem grobiščem.

Na Ulici 5. Prekomorske brigade 10 (kat. št. 4) so odkrili še eno naselbinsko območje iz pozne bronaste dobe. Ostanke lesenih objektov stojkaste gradnje so stali na obeh straneh širše struge, ki je potekala v smeri sever-jug in je bila do časa antične poselitve že deloma zasuta.

Poselitveno območje iz pozne bronaste dobe je ležalo tudi na Panonski ulici (kat. št. 44).

Po oddaljenosti naselbinskih sledov sodeč gre verjetno za tri ločena poselitvena območja iz pozne bronaste dobe: na Rimski ploščadi, na Ulici 5. Prekomorske brigade 10 in na Panonski ulici.

Podobno kot na območju Rabelčje vasi so ležale nižinske naselbine pozne bronaste dobe tudi po terasah na desnem bregu Drave: na Spodnji Hajdini in pri Sv. Roku. Višinska naselbina pa je stala na Grajskem griču. Širše območje Ptuja je bilo torej v času pozne bronaste dobe razmeroma gosto poseljeno (sl. 44).⁶⁰

⁵⁹ Strmčnik Gulič 1980; ead. 1985.

⁶⁰ Horvat et al. 2003, 154–155, sl. 2.

STAREJŠA ŽELEZNA DOBA

Na območju poznobronastodobnih naselbin na Rimski ploščadi (kat. št. 23, 25–27, 30, 32, 36) in na Panonski ulici (kat. št. 44) so bile odkrite tudi najdbe iz starejšega halštatskega obdobja, zato domnevamo nadaljevanje poselitve iz bronaste v železno dobo.

Najdbe iz starejše železne dobe naj bi izvирale tudi z območja Gimnazije (kat. št. 12).

Grajski grič je bil verjetno poseljen še na začetku starejše železne dobe. Domnevna ravninska naselbina pa je ležala na desnem bregu Drave pri Sv. Roku (sl. 45).⁶¹

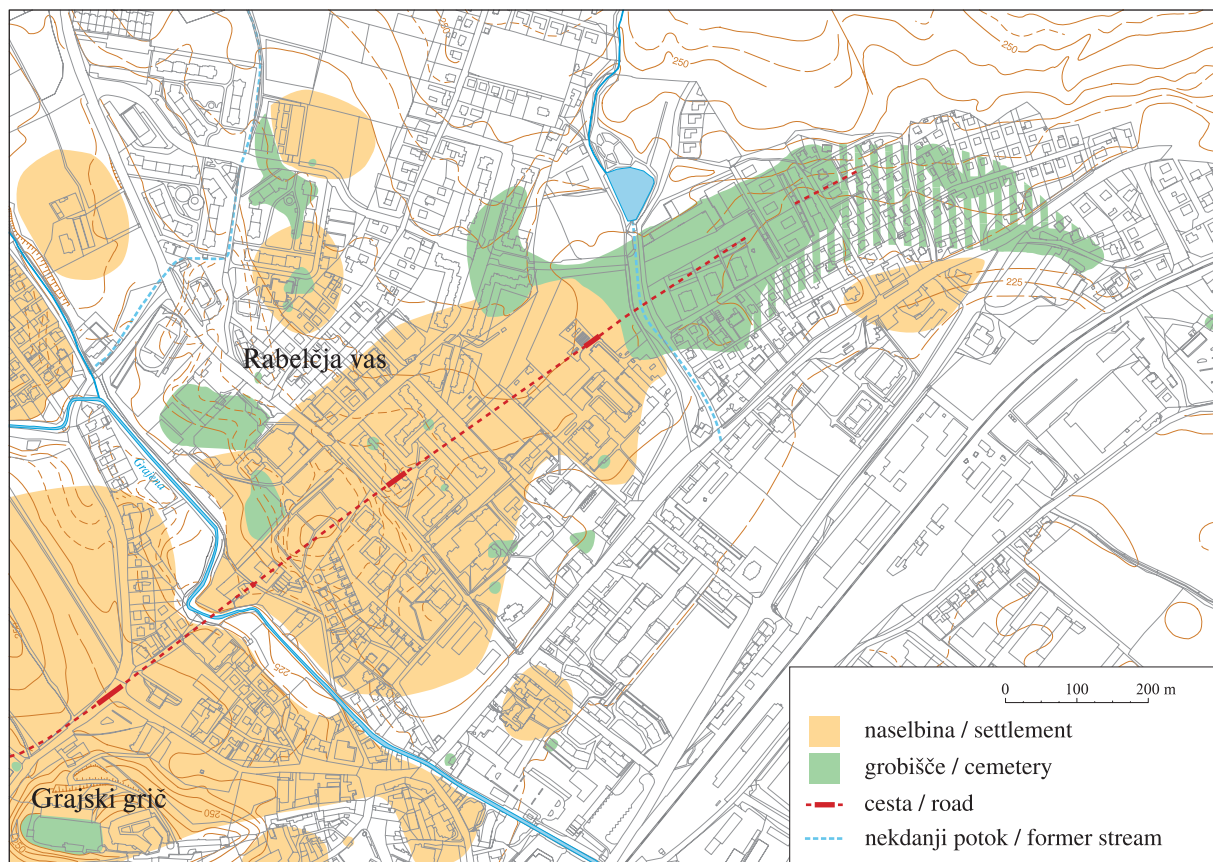
MLAJŠA ŽELEZNA DOBA

Naselbina iz srednje latenske dobe je bila odkrita pri Policijski postaji (kat. št. 82), kjer so bile izkopane vrste stojk lesenih hiš, prežgan glinasti omet in peščeni tlak poti ali hodne površine.

V mlajšo železno dobo sodijo ostanke na Volkmerjevi 32 (kat. št. 2).

Posamične latenske najdbe izvирajo z območij Srednješolskega centra (kat. št. 11: izkopno polje 10), Kotlovnice (kat. št. 30), cerkve sv. Ožbalta (kat. št. 43), Potrčeve 10

⁶¹ Horvat et al. 2003, 154–155, sl. 2.

Sl. 47: Rabelčja vas. Največji obseg rimskega mesta z grobišči. Geografske informacije po TTN 5 in drugih starejših kartah.
 Fig. 47: Rabelčja vas. The Roman town with the cemeteries at its peak. Geographical data: TTN 5 and several earlier maps.

(kat. št. 46) in Gasilskega doma (kat. št. 76). Novec iz prve polovice 1. st. pr. Kr. je bil najden na Mestnem pokopališču (kat. št. 15).

Latenske naselbine ležijo tudi po terasah na desnem bregu Drave: na Zgornji Hajdini in pri Sv. Roku. V poznem latenu sta bili poseljeni višinski točki, Grajski grič in morda tudi Panorama (sl. 46).⁶²

RIMSKA DOBA

Na območju Rabelčje vasi je ležal vzhodni del rimskega mesta Petoviona (sl. 2, 47). Naselbinski prostor je zajemal rahlo nagnjeno ravnico med Grajeno in nekdanjim potokom pod Župančičevo ulico ter se širil do stare rečne terase ob Potrčevi cesti. Rimska poselitev je segla pod teraso samo na prostor, ki ga je na eni strani omejevala Grajena, na drugi pa spodnji tok nekdanjega potoka pod Župančičevo ulico (sl. 5; pril. 4: območje C4).

Glavno rimsko cesto je spremljal neenakomerno širok pas dokaj strnjene pozidave, ki so ga obdajala obmo-

čja obrtniške dejavnosti s pretežno lesenimi zgradbami. Ob robovih naselbine so se širila grobišča (sl. 47, pril. 4).

CESTA

Glavna cesta čez območje Rabelčje vasi je potekala v smeri jugozahod–severovzhod (sl. 47, pril. 4). Na trasi ceste so ležali domnevni ostanki mostov čez Grajeno (kat. št. 14) in čez nekdanji potok pod Župančičevo ulico (kat. št. 50). Cesta je bila zanesljivo ugotovljena na več odsekih (kat. št. 14, 32, 35, 49, 52). Narejena je bila iz peščenega nasutja. Na vzhodnem robu naselbine, pri Porodnišnici (kat. št. 52), je bila široka 6 m, imela je s kamni utrjene robnike in kanal na sredini, ki je ločil dva vozna pasova s kolesnicami. Zaporedna nasutja kažejo na večkratna popravila in utrjevanje cestišča. Gradnja ceste in obnavljanja niso bila podrobneje datirana.

Pri izkopavanjih na Potrčevi 13–15 (kat. št. 40) so odkrili cestno nasutje, ki je morda ostanek ene od stranskih poti na obrobju naselbine.

Na območju vzhodnega grobišča je šla glavna cesta približno po sredini ravnice proti severovzhodu (Kajuhova ulica, kat. št. 57). Nasutja, ki bi lahko pripadala

⁶² Božič 1993, 197; Horvat et al. 2003, 155, sl. 2.

različnim cestam, so opazovali na Trubarjevi ulici (kat. št. 64, 67), Žgečevi ulici (kat. št. 66) in na Krambergerjevi poti (kat. št. 73), ne da pa se jih povezati v enotno traso. Tako ostaja točen potek glavne ceste na tem območju še neznan. Kot kaže razširjenost grobov, se je verjetno v blagem loku, ki je sledil pobočjem, usmerila proti vzhodu.

NASELBINA

Ob Grajeni, na zahodnem delu naselbinskega območja, so segale zidane stavbe do okoli 200 m južno od glavne rimske ceste, do Groharjeve poti (kat. št. 19). Skromno ohranjeni ostanki centralnega ogrevanja, tlakov, mozaičnih kamenčkov, arhitektonskega okrasa in poslikanega ometa kažejo, da se je južno od ceste verjetno širilo območje *kakovostno grajenih stanovanjskih stavb* (Tiha pot, Remčeva ulica in Groharjeva pot, kat. št. 14, 16–19; *sl.* 20–21).

Ob Grajeni so zidane stavbe segle največ 50 m severno od glavne ceste, kjer je bil odkrit del velike stavbe (kat. št. 13). Eden od prostorov se je zaključil z apsido in je bil centralno ogrevan. V stavbi so našli tudi poslikan omet. Glavnina drobnih najdb naj bi sodila v 4. st. Usmeritev zidov (odklon daljše stranice meri 75° od severa v zahodni smeri) se razlikuje od usmeritve bližnjih stavb tik ob cesti (Ob Grajeni 16, kat. št. 14) in se ne ozira na potek glavne ceste (*sl.* 21). Drugačna je tudi od usmeritve zidov v osrednjem in vzhodnem delu naselbinskega območja (npr. kat. št. 24, 26–27, 30–33, 35–36, 52; *sl.* 24; *pril.* 4).

Območje med Volkmerjevo cesto in Župančičevo ulico je bilo strnjeno pozidano v neenakomerno širokem pasu (*pril.* 4). Na jugu so segale zidane stavbe do 25 m (Rimska ploščad 1–6, kat. št. 33) oziroma 75 m (Zdravstveni dom, kat. št. 36) stran od glavne ceste. Proti severu so strnjeno pozidavo zasledovali do okoli 125 m od ceste, do križišča Kraigherjeve ulice in Rimske ploščadi (kat. št. 24). Samo nekaj manjših stavb je bilo popolnoma izkopanih (Zdravstveni dom, kat. št. 36; Porodnišnica, kat. št. 52), nobeden od večjih stavbnih sklopov pa ni bil raziskan v celoti (*sl.* 24).

Na Rimski ploščadi 7–10 (kat. št. 32), severno od ceste, je ležala velika stavba (okoli 50 × 20 m) z razčlenjenim tlorisom, grajena v več fazah, ki pa še niso bile analizirane in datirane (*sl.* 24, 26). Ostanki peči na njenem območju pričajo o lončarski in opekarski dejavnosti. Časovni odnosi niso jasni.

Na nasprotni strani ceste, na Rimski ploščadi 1–6 (kat. št. 33), je bila postavljena lončarska delavnica z dvema velikima prostoroma (skupaj okoli 25 × 20 m), v katerih sta stali dve lončarski peči (*sl.* 24, 26). Najdenih je bilo tudi veliko lončarskih odpadkov. V okolici je bilo odkritih še več lončarskih peči, ki so morda povezane s to delavnico. Delavnica je imela dve fazi, obratovala pa je v drugi polovici 2. st. in v severskem obdobju. Posamične

najdbe uvožene afriške sigilate kažejo na rabo prostora še v prvi polovici 4. st.⁶³

V osrednjem delu ravnice, na Rimski ploščadi 16–20 (kat. št. 27) in sosednjih območjih (križišče Kraigherjeve ulice in Rimske ploščadi, kat. št. 24; Rimska ploščad 24–25, kat. št. 26), je ležala stavba, verjetno velika okoli 80 × 50 m (*sl.* 24–25, 27). Okoli osrednjega dvorišča so bili razporejeni manjši prostori in hodniki. Posamezni prostori so bili centralno ogrevani. V sklopu stavbe so odkrili lončarsko peč, vodnjake in prostor, v katerem so obdelovali marmor. Tudi drobne najdbe kažejo na lončarsko proizvodnjo. Gradbene faze in podrobna kronologija še niso bile natančneje analizirane. Novčne najdbe opredeljujejo okvirni čas rabe od 2. do 4. st. Ko je bil severni del stavbe opuščen (križišče Kraigherjeve ulice in Rimske ploščadi, kat. št. 24), so na istem območju postavili več lončarskih in opekarskih peči ter vodnjak, ki pa niso delovali sočasno. V že porušeno stavbo je bil konec 4. ali na začetku 5. st. vkopan skeletni grob.⁶⁴

Ob veliki stavbi na Rimski ploščadi 16–20 je stal nekoliko drugače usmerjen objekt z dvema fazama centralnega ogrevanja (Rimska ploščad 18, kat. št. 28; *sl.* 24, 27). Odnos med njim in sosednjo stavbo ni jasen, porušen pa je bil prav tako v 4. st.⁶⁵

Na območju kotlovnice na Rimski ploščadi (kat. št. 30; *sl.* 24, 27) je ležala večja zidana stavba, od katere je poznan samo manjši del. Stavba je okvirno datirana od 2. do 4. st. Eden od prostorov je bil centralno ogrevan. V bližini stavbe so našli dve lončarski peči in dva vodnjaka. Odkriti so bili še sledovi livarstva, steklarstva in kamnoseštva.

Naprej proti vzhodu je ob cesti stala stavba z več prostori, s slikanim ometom, centralnim ogrevanjem in tlaki (kat. št. 31; *sl.* 27).

Na širšem območju Zdravstvenega doma (kat. št. 35–36; *sl.* 24, 27–28) so ležali ostanki ene ali več lončarskih delavnic. Blizu ceste so bili najdeni prostori večje stavbe, od katerih je bil eden opremljen s slikanim stenskim ometom (kat. št. 35). Odkriti sta bili še dve samostojni stavbi (kat. št. 36): manjša stavba, ki je merila okoli 10 × 10 m, in velika dvorana s štirimi vrstami podpornikov za stebre, ki jo lahko razložimo kot sušilnico (25 × 20 m). Več peči in drobnih najdb s širšega območja kaže na lončarsko dejavnost, talilni lončki pa na livarstvo (kat. št. 35). Med stavbami in v njih je ležalo več vodnjakov (kat. št. 35–36).

Ob Porodnišnici (kat. št. 52; *sl.* 24, 33) sta stali dve lončarsko-opekarski delavnici, ki sta bili ločeni z zidom (*sl.* 33: 7). V zahodni delavnici je bil odkrit vhod na obzidano dvorišče (*sl.* 33: 6). Stavba ob vhodu je bila centralno ogrevana (*sl.* 33: 2). Velika stavba, široka okoli 14 m in dolga vsaj 30 m, s štirimi vrstami podstavkov za stebre, ki so nosili ostrežje in dvignjena tla, je bila verje-

⁶³ Curk, Gulič, Tušek 1984, 62–64; Gabler 1986.

⁶⁴ Korošec P. 1980b.

⁶⁵ Knific, Tomanič Jevremov 1996, 373.

tno sušilnica (*sl.* 33: 1). Prva faza sušilnice je bila v celoti lesena, zidani temelji pa so poznejši. Delno so izkopali ostanke še dveh stavb (*sl.* 33: 3–4). Med stavbami je bilo več peči in vodnjakov. Delavnica je obratovala od konca 1. do konca 3. oziroma začetka 4. st. Stavba ob vhodu je stala na poravnanih ostankih starejših peči (*sl.* 33: 2).

V vzhodni lončarsko-opekarski delavnici pri Porodnišnici (kat. št. 52; *sl.* 24, 33), ki je bila prav tako obdana z zidom, so bile izkopyane tri opekarske in dve lončarski peči. Okoli njih so bili razporejeni podstavki za stebre lesenih nadstreškov. V eni od peči so žgali opeko s pečati QSP, ki so datirani v 2. st.⁶⁶ Delavnica se je širila na vzhod, proti potoku pod Župančičevo ulico (plasti v sondi 1 na območju Sprehajalne poti, parc. 505; kat. št. 49; *sl.* 33). Z njo je morda povezana tudi opekarska peč, ki so jo našli okoli 50 m stran, že blizu potoka pod Župančičevo ulico (kat. št. 53; *sl.* 33).

Tri območja z zidanimi stavbami so bila odmaknjena od strnjene pozidave ob cesti (kat. št. 6, 10, 45).

Na Arbajterjevi 3–5, na severnem obrobju rimske naselbine, okoli 320 m stran od glavne ceste, je stala velika lončarska delavnica (kat. št. 6; *sl.* 19). Prvotnim lesenim stavbam je sledila zidana gradnja. Veliki prostori v zahodnem delu, ki so bili interpretirani kot sušilnica, so imeli dve zidani fazi. Na območju delavnice so ležale lončarske peči, zbiralniki za vodo, vodnjaki, prostor za pripravo gline in ponesrečeni lončarski izdelki. Na podlagi starejših grobov v bližini in mlajših v ruševini stavbe je delavnica datirana v drugo polovico 3. st.⁶⁷

Na sosednjih območjih okoli Dijaškega doma in Peršonove ulice kažejo številne peči na prevladujočo lončarsko-opekarsko dejavnost (kat. št. 7–9; *sl.* 19), ki je bila lahko povezana z bližnjo lončarsko delavnico na Arbajterjevi 3–5 (kat. št. 6).

Na Peršonovi 13 – okoli 260 m stran od glavne ceste – so bili najdeni ostanke zidane stavbe in več oltarjev (kat. št. 10; *sl.* 19). Morda gre za ostanke mitreja, edinega svetišča v vsem vzhodnem delu Petovione.

Večja opekarska delavnica je stala tudi ob Ciril-Methodovem drevoredu, to je na južnem robu naselbine, pod teraso ob Potrčevi, okoli 350 m stran od glavne ceste (kat. št. 45; *sl.* 32). Po pečatih na opekah (M.IVN. FIR in C.C.C) je datirana na konec 2. ali na začetek 3. st.⁶⁸ Morda sodita v ta sklop tudi okoli 50 m oddaljena peč in arhitektura, najdena na Potrčevi 10 (kat. št. 46).

Zidane stavbe s celotnega območja Rabelčje vasi so torej okvirno datirane v 2. in 3. st. Večinoma so bile podolgovate oblike, tako da so daljši zidovi potekali v smeri severozahod–jugovzhod,⁶⁹ krajši zidovi pa so bili

približno vzporedni s cesto (kat. št. 6, 14, 24, 26–28, 30–33, 35–36, 52; *sl.* 24; *pril.* 4).⁷⁰ Tako je bila usmerjena tudi od ceste precej oddaljena delavnica na Arbajterjevi 3–5 (kat. št. 6). Podobno usmeritev kažejo še skromni ostanke zidov domnevnega mitreja na Peršonovi 13 (kat. št. 10) in delavnice na Ciril-Methodovem drevoredu (kat. št. 45). Celo grobne parcele na Ulici 25. maja (kat. št. 3), pri Dijaškem domu (kat. št. 8) ter na križišču Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade (kat. št. 20) so grajene s podobnim odklonom od severa. Od prevladujoče usmeritve izrazito odstopa samo stavba z apsidno ob Grajeni (kat. št. 13), ki sodi morda v 4. st. in je tako nekoliko mlajša. Prevladujoča usmeritev, ki se verjetno ozira na os glavne prometnice, priča o obstoju sicer zelo grobege, a približno enotnega rastra v tem delu mesta.

Izven pasu strnjene pozidave je ležalo razsežno *obrobje naselbine*, od koder so poznani ostanke lesene arhitekture (večinoma jame za stojke), nadalje samo naselbinske plasti brez stavbnih ostankov, plasti odpadkov iz lončarskih delavnic, lončarske in opekarske peči, posamezni sledovi drugih obrti in vodnjaki (kat. št. 1–2, 4, 7–9, 11–12, 21–23, 33, 39, 41, 44).

Obrobje je bilo prepreženo z jarki, ki so zbirali padavinsko vodo. Ta je zaradi ilovnate podlage tekla in zastajala na površini. Del odvodnih jarkov je gotovo rimskodoben (kat. št. 2–4, 10–12, 23, 33, 41, 44; *sl.* 17–21, 29, 31; *pril.* 4). Jarki so bili različno veliki: lahko ozki (npr. kat. št. 23; *sl.* 24), pa tudi zelo široki in globoki (npr. kat. št. 2, 4, 44). Na Volkmerjevi 32 je bil eden od jarkov širok 11,5 m in globok 1,3 m (kat. št. 2; *sl.* 17). Na Panonski ulici je bil jarek širok 6 m in globok 3 m (kat. št. 44; *sl.* 31).

Neposredno ob Grajeni, na območju Gimnazije (kat. št. 12), so bile postavljene lesene stavbe, h katerim je sodila plast iz 3.–4. st. Lesene stavbe s stojkasto gradnjo so se nadaljevale na del prostora Srednješolskega centra (kat. št. 11: izkopni polji 17–18; *sl.* 21). Izven stavb je ležalo območje obrtniških dejavnosti z lončarskimi pečmi, livarsko pečjo, dvema apnenicama, vodnimi zbiralniki in jarki (kat. št. 11: izkopna polja 2, 7–11, 13, 17–18; *sl.* 20–21). Časovni odnosi in eventualne funkcionalne povezave niso jasni.

Po vsem severnem obrobju naselbine se širijo lesene stavbe ali lope, nasutja odpadkov lončarskih delavnic, lončarske oz. opekarske peči, vodni zbiralniki in vodnjaki (kat. št. 4, 7–9, 20–23). Tako je za velikim stavbnim sklopom na Rimski ploščadi (kat. št. 24, 26–27) ležal nepozidan prostor z vodnjakom in odvodnim jarkom (Garaže na Kraigherjevi ulici; kat. št. 23). Območja lončarskih peči in vodnih zbiralnikov ob Dijaškem domu in na Peršonovi ulici (kat. št. 7–9) so lahko povezana z

⁶⁶ Vičič 1980, 13–15; Istenič 1999, 199.

⁶⁷ Curk, Gulič, Tušek 1984, 64–65 (kompleks B). Po podobnosti z gradivom z območja Rimske ploščadi 1–6 (kat. št. 33) je tudi možno, da je delavnica starejša (Gabler 1986).

⁶⁸ Vičič 1980, 13; Istenič 1999, 197–198.

⁶⁹ Daljše stranice so med 20° in 40° odklonjene od severa proti zahodu.

⁷⁰ Načrti arhitekturnih ostankov so zelo različne kakovosti, zato bi bila lahko natančna primerjava med stavbami zavajajoča. Smeri zidov znotraj posameznih stavb so večkrat zamaknjene zaradi nenatančne gradnje ali prezidav (npr. kat. št. 32, 36).

bližnjo veliko zidano lončarsko delavnico na Arbajterjevi 3–5 (kat. št. 6) ali z zidanimi stavbami v bližini domnevnega mitreja na Peršonovi 13 (kat. št. 10). Lesene stavbe so stale na Ulici 5. Prekomorske brigade 10 (kat. št. 4), na območju, ki je oddaljeno 400 m in več od ceste. Obrobje lončarskih in opekarskih delavnic predstavljajo peči ob severovzhodnem grobišču ob Ulici 5. Prekomorske brigade (kat. št. 21–22) ter nastutja lončarskih odpadkov na območju severovzhodnega grobišča (križišče Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade, kat. št. 20).

Pas s skromnejšo pozidavo in posameznimi lončarskimi pečmi je tudi južno od glavne ceste sledil zidanim stavbam: na južnem delu območja Rimska ploščadi 1–6 (kat. št. 33), pri Domu upokojencev (kat. št. 41) in na vhodu v Bolnišnico (kat. št. 39). Na Panonski ulici (kat. št. 44) so našli ostanke lesenih stavb (vrste jam za stojke) ter leseno stavbo, s poglobljenimi tlemi in ognjiščem, ki je datirana v 1. st. Območje je bilo prepreženo z odvodnimi jarki (kat. št. 33, 41, 44). Južno obrobje naselbine sega do roba stare terase ob Potrčevi cesti in se spusti pod rob samo z veliko lončarsko-opekarsko delavnico na Ciril-Methodovem drevoredu (kat. št. 45) ter na Potrčevi 10 (kat. št. 46).

Naselje se je proti vzhodu širilo skoraj do nekdanjega potoka pod Župančičevo ulico, kjer se je takoj začelo grobišče (kat. št. 49). Zelo skromni arheološki ostanki kažejo, da ležijo najdišča na Kvedrovi ulici (kat. št. 83) in ob Gregorčičevem drevoredu (kat. št. 84–85) izven naselbine.

Na dvignjenem hrbtu med strugama dveh pritokov Grajene (Volkmerjeva 31 in 32; kat. št. 1–2) je ležalo ločeno poselitveno območje, več kot 500 m oddaljeno od glavne ceste. Tam so bili odkriti skromni ostanki lesenih stavb z vrstami jam za stojke, steklarska peč in odvodni jarki.

Ob grobišču in na robu terase ob Potrčevi cesti je ležalo manjše ločeno poselitveno območje, ki ga kažeta osamljena zidana stavba na Potrčevi 60 (kat. št. 75) in ostanki lesenih stavb z jamami za stojke pri Policijski postaji (kat. št. 82). V ta sklop morda sodijo tudi nedoločeni naselbinski ostanki na Potrčevi 49 (kat. št. 80) in na Bencinski črpalki (kat. št. 81).

Večina boljše poznanega območja v rimski naselbini v Rabelčji vasi je bila torej namenjena *obrtniški dejavnosti*. V stavbah ob glavni cesti in tudi na obrobju prevladujejo lončarske in opekarske delavnice s številnimi pečmi, delovnimi prostori, sušilnicami, vodnjaki, zbiralniki za vodo, pripravljeno glino, deponijami odpadnega gradiva in polizdelki (kat. št. 6–9, 11, 20–22, 24, 26–27, 29–30, 32–36, 39, 41, 45–46, 52–53). Peči so bile raztresene v skupinah po skoraj celotni površini naselbine, okoli 500 m v dolžino (med kat. št. 11 in 22) ter okoli 700 m v širino (med kat. št. 6 in 46; *pril.* 4). Dokumentiranih jih je bilo vsaj 100, resnično število pa je bilo mnogo večje.

V naselbini so bili poleg lončarstva in opekarstva odkriti tudi sledovi klesanja marmorja (kat. št. 27, 29,

30), steklarstva (kat. št. 1, 29–30), livarstva (kat. št. 11, 29–30, 35) in žganja apna (kat. št. 11).

Stanovanjske stavbe oziroma posamezni prostori z boljšo opremo (centralno ogrevanje, slikan omet, arhitektonski okras) so ležali v pasu ob Grajeni (kat. št. 13–14, 16–19) ter deloma v osrednjem delu vzdolž ceste (kat. št. 27–28, 30–31, 34–35, 52). Velik del območja s kakovostno zidavo je bil skoraj v celoti uničen brez predhodnih arheoloških raziskav (kat. št. 16–19, 34).

V naselju ni bilo vodovoda, temveč so se oskrbovali z vodo iz številnih vodnjakov in zbiralnikov (kat. št. 4, 6–7, 11, 23–24, 26–27, 29–32, 35–36, 52). Prav tako ni bilo kanalizacije. Hudourne vode so na obrobju naselbine odvajali številni jarki (kat. št. 2–4, 10–12, 23, 33, 41, 44).

Razvoj naselbine je zelo slabo poznan, saj temeljite analize velikih arheoloških izkopavališč še niso bile opravljene. Predhodna poročila kažejo, da gre na večini območij za ostanke več gradbenih faz.

Lesena stavba s poglobljenimi tlemi iz 1. st. je bila najdena na jugozahodnem delu naselbine ob Grajeni, na Panonski ulici (kat. št. 44). Žgani grobovi iz 1. in 2. st. se širijo ob glavni rimski cesti vzhodno od Volkmerjeve ceste, na Rimski ploščadi 1–6 (kat. št. 33) in Rimski ploščadi 7–10 (kat. št. 32) ter še naprej na vzhod (kat. št. 36, 52). Možno je torej, da je bila naselbina 1. st. omejena na zahodni del ravnice, med Grajeno in sedanjo Volkmerjevo cesto,⁷¹ vzhodno pa se je takoj začelo grobišče.

Kot kaže analiza sigilate z Rimske ploščadi 1–6 (kat. št. 33),⁷² se je po sredini 2. st. naselje od Grajene razširilo ob cesti proti vzhodu in deloma pokrilo starejša grobišča vzhodno od Volkmerjeve ceste (kat. št. 32–33). Lončarsko-opekarski delavnici na vzhodu, pri Porodnišnici, sta začeli delovati morda že konec 1. st. (kat. št. 52).⁷³ Drobne najdbe iz večine izkopanih območij v vzhodnem delu naselbine kažejo, da je bilo glavno obdobje delovanja obrtniških delavnic v 2. in 3. st. Stavbe in lončarske peči so bile opuščene v 4. st. (kat. št. 27–28, 33, 52), kar potrjujejo tudi posamezni grobovi s konca 4. in začetka 5. st., ki so bili vkopani v ruševine stavb na Arbajterjevi 3–5 in na Rimski ploščadi 16–20 in 18 (kat. št. 6, 27–28).⁷⁴

GROBIŠČA

Žgani grobovi iz 1. in 2. st. so bili odkriti ob glavni cesti v osrednjem delu Rabelčje vasi: na Rimski ploščadi 1–6 (kat. št. 33), Rimski ploščadi 7–10 (kat. št. 32), pri

⁷¹ Avgustejskodobna poselitev na območju Policijske postaje (kat. št. 82) ni zanesljiva; omenjeno pri Horvat et al. 2003, 166, op. 189.

⁷² Gabler 1986.

⁷³ Vomer Gojkovič 1993.

⁷⁴ Korošec P. 1980b; Tušek 1997; Knific, Tomanič Jevremov 1996, 373.

Zdravstvenem domu (kat. št. 36), Porodnišnici (kat. št. 52), morda pa tudi na Rimski ploščadi 21–23 (kat. št. 29) in Rimski ploščadi 11–15 (kat. št. 34). Najdeni so bili temelji nagrobnikov (kat. št. 32), del nagrobnika (kat. št. 32) in ostanki grobnice (kat. št. 33). Ti grobovi že sodijo v sklop *vzhodnega grobišča* Petovione, ki je ležalo ob vzhodni vpadnici v mesto. V 2. st. se je naselbina razširila ob cesti proti vzhodu, tako da so verjetno del grobišča prekrile in uničile obrtniške delavnice (kat. št. 32–33, 52).

Vzhodno grobišče se strnjeno nadaljuje za zadnjo lončarsko delavnico pri Porodnišnici (kat. št. 52), že na zahodnem bregu nekdanjega potoka pod Župančičevo ulico (kat. št. 49, 51). Tu so bili odkriti žgani grobovi, najstarejši že iz 1. st., in tudi poznorimski skeletni grobovi. Našli so temelje grobnih parcel, podstavke nagrobnih spomenikov in ostanke nagrobnikov.

Vzhodno od potoka se je grobišče širilo vzdolž ceste po nagnjeni ravnici med pobočji Mestnega vrha in robom terase ob Potrčevi cesti. V dolžino je segalo 750 m, široko pa je bilo vsaj 200 m (kat. št. 55–66, 68–72, 74, 76–77, 79). Samo pri zaščitnih izkopavanjih na sorazmerno majhnem delu grobišča pri Osnovni šoli Ljudski vrt (kat. št. 55) je bilo odkritih več kot 1000 grobov. Posamič so bili najdeni temelji grobnih parcel (kat. št. 55, 76) in temelji oziroma podstavki nagrobnih spomenikov (kat. št. 55–56, 64, 76–77) ter ostanki nagrobnikov, ki niso bili več v prvotni legi (kat. št. 49, 55, 57, 65, 76). Del nagrobnika v sekundarni legi, ki je bil najden pri Porodnišnici (kat. št. 52), verjetno izvira iz bližnjega grobišča.

Z izjemo območja pri Osnovni šoli Ljudski vrt (kat. št. 55) so bili izkopani samo majhni predeli grobišča. Kaže, da so povsod prevladovali žgani grobovi. Poznorimski skeletni grobovi so zelo redki, tako npr. južno od Natašine poti (kat. št. 76). Zgostijo se samo na zahodu, bližje naselbini, to je ob Sprehajalni poti in Kajuhovi ulici (kat. št. 49, 51, 57).

Svečnika s kristogramom iz 4. st., ki sta bila najdena na skrajnem vzhodnem robu grobišča, verjetno na Dornavski cesti (kat. št. 79), bi lahko izviral iz domnevne pokopališke cerkvice.⁷⁵ Možno pa je tudi, da nimata neposredne povezave niti z domnevno arhitekturo, niti z grobovi in gre za zakladni zakop ob glavni cesti, ki se je na tem prostoru obrnila proti vzhodu.

Grobovi so se širili tudi v širokem pasu *severno* od naselbine, pri čemer gre verjetno za tri bolj ali manj ločena grobišča: severozahodno (kat. št. 11, 12), severno (kat. št. 3–6, 8) in severovzhodno grobišče (kat. št. 20). Njihove meje so določene samo na posameznih odsekih: na prostoru Srednješolskega centra in Gimnazije (kat. št. 11, 12), ob Ulici 25. maja (kat. št. 3), pri Dijaškem domu (kat. št. 8) ter na križišču med Kraigherjevo ulico in Ulico 5. Prekomorske brigade (kat. št. 20).

Severozahodno grobišče leži na območjih Srednješolskega centra (kat. št. 11) in deloma Gimnazije (kat. št. 12), na prostoru, velikem okoli 220 × 120 m (sl. 20–21). Vsebuje žgane in skeletne grobove, temelje grobnih parcel, podstavke nagrobnih spomenikov in ostanke nagrobnikov. Grobišče je v 3. in 4. st. verjetno seglo na območje obrtnih dejavnosti (npr. kat. št. 11: izkopno polje 17). Grobovi iz 3. st. so ležali nad eno od lončarskih peči (kat. št. 11: izkopno polje 2), iz sredine 5. st. pa izvira pokop domnevnega Huna v starejšo apnenico (kat. št. 11: izkopno polje 17).

Severno grobišče se je širilo na območjih Ulice 25. maja, Arbajterjeve ulice in Dijaškega doma (kat. št. 3, 5–6, 8), na dolžini okoli 270 m in širini najmanj 100 m. Obsegalo je več sto grobov, žganih in skeletnih iz 2. do poznega 4. st. Na Ulici 25. maja (kat. št. 3) in pri Dijaškem domu (kat. št. 8) so bile posamične grobne parcele, ploščadi za nagrobne spomenike ter odlomki nagrobnikov. Posamični skeletni grobovi in njihove manjše skupine ležijo na območjih starejših žganih pokopov (kat. št. 3, 5). Ob dveh grobnih parcelah in štirih ploščadih za nagrobne spomenike prevladujejo skeletni pokopi iz 4. st. (Dijaški dom, kat. št. 8). Skeletno grobišče se je v drugi polovici 4. st. razširilo tudi v ruševine lončarske delavnice na Arbajterjevi 3–5 (kat. št. 6).

Na *severovzhodnem grobišču*, ki leži na križišču Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade (kat. št. 20), je bilo izkopanih 414 grobov. Prevladujejo žgani grobovi, ki sodijo v čas med drugo polovico 1. in 3. st. V južnem delu je ležala skupina 21 skeletnih grobov iz 3. in 4. st., h kateri sodijo tudi temelji obzidane grobne parcele ter dva temelja grobnic oziroma nagrobnih spomenikov. Grobišče se je širilo na prostoru velikem okoli 200 × 200 m ter se pri potoku pod Župančičevo ulico nadaljevalo v vzhodno grobišče (prim. kat. št. 49, 55).

Posamezni poznorimski skeletni grobovi so bili najdeni na nepozidanem območju v bližini osrednjega dela naselbine v Rabelčji vasi (Garaže na Kraigherjevi ulici, kat. št. 23).

Južno grobišče v širokem pasu sledi robu terase ob Potrčevi cesti, od Volkmerjeve ceste do vhoda v Bolnišnico (kat. št. 39–42), pod teraso segajo samo posamični poznorimski skeletni grobovi (Potrčeva 2, kat. št. 47; Ciril-Methodov drevored 8, kat. št. 48). Grobišče obsega tako žgane kot tudi poznorimske skeletne grobove. Odkriti so bili ostanki nagrobnih spomenikov in grobnic (Dom upokojevcev, kat. št. 41; na Volkmerjevi cesti, kat. št. 42; v zelo premaknjeni sekundarni legi tudi pri Sv. Ožboltu, kat. št. 43, in na Gregorčičevem drevoredu, kat. št. 84). Poznorimski skeletni grobovi večkrat posegajo na območja opuščenih lončarskih delavnic, kot je vidno pri Domu upokojevcev (kat. št. 41) in pri vhodu v Bolnišnico (kat. št. 39).

Posamezni poznorimski skeletni grobovi so bili vkopani tudi v ruševine opuščenih stavb na Rimski ploščadi (kat. št. 26, 27, 28, 31).

⁷⁵ Schmid 1936, 110.

ZGODNJI SREDNJI VEK

Po propadu naselbine in opustitvi grobišč v prvi polovici 5. st. širše območje Rabelčje vasi dolgo ni bilo poseljeno. Petoviona je bila zapuščena, zgostila pa se je poselitev na varnejšem, hribovitem ozemlju, ki je večinoma ležalo na celejskem mestnem ozemlju.⁷⁶

Območje Ptuja je postalo znova pomembno v zgodnjem srednjem veku.⁷⁷ Grobišča, ki so bila odkrita na

Grajskem griču,⁷⁸ okoli župnijske cerkve⁷⁹ in na Spodnji Hajdini,⁸⁰ kažejo na obstoj več sočasnih naselbin.

Majhno naselbinsko jedro, ki je bilo odmaknjeno od ruševin rimskega mesta v Rabelčji vasi, se je razvilo tudi na območju Rabelčje vasi. Na Volkmerjevi 32 (kat. št. 2), to je na poravnanim hrbtu, dvignjenem nad dvema pritokoma Grajene, so v zgodnjem srednjem veku (8. do 9. st.) stale delno vkopane lesene stavbe (*sl. 17: 2; pril. 1: 2*).

⁷⁶ Ciglenečki 2008, 485–490.

⁷⁷ Korošec P. 1999b; Kosi 2009, 33–69.

⁷⁸ Korošec P. 1999a.

⁷⁹ Tomanič Jevremov 1996; Tušek 1998.

⁸⁰ Korošec J. 1947, 28–35.

DOKUMENTACIJA

Seznam je urejen po abecednem zaporedju okrajšanih imen dokumentov.

Kataloške številke (kat. št.) ustrezajo številkam v katalogu najdišč.

Abramić, Dnevnik 1937

Avtor: M. Abramić.

Naslov: Dnevnik 10, zapis 9.

Leto nastanka: 1937 (verjetno med izkopavanji 16. 8.–28. 8.).

Najdišče: Srednješolski center, kat. št. 11; Ob Grajeni, parc. 168/7, kat. št. 13.

Opis: Fragmentiran terenski dnevnik izkopavanj leta 1937, rokopis v hrvaškem jeziku. Ohranjen je en list – zapis št. 9.

Hrani: Arheološki muzej v Splitu, zapuščina M. Abramića.

Kopija: PMP; IzA, inv. št. TA 454.

Objava: Dolenc Vičić 2006, 213, sl. 18.

Abramić, Skica 1937

Avtor: M. Abramić.

Leto nastanka: 1937 (verjetno med izkopavanji, 16. 8.–28. 8.).

Najdišče: Srednješolski center, kat. št. 11; Ob Grajeni, parc. 168/7, kat. št. 13.

Opis: Terenska skica brez komentarja. Na listu sta druga ob drugi predstavljeni sonda 1 v merilu 1 : 100 in sonda 2 v merilu 1 : 200. Označeni izhodiščni točki meritev omogočata dokaj natančno lokacijo.

Hrani: Arheološki muzej v Splitu, zapuščina M. Abramića.

Kopija: PMP; IzA, inv. št. TA 454.

Objava: Dolenc Vičić 2006, 213, sl. 15–17.

Arheološki zemljevid PMP

Avtor: neznan.

Naslov: Poetovio. Arheološki zemljevid. Prirejeno po dr. M. Abramiću arheo [...]. (Napis je deloma uničen.)

Prikazano območje: Ptuj, levi in desni breg Drave (izsek sl. 13).

Leto nastanka: nedatiran, po letu 1946.

Opis: Velika barvna stenska karta arheoloških najdišč, ki je bila razstavljena v PMP. Risba na lesenitni plošči, velikost 178 × 120 cm.

Vrisane so parcele in vodotoki, relief pa ni prikazan. Najdišča so oštevilčena (1–126). Območja večjih arheoloških raziskovanj označujejo simboli in spremljajo kratka pojasnila (letnice, kratice izkopavalcev, ustanov idr.). Prazgodovinska najdišča so označena s sivo, rimska z rdečo, staroslovanska pa z modro barvo. Merilo je 1 : 2880.

Na območju Rabelčje vasi so označena najdišča št. 8–11, 13–15, 103, 111, 124, 126 in še tri neoštevilčena.

Po izbrisnem napisu v naslovu je bil *Arheološki zemljevid PMP* prirejen po M. Abramiću, kar pa verjetno ni pravilna informacija. Abramićeva karta je bistveno manj natančna (sl. 11; Abramić 1925a, priloga; id. 1925b, priloga), druge njegove znane karte pa ne zajamejo vsega Ptujja (Abramić 1914, sl. 136).

Nedvomno je bil zemljevid izdelan po veliki neobjavljeni karti ptujskih arheoloških najdišč Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911 (sl. 7–8). Obe zajemata enako območje. Številčenja najdišč na obeh kartah ter na Skrabarjevem rokopisnem seznamu (sl. 9–10; Skrabar, *Text* 1911) se natančno ujemajo, na mlajšem zemljevidu pa so tudi nekatera po letih 1911–12 odkrita najdišča. Na obeh kartah so uporabljene iste kratice za označevanje ustanov in za kamnite spomenike (*CIL* III = *C. I. L. III*), razložene pa so samo v legendi starejše karte.

Po označenih najdiščih sodeč, je moral *Arheološki zemljevid PMP* nastati takoj po drugi svetovni vojni med letoma 1946 in 1958. S simbolom na zemljevidu in v legendi so namreč označena izkopavanja staroslovanskega svetišča na turnirskem prostoru na Gradu leta 1946. Mlajša odkritja niso sistematično zabeležena. Po mnenju I. Mikl Curk bi bil lahko avtor zemljevida prof. Rudolf Bratanič (ustni podatek, 2005).

Komentar za območje Rabelčje vasi: Na karti Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911 so grobovi (13: *Röm. Gräb.*) napačno locirani pri hiši Villa Preindl. Pripisana pa je

nova številka 47 in dorisana puščica, ki kaže na pravilno lokacijo (Trubarjeva ulica 14, kat. št. 64 – rim. doba). Na *Arheološkem zemljevidu PMP* je lokacija pravilna.

Na *Arheološkem zemljevidu PMP* je s številko 124 označen prazgodovinski novčni zaklad ("najdbe novcev – depo"), ki ni komentiran in o katerem sicer nimamo nobenih drugih podatkov (glej tudi kat. št. 43 – prazg.).

S številko 111 so samo na tem dokumentu označene sonde iz leta 1926, pri hiši Kravanja (Potrčeva cesta 13–15, kat. št. 40 – rim. doba).

Ob rimski cesti, na stiku med današnjimi parc. 505, 508 in 510, so narisani simboli za grobove, brez komentarja. Območje leži zahodno od Bolnišnice (kat. št. 52 – rim. doba).

Abramičevi sondi 1 in 2 iz leta 1937 (Srednješolski center, kat. št. 11 – rim. doba; Ob Grajeni, parc. 168/7, kat. št. 13 – rim. doba) sta na *Arheološkem zemljevidu PMP* umeščeni napačno in v nepravilnem medsebojnem odnosu.

Hrani: PMP, v lapidariju, v križnem hodniku. Nekoč je bila karta del stalne razstave.

Kopije: Digitalne posnetke po odsekih hranita PMP in IZA, inv. št. TA 464.

Objava: izsek pri Dolenc Vičič 2006, 197, 214, sl. 12.

Curk, SŠC

Arheološki podatki: I. Curk.

Naslov: Ptuj – Srednješolski center, 1977.

Leto nastanka: 1977.

Najdišče: Srednješolski center, kat. št. 11.

Opis: 22 načrtov (1258/01–22) z izkopavanj in sondiranj od 21. 5. do 1. 11. 1977. Profili in tlorisi v različnih merilih.

Hrani: Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, INDOK center Direktorata za kulturno dediščino, serija načrtov št. 1258.

Objava: delna v poročilu I. Mikl Curk, *Var. spom.* 22, 1979, 307, sl. 61.

Dopis Muzejskemu društvu 1897

Avtor: neznan.

Datum: 8. 1. 1897.

Najdišče: Osnovna šola Ljudski vrt, kat. št. 55.

Vsebina: Dopis Muzejskemu društvu Ptuj o najdbi kamnite skulpture leva.

Hrani: ZAP, Muzejsko društvo, MD I, št. spisa 205.

Jevremov, Dnevnik 1976

Avtor: B. Jevremov.

Leto nastanka: 1976.

Opis: Terenski dnevnik za leto 1976.

Hrani: PMP.

Jevremov, Raziskovalna naloga 1977–1978

Avtor: B. Jevremov.

Naslov: Izkopišče raziskovalne naloge za leti 1977 in 1978.

Leto nastanka: 1978.

Najdišče: Rimska ploščad, parc. 511/1 in 513/2, kat. št. 35.

Opis: Načrt, merilo 1 : 100.

Hrani: PMP.

Kopija: IZA, *Temeljna top. zbirka*, zap. 959.

Jevremov, Sestavljeni načrt

Avtor: B. Jevremov.

Leto nastanka: po letu 1974.

Opis: Na skupni geodetski podlagi so umeščena večja izkopna polja iz sedemdesetih in začetka osemdesetih let 20. stoletja na območju Rimske ploščadi. Merilo 1 : 500.

Najdišča: kat. št. 21, 23–24, 26–28, 30, 32–33, 35–36, 39.

Hrani: PMP.

Kopije: IZA.

Objava: Dopolnjeno pri Horvat et al. 2003, sl. 16. Z zadnjimi dopolnitvami tukaj, na sl. 24.

Jevremov, Skica sond 1978

Arheološki podatki: B. Jevremov.

Izmera in izdelava: B. Stres.

Naslov: Skica sond. Arheološke raziskave 1978.

Leto nastanka: 1978.

Najdišče: Bencinska črpalka, kat. št. 81.

Opis: Geodetski načrt z oštevilčenimi sondami. Merilo 1 : 500.

Hrani: PMP.

Jevremov, Skica zakoličbe 1978

Arheološki podatki: B. Jevremov.

Izmera in izdelava: B. Stres.

Naslov: Skica zakoličbe. Bencinski servis "Petrol" ob Potrčevi ulici v Ptuj.

Leto nastanka: 1978.

Najdišče: Bencinska črpalka, kat. št. 81.

Opis: Geodetski načrt z oštevilčenimi sondami. Merilo 1 : 500.

Hrani: PMP.

Lubšina Tušek, Kareja A in D

Arheološki podatki: M. Lubšina Tušek.

Leto nastanka: ni datirano, pred letom 1999.

Prikazano območje: kat. št. 3–8.

Opis: Sestavljeni načrt izkopavanj in sondiranj v letih 1978–82 (M. Strmčnik Gulič, I. Tušek) na zazidalnem načrtu za Dijaški dom, "kare A" (stanovanjski bloki B1, B2, B3, cesta C) in "kare D" (pot A in cesta II). Oznake

še iz časa gradnje objektov. Merilo 1 : 500. Osnova za del digitalnih načrtov Lubšina Tušek, *Načrti 2007–2010*.

Hrani: ZVKD Mb.

Kopije: IzA, v več izsekih. Spremno gradivo k *Temeljni top. zbirki* (s pripombami po podatkih M. Lubšina Tušek, 1999).

Lubšina Tušek, Načrti 2007–2010

Arheološki podatki: M. Lubšina Tušek.

Izvedba: D. Cvetko.

Leto nastanka: 2007–2010.

Prikazano območje: Rabelčja vas.

Opis: Digitalni načrti arheoloških najdišč, ki so bili izdelani v več fazah v obdobju 2007–2010. Osnovo predstavlja digitalni kataster za Ptuj, © GURS, 2004–2006. Zajemanje podatkov je bilo različno. Večinoma so bili vektorizirani naknadno, iz virov zelo različnega izvora in kakovosti.

Hrani: ZVKD Mb.

Kopije: IzA. Spremno gradivo k *Temeljni top. zbirki*.

Lubšina Tušek, Parkirišče 2001

Avtor: M. Lubšina Tušek.

Naslov: Preliminarno poročilo o arheoloških zavarovalnih izkopavanjih na lokaciji Šolskega centra Ptuj na parkirišču ob Volkmerjevi cesti na Ptuj, na parc. št. 174 in delno tudi 168/12 k. o. Ptuj, 2001.

Leto nastanka: 2001.

Najdišče: Srednješolski center, kat. št. 11.

Opis: neobjavljeno poročilo.

Hrani: ZVKD Mb.

Kopija: IzA, inv. št. E 0422.

Lubšina Tušek, SŠC

Arheološki podatki: M. Lubšina Tušek.

Leto nastanka: ni datirano, pred letom 1999.

Najdišče: Srednješolski center, kat. št. 11.

Opis: Sestavljeni načrt z lokacijami izkopnih polj in sond v letih 1977–84 (izkopavanja I. Mikl Curk, M. Strmčnik Gulič in I. Tuška). Merilo 1 : 500.

Hrani: ZVKD Mb.

Kopije: IzA. Spremno gradivo k *Temeljni top. zbirki* (s pripombami po podatkih M. Lubšina Tušek, 1999).

Lubšina Tušek, Štuki-marof 2004

Avtorica: M. Lubšina Tušek.

Naslov: Preliminarno poročilo o arheološkem zavarovalnem izkopavanju na Ptuj, Štuki-marof, parc. št. 560/1 k. o. Krčevina pri Ptuj na arheološkem najdišču Ptuj – levi breg, EŠD 9155 (Prva etapa 12. 10.–16. 12. 2004).

Leto nastanka: 2005.

Najdišče: Volkmerjeva cesta 32, kat. št. 2.

Opis: Neobjavljeno poročilo za severni del izkopnega polja.

Hrani: ZVKD Mb.

Kopija: IzA, inv. št. E 0423.

Mušič, Poročilo 2001

Avtor: B. Mušič.

Naslov: Poročilo o geofizikalnih raziskavah. Na lokaciji: OŠ Olga Meglič, 2001.

Leto nastanka: 2001.

Najdišče: Volkmerjeva cesta 31, kat. št. 1.

Opis: neobjavljeno poročilo.

Hrani: ZVKD Mb.

Kopija: IzA, inv. št. E 0427.

Savčič, Volkmerjeva 1977

Avtorica: F. Savčič.

Naslov: Poetovio 77. Volkmerjeva cesta. Triplex garaže. Dokumentacija strojnog sondažnog iskopavanja, 1977.

Leto nastanka: 1977.

Najdišče: Kvedrova ulica 2, kat. št. 83.

Opis: Neobjavljeno poročilo. Priložen nepozicioniran načrt sond.

Hrani: Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, INDOK center Direktorata za kulturno dediščino, zbirka Elaborati.

Skrabar, Text 1911

Avtor: V. Skrabar.

Naslov: Text zur Gailhofer – Skrabar-schen Fundkarte 1 : 2880 von Pettau 1911 von Viktor Skrabar.

Prikazano območje: ves prostor Ptuja.

Leto nastanka: 1911.

Opis: Seznam najdišč, ki dopolnjuje karto Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911 (glej dalje). Nemški rokopis Viktorja Skrabarja v nevezanem snopiču, formata 21 × 33,5 cm (*sl. 9–10*).

Seznam vsebuje osnovne podatke: ime najdišča, vrsto najdbe, način in leto odkritja ter citate objav. Najdišča so tekoče oštevilčena od 1 do 104, skladno s številčenjem na pripadajoči karti. Na ujemanje karte in seznama opozarja tudi besedilo v legendi karte. Spomeniki, vzidani v zvoniku proštjske cerkve – v sklopu najdišča št. 1 – so dodatno oštevilčeni, od 1 do 38.

Zadnji dve najdišči – št. 103 in 104 – sta na koncu seznama dodani verjetno v letu 1912, rokopis pa ni Skrabarjev. Na pripadajoči karti sta ti najdišči vrinjeni (prim. opis karte Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911).

Seznam je pred letom 1936 prevedel in dopolnil Anton Smodič, vendar prevod ni ohranjen (Klemenc, Saria 1936, VII).

Na območju Rabelčje vasi ležijo najdišča št. 8–15 in 103.

Hrani: PMP, ni inventarizirano.

Kopija: IzA, inv. št. TA 461, s transkripcijo Hanke Štular.

Skrabar, Gailhofer, Fundkarte 1911

Arheološki podatki: V. Skrabar.

Risba: R. Gailhofer.

Naslov: Fundkarte von Pettau u. Umgebung. Maßstab 1 : 2880. Gezeichnet von Rud. Gailhofer. Archäolog. Daten von Viktor Skrabar. 1911.

Leto nastanka: 1911.

Prikazano območje: ves prostor Ptuja (izsek Rabelčje vasi sl. 7–8).

Opis: Velika barvna karta (222,5 × 166 cm) s skiciranimi parcelnimi mejami, vodotoki in potmi ter deloma nakazanim reliefom. Vir za geografsko podlago so bile katastrske mape za območje Ptuja in okolice, merilo je 1 : 2880. Arheološka najdišča so rdeče oštevilčena (št. 1–104). Spremljajo jih kratka pojasnila (letnice, kratice izkopavalec, inštitucij itd.). Kratice so razložene v legendi. Iz napisa v legendi *Die fortlaufenden Nr. der Fundkarte beziehen sich auf den Text derselben* je razvidno, da h karti sodi seznam najdišč z osnovnimi podatki (glej Skrabar, *Text* 1911).

Karta je nastala v letu 1911. Zadnji označeni najdišči (št. 103 in 104) sta bili dodani takoj po zaključku dela, v letu 1912, z originalnimi, rdečimi oznakami. Št. 103 namreč označuje najdišče vzdanih kamnitih spomenikov v obzidju Sv. Ožbalta, ki je bilo podrto med letoma 1911 in 1912. Vse številke okoli Sv. Ožbalta so nizke in tekoče (8–15), št. 103 pa je bila očitno vrinjena.⁸¹

Nastanek: Karta je nastala z vednostjo, ne pa po naročilu dunajske c.-k. Centralne komisije za proučevanje in ohranitev kulturnih spomenikov. Na Skrabarjevo prošnjo oz. predlog so leta 1909 referenti v Gradcu pridobili katastrske mape. Zaradi visoke cene (135 kron, kljub popustu, ki je izjemoma znašal 30 %) so karte ostale v lasti Centralne komisije, korespondentu Skrabarju pa so jih prepustili le za izdelavo "arheološke karte rimskih najdišč Ptuja in okolice" (prim. spisa 1046 in 1406 za leto 1909 s prilogami iz arhiva Centralne komisije).⁸²

Poznejši pripisi: Ob originalnih rdečih številkah najdišč so povsod s črnim svinčnikom pripisane nove – vsa najdišča so bila tako preštevilčena. Novo številčenje se ujema s številčenjem najdišč v topografskem pregledu Klemenc, Saria 1936. V tej objavi je načrt Ptuja izdelal Anton Smodič (sl. 12; Klemenc, Saria 1936, VI, priloga *Detailplan von Poetovio*). Po mnenju Ive Mikl Curk bi on lahko ob pripravah za natis topografije dopisal nove številke na staro karto (ustni podatek, 2005). Mogoče pa so številke dopisali kadarkoli pozneje, npr. ob izdelavi

⁸¹ Zadnje najdišče – št. 104 – leži pri vili Ribič/Bibič na Zgornjem Bregu in ga na tem mestu ne obravnavamo.

⁸² Dokumente hrani Arhiv republike Slovenije, fond AS 1100, C. kr. spomeniški urad, K 109, Štajerske najdbe, snopič Poetovio.

velike razstavne karte *Arheološki zemljevid PMP*, ki prav tako samo dopolnjuje karto iz leta 1911 (sl. 13).

Komentar: Skupaj s pripadajočim seznamom je karta predstavljala predhodnico in ogrodje topografskega pregleda Ptuja, ki ga je napisal B. Saria in je izšel 25 let pozneje v okviru Arheološke karte Jugoslavije (sl. 12; Klemenc, Saria 1936, 28–63). Saria je karto in spremni seznam iz leta 1911 nedvomno uporabljal pri pripravi, kot preddeli pa ju izrecno ni izpostavil. Seznam je le izjemoma, ko ni drugih virov, citiran kot *Handschr. Text* in razložen med uporabljenimi kraticami (Klemenc, Saria 1936, VII: *Handschr. Text = Handschriftlicher Text zur grossen Fundkarte im städt. Museum zu Ptuj, deutscher Text von V. Skrabar, slovenische Übersetzung mit Ergänzungen von A. Smodič. Musealarchiv zu Ptuj.*). Že samo primerjava števila najdišč za ptujsko območje je zgovorna: 104 najdišča leta 1911 proti 114 leta 1936.

Izjemna karta in besedilo iz leta 1911 sta bila popolnoma prezrta tudi takoj po izidu Arheološke karte Jugoslavije (Klemenc, Saria 1936)⁸³ in, varno skrita v ptujskem muzeju,⁸⁴ tudi v poznejših historiatih kartografskega in topografskega gradiva za slovensko ozemlje.⁸⁵

Karta po natančnosti in obsegu prekaša večino arheoloških kart ptujskega območja, ki so bile pripravljene do konca 20. stoletja.

Hrani: PMP.

Kopije: digitalne posnetke po odsekih hranita PMP in IzA, inv. št. TA 460.

Objava: delna pri Dolenc Vičič 2006, 183–184, 195, 213, sl. 11.

Smodič, Keramični peči 1920

Avtor: A. Smodič.

Naslov: Dve rimski keramični peči iz Ptuja.

Leto nastanka: Pred letom 1958.

Prikazano območje: Križišče Kraigherjeve ulice in Rimske ploščadi, kat. št. 24.

Opis: Rokopis in tipkopis za članek s prilogami.

Priloga 1: Situacijska skica. Ptuj. – Skica najdišča lončarske peči leta 1920 v Rabelčji vasi. Brez označenega merila, verjetno pa je 1 : 2880. Vrisan je potek rimske ceste čez Mestno pokopališče in osrednji del Rabelčje vasi.

Priloga 2: Ptuj – Rimska lončarska peč. Parc. 196. – Tloris in prerezi A–B, C–D, E–F in G–H. Merilo 1 : 50. S pripisom [19. 3. 1920. Glej stran 43 Arch. Fundk. Blatt Ptuj].

Hrani: PMP.

Objava: Smodič 1958–1959, 39–45.

⁸³ Prim. npr. prikaz in kritiko M. Abramića (1936), do-brega poznavalca arheologije Ptuja.

⁸⁴ Lapidarna omemba: "risba velike karte najdišč mesta z okolico, ki jo je izdelal Gailhofer", brez komentarja, pri naštevanju dela v muzeju med letoma 1911 in 1913; Vomer Gojkovič, Kolar 1993, 14.

⁸⁵ Prim. npr. Petru 1975.

Strmčnik Gulič, Blok B-1 1973

Arheološki podatki, izmera: M. Strmčnik Gulič.

Izdela, izmera: B. Stres.

Naslov: Arheološke raziskave za blok B-1 v Ptujju.

Leto izdelave: 1978.

Prikazano območje: Rimska ploščad 1–6, kat. št. 33.

Opis: Načrt sond z izkopavanj v letu 1973. Merilo 1 : 200.

Hrani: ZVKD Mb.

Šubic, Dnevnik 1965–1967

Avtorica: Z. Šubic.

Naslov: Dnevnik. Zapiski na terenu. Poetovio, Zv. II, 1965–1967.

Leto nastanka: 1965–1967.

Opis: Terenski dnevnik s prilogami. Priloge za posamezni dnevnik so v posebnih oštevilčenih mapah s številko dnevnika, z imenom najdišča, načrti in fotografijami (prim. Šubic, *Mapa 2*). Posamezne enote v mapah so v oštevilčenih srajčkah.

Celoto sestavljajo trije rokopisni dnevniki Zorke Šubic (zvezki II–IV, 1965–1974). (Avtorica Zvezka I, ki je nastajal pred letom 1965 in je trenutno založen, je I. Mikl Curk.) Zvezki II–IV so bili na IzA v sodelovanju z avtorico pregledani, izpisani podatki za *Temeljno top. zbirko* pa niso bili avtorizirani. Slikovno gradivo, ki sodi k posameznemu zapisu v dnevniku, je bilo samo zabeleženo. Pregledane so bile mape s terenskimi načrti, vendar na željo avtorice načrti niso bili kopirani, oziroma le izjemoma (npr. državne karte z zaznamki ipd.). Fotografije niso bile pregledane.

Hrani: PMP, Inventarna knjiga načrtov, št. 246/a.

Šubic, Dnevnik 1968–1971

Avtorica: Z. Šubic.

Naslov: Dnevnik. Zapiski na terenu. Poetovio, Zv. III, 1968–1971.

Leto nastanka: 1968–1971.

Opis: Terenski dnevnik s prilogami. Glej Šubic, *Dnevnik 1965–1967*.

Hrani: PMP, Inventarna knjiga načrtov, št. 246/b.

Šubic, Dnevnik 1972–1974

Avtorica: Z. Šubic.

Naslov: Dnevnik. Zapiski na terenu. Poetovio, Zv. IV, 1972–1974.

Leto nastanka: 1972–1974.

Opis: Terenski dnevnik s prilogami. Glej Šubic, *Dnevnik 1965–1967*.

Hrani: PMP, Inventarna knjiga načrtov, št. 246/c.

Šubic, Mapa 2

Avtorica: Z. Šubic.

Naslov: Mapa 2, 1965–1967.

Leto nastanka: 1965–1967.

Opis: Mapa z načrti in fotografijami, ki sodijo k terenskemu dnevniku: Šubic, *Dnevnik 1965–1967*.

Za območje Rabelčje vasi: V mapi št. 2 je kopija zazidalnega načrta, na katerem so skicirana arheološka najdišča na Tihi poti (kat. št. 16–18). Z. Šubic je dopisala lastnike parcel (Zavod za urbanizem Maribor, *Zazidalni načrt, k. o. Ptuj, 1 : 1000, stanje VI. 1966*, izsek iz katastrske mape; format A4).

Hrani: PMP, Inventarna knjiga načrtov, št. 246/a.

Šubic, Tomanič Jevremov, Situacijski načrt 1973

Arheološki podatki: Z. Šubic in M. Tomanič Jevremov.

Izmera in izdelava: Zorko Dušan, Geodetska uprava Ptuj.

Naslov: Situacijski načrt. Odkritje rimske opekarne. K. O. Ptuj.

Leto izdelave: Izmerjeno 1973, izdelava ni datirana.

Prikazano območje: Križišče Kraigherjeve ulice in Rimske ploščadi, kat. št. 24; Kraigherjeva ul. 5–9, kat. št. 25.

Opis: Geodetski načrt sond v letu 1973 (izkopavanja Z. Šubic in M. Tomanič Jevremov). Merilo 1 : 250.

Hrani: PMP.

Temeljna top. zbirka

Avtorici: A. Dolenc Vičič, J. Horvat.

Ime: Temeljna topografska zbirka arheoloških najdišč Ptujja.

Opis: Register arheoloških najdišč na območju, ki ga je pokrivalo rimsko mesto *Poetovio* z grobišči in neposredno okolico. Zbirka zajema najdišča iz vseh obdobij do zgodnjega srednjega veka. Dopolnjuje zbirko Arheološki kataster Slovenije (Arkas), ki vsebuje osnovne podatke o slovenskih najdiščih, ne vključuje pa mestnih topografskih območij. Podatki v *Temeljni top. zbirki* so, tako kot v zbirki Arkas, zbrani v topografskih zapisnikih ter preneseni tudi v elektronsko obliko. Spremljajo jih zbirke topografske literature, topografskih kart in načrtov, arhivskih dokumentov in digitalni kataster s pozicioniranimi najdišči.

Temeljna top. zbirka je bila osnovana za proučevanje naselbinskega razvoja Ptujja v rimski dobi.

Vzdržuje in dopolnjuje: IzA.

Tomanič Jevremov, Sv. Ožbalt 1972

Arheološki podatki: M. Tomanič Jevremov.

Izdela: F. Luževič.

Naslov: Ptuj – cerkev sv. Ožbalt – floris.

Leto nastanka: Izmera 1972, izdelava 1997.

Najdišče: Cerkev sv. Ožbalta, kat. št. 43.

Opis: Skica sond 1–15 z izkopavanj leta 1972. Merilo 1 : 200.

Hrani: PMP.

Kopija: IzA.

Vile na Trubarjevi cesti

Avtor: Neznano.

Leto nastanka: Neznano, verjetno po letu 1920–25.

Najdišča: Trubarjeva ulica, kat. št. 64–65.

Opis: Nedatirana in nepodpisana skica vil na Trubarjevi ulici. Označeni sta vili Preindl in Čeh ter narisana trasa rimske ceste.

Hrani: ZAP, MD I, št. 7067.

Winkler, Grabung Ornigmaierhof in Haidin 1918

Avtor: H. Winkler.

Naslov: Grabung Ornigmaierhof in Haidin für Musealverein Pettau, angef 17/6 1918 beendet 13/7 1918. Dr Winkler.

Leto nastanka: 1918.

Najdišča: Hajdina – Ornikova pristava; vrinjeni dokument za najdišče Rabelčja vas – Kajuhova ulica 1, 3, 5, kat. št. 57.

Opis: Terenski dnevnik v zvezku, 25 strani, nemški rokopis, deloma stenogrami, terenske skice. Na koncu sta brez pojasnila, verjetno pomotoma, dodani dve mlajši katastrski skici za Winklerjeva izkopavanja 1919–20 na Kajuhovi ulici, kat. št. 57.

Hrani: Koroški deželni muzej v Celovcu, Arhiv oddelka za arheologijo, zapuščina Hansa Winklerja, brez identifikacijske številke.

Kopija: IzA, inv. št. TA 397.

Objava: omemba pri Dolenc Vičič 2006, 214–215.

Winkler, Grabung 1919

Avtor: H. Winkler.

Naslov: Grabung in Pettau. Supančič Aker 1919.

Leto nastanka: 1919–20.

Najdišče: Kajuhova ulica 1, 3, 5, kat. št. 57.

Opis: Terenski zapiski. 18 nevezanih listov (format 19,5 × 16,2 cm) nemškega rokopisa in deloma stenograma s terenskimi skicami in opisom izkopavanj ter najdb.

Hrani: PMP, neinventarizirano.

Kopija: IzA hrani kopijo in delno transkripcijo (brez stenogramov). Inv. št. TA 462. Transkribirala Hanka Štular.

Objava: Dolenc Vičič 2006, 186–194, sl. 4–10.

Winkler, Maierhof

Avtor: H. Winkler.

Najdišče: Volkmerjeva cesta 31, kat. št. 1.

Nastanek: Konec 19. ali začetek 20. st.

Opis: Topografska skica najdišča Trajanovega zlatnika na posestvu župnijske pristave "Maierhof d. Probstei".

Hrani: Koroški deželni muzej v Celovcu, Arhiv oddelka za arheologijo, zapuščina Hansa Winklerja, brez identifikacijske številke, 1. mapa (Nachlaß dr. Winkler. U. Stmk, Slowenien).

Kopija: IzA, inv. št. TA 0393.

LITERATURA / BIBLIOGRAPHY

- ABRAMIĆ, M. 1914, Archäologische Funde in Pettau, *Jahreshefte des Österreichischen archäologischen Institutes in Wien* 17, Beiblatt, 88–154.
- ABRAMIĆ, M. 1925a, *Poetovio. Vodnik po muzeju in stavbnih ostankih rimskega mesta* (Ptuj).
- ABRAMIĆ, M. 1925b, *Poetovio. Führer durch die Denkmäler der römischen Stadt* (Wien).
- ABRAMIĆ, M. 1931, Novi natpisi iz Poetovija, *Časopis za zgodovino in narodopisje* 26, 177–202.
- ABRAMIĆ, M. 1936, Archaeologische Karte von Jugoslawien: Blatt Ptuj, *Časopis za zgodovino in narodopisje* 31, 146–148.
- AIJ: HOFFILLER, V. in B. SARIA, *Antike Inschriften aus Jugoslawien 1: Noricum und Pannonia superior* (Zagreb 1938).
- ARHEOLOGIJA V PTUJU 1977: *Arheologija v Ptuj. Izbor najdb v zadnjih letih izkopavanj* (Ptuj 1977).
- BAŠ, F. 1933, Historično-geografski razvoj Ptuja, *Časopis za zgodovino in narodopisje* 28, 83–113.
- BATISTIĆ-POPADIĆ, D. 1980, Ptuj – Rabelčja vas. Izveštaj o bunaru na sektoru bloka B-V, *Arheološki vestnik* 31, 25–37.
- BITENC, P., J. ISTENIČ VRŠČAJ, B. JERIN, T. KNIFIC, T. NABERGOJ, M. SAGADIN in A. ŠEMROV 1991, Katalog razstavljenega gradiva, v: T. Knific, M. Sagadin (ur.), *Pismo brez pisave. Arheologija o prvih stoletjih krščanstva na Slovenskem* (Ljubljana) 47–95.
- BOŽIČ, D. 1993, O latenskih najdbah na območju Ptuja, v: *Ptujski arheološki zbornik* (Ptuj) 189–204.
- CIGLENEČKI, S. 1993, Zgodnjekrščanske najdbe z Vipote nad Pečovnikom, *Arheološki vestnik* 44, 213–221.
- CIGLENEČKI, S. 2008, Castra und Höhensiedlungen vom 3. bis. 6. Jahrhundert in Slowenien, v: *Höhensiedlungen zwischen Antike und Mittelalter, Ergänzungsbände zum Reallexikon der Germanischen Altertumskunde* 58, 481–532.
- CIL III: *Corpus Inscriptionum Latinarum* III, 1 (1873).
- CURK, I., M. GULIČ M. in I. TUŠEK 1984, Zur Sigillataproduktion von Poetovio, *Rei cretariae romanae fautorum acta* 23/24, Kataloge der Prähistorischen Staatssammlung, Beiheft 1, 61–68.
- CURK, J. 1996, Ptuj. Umetnostni spomeniki, v: *Enciklopedija Slovenije* 10 (Ljubljana) 6.
- CURK, J. 1999, O nekaterih nerešenih problemih ptujске topografije, *Kronika* 47, 1–10.
- DASZKIEWICZ, M. in G. SCHNEIDER 1999, Chemical, mineralogical and technological studies of fabrics of Roman vessels and lamps from Poetovio, v: J. Istenič, *Poetovio, zahodna grobišča 1 / Poetovio, the Western Cemeteries 1*, Katalogi in monografije 32 (Ljubljana) 173–190.
- DE ROSSI, G. B. 1871, Epigrafe d'un sacro donario, *Bullettino di archeologia cristiana*, Ser. 2, 68–70.
- DOLENC VIČIČ, A. 2006, Neobjavljena Winklerjeva in Abramičeva raziskovanja Petovione, *Arheološki vestnik* 57, 183–218.
- DULAR, J. 1999, Ältere, mittlere und jüngere Bronzezeit in Slowenien - Forschungsstand und Probleme / Starejša, srednja in mlajša bronasta doba v Sloveniji - stanje raziskav in problemi, *Arheološki vestnik* 50, 81–96.
- DULAR, J. 2002, Dolnji Lakoš in mlajša bronasta doba med Muro in Savo, v: J. Dular, I. Šavel, S. Tecco Hvala, *Bronastodobno naselje Oloris pri Dolnjem Lakošu / Bronzezeitliche Siedlung Oloris bei Dolnji Lakoš*, Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 5 (Ljubljana) 143–220.
- EMERŠIČ, J. 1980, Zanimiv kos žare z vtisnjenim žigom iz Ptuja, *Arheološki vestnik* 31, 23–24.
- FERK, F. 1907, v: Funde, *Jahrbuch für Altertumskunde* 1, 124a: 2.
- FMRSI 2: KOS, P., *Die Fundmünzen der römischen Zeit in Slowenien* 2 (Berlin 1988).
- FMRSI 3: KOS, P. in A. ŠEMROV, *Die Fundmünzen der römischen Zeit in Slowenien* 3 (Berlin 1995).
- GABLER, D. 1986, Terra sigillata im Töpferviertel von Poetovio, *Arheološki vestnik* 37, 129–168.
- GABRIČEVIĆ, M. in Z. KUJUNDŽIČ 1977, Rabelčja vas (Ptuj), *Arheološki pregled* 19 (1978) 87–89.
- GASPARI, A. 2001, Raziskave rimskega mostu na Ptuj, v: *Ptuj v rimskem cesarstvu, mitraizem in njegova doba*, Archaeologia Poetovionensis 2 (Ptuj) 51–60.
- GLAMOČANIN, F. 1977, Volkmerjeva cesta, *Arheološki pregled* 19, 63–65.

- GURLITT, W. 1901, Römische Inschrift aus Steiermark, *Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erforschung und Erhaltung der kunst- und historischen Denkmale* N. F. 27, 222.
- GUŠTIN, M. 2005, Savska skupina lengyelske kulture, v: M. Guštin (ur.) *Prvi poljedelci* (Koper) 7–22.
- HÖNISCH, J. 1859, v: Auszüge aus den Mittheilungen der Herren Bezirks-Korrespondenten und anderer Vereins-Mitglieder, *Mittheilungen des Historischen Vereines für Steiermark* 9, 277–278.
- HORVAT, J., M. LOVENJAK, A. DOLENC VIČIČ, M. LUBŠINA TUŠEK, M. TOMANIČ JEVREMOV in Z. ŠUBIC 2003, Poetovio. Development and Topography, v: M. Šašel Kos, P. Scherrer (ur.), *The Autonomous Towns of Noricum and Pannonia. Pannonia* 1, Situla 41 (Ljubljana) 153–189.
- HORVAT, J., Z. MILIČ in M. TOMANIČ JEVREMOV 2001, Ein Hortfund silberner Fingerringe des 3. Jahrhunderts aus Poetovio, v: *Carinthia Romana und die Römische Welt. Festschrift für G. Piccottini* (Klagenfurt) 317–328.
- HORVAT, J. in M. TOMANIČ JEVREMOV 2001, Kultne posode iz Petovione, v: *Ptuj v rimskem cesarstvu, mitraizem in njegova doba*, Archaeologia Poetovionensis 2 (Ptuj) 359–366.
- ISTENIČ, J. 1999, *Poetovio, zahodna grobišča* 1. *Grobne celote iz Deželnega muzeja Joanneuma v Gradcu / Poetovio, the Western Cemeteries* 1. *Grave-Groups in the Landesmuseum Joanneum, Graz*, Katalogi in monografije 32 (Ljubljana).
- JAHRESBERICHT 1847: 36. *Jahresbericht des steiermärkisch-ständischen Joanneums zu Graz für das Schuljahr 1847* (1848) 20.
- JANEŽIČ, M. 2008, *Poznorimski naselbinski sklop Ptuj, Gimnazija (Sektor II), s podrobnejšo analizo keramičnega zbira*. Diplomsko delo, Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, neobjavljeno.
- JEVREMOV, B. 1978, Ptuj, antični Poetovium, *Arheološki pregled* 20 (1979) 59–66.
- JEVREMOV, B. 1985, Novosti o obrtniških dejavnostih in nekaj drobcev iz arheoloških izkopavanj v letih 1970–1980, *Ptujski zbornik* 5 (Ptuj) 419–430.
- JEVREMOV, B. 1988, *Vodnik po lapidariju* (Varaždin).
- JEVREMOV, B. 1988–1989, Grobovi z začetka kulture žarnih grobišč iz Ptuja, *Arheološki vestnik* 39–40 (1989) 171–180.
- KENNER, F. 1860, v: *Archiv für Kunde österreichischer Geschichtsquellen* 24, 270–272.
- KENNER, F. 1863, Pettau, *Archiv für Kunde österreichischer Geschichtsquellen* 29, 229.
- KENNER, F. 1867, 54. Ragnosnitz, *Archiv für Kunde österreichischer Geschichtsquellen* 38, 197–198.
- KLEMENC, J. in B. SARIA 1936, *Archäologische Karte von Jugoslawien: Blatt Ptuj* (Beograd, Zagreb).
- KNABL, R. 1859, Ragnosnitz, *Mittheilungen des Historischen Vereines für Steiermark* 9, 93–95.
- KNIFIC, T. in M. TOMANIČ JEVREMOV 1996, Prva znamenja velikega preseljevanja ljudstev v Sloveniji, *Ptujski zbornik* 6/1 (Ptuj) 369–393.
- KOHAUT, V. 1899, Mittheilungen über Ausgrabungen von Poetovium im Jahre 1897, *Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erforschung und Erhaltung der kunst- und historischen Denkmale* N. F. 25, 1899, 30–32.
- KOHAUT, V. 1901, Mittheilungen über Ausgrabungen und Funde von Pötovio in den Jahren 1898/99, *Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale* N. F. 27, 18.
- KOLLING, A. 1986, Zum Bilch Siebenschläfer (Glis glis), *Germania* 64, 584–588.
- KOROŠEC, J. 1947, *Staroslovenska grobišča v severni Sloveniji* (Celje).
- KOROŠEC, P. 1977a, Poetovio – Ptuj, *Arheološki pregled* 19 (1978) 60–63.
- KOROŠEC, P. 1977b, Arheološke raziskave na bloku B-5, v: *Arheologija v Ptuj* 1977, 16–19.
- KOROŠEC, P. 1980a, Posodi z žigom lončarja iz Rabelčje vasi v Ptuj, *Arheološki vestnik* 31, 18–22.
- KOROŠEC, P. 1980b, Skeletni grob z bloka B-III v Ptuj in materialna kultura tega obdobja, *Arheološki vestnik* 31, 38–54.
- KOROŠEC, P. 1980c, Starokrščanska svečnika iz Rogoznice v Ptuj, *Arheološki vestnik* 31, 55–61.
- KOROŠEC, P. 1980d, Kamnita sekira-kopača iz Rabelčje vasi v Ptuj, v: *Situla* 20–21 (Ljubljana) 43–44.
- KOROŠEC, P. 1992a, Fragment kipca Herkula s Ptuja - Rabelčja vas (B-V/1977), v: *Ptujski arheološki zbornik* (Ptuj) 271–281.
- KOROŠEC, P. 1992b, Srebrn rimski prstan s Ptuja - Rabelčja vas, v: *Ptujski arheološki zbornik* (Ptuj) 263–269.
- KOROŠEC, P. 1996, Figuralna oljenka z izkopavanj na stanovanjskem bloku B-V na Ptuj Rabelčja vas, *Ptujski zbornik* 6/1 (Ptuj) 189–198.
- KOROŠEC, P. 1999a, *Nekropola na Ptujem gradu* (Ptuj).
- KOROŠEC, P. 1999b, Naselbinska struktura Ptuja v slovanskem obdobju zgodnjega srednjega veka s poudarkom na 9. stol., v: *Raziskovanje kulturne ustvarjalnosti na Slovenskem* (Ljubljana) 79–86.
- KOS, P. 1977, *Keltski novci Slovenije*, Situla 18 (Ljubljana).
- KOSI, M. 2009, *Zgodnja zgodovina srednjeveških mest na Slovenskem*, Thesaurus memoriae, Opuscula 1 (Ljubljana).
- KOVAČIČ, F. 1924, Petovij in Celeja v starokrščanski dobi, v: *Buličev zbornik / Strena Buliciana* (Zagreb, Split) 387–395.
- KUJUNDŽIČ, Z. 1982, *Poetovijske nekropole / Die Nekropolen von Poetovio*, Katalogi in monografije 20 (Ljubljana).

- LAČEN BENEDIČIČ, I. 1992, Ptujsko mestno pokopališče, *Kronika* 40, 177–180.
- LAZAR, I. 2003, *Rimsko steklo Slovenije / The Roman glass of Slovenia*, Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 7 (Ljubljana).
- LEBEN-SELJAK, P. 1996, Antropološka analiza dveh poznoantičnih skeletov iz Ljubljane in s Ptuja, *Ptujski zbornik* 6/1 (Ptuj) 395–404.
- LEBEN-SELJAK, P. 2002, A Hun skeleton with intentionally deformed skull from Ptuj, Slovenia, *Collegium Antropologicum* 26, suppl., 119–120.
- LEBEN-SELJAK, P. 2004, Okostje hunskega vojščaka s Ptuja, v: *Človek med avtonomijo in okoljem* (Ljubljana) 41.
- LET. POR. MARIBOR: *Letno poročilo. Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Maribor* (Maribor).
- LETNO POROČILO 1919–1920: Letno poročilo muzejskega društva v Ptujju za leto 1919/20, *Časopis za zgodovino in narodopisje* 16, 1920–1921, 126–127.
- LOVENJAK, M. 2004, Žigi na rimskih opekah s Ptuja, v: I. Lazar (ur.), *Rimljani, steklo, glina, kamen* (Celje, Ptuj, Maribor) 103–107.
- LUBŠINA TUŠEK, M. 2004a, Izročilo preteklosti med Potrčevo in Volkmerjevo cesto na Ptujju, v: *Zbornik Splošne bolnišnice dr. Jožeta Potrča Ptuj, 1874–2004* (Ptuj) 73–79.
- LUBŠINA TUŠEK, M. 2004b, Petoviona in njene mestne četrti, v: I. Lazar (ur.), *Rimljani, steklo, glina, kamen* (Celje, Maribor, Ptuj) 90–93.
- LUBŠINA TUŠEK, M. 2005, Arheološke raziskave na prostoru izgradnje prizidka k Osnovni šoli Ljudski vrt, *Ptujčan. Glasilo Mestne občine Ptuj* 9/4, 26. april 2005, 31.
- LUBŠINA TUŠEK, M. 2007, Arheološke sledi preteklosti na območju Doma upokojenecv na Ptujju, v: *Dom. 80 let delovanja Doma upokojenecv Ptuj* (Ptuj) 62–73.
- MIKL, I. 1960–1961, Rimske najdbe iz Ptuja po letu 1954, *Arheološki vestnik* 11–12 (1962), 153–186.
- MIKL, I. 1962a, Ptuj (Poetovio), *Arheološki pregled* 4 (1963) 163.
- MIKL, I. 1962b, Novo odkriti spomenik rimskega materinskega božanstva v Ptujju, *Kronika* 10, 187–189.
- MIKL CURK, I. 1969a, Zgodovina arheološkega raziskovanja v Ptujju, v: *Poetovio – Ptuj 69–1969* (Maribor) 7–15.
- MIKL CURK, I. 1969b, Urbanistični razvoj antičnega Poetovija, *Časopis za zgodovino in narodopisje* n. s. 5, 137–140.
- MIKL CURK, I. 1976, Poetovio I, *Katalogi in monografije* 13 (Ljubljana).
- MIKL CURK, I. 1978, Poetovio v pozni antiki, *Arheološki vestnik* 29, 405–411.
- MIKL CURK, I. 1979, Poetovio v 3. stoletju, *Časopis za zgodovino in narodopisje* n. s. 15, 37–42.
- MIKL CURK, I. 1986, Arheološki drobci in polharstvo na slovenskem, v: *Zbornik posveten na Boško Babić* (Prilep) 277–278.
- MIKL CURK, I. 1990, Prostorska ureditev grobišč rimskega Ptuja, *Arheološki vestnik* 41, 557–576.
- MIKL CURK, I. 1996, Arheološki vir k vlogi ženske v rimskem Ptujju, *Ptujski zbornik* 6/1 (Ptuj) 157–187.
- MIKL CURK, I. 2004a, Dum lucet – bibamus sodales, *Keria* 6/2, 7–32.
- MIKL CURK, I. 2004b, Drava, njen breg in Poetovio, *Časopis za zgodovino in narodopisje* 75/2–3, 239–252.
- MIKL CURK, I. in I. TUŠEK 1985, O središču Poetovione, *Arheološki vestnik* 36, 285–314.
- MRÁV, ZS. 2002, Die Brückenbauinschrift Hadrians aus Poetovio, *Communicationes Archaeologicae Hungariae* 2002, 15–57.
- NESTOROVIC, A. 2005, *V dragulje vbrušene podobe sveta. Rimske geme Slovenije* (Ljubljana).
- OBLAK, B. 2004, Bolnišnica Ptuj – gradbena dejavnost od ustanovitve do leta 1945, v: *Zbornik Splošne bolnišnice dr. Jožeta Potrča Ptuj 1874–2004* (Ptuj) 135–142.
- PAHIČ, S. 1966, Keltske najdbe v Podravju, *Arheološki vestnik* 17, 271–336.
- PAHIČ, S. 1968, K predсловenski naselitvi Slovenskih goric in Pomurja, v: *Svet med Muro in Dravo* (Maribor) 158–255.
- PAHIČ, S. 1975, Rogoznica, v: *Arheološka najdišča Slovenije* (Ljubljana) 325.
- PAHIČ, S. 1996, Uničujoča Drava, *Ptujski zbornik* 6/1 (Ptuj) 131–155.
- PAJNKIHER PREM, A. 2000, Arheološka izkopavanja, *Mariborčan. Magazin za Štajersko, Koroško in Pomurje* 6/61, Maribor.
- PETRU, P. 1975, Prispevek k zgodovini arheološke karte na Slovenskem, v: *Arheološka najdišča Slovenije* (Ljubljana) 15–31.
- PICHLER, F. 1865, Die keltischen und consularen Münzen der Steiermark, *Repertorium der steierischen Münzkunde* 1 (Graz).
- PICHLER, F. 1879, *Text zur archaeologischen Karte von Steiermark* (Graz).
- RITONJA, M. 2008, *Štuki-Marof*. Diplomsko delo, Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, neobjavljeno.
- SAGADIN, A. 2008, *Arheološka lokacija Gimnazija (Sektor I) in območje levega brega Grajene na Ptujju v pozni rimski dobi*. Diplomsko delo, Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, neobjavljeno.
- SARIA, B. 1922, Arheološka istraživanja u oblasti starog Poetovio, *Starinar* 1, 3. ser., 191–208.
- SARIA, B. 1935, Positivmodelle römischer Öllampen aus Poetovio, *Germania* 19, 27–32.
- SARIA, B. 1951, Poetovio, v: *Paulys Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft* 21/1 (Stuttgart) 1167–1184.
- SCHMID, W. 1923–1924, Römische Forschung in Österreich 1912–1924. II. Die südlichen Ostalpenländer, *Deutsches Archäologisches Institut, Römisch-Germanische Kommission, Bericht* 15, 178–241.

- SCHMID, W. 1935, Poetovio, raziskavanja Muzejskega društva v Ptujju jeseni 1935, *Časopis za zgodovino in narodopisje* 30, 1935, 9–157.
- SCHMID, W. 1936, Ptujjske krščanske starosvetnosti, *Časopis za zgodovino in narodopisje* 31, 97–115.
- SKRABAR, V. 1904, Römische Funde in Pettau, *Jahrbuch der k. k. Zentral-Kommission N. F. 2/1*, 189–214.
- SKRABAR, V. 1905a, Römische Funde aus Pettau, *Mittheilungen der k. k. Zentralkommission für Erforschung und Erhaltung der kunst- und historischen Denkmale III. F. 4*, 302–316.
- SKRABAR, V. 1905b, Fund eines römischen Sarkophages in Pettau, *Tagespost*, 23. 5. 1905.
- SKRABAR, V. 1905c, Vollversammlung des Pettauer Musealvereines, *Marburger Zeitung* 12, 26. 1. 1905.
- SKRABAR, V. 1928, Muzejsko društvo v Ptujju, *Časopis za zgodovino in narodopisje* 23, 97.
- SKRABAR, V. 1933, Muzejsko društvo v Ptujju, *Časopis za zgodovino in narodopisje* 28, 255.
- SLAPŠAK, B. 2001, Poetovio as a supra-regional center, v: *Ptuj v rimskem cesarstvu, mitraizem in njegova doba*, *Archaeologia poetovionensis* 2 (Ptuj) 11–25.
- SMODIČ, A. 1935, Muzejsko društvo v Ptujju, *Časopis za zgodovino in narodopisje* 30, 127.
- SMODIČ, A. 1937a, Iz Ptujja, *Slovenec*, 29. 8. 1937.
- SMODIČ, A. 1937b, Iz Ptujja, *Jutro*, 1. 9. 1937.
- SMODIČ, A. 1937c, Starinska izkopavanja v Ptujju. Arheološka izkopavanja za mestnim pokopališčem in na Panorami, *Slovenec*, 11. 9. 1937.
- SMODIČ, A. 1937d, Letošnja odkritja okoli Ptujja. Izkopavanje sta uspešno vodila dr. Abramič in dr. Saria, *Jutro*, 11. 9. 1937.
- SMODIČ, A. 1937e, Die archäologischen Ausgrabungen hinter dem städt. Friedhofe und am Panorama-berg in Ptuj, *Mariborer Zeitung*, 12. 9. 1937.
- SMODIČ, A. 1938, Muzejsko društvo v Ptujju, *Časopis za zgodovino in narodopisje* 33, 125.
- SMODIČ, A. 1958–1959, Dve rimski keramični peči iz Ptujja, *Arheološki vestnik* 9–10 (1961), 39–45.
- STRMČNIK GULIČ M. 1977, Stanovanjski blok B-1, v: *Arheologija v Ptujju* 1977, 10–13.
- STRMČNIK GULIČ, M. 1980, Žarno grobišče iz Rabelčje vasi v Ptujju, *Situla* 20/21 (Ljubljana) 61–70.
- STRMČNIK GULIČ, M. 1985, Raziskovanje prazgodovinskih obdobij v Ptujju, v: *Ptujjski zbornik* 5 (Ptuj) 377–386.
- STRMČNIK GULIČ, M. 1988–1989, Bronastodobni naselitveni kompleks v Rabelčji vasi na Ptujju, *Arheološki vestnik* 39–40, 147–170.
- ŠAŠEL KOS, M. 1994, Romulovo poslanstvo pri Atili (Ena zadnjih omemb Petovione v antični literaturi), *Zgodovinski časopis* 48/3, 285–295.
- ŠAŠEL KOS, M. 1997, The End of the Norican Kingdom and the Formation of the Provinces of Noricum and Pannonia, v: B. Djurič, I. Lazar (ur.), *Akten des IV. internationalen Kolloquiums über Probleme des provinzi- alrömischen Kunstschaffens*, *Situla* 36 (Ljubljana) 21–42.
- ŠERCELJ A. 1990, Zanimive karpološke najdbe v dveh rimskih grobovih v Rabelčji vasi pri Ptujju, *Arheološki vestnik* 41, 309–312.
- ŠUBIC, Z. 1968, Kompleks rimskih opekarskih peči v Ptujju, *Arheološki vestnik* 19, 455–472.
- ŠUBIC, Z. 1969, Nov prispevek k poznavanju sub-urbanih predelov Poetovio, *Poetovio–Ptuj 69–1969. Zbornik razprav ob tisočdevetstoletnici* (Ptuj) 37–49.
- ŠUBIC, Z. 1972, La nécropole romaine à Poetovio, *Inventaria Archaeologica, Jugoslavija*, Fasc. 14 (Bonn, Beograd).
- TECCO HVALA, S. 1992, Kataster arheoloških najdišč Slovenije ali zgodba o nastanku neke računalniške baze podatkov (prvi del), *Arheo* 15, 62–64.
- TERŽAN, B. 1999, An Outline of the Urnfield Culture Period in Slovenia / Oris obdobja kulture žarnih grobišč na Slovenskem, *Arheološki vestnik* 50, 97–143.
- TOMANIČ JEVREMOV, M. 1985, Poselitev Ptujja in njegove okolice v prazgodovini, v: *Ptujjski zbornik* 5 (Ptuj) 387–398.
- TOMANIČ JEVREMOV, M. 1996, Rezultati arheoloških sondiranja v cerkvi sv. Jurija na Ptujju, *Ptujjski zbornik* 6/1 (Ptuj) 417–440.
- TOMANIČ JEVREMOV, M. 2004, *Obrtniške delavnice rimske Petovione* (Ptuj).
- TOMANIČ JEVREMOV, M. in M. GUŠTIN 1996, Keltska lončarska peč s Spodnje Hajdine pri Ptujju, *Arheološki vestnik* 47, 267–278.
- TOMANIČ JEVREMOV, M. in B. JEVREMOV 1983, Katalog razstavljenih predmetov, v: *Nakit skozi arheološka obdobja* (Ptuj) 31–53.
- TOMANIČ JEVREMOV, M., Z. ŠUBIC in I. TUŠEK 2001, Poetovio, v: *Da Aquileia...Al Danubio. Materiali per una Mostra*, *Archaeologia di frontiera* 4, 93–115.
- TOMANIČ JEVREMOV, M., A. TOMAŽ in B. KAVUR 2006, Neolitske in bakrenodobne najdbe s Ptujjskega gradu, v: A. Tomaž (ur.), *Od Sopota do Lengyela* (Koper) 175–194.
- TUŠEK, I. 1981, Ptuj in njegova arheološka sedanjost, v: *Arheološka preteklost pohorskega Podravja* (Slovenj Gradec) 15–17.
- TUŠEK, I. 1984, Rimska apnenica v Rabelčji vasi v Ptujju, *Arheološki vestnik* 35, 225–232.
- TUŠEK, I. 1985, Zlati nakitni predmeti v rimskih grobovih na Ptujju, v: *Ptujjski zbornik* 5 (Ptuj) 405–417.
- TUŠEK, I. 1986, Novi rimski reliefni kamni in napis iz Ptujja, *Arheološki vestnik* 37, 343–370.
- TUŠEK, I. 1987, Ptuj / Rabelčja vas. Mitrej, *Arheološki pregled* 28 (1989) 134–135.
- TUŠEK, I. 1990, Peti mitrej v Ptujju, *Arheološki vestnik* 41, 267–275.
- TUŠEK, I. 1992, Dvajset let arheološkega dela Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Maribor na Ptujju in v okolici, *Kronika* 40, 152–156.

- TUŠEK, I. 1993, Rimsko grobišče na novi obvoznici ob Potrčevi cesti v Ptuj, v: *Ptujski arheološki zbornik* (Ptuj) 385–448.
- TUŠEK, I. 1997, Skupina poznorimskih grobov iz območja izkopa za stanovanjski blok B-2 v Rabelčji vasi – zahod na Ptuj, *Arheološki vestnik* 48, 289–300.
- TUŠEK, I. 1998, Ptuj - Mestni stolp. Od prazgodovine do razvitega srednjega veka, v: *Ptujska župnijska cerkev sv. Jurija* (Ptuj) 38–67.
- TUŠEK, I. 2001, V. mitrej na Ptuj, v: *Ptuj v rimskem cesarstvu, mitraizem in njegova doba*, *Archaeologia Poetovionensis* 2 (Ptuj) 191–211.
- TUŠEK, I. 2004, Arheološka zaščitna izkopavanja na prizidku h ginekološko–porodnem oddelku splošne bolnišnice dr. Jožeta Potrča na Ptuj v letih 1989 do 1991, v: *Zbornik Splošne bolnišnice dr. Jožeta Potrča Ptuj 1874-2004* (Ptuj) 55–72.
- TUŠEK, I. 2007, Poznorimsko grobišče na območju Doma upokoencev Ptuj, v: *Dom. 80 let delovanja Doma upokoencev Ptuj* (Ptuj) 48–61.
- VAR. SPOM.: *Varstvo spomenikov* (Ljubljana).
- VELUŠČEK, A. 1999, Neolithic and Eneolithic Investigations in Slovenia / Neolitske in eneolitske raziskave v Sloveniji, *Arheološki vestnik* 50, 59–79.
- VELUŠČEK, A. 2006, Resnikov prekop - sondiranje, arheološke najdbe, kulturna opredelitev in časovna uvrstitev, v: A. Velušček (ur.), *Resnikov prekop*, *Opera Instituti Archaeologici Sloveniae* 10 (Ljubljana) 19–85.
- VIČIČ, B. 1980, Nekaj žigosanih opek iz Poetovione, *Arheološki vestnik* 31, 13–17.
- VOMER GOJKOVIČ, M. 1992, Nakit starodavnega Ptuja, v: *Nakit. Magična moč oblike* (Ljubljana) 13–20.
- VOMER GOJKOVIČ, M. 1993, Lončarsko opekarska delavnica v rimski obrtniški četrti na Ptuj, v: *Ptujski arheološki zbornik* (Ptuj) 449–479.
- VOMER GOJKOVIČ, M. 1996a, Rimski jantarni predmeti s Ptuja, *Arheološki vestnik* 47, 307–322.
- VOMER GOJKOVIČ, M. 1996b, Grobišče pri Dijaškem domu v Rabelčji vasi na Ptuj, v: *Ptujski zbornik* 6/1 (Ptuj) 229–312.
- VOMER GOJKOVIČ, M. 1997a, Poznorimski grobovi z grobišča pri Dijaškem domu v Rabelčji vasi na Ptuj, *Arheološki vestnik* 48, 301–324.
- VOMER GOJKOVIČ, M. 1997b, Marmorfragment mit Vogeldarstellung, v: B. Djurić, I. Lazar (ur.), *Akten des IV. internationalen Kolloquiums über Probleme des provinzialrömischen Kunstschaffens*, *Situla* 36 (Ljubljana) 131–133.
- VOMER GOJKOVIČ, M. 2001, Neuentdeckungen der römischen Architektur in Poetovio, v: *Akten des 6. internationalen Kolloquiums über Probleme des provinzialrömischen Kunstschaffens*, *Budapest régiségei* 34 (Budapest) 245–252.
- VOMER GOJKOVIČ, M. 2003, Quarters of Roman Poetovio, *Histria Antiqua* 11, 221–227.
- VOMER GOJKOVIČ, M. 2004, Življenje v rimski lončarsko-opekarski delavnici, v: *Zbornik Splošne bolnišnice dr. Jožeta Potrča Ptuj 1874-2004* (Ptuj) 81–91.
- VOMER GOJKOVIČ, M. in N. KOLAR 1993, *Archaeologia Poetovionensis. Stara in nova arheološka spoznanja* (Ptuj).
- ŽIŽEK, I. 1992, Muzejsko društvo in arheologija od 1893 do 1945, *Kronika* 40, 148–151.

INDEKS / INDEX

Indeks vseh imen arheoloških najdišč z območja Rabelčje vasi, ki so zabeležena v objavah, dokumentaciji in drugih virih. V prvem stolpcu (*Ime*) so **poudarjena** tista, ki smo jih izbrali za *ime najdišča*.

Index of all names of the archaeological sites that were mentioned in publications, documentation and other sources. In the first column (*Name*) the names that were selected as *the name of the site* are listed **in bold**.

Ime Name	Kat. št. Cat. No.	Ime najdišča Name of the site	Stran v Katalogu najdišč Page in the Ca- talogue of sites	Slika Figure
5. mitrej	10	Peršonova ulica 13		
Abfluss des Volksgartenteiches	50, 55			
Acker des Minoritenkonvents	11	Srednješolski center		
Arbajterjeva ulica 1-2	5	Arbajterjeva ulica 1-2	62-63	18
Arbajterjeva ulica 1-5	5, 6			
Arbajterjeva ulica 3	5	Arbajterjeva ulica 1-2		
Arbajterjeva ulica 3-5	6	Arbajterjeva ulica 3-5	63-64	18, 19
Arbajterjeva ulica 6	8	Dijaški dom		
Arbajterjeva ulica 7-10	7	Arbajterjeva ulica 7-10	64	19
Banovinska bolnica	51	Sprehajalna pot, parc. 507		
Bencinska črpalka	81	Bencinska črpalka	55, 146-147	40
Bencinski servis Petrol	81	Bencinska črpalka		
Bevkova cesta	72	Križišče Bevkove ceste in Kariževe ulice		
Bevkova cesta 3	70	Bevkova cesta 3	135	37
Bevkova cesta 5	71	Bevkova cesta 5	135-136	37
Bevkova cesta 14	78	Bevkova cesta 15		
Bevkova cesta 15	78	Bevkova cesta 15	142	39
Blok 2	32	Rimska ploščad 7-10		
Blok B1 (= blok B-1)	7, 33			
Blok B2 (= blok B-2)	5, 6, 32			
Blok B3	3, 7, 27			
Blok B4	2, 34			
Blok B5 (= blok B-5, B-V)	29	Rimska ploščad 21-23		
Blok B6	20	Križišče Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade		

Ime Name	Kat. št. Cat. No.	Ime najdišča Name of the site	Stran v Katalogu najdišč Page in the Ca- talogue of sites	Slika Figure
Blok B7	20, 21			
Blok B8	20	Križišče Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade		
Blok B9	20	Križišče Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade		
Bolnišnica (butanska postaja)	37	Bolnišnica (butanska postaja)	102	24, 27, 28
Bolnišnica (nova kirurgija)	38	Bolnišnica (nova kirurgija)	102–103	24, 28
Bolnišnica (rentgen)	54	Bolnišnica (rentgen)	122	33
Bolnišnica (vhod)	39	Bolnišnica (vhod)	103	24, 28
Bolnišnica dr. Jožeta Potrča	49, 52, 53			
Cerkev sv. Ožbalta	43	Cerkev sv. Ožbalta	51–52, 108–110, 153	30
Cesta II (= Ulica 5. Prekomorske brigade)	3	Ulica 25. maja		
Cesta proti Radgoni	77	Natašina pot (sever)		
Ciril-Methodov drevored 2	45	Ciril-Methodov drevored 2	112–113	32
Ciril-Methodov drevored 8	48	Ciril-Methodov drevored 8	115	–
CSUI	11	Srednješolski center		
Delavnice CSUI	11	Srednješolski center		
Dijaški dom	8	Dijaški dom	40–41, 64–66	19
Dom učencev	8	Dijaški dom		
Dom upokojevcev	41	Dom upokojevcev	51, 104–107	28, 29
Dornavska cesta	79	Dornavska cesta	143–145	39
Dovozna cesta (Dom upokojevcev)	41	Dom upokojevcev		
Drevored proti Ljudskemu vrtu	49, 51, 53			
Drugi jarek za hidrantno mrežo 1991	49, 53			
Energetski objekt kotlovnica	11	Srednješolski center		
Engrotuš	2	Volkmerjeva cesta 32		
Friedhof	15	Mestno pokopališče		
Friedhof um. St. Oswald	43	Cerkev sv. Ožbalta		
Garaže (Kraigherjeva ulica)	23	Garaže (Kraigherjeva ulica)	44–45, 85–87	22, 24
Garaže tripleks	23	Garaže (Kraigherjeva ulica)		
Gasilski dom	76	Natašina pot (jug)		
Gimnazija	12	Gimnazija	43–44, 75–76	20, 21, 42
Gimnazija – parkirišče	11	Srednješolski center		
Gimnazija Ptuj	12	Gimnazija		
Gostilna Župančič	47	Potrčeva cesta 2		
Grajenabache	14	Ob Grajeni 16		
Gregorčičev drevored	51	Sprehajalna pot, parc. 507		
Gregorčičev drevored 1–11	84	Gregorčičev drevored 1–11	149	–
Gregorčičev drevored 13	85	Gregorčičev drevored 13	149–150	–

Ime Name	Kat. št. Cat. No.	Ime najdišča Name of the site	Stran v Katalogu najdišč Page in the Ca- talogue of sites	Slika Figure
Groharjeva pot 1–2	19	Groharjeva pot 1–2	81	–
Hidrant H 5	20	Križišče Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade		
Hidrant H 6	20, 22			
Hiralnica	51	Sprehajalna pot, parc. 507		
Jantarjeva cesta	32	Rimska ploščad 7–10		
Kajuhova ulica	58	Zoisova pot 5		
Kajuhova ulica 1, 3, 5	57	Kajuhova ulica 1, 3, 5	125–126	35
Kaniža	79	Dornavska cesta		
Kapucinski samostan	44	Panonska ulica		
Kapuzinerkirche sv. Ožbolt	43	Cerkev sv. Ožbalta		
Kare A	5, 6, 7, 8			
Kare A, severozahodni rob	3	Ulica 25. maja		
Kare B	2,3			
Kare D	3	Ulica 25. maja		
Kariževa ulica	72	Križišče Bevkove ceste in Kariževe ulice		
Kasimir-Maierhof	13	Ob Grajeni, parc. 168/7		
Kirchhof	15	Mestno pokopališče		
Kirurški oddelek Splošne bolnišnice dr. Jožeta Potrča	38	Bolnišnica (nova kirurgija)		
Kolektor 1979	14	Ob Grajeni 16		
Kompleks A	33	Rimska ploščad 1–6		
Kompleks B	6, 8			
Kompleks C	11	Srednješolski center		
Kompleks peči	24	Križišče Kraigherjeve ulice in Rimske ploščadi		
Komplex A	33	Rimska ploščad 1–6		
Komplex B	6, 8			
Komplex C	11	Srednješolski center		
Kontejnerji	11	Srednješolski center		
Kotlovnica	11	Srednješolski center		
Kotlovnica (Rimska ploščad)	30	Kotlovnica (Rimska ploščad)	48, 93–94	24, 27
Kovačnica na Dornavski cesti	79	Dornavska cesta		
Kraigherjeva ulica	24	Križišče Kraigherjeve ulice in Rimske ploščadi		
Kraigherjeva ulica 5–9	25	Kraigherjeva ulica 5–9	45–46, 89–90	20, 24, 25
Kraigherjeva ul. 14–20	20, 21			
Kraigherjeva ul. 15–21	20	Križišče Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade		
Kraigherjeva ul. 16	20	Križišče Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomo		

Ime Name	Kat. št. Cat. No.	Ime najdišča Name of the site	Stran v Katalogu najdišč Page in the Ca- talogue of sites	Slika Figure
Kraigherjeva ul. 18–28	20	Križišče Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade		
Kraigherjeva ul. 22–30	20	Križišče Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade		
Kraigherjeva ul. 23–33	20	Križišče Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade		
Kraigherjeva ul. 30	20	Križišče Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade		
Kraigherjeva ulica, garaže	23	Garaže (Kraigherjeva ulica)		
Krambergerjeva pot 1	73	Krambergerjeva pot 1	137	37
Krambergerjeva pot, južni del	73	Krambergerjeva pot 1		
Kravagna	40	Potrčeva cesta 13–15		
Kravanja	40	Potrčeva cesta 13–15		
Križišče Bevkove ceste in Kariževe ulice	72	Križišče Bevkove ceste in Kariževe ulice	137	37
Križišče Kraigherjeve ulice in Rimske ploščadi	24	Križišče Kraigherjeve ulice in Rimske ploščadi	45, 87–89	24, 25
Križišče Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade	20	Križišče Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade	81–84	22, 23, 24
Kvedrova ulica 2	83	Kvedrova ulica 2	148–149	–
Levstikova pot 2a	62	Levstikova pot 2a	129	36
Levstikova pot 3	61	Levstikova pot 3	128–129	36
Ljudski vrt	20, 50, 55			
Ljutomerska cesta (= Potrčeva cesta)	45, 47, 63, 66, 67, 84			
Ljutomerska cesta 11	40	Potrčeva cesta 13–15		
Ljutomerska cesta, parc. št. 378	74	Potrčeva cesta 63		
Maierhof	33, 42			
Maierhof d. Probstei	1, 2			
Marienhof	33, 34, 42			
Marijin dvorec	33, 34, 42			
Marof	1, 2			
Marova vila	61	Levstikova pot 3		
Mesokombinat Perutnine Ptuj	85	Gregorčičev drevored 13		
Mestna četrt Ljudski vrt	58–60, 63, 65–66, 68–73, 78, 80			
Mestno pokopališče	15	Mestno pokopališče	44, 78–79	20, 21
Minoritenäckern	11	Srednješolski center		
Minoritengrund	11	Srednješolski center		
Minoritska njiva	13	Ob Grajeni, parc. 168/7		
Minoritska njiva za mestnim pokopališčem	11	Srednješolski center		
Minoritske njive	11	Srednješolski center		

Ime Name	Kat. št. Cat. No.	Ime najdišča Name of the site	Stran v <i>Katalogu najdišč</i> Page in the <i>Ca- talogue of sites</i>	Slika Figure
Minoritske njive za mestnim pokopališčem	13	Ob Grajeni, parc. 168/7		
Nadvoz preko železnice	79	Dornavska cesta		
Natašina pot	75, 79			
Natašina pot (jug)	76	Natašina pot (jug)	54–55, 139–141	38, 39
Natašina pot (sever)	77	Natašina pot (sever)	141–142	38, 39
Natašina pot 1a	76	Natašina pot (jug)		
Natašina pot 2	76	Natašina pot (jug)		
Natašina pot 4	79	Dornavska cesta		
Njive za prvimi vilami	57	Kajuhova ulica 1, 3, 5		
Nova kirurgija	38	Bolnišnica (nova kirurgija)		
Nova kotlovnica	2	Volkmerjeva cesta 32		
Nova porodnišnica	49, 52, 53			
Nova šola v Trubarjevem naselju	55	Osnovna šola Ljudski vrt		
Novi prizidek (Dom upokojencev)	41	Dom upokojencev		
Novi stanovanjski bloki, kare D	3			
Ob Grajeni	16	Tiha pot 5		
Ob Grajeni 16	14	Ob Grajeni 16	77–78	20, 21
Ob Grajeni, parc. 168/7	13	Ob Grajeni, parc. 168/7	76–77	20, 21
Obvoznica	75, 76			
Obzidje sv. Ožbalta	43	Cerkev sv. Ožbalta		
Odtok ribnika v Ljudskem vrtu	55	Osnovna šola Ljudski vrt		
Okljuk Grajene	14	Ob Grajeni 16		
Ornigacker	34	Rimska ploščad 11–15		
Ornig-Maierhof	32, 33			
Ornigova pristava	33, 42			
Ornigovo posestvo	42	Volkmerjeva cesta, parc. 524 in 525		
Ornigs Marienhof	32, 34, 42			
Ornikove vile	77	Natašina pot (sever)		
Oskrbovalni plinovod 1996	44	Panonska ulica		
Osnovna šola F. Osojnika	55	Osnovna šola Ljudski vrt		
Osnovna šola Ljudski vrt	55	Osnovna šola Ljudski vrt	122–123	22, 35
Osnovna šola Olge Meglič	1	Volkmerjeva cesta 31		
Osojnikova cesta	76	Natašina pot (jug)		
Osojnikova cesta 29	82	Polijska postaja		
Osrednja stavba SŠC	11	Srednješolski center		
Panonija – samopostrežni paviljon	45	Ciril–Metodov drevored 2		
Panonska ulica	44	Panonska ulica	52–53, 110–112, 154	31
Panonska ulica, južni del	44	Panonska ulica		
Panonska ulica, zgornji del	44	Panonska ulica		

Ime Name	Kat. št. Cat. No.	Ime najdišča Name of the site	Stran v Katalogu najdišč Page in the Ca- talogue of sites	Slika Figure
Parkirišče (parkirišče SŠC)	11	Srednješolski center		
Parkirišče (parc. 592/1)	4	Ulica 5. Prekomorske brigade 10		
Parkirišče za Gimnazijo	11	Srednješolski center		
Parkirišče, Potrčeva cesta	44	Panonska ulica		
Peršonova ulica 11	9	Peršonova ulica 11	66–67	19
Peršonova ulica 13	10	Peršonova ulica 13	67–68	19
Peršonova ulica 29	4	Ulica 5. Prekomorske brigade 10		
Perutnina Ptuj	46	Potrčeva cesta 10		
Peti mitrej	10	Peršonova ulica 13		
Plinovod ob Volkmerjevi cesti 1986	43	Cerkev sv. Ožbalta		
Plinovod v mestni četrti Ljudski vrt 1998–99	58–60, 63, 65–66, 68–73, 78, 80			
Pod Ljudskim vrtom	50, 55, 56, 57			
Podaljšek Osojnikove ceste	75, 76			
Podaljšek ulice Ob Grajeni	16	Tiha pot 5		
Pokopališče ob sv. Ožbaltu	43	Cerkev sv. Ožbalta		
Pokopališče pri cerkvi Sv. Jožefa	15	Mestno pokopališče		
Policijska postaja	82	Policijska postaja	55–56, 148	41
Porodnišnica	52	Porodnišnica	54, 120–121	22, 24, 33
Posestvo Paula Orniga	24	Križišče Kraigherjeve ulice in Rimske ploščadi		
Pot A (= Ulica 25. maja)	3			
Pot na Mestni vrh 5	14	Ob Grajeni 16		
Potrčeva 57	73	Krambergerjeva pot 1		
Potrčeva cesta	45, 47, 63, 66, 67, 76, 84			
Potrčeva cesta – začasno parkirišče	44	Panonska ulica		
Potrčeva cesta 2	47	Potrčeva cesta 2	114–115	–
Potrčeva cesta 10	46	Potrčeva cesta 10	53–54, 114	31
Potrčeva cesta 13–15	40	Potrčeva cesta 13–15	103–104	28
Potrčeva cesta 19a	36	Zdravstveni dom		
Potrčeva cesta 21	39	Bolnišnica (vhod)		
Potrčeva cesta 21, parc. 502	38	Bolnišnica (nova kirurgija)		
Potrčeva cesta 21a, parc. 510	37	Bolnišnica (butanska postaja)		
Potrčeva cesta 23	52, 54			
Potrčeva cesta 25	52	Porodnišnica		
Potrčeva cesta 49	80	Potrčeva cesta 49	145–146	–
Potrčeva cesta 52	81	Bencinska črpalka		
Potrčeva cesta 54	81	Bencinska črpalka		
Potrčeva cesta 60	75	Potrčeva cesta 60	138–139	38
Potrčeva cesta 63	74	Potrčeva cesta 63	138	37, 38, 39

Ime Name	Kat. št. Cat. No.	Ime najdišča Name of the site	Stran v Katalogu najdišč Page in the Ca- talogue of sites	Slika Figure
Povezovalni vodovod (sonda 2) 1991	49, 53			
Prehod preko železniške proge	79	Dornavska cesta		
Prizidek ginekološkega oddelka	52	Porodnišnica		
Prizidek h ginekološko-porodnem oddelku bolnišnice	52	Porodnišnica		
Prizidek k Osnovni šoli Ljudski vrt	55	Osnovna šola Ljudski vrt		
Prizidek k Splošni bolnišnici dr. Jožeta Potrča	38	Bolnišnica (nova kirurgija)		
Prizidek za Interni oddelek (Bolnišnica)	52	Porodnišnica		
Prizidek za rentgen (Bolnišnica)	54	Bolnišnica (rentgen)		
Proštijski marof	1, 2			
Radgonska cesta, odcep proti Moškanjcem	77	Natašina pot (sever)		
Ragosnitzer Schmiede	79	Dornavska cesta		
Raziskovalna naloga 1976/77 – hipokavst	28	Rimska ploščad 18		
Raziskovalna naloga 1977	35	Rimska ploščad, parc. 511/1 in 513/2		
Raziskovalna naloga Obrtniški del Poetovione 1978	35	Rimska ploščad, parc. 511/1 in 513/2		
Remčeva ulica 8–9	18	Remčeva ulica 8–9	80–81	20
Remčeva ulica 13–14	17	Remčeva ulica 13–14	79–80	20
Remiza	11	Srednješolski center		
Ribnik v Ljudskem vrtu	20, 50			
Rimska peč (trgovina)	26	Rimska ploščad 24–25		
Rimska ploščad	26, 27, 31, 32, 34			
Rimska ploščad (kotlovnica)	30	Kotlovnica (Rimska ploščad)		
Rimska ploščad 1–5	33	Rimska ploščad 1–6		
Rimska ploščad 1–6	33	Rimska ploščad 1–6	97–98	24, 26, 27
Rimska ploščad 6–10	32	Rimska ploščad 7–10		
Rimska ploščad 7–10	32	Rimska ploščad 7–10	49, 94–97	20, 24, 26, 27
Rimska ploščad 11–15	34	Rimska ploščad 11–15	49–50, 98–99	24, 26, 27
Rimska ploščad 16–20	27	Rimska ploščad 16–20	47, 91–92	24, 25, 26, 27
Rimska ploščad 18	28	Rimska ploščad 18	92	24, 27
Rimska ploščad 21–23	29	Rimska ploščad 21–23	47–48, 92–93	24, 27
Rimska ploščad 24–25	26	Rimska ploščad 24–25	46–47, 90–91	24, 25
Rimska ploščad, parc. 511/1 in 513/2	35	Rimska ploščad, parc. 511/1 in 513/2	50, 99–101	24, 27, 28
Rimska ploščad, parc. 511/3	31	Rimska ploščad, parc. 511/3	48–49, 94	24, 27

Ime Name	Kat. št. Cat. No.	Ime najdišča Name of the site	Stran v Katalogu najdišč Page in the Ca- talogue of sites	Slika Figure
Rimska vila za mestnim pokopališčem	13	Ob Grajeni, parc. 168/7		
Rogoznica	79	Dornavska cesta		
Rogoznicaer Schmiede	79	Dornavska cesta		
Samopostrežba Izbira	81	Bencinska črpalka		
Samopostrežni paviljon – Panonija	45	Ciril–Metodov drevored 2		
Siechenhaus	51	Sprehajalna pot, parc. 507		
Sonda za kanalizacijo (sonda 1) 1991	49	Sprehajalna pot, parc. 505		
Sprehajalna pot, parc. 499	53	Sprehajalna pot, parc. 499	121–122	33
Sprehajalna pot, parc. 505	49	Sprehajalna pot, parc. 505	115–118	22, 24, 33, 34
Sprehajalna pot, parc. 507	51	Sprehajalna pot, parc. 507	119–120	33
Srednješolski center	11	Srednješolski center	41–43, 68–75	17, 20, 21, 42
SŠC	11	Srednješolski center		
St. Oswald	43	Cerkev sv. Ožbalta		
St. Oswald an der Ljutomerska cesta	43	Cerkev sv. Ožbalta		
St. Oswaldkirche	43	Cerkev sv. Ožbalta		
St. Oswald	43	Cerkev sv. Ožbalta		
Stadion	11	Srednješolski center		
Stadtfriedhof	15	Mestno pokopališče		
Stanovanjski blok v Gregorčičevem drevoredu	84	Gregorčičev drevored 1–11		
Stanovanjski bloki Kajuhova 1, 3, 5	57	Kajuhova ulica 1, 3, 5		
Stanovanjski stolpič Mesokombinata Perutnine Ptuj	85	Gregorčičev drevored 13		
Stara kirurgija	39	Bolnišnica (vhod)		
Stari prehod preko železniške proge	79	Dornavska cesta		
Staro pokopališče	15	Mestno pokopališče		
Starys Meierhof	14	Ob Grajeni 16		
Starysch-Maierhof	13	Ob Grajeni, parc. 168/7		
Stavba D (Dom upokojencev)	41	Dom upokojencev		
Stavba E (Dom upokojencev)	41	Dom upokojencev		
Stavba G (Dom upokojencev)	41	Dom upokojencev		
Stavba K (Dom upokojencev)	41	Dom upokojencev		
Stavba SŠC	11	Srednješolski center		
Supančič Acker	57	Kajuhova ulica 1, 3, 5		
Sv. Ožbald	43	Cerkev sv. Ožbalta		
Sv. Ožbalt	43	Cerkev sv. Ožbalta		
Sv. Ožbolt	43	Cerkev sv. Ožbalta		
Šolsko središče	11	Srednješolski center		
Športno igrišče	55	Osnovna šola Ljudski vrt		

Ime Name	Kat. št. Cat. No.	Ime najdišča Name of the site	Stran v Katalogu najdišč Page in the Ca- talogue of sites	Slika Figure
Štuki-marof	1, 2			
Štuki-marof – jug	2	Volkmerjeva cesta 32		
Štuki-marof – sever	1	Volkmerjeva cesta 31		
Švajgerjeva ulica 3	69	Švajgerjeva ulica 3	123–135	37
TEH center	2	Volkmerjeva cesta 32		
Tehnične delavnice SŠC	11	Srednješolski center		
Telovadnica	11	Srednješolski center		
Terasa (Dom upokojencev)	41	Dom upokojencev		
Tiha pot	15, 18			
Tiha pot 5	16	Tiha pot 5	79, 152–153	20, 21
Toplakova njiva	21	Ulica 5. Prekomorske brigade 1		
Toplovodni cevovod do kotlovnice	28	Rimska ploščad 18		
Toplovodni cevovod Zdravstveni dom	35	Rimska ploščad, parc. 511/1 in 513/2		
Trasa plinovoda od Potrčeve ceste do nove kotlovnice 1986	41	Dom upokojencev		
Trgovina Panonija	45	Ciril–Metodov drevored 2		
Trgovina Rimska peč	26	Rimska ploščad 24–25		
Trgovski center Spar (parc. 596/5)	4	Ulica 5. Prekomorske brigade 10		
Tripleks garaže	83	Kvedrova ulica 2		
Trubarjeva ulica	59, 61, 63, 66			
Trubarjeva ulica 7	67	Trubarjeva ulica 7	133–134	36
Trubarjeva ulica 10	65	Trubarjeva ulica 10	132	36
Trubarjeva ulica 11–13	63	Trubarjeva ulica 11–13	129–130	36
Trubarjeva ulica 12	64	Trubarjeva ulica 14		
Trubarjeva ulica 14	64	Trubarjeva ulica 14	130–132	36
Trubarjeva ulica 17	68	Trubarjeva ulica 17	134	–
Ul. 5. Prekomorske brigade 1	20	Križišče Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade		
Ul. 5. Prekomorske brigade 1–5	20, 21			
Ul. 5. Prekomorske brigade 2–4	20	Križišče Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade		
Ul. 5. Prekomorske brigade 3–6	20	Križišče Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade		
Ul. 5. Prekomorske brigade 6–7	20	Križišče Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade		
Ulica 5. Prekomorske brigade 1	21	Ulica 5. Prekomorske brigade 1	84–85	22, 23, 24
Ulica 5. Prekomorske brigade 9	3	Ulica 25. maja		
Ulica 5. Prekomorske brigade 10	4	Ulica 5. Prekomorske brigade 10	40, 62	18
Ulica 5. Prekomorske brigade 10, 10a–c	3, 4			
Ulica 5. Prekomorske brigade 11	3	Ulica 25. maja		
Ulica 5. Prekomorske brigade 13–21	2	Volkmerjeva cesta 32		

Ime Name	Kat. št. Cat. No.	Ime najdišča Name of the site	Stran v Katalogu najdišč Page in the Ca- talogue of sites	Slika Figure
Ulica 5. Prekomorske brigade, parc. 213/1	22	Ulica 5. Prekomorske brigade, parc. 213/1	85	22, 23
Ulica 25. maja	3	Ulica 25. maja	59–60	18
Ulica 25. maja 3–9	3	Ulica 25. maja		
Ulica 25. maja 4	7	Arbajterjeva ulica 7–10		
Ulica 25. maja 4–10	3	Ulica 25. maja		
Ulica 25. maja 8	3	Ulica 25. maja		
Ulica 25. maja 10	3	Ulica 25. maja		
Ulica 25. maja 12	3	Ulica 25. maja		
Ulica 25. maja 12–16	3	Ulica 25. maja		
Ulica 25. maja 14	3	Ulica 25. maja		
Ulica 25. maja 16	3	Ulica 25. maja		
Ulica ob Grajeni	16	Tiha pot 5		
Upravna stavba Mesokombinata Perutnina Ptuj	46	Potrčeva cesta 10		
V. mitrej	10	Peršonova ulica 13		
Vedernjakov travnik	24	Križišče Kraigherjeve ulice in Rimske ploščadi		
Vhod v bolnišnico	39	Bolnišnica (vhod)		
Vila Čeh	64	Trubarjeva ulica 14		
Vila Ernst	65	Trubarjeva ulica 10		
Vila Preindl	65	Trubarjeva ulica 10		
Vila Smodič	64	Trubarjeva ulica 14		
Vila Tschech	64	Trubarjeva ulica 14		
Vile na Trubarjevi cesti	64	Trubarjeva ulica 14		
Villa Čeh	64	Trubarjeva ulica 14		
Villa Ernst	65	Trubarjeva ulica 10		
Villa Preindl	65	Trubarjeva ulica 10		
Villa Smodič	64	Trubarjeva ulica 14		
Villa Tschech	64	Trubarjeva ulica 14		
Vodovod 1961	55, 56			
Vodovod od novih blokov na Kraigherjevi ulici proti Novi vasi 1978	61, 62			
Vodovod Rabelčja vas 1978	55, 61, 62			
Vogal med Potrčevo ulico in Ciril-Metodovim drevoredom	45	Ciril–Metodov drevored 2		
Vojaška skladišča	44	Panonska ulica		
Volkmerjeva cesta	24, 25			
Volkmerjeva cesta 10	41	Dom upokojencev		
Volkmerjeva cesta 15	12	Gimnazija		
Volkmerjeva cesta 19	11	Srednješolski center		
Volkmerjeva cesta 21–24	2	Volkmerjeva cesta 32		

Ime Name	Kat. št. Cat. No.	Ime najdišča Name of the site	Stran v <i>Katalogu najdišč</i> Page in the <i>Ca- talogue of sites</i>	Slika Figure
Volkmerjeva cesta 31	1	Volkmerjeva cesta 31	39, 57	17
Volkmerjeva cesta 32	2	Volkmerjeva cesta 32	39–40, 59, 151, 152	17, 20
Volkmerjeva cesta, parc. 524 in 525	42	Volkmerjeva cesta, parc. 524 in 525	108	29, 30
Volkmerjevo naselje	33			
Volksgartenbach	50	Župančičeva ulica, parc. 218		
Vratarski paviljon	39	Bolnišnica (vhod)		
Vročevod med Peršonovo ul. in Dijaškim domom	10	Peršonova ulica 13		
Vročevod ob Bolnici dr. J. Potrča	31	Rimska ploščad, parc. 511/3		
Vročevod od nove kotlovnice do bolnišnice	26	Rimska ploščad 24–25		
Vročevod od nove kotlovnice v Rabelčji vasi do bolnišnice Dr. Jožeta Potrča	10	Peršonova ulica 13		
Vročevod v Rabelčji vasi 1987/88 (od nove kotlovnice do bolnišnice Dr. J. Potrča)	31	Rimska ploščad, parc. 511/3		
Vročevod za Zdravstveni dom	35	Rimska ploščad, parc. 511/1 in 513/2		
Vrtec	41	Dom upokojencev		
Vzgojnovarstveni zavod	41	Dom upokojencev		
Zdravstveni dom	36	Zdravstveni dom	50–51, 101–102	24, 27, 28
Ziherlova ploščad (= Rimska ploščad)	26, 27, 31, 32, 34			
Zoisova pot	58, 80			
Zoisova pot 5	58	Zoisova pot 5	126–127	35
Zunanje igrišče	11	Srednješolski center		
Zupančičeva njiva pri Ljudskem vrtu	57	Kajuhova ulica 1, 3, 5		
Železniški predor v Rogoznici	79	Dornavska cesta		
Žgečeva ulica 2	66	Žgečeva ulica 2	133	36
Žgečeva ulica 6	60	Žgečeva ulica 6	128	36
Žgečeva ulica 8	59	Žgečeva ulica 8	127	36
Župančičeva ulica	55, 57			
Župančičeva ulica 10	55	Osnovna šola Ljudski vrt		
Župančičeva ulica, parc. 218	50	Župančičeva ulica, parc. 218	118–119	22, 33, 35
Župančičeva ulica, parc. št. 3980	56	Župančičeva ulica, parc. št. 3980	123, 125	22, 33, 35
Župnijska pristava	1, 2			

ARCHAEOLOGICAL SITES OF PTUJ

RABELČJA VAS

CONTENTS

Foreword	193
An outline of the history of Ptuj up to the Early Medieval period	194
Maps of archaeological sites in Ptuj and topographic reviews	195
The area of Rabelčja vas	196
An overview of the research and accidental finds in Rabelčja vas	197
Catalogue of sites	203
The development of the settlement	205
Prehistory	205
Roman period	207
Early Medieval period	212
Documentation	167
Bibliography	173
Index	179

FOREWORD

With its numerous prehistoric settlements and remnants of the large Roman town of Poetovio, Ptuj could be considered to be one large archaeological site. During the past forty years the fast expansion of the town was accompanied by numerous archaeological research projects. Valuable objects and documentation are accumulated in the Regional Museum Ptuj - Ormož, however the rapid rhythm of the rescue excavations did not allow for simultaneous data evaluation and detailed publications.

Following decades of excavations the time has come to take a closer look at the mountains of excavated material. However, there is so much material that the excavators would not be able to evaluate and treat it all by themselves. But before we deal with the characteristics of the individual excavation sites, we need a wholesome overview, i.e. an orientation in space and time, and hopefully the book *Archaeological sites of Ptuj. Rabelčja vas* will take care of this.

The book is the work of experts from three institutions, namely the Regional Museum Ptuj - Ormož (Marjana Tomanič Jevremov), the Institute for the Protection of the Cultural Heritage of Slovenia, Unit Maribor, Branch office Ptuj (Marija Lubšina Tušek) and the Institute of Archaeology of the Scientific Research Centre of the Slovenian Academy of Science and Arts (Jana Horvat and Andreja Dolenc Vičič).

The book focuses on the area of Rabelčja vas, which represents roughly one third of the area covered by the Roman Poetovio. In the last two centuries this area has seen more than 160 documented interventions into the archaeological layers and during the last four decades it was witness to extensive archaeological research that revealed numerous prehistoric sites as well as the eastern, industrial quarter of the Roman town with the main road and extensive cemeteries.

At the beginning the Institute of Archaeology and a number of external archaeologists prepared the *Inventory of archaeological sites in Ptuj* (in manual and digital form). It was conceived in a similar form as the database *Archaeological Cadastre of Slovenia (Arkas)* that records the basic data on Slovene archaeological sites.¹ The *Inventory of archaeological sites in Ptuj* was used in the short review of the complete topography and development of Poetovio.² The information concerning

the area of Rabelčja vas was later expanded upon and prepared for publication.

The archaeological sites in the area of Rabelčja vas are presented in the form of a catalogue and positioned onto general maps at a scale 1: 2500 (*Insert 4*) and at a scale 1: 5000 (*Inserts 1–3*) as well as on a number of detailed maps at larger scales (*Figs. 17–41*). The catalogue has been divided into four time periods: prehistoric, Roman, Early Medieval and Late Medieval–Early Modern era. Great effort was invested into placing the sites precisely onto the maps and into connecting the sites with the mentions in literature. The commentaries with the short history of the research, the description of the remains and the chronology were always based on the published data. In the final chapter we used the data in the catalogue to present the development of the settlement in the area of Rabelčja vas.

We hope that our work will present a solid base for future extensive publications, evaluations and interpretations as well as offer a somewhat clearer picture of the life in the past.

¹ Tecco Hvala 1992.

² Horvat et al. 2003.

AN OUTLINE OF THE HISTORY OF PTUJ UP TO THE EARLY MEDIEVAL PERIOD

Ptuj, where the flooding plains of the Drava river narrow down (to the space between Zgornji Breg and Grajski grič [Castle Hill]), has always represented the best spot to cross the river.³ This is where one of the central traffic points on the wider margins of the Eastern Alps has developed, for it represented the crossroads of two ancient merchant routes: the so-called Amber Route that connected the Northern Adriatic area with the Central Danubian area and the Baltic region, and the shipping route along the Drava river that led from the Alps to the Eastern Danubian region (Figs. 1–5).⁴

In the prehistoric periods numerous small settlements lay in the area that is covered by current day Ptuj (Figs. 43–46).⁵ The most important settlement point in the area was Grajski grič – a vantage point and well defended elevation just above the river crossing. Panorama, a hill with a gentler slope, was also suitable for settling. Throughout history the river terraces at Spodnja Hajdina, Zgornji Breg and Rabelčja vas played an important role in the settlement process (Figs. 2, 43–46).

In the La Tène period Ptuj was situated in the area of the Celtic tribe of Taurisci. As a part of the Norican kingdom it was incorporated into the Roman Empire probably in 15 BC. Soon after this the area of Ptuj was integrated into Illyricum, which was, during the reign of Vespasian, divided into the provinces of Dalmatia and Pannonia – and the Ptuj territory became a part of the latter.⁶ The name of the settlement that developed at the beginning of the Roman era – *Poetovio* – was most likely pre-Celtic in origin.⁷

Poetovio was a legion headquarters throughout the 1st century, until 102 or 106 AD. Following the departure of the legion it obtained the rights of a colony and the title *Colonia Ulpia Traiana Poetovio*. The inhabitants were a mixture of immigrants from Italy (merchant families and veterans), newcomers from the Eastern provinces and the relatively small autochthonous Celtic population. Throughout the 2nd and 3rd century Poetovio was the administrative centre of the Illyrian customs. From the 3rd century onwards the town was also the Episcopal seat. At the beginning of the 4th century Poetovio

fell under the jurisdiction of the province of Noricum. Small barbarian groups could be noticed in the area throughout the 4th and 5th centuries.⁸

Poetovio grew next to the bridge or boat crossing across the Drava river and extended along the main road that connected Celeia and Savaria. Throughout its later development it remained a long roadside town with multiple centres that were defined by the river and the diversified landscape (Fig. 2).

The archaeological remains and an inscription originating to the time of Emperor Hadrian provide evidence of the existence of the bridge across the Drava river.⁹ The town centre with the administrative buildings and forum lied in Vičava, the Illyrian customs were located on the far west, in Spodnja Hajdina, most of the luxury villas were discovered in Zgornji Breg and Panorama, while the workshops with the prevalence of potteries and brickworks were concentrated in Rabelčja vas. It is assumed that a legionary camp stood on the right bank of the Drava river in the 1st century, however today most of the territory has been washed away. Cemeteries extended in the outskirts, the largest two of which were located along the main west and east roads in Zgornja Hajdina and Rabelčja vas.

The town was at its largest in the 2nd and 3rd century when it measured approximately 3.5 kilometres in length. Its external borders created an extremely irregular shape, but on the interior it was organised in a rectangular road network.

Throughout the 4th century Poetovio started to shrink, and by the end of the century only the elevations of Grajski grič and Panorama were settled and possibly a small area surrounding the bridge. There are no convincing settlement traces or grave remains that would indicate that the area was settled after the mid 5th century.¹⁰

The area of Poetovio regained its importance during the Early Medieval period. The medieval town of Ptuj developed on the southern and western slopes of Grajski grič, as well as on the outskirts and outside of former Poetovio (Fig. 14).¹¹

³ Baš 1933; Pahič 1996; Curk J. 1999; Gaspari 2001; Mikl Curk 2004.

⁴ E.g. Šašel Kos 1997, 37; Slapšak 2001.

⁵ Horvat et al. 2003, 153–155.

⁶ Horvat et al. 2003, 155–156.

⁷ Šašel Kos 1997, 37.

⁸ Overviews: Saria 1951; Horvat et al. 2003, 155–161. Late antiquity: Šašel Kos 1994.

⁹ Mráv 2002.

¹⁰ Horvat et al. 2003, 161–183.

¹¹ Horvat et al. 2003, 183; Curk J. 1999; Kosi 2009, 22–69.

MAPS OF ARCHAEOLOGICAL SITES IN PTUJ AND TOPOGRAPHIC REVIEWS

Archaeological research has a long tradition in Ptuj, for it reaches into the first half of the 19th century.¹² At the beginning of the 20th century the amount of data grew to such an extent that it became necessary to precisely map the sites, archaeological excavations and accidental finds.

In his 1904 review of archaeological sites Viktor Skrabar published a schematised archaeological map of Ptuj which included a short list of all of the sites (a section *Fig. 6*).¹³

In 1911 Skrabar and Rudolf Gailhofer used the cadastre maps to create a precise topographic map at a scale 1: 2880 (sections *Figs. 7–8*); this was accompanied by a detailed list of sites (*Figs. 9–10*).¹⁴ The map and list were never published; however they are preserved in the archives at the Regional Museum Ptuj. This map represented the base for all archaeological research in Ptuj for decades, for it was used by Mihovil Abramić and Balduin Saria, however after World War II it was forgotten.

In his report on the 1914 excavations on Panorama Abramić published a 1: 6000 scale map of the central part of Poetovio (Grajski grič, Panorama, Vičava and Zgornji Breg) with a list of sites. Similar to the 1911 map this one was also based on a drawing made on the basis of the cadastre map.¹⁵ A few years later the map and list were republished by Saria in his review of archaeological findings in Ptuj.¹⁶

Abramić's 1925 guide to Roman antiquities included a map of archaeological sites in Ptuj (section *Fig. 11*), however due to its smaller scale it is not as precise as the previous maps and the accompanying list was not compiled in a true scientific manner.¹⁷

In the same year Walter Schmid published an extensive article on the Roman period in the Eastern Alpine area which included an overview of archaeology in Ptuj and an archaeological map of Zgornji Breg.¹⁸ His research in Spodnja Hajdina and the map of archaeological

remains are of great importance for the archaeological topography of Ptuj.¹⁹

In 1936 Saria prepared a systematic topographic overview of Poetovio with a detailed description of all sites.²⁰ The accompanying map (by Anton Smodič) was drawn at a small scale (1: 12500) and is thus not precise (section *Fig. 12*). The work preserved its actuality for the next fifty years, until the large archaeological research in the 1970s.

At some stage after 1946 a large wall map was created for the Regional Museum Ptuj (at a scale 1: 2880). It showed all archaeological sites in the entire area of Ptuj (section *Fig. 13*)²¹ and was based on the 1911 map.²²

In the post World War II period the comprehensive study of Roman history and the archaeology of Poetovio, with which Balduin Saria completed his topographic work, stands out.²³ Iva Mikl Curk studied the topography of cemeteries,²⁴ while her remaining work encompassed smaller areas or presented short overviews.²⁵ In the first decades after World War II most of the research encountered problems with the preparation of precise cartographic bases. Already because of the book formats, the overviews of larger areas or Ptuj as a whole were accompanied by more or less schematic maps.²⁶

The need for a wholesome and precise placement of archaeological data on a good cartographic base grew with the publication of old museum funds and with the mass of new archaeological research. With an extremely precise evaluation of the old excavation documentation Janka Istenič managed to reconstruct the topography of the western cemeteries in Poetovio.²⁷ In the 2003 overview on the development and topography of Poetovio we tried to add new data and position every piece of information on precise maps.²⁸

¹² Mikl Curk 1969; Žižek 1992; Vomer Gojkovič, Kolar 1993; Horvat et al. 2003.

¹³ Skrabar 1904, *Fig. 132*.

¹⁴ Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911; Skrabar, *Text* 1911.

¹⁵ Abramić 1914, *Fig. 136*.

¹⁶ Saria 1922.

¹⁷ Abramić 1925a, *Insert*; id. 1925b, *Insert*.

¹⁸ Schmid 1923–24, 212–225, *Fig. 16*.

¹⁹ Schmid 1935, 133, *Fig. 1*; Vomer Gojkovič, Kolar 1993, 44.

²⁰ Klemenc, Saria 1936, 28–63.

²¹ *Arheološki zemljevid PMP*.

²² Skrabar, Gailhofer, *Fundkarte* 1911.

²³ Saria 1951.

²⁴ Mikl Curk 1990.

²⁵ E.g. Mikl Curk 1969b; ead. 1978; Mikl Curk, Tušek 1985.

²⁶ E.g. Mikl Curk 1978; ead. 1990, *Fig. 1*; Lubšina Tušek 2004b, *Fig. 1*; Tomanič Jevremov 2004, 10.

²⁷ Istenič 1999.

²⁸ Horvat et al. 2003.

THE AREA OF RABELČJA VAS

The book represents a detailed overview of the archaeological remains in the area of Rabelčja vas, i.e. in the area between the stream of Grajena and the settlement of Rogoznica (with the exception of the quarter Naselje bratov Reš on the left bank of Grajena). This area represents approximately one third of the territory covered by the Roman Poetovio, namely the eastern town quarter and the cemeteries (Figs. 2–4, Inserts 1–4).

Under the mild slopes of Mestni vrh lies a plain that is gently tilted towards the south (Figs. 5, 14–16). The ground is clay and watertight. The numerous trenches discovered during the archaeological excavations show that the torrent waters were channelled away. The area surrounding the primary school at Ljudski vrt (Osnovna šola Ljudski vrt; Insert 4: cat. No. 55) is covered by thick clay deposits that originated from the slopes of Mestni vrh.²⁹

In the south the plain reaches the edge of the old Drava river terrace (approx. 228 m a.s.l.), along which the street named Potrčeva cesta extends, the road that succeeded the main transport artery into medieval Ptuj. The old church of Sv. Ožbalt, first mentioned in 1321, is located on the terrace. In the period between 1624 and 1630 a Capuchin monastery was built next to it, however it was abandoned in 1786. In the past one could find fields behind the roadside houses, however over the last forty years almost the entire area has been densely settled and has thus changed its appearance.

The former configuration of the area can be clearly seen on old topographic maps (Figs. 5, 11–12).

On the west the plain is cut off by the deep riverbed of Grajena. In the upper flow the stream remained more or less the same from prehistoric times onwards, regardless of the flooding.³⁰ In its lower stream Grajena originally ran closer to Grajski grič and right under the medieval town.³¹

The straight was also divided by the streams that run from Mestni vrh into Grajena (Fig. 5). One of the watercourses was drawn on the old maps (Fig. 11: between points 14 and 15; Fig. 12: above left), however today it is covered by a part of Volkmerjeva ulica (street) and the

connecting road between Volkmerjeva and Maistrova, and is thus no longer visible. Due to the inaccuracy of the old maps the former riverbed is only approximately delineated in our maps (Figs. 5, 17; Insert 4: A2, B1–2). The stream that used to run through the pond in Ljudski vrt is clearly visible on old topographic maps. At first it ran along the street known today as Župančičeva ulica, and then it swerved to the southwest and into Grajena (Fig. 6: between the inscriptions Marienhof, Villen, Bahnhof; Fig. 11: close to No. 8; Fig. 12: close to Nos. 41 and 49; Fig. 13: close to No. 11). Only the central part of its current could be reliably positioned in our maps (Figs. 5, 33, 35, 47; Insert 4: C2, D2). Archaeological sites were found in the triangle under the terrace alongside Potrčeva ulica and the two streams (Insert 4: area C4, cat. Nos. 45–48).

The former flood area of Drava and Grajena reached onto the plain to the east of Ptuj, under the terrace at Potrčeva ulica (the area covered by the railway)³², which made this territory less suitable for settlement.

²⁹ Pers. comm. by I. Žižek, excavations 2009–10.

³⁰ Alluvium layers alongside the Grajena were archaeologically excavated: M. Lubšina Tušek, *Let. por. Maribor* 1997, 164–165

³¹ Baš 1933, 98–99; Schmid 1936, 97; Mikl 1962b, 187; Curk J. 1999, 3.

³² M. Lubšina Tušek, *Let. por. Maribor* 1998, 149: 6; Curk J. 1999.

AN OVERVIEW OF THE RESEARCH AND ACCIDENTAL FINDS IN RABELČJA VAS

Since the beginning of the 19th century the area of Rabelčja vas has witnessed at least 162 archaeological discoveries, researches or more or less documented interventions into its archaeological layers.³³ All of the known archaeological interventions are chronologically presented in the list below. The list clearly shows the dynamics of the investigations carried out in Rabelčja vas.

Prior to World War I 17 interventions were documented, most of which were accidental finds, however five small excavations also took place. Ten archaeological interventions took place in the period between the two wars, six of which were small research excavations. Up to the beginning of World War II all research was performed within the frame of the Museum Society and was headed by a number of excavators: Vincenz Kohaut, Viktor Skrabar, Karl Tragau, Hans Winkler and Mihovil Abramič. Compared to other parts of Ptuj the research of the Rabelčja vas area was much less intense, for the remains were not as rich or as interesting. Most of the area was covered by fields, and the archaeological finds alongside the new buildings, such as for instance the hospital and the individual villas along today's Potrčeva cesta, were overlooked.

Following World War II the town quickly expanded into the area of Rabelčja vas. At the same time the new legislation, the establishment of public services and the employment of archaeologists at the Regional Museum Ptuj and the Institute for the Protection of Cultural Heritage of Slovenia, Unit Maribor lead to better protection of archaeological heritage. As the opposition was fierce archaeologists in the 1970s had to invest great effort in order to achieve that entire areas foreseen for new construction were archeologically researched. The large excavated areas in Rabelčja vas have significantly aided the establishment of good practice of archaeological rescue excavations throughout Slovenia.

There were four accidental finds in the 1950s, and 12 accidental finds and supervisions and four excavations in the 1960s. The 1970s saw the start of extensive construction of living quarters and public establishments that spanned across the entire area of Rabelčja vas. This decade was witness to 44 archaeological excavations in the area of Rabelčja vas. Large areas were excavated and several excavations spanned over a number of years. The

³³ An overview of the researches in the entire area of Ptuj can be found in e.g.: Vomer Gojkovič, Kolar 1993; Horvat et al. 2003.

pressure of the new constructions continued into the 1980s, in which 27 archaeological interventions took place, some of which were rather large. 25 archaeological interventions took place in the 1990s, but most of them dealt with small surfaces or were merely supervisions during the construction of municipal installations. 17 archaeological interventions took place in the new millennium.

The main burden of the archaeological research and excavations was carried by the archaeologists from the Regional Museum Ptuj and the Institute for the Protection of Cultural Heritage of Slovenia, Unit Maribor. The following experts worked within the Regional Museum Ptuj: Iva Mikl Curk (1958–1965), Zorka Šubic (1965–1974), Marjana Tomanič Jevremov (1967–2010) and Blagoj Jevremov (1974–1989). The following archaeologists carried out the research under the Institute for the Protection of Cultural Heritage of Slovenia: Mira Strmčnik Gulič (from 1973 onwards), Ivan Tušek (1975–2008) and Marija Lubšina Tušek (since 1983). Individual excavations were lead by other archaeologists from the Regional Museum Ptuj: Bernarda Perc, Mojca Vomer Gojkovič and Ivan Žižek. In the extensive rescue excavations that took place in the 1970s they were joined by teams under the leadership of independent archaeologists Zilka Kujundžič, Paola Korošec and Fidreta Glamočanin. Help was also provided by the Department of Archaeology at the University of Ljubljana (Božidar Slapšak) and the Institute of Archaeology SAZU (Janez Dular).

With the constantly new fieldwork the overflowing documentation and materials from the 1970s and 1980s excavations were almost impossible to manage. In most cases only preliminary reports were published and only a small part of the archaeological excavations was analysed.

THE LIST OF ARCHAEOLOGICAL DISCOVERIES IN RABELČJA VAS

The list is organized chronologically. Within the frame of a single year the sites are set out by catalogue numbers, and interventions that spanned over a number of years are catalogued in accordance to the year in which they were started.

ABBREVIATIONS:

IzA:
 Inštitut za arheologijo, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti (Institute of Archaeology, Scientific Research Centre of the Slovenian Academy of Sciences and Arts)

MD:
 Muzejsko društvo (Museum Society)

OA FF:
 Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani (Department of Archaeology, Faculty of Arts, University of Ljubljana)

PMP:
 Pokrajinski muzej Ptuj (Regional Museum Ptuj)

ZVKD Mb:
 Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Maribor (Institute for the Protection of Cultural Heritage of Slovenia, Unit Maribor)

Year	Cat. No.	Site	Type of discovery or research	Institution	Researcher
pre 1818	11	Srednješolski center	accidental find	–	–
pre 1848	15	Mestno pokopališče	accidental find	–	–
approx. 1850	43	Cerkev sv. Ožbalta	accidental find	–	–
1858	79	Dornavska cesta	accidental find	–	–
approx. 1870	14	Ob Grajeni 16	accidental find	–	–
approx. 1896	50	Župančičeva ul., plot No. 218	accidental find	–	–
pre 1897	55	Osnovna šola Ljudski vrt	accidental find	–	–
approx. 1897	77	Natašina pot (sever)	excavation	MD	–
1898–99	11	Srednješolski center	excavation	MD	V. Kohaut
1899	33	Rimska ploščad 1–6	excavation	MD	–
end of 19 th or beginning of 20 th century	1	Volkmerjeva cesta 31	accidental find	–	–
1904	15	Mestno pokopališče	accidental find	–	–
1904	34	Rimska ploščad 11–15	accidental find	–	–
1905	42	Volkmerjeva cesta, plot No. 524 and 525	accidental find, excavation	MD	V. Skrabar
pre 1907	14	Ob Grajeni 16	accidental find	–	–
1908	64	Trubarjeva ul. 14	accidental find, excavation	MD	K. Tragau
1911	43	Cerkev sv. Ožbalta	accidental find	–	–
1919–20	57	Kajuhova ul. 1, 3, 5	excavation	MD	H. Winkler
1920	24	Križišče Kraigherjeve ul. in Rimske ploščadi	excavation	MD	V. Skrabar
1920	65	Trubarjeva ul. 10	accidental find	–	–
1926	40	Potrčeva cesta 13–15	excavation	MD	–
1927	43	Cerkev sv. Ožbalta	research	MD	M. Abramić
1932	43	Cerkev sv. Ožbalta	accidental find	–	–
1935	51	Sprehajalna pot, plot No. 507	accidental find	–	–
pre 1936	15	Mestno pokopališče	accidental find	–	–
1937	11	Srednješolski center	excavation	MD	M. Abramić
1937	13	Ob Grajeni, plot No. 168/7	excavation	MD	M. Abramić

Year	Cat. No.	Site	Type of discovery or research	Institution	Researcher
1954	61	Levstikova pot 3	excavation	PMP	B. Perc
1955–56	84	Gregorčičev drevored 1–11	accidental find	–	–
1958	39	Bolnišnica (vhod)	accidental find	–	–
1959	11/19	Srednješolski center	accidental find	–	–
1960	47	Potrčeva cesta 2	accidental find	–	–
1961	56	Župančičeva ul., plot No. 3980	supervision	PMP	I. Mikl Curk
1961	57	Kajuhova ul. 1, 3, 5	excavation	PMP	I. Mikl Curk
1962	63	Trubarjeva ul. 11–13	excavation	PMP	I. Mikl Curk
1962	67	Trubarjeva ul. 7	excavation	PMP	I. Mikl Curk
1962	74	Potrčeva cesta 63	supervision	PMP	I. Mikl Curk
1963	48	Ciril-Metodov drevored 8	accidental find	–	–
1963	59	Žgečeva ul. 8	supervision	PMP	I. Mikl Curk
1963	66	Žgečeva ul. 2	supervision	PMP	I. Mikl Curk
1965	16	Tiha pot 5	supervision	PMP	Z. Šubic
1965	18	Remčeva ul. 8–9	supervision	PMP	Z. Šubic
1965	65	Trubarjeva ul. 10	accidental find	–	–
1967	45	Ciril-Metodov drevored 2	supervision, excavation	PMP	Z. Šubic
1967	55	Osnovna šola Ljudski vrt	accidental find	–	–
1968	16	Tiha pot 5	supervision	PMP	Z. Šubic
1968	17	Remčeva ul. 13–14	supervision	PMP	Z. Šubic
1970	38	Bolnišnica (nova kirurgija)	supervision	PMP	Z. Šubic
1972	43	Cerkev sv. Ožbalta	test trenches	PMP	M. Tomanič Jevremov
1973	24	Križišče Kraigherjeve ul. in Rimske ploščadi	test trenches	PMP	Z. Šubic
1973	25	Kraigherjeva ul. 5–9	test trenches, supervision	PMP	Z. Šubic
1973–74	25	Kraigherjeva ul. 5–9	test trenches, excavation	PMP	M. Tomanič Jevremov
1973	32	Rimska ploščad 7–10	test trenches	ZVKD Mb	M. Strmčnik Gulič
1973	33	Rimska ploščad 1–6	test trenches	ZVKD Mb	M. Strmčnik Gulič
1974	32	Rimska ploščad 7–10	accidental find	–	–
1975	21	Ulica 5. Prekomorske brigade 1	excavation	PMP	B. Jevremov
1975–76	32	Rimska ploščad 7–10	excavation	PMP	B. Jevremov
1975	33	Rimska ploščad 1–6	test trenches	PMP	B. Jevremov
1975	36	Zdravstveni dom	excavation	PMP	B. Jevremov
1975	39	Bolnišnica (vhod)	excavation	PMP	B. Jevremov
1975?	85	Gregorčičev drevored 13	test trenches	ZVKD Mb	M. Strmčnik Gulič
1976–77	11/1	Srednješolski center – excavation field 1	destruction	–	–
1976–77	11/1	Srednješolski center – excavation field 1	test trenches, supervision	ZVKD Mb	I. Tušek
1976–77	11/15	Srednješolski center – excavation field 15	test trenches	ZVKD	I. Mikl Curk
1976–77	11/16	Srednješolski center – excavation field 16	test trenches	ZVKD	I. Mikl Curk

Year	Cat. No.	Site	Type of discovery or research	Institution	Researcher
1976	27	Rimska ploščad 16–20	excavation	OA FF	B. Slapšak
1976–77	28	Rimska ploščad 18	excavation	PMP	B. Jevremov
1976	30	Kotlovnica (Rimska ploščad)	excavation	PMP	B. Jevremov
1976–78	35	Rimska ploščad, plot Nos. 511/1 and 513/2	test trenches, excavation	PMP	B. Jevremov
1977–78	11/2	Srednješolski center – excavation field 2	excavation	ZVKD Mb	M. Strmčnik Gulič
1977–78	11/3	Srednješolski center – excavation field 3	excavation	ZVKD Mb	I. Tušek
1977	11/5	Srednješolski center – excavation field 5	excavation	ZVKD Mb	I. Tušek
1977–78	20	Križišče Kraigherjeve ulice in Ulice 5. Prekomorske brigade	excavation	PMP	Z. Kujundžić
1977	27	Rimska ploščad 16–20	excavation	PMP, IzA	B. Jevremov, J. Dular
1977	29	Rimska ploščad 21–23	excavation	PMP	P. Korošec
1977	34	Rimska ploščad 11–15	destruction	–	–
1977	34	Rimska ploščad 11–15	test trenches	PMP	P. Korošec
1977	46	Potrčeva cesta 10	excavation	PMP	B. Jevremov
1977–78	76	Natašina pot (jug)	test trenches, supervision	PMP, ZVKD Mb	B. Jevremov I. Tušek
1977	83	Kvedrova ul. 2	test trenches	PMP	F. Glamočanin
1978–81	8	Dijaški dom	supervision, excavation	ZVKD Mb	I. Tušek, M. Strmčnik Gulič
1978–79	11/4	Srednješolski center – excavation field 4	excavation	ZVKD Mb	I. Tušek
1978	21	Ulica 5. Prekomorske brigade 1	excavation	PMP	Z. Kujundžić
1978	22	Ulica 5. Prekomorske brigade, plot No. 213/1	excavation	PMP	Z. Kujundžić
1978	24	Križišče Kraigherjeve ul. in Rimske ploščadi	excavation	PMP	Z. Kujundžić
1978	37	Bolnišnica (butanska postaja)	supervision	ZVKD Mb	I. Tušek
1978	55	Osnovna šola Ljudski vrt	supervision	PMP	Z. Kujundžić
1978	61	Levstikova pot 3	supervision	PMP	Z. Kujundžić
1978	62	Levstikova pot 2a	supervision	PMP	Z. Kujundžić
1978	75	Potrčeva cesta 60	supervision	ZVKD Mb	I. Tušek
1978	81	Bencinska črpalka	test trenches	PMP	B. Jevremov
1979	11/6	Srednješolski center – excavation field 6	supervision	ZVKD Mb	I. Tušek
1979	14	Ob Grajeni 16	excavation	ZVKD Mb	I. Tušek
1980–81	6	Arbajterjeva ul. 3–5	excavation	ZVKD Mb	I. Tušek
1980–81	7	Arbajterjeva ul. 7–10	test trenches	ZVKD Mb	I. Tušek
1980–81	11/7	Srednješolski center – excavation field 7	excavation	ZVKD Mb	M. Strmčnik Gulič
1980	11/13	Srednješolski center – excavation field 13	excavation	ZVKD Mb	I. Tušek

Year	Cat. No.	Site	Type of discovery or research	Institution	Researcher
1980	23	Garaže (Kraigherjeva ul.)	excavation	PMP	B. Jevremov
1980	26	Rimska ploščad 24–25	excavation	PMP	B. Jevremov
1981–83	3	Ulica 25. maja	excavation	ZVKD Mb	I. Tušek
1981	11/8	Srednješolski center – excavation field 8	excavation	ZVKD Mb	I. Tušek
1981	11/9	Srednješolski center – excavation field 9	excavation	ZVKD Mb	I. Tušek
1982	5	Arbajterjeva ul. 1–2	excavation	ZVKD Mb	I. Tušek
1982	11/10	Srednješolski center – excavation field 10	excavation	ZVKD Mb	M. Strmčnik Gulič, I. Tušek
1982	11/11	Srednješolski center – excavation field 11	excavation	ZVKD Mb	I. Tušek
1983	11/12	Srednješolski center – excavation field 12	supervision	ZVKD Mb	I. Tušek
1983	11/13	Srednješolski center – excavation field 13	excavation	ZVKD Mb	M. Strmčnik Gulič
1983	11/14	Srednješolski center – excavation field 14	excavation	ZVKD Mb	M. Strmčnik Gulič
1984	11/15	Srednješolski center – excavation field 15	supervision	ZVKD Mb	I. Tušek
1984–86	41	Dom upokojenecv	supervision, excavation	ZVKD Mb	I. Tušek
1985	11/16	Srednješolski center – excavation field 16	supervision	ZVKD Mb	I. Tušek
1985	54	Bolnišnica (Rentgen)	supervision	ZVKD Mb	I. Tušek
1986	32	Rimska ploščad 7–10	supervision	ZVKD Mb	I. Tušek
1986	43	Cerkev sv. Ožbalta	supervision	ZVKD Mb	I. Tušek
1987	10	Peršonova ul. 13	test trenches	ZVKD Mb	I. Tušek
1987	26	Rimska ploščad 24–25	test trenches	ZVKD Mb	I. Tušek
1987–88	31	Rimska ploščad, plot No. 511/3	test trenches	ZVKD Mb	I. Tušek
1987–88	76	Natašina pot (jug)	test trenches	ZVKD Mb	I. Tušek
1988	75	Potrčeva cesta 60	excavation	ZVKD Mb	I. Tušek
1989–91	52	Porodnišnica	excavation	ZVKD Mb	I. Tušek, M. Vomer Gojkovič
1990–91	49	Sprehajalna pot, plot No. 505	test trenches	ZVKD Mb	I. Tušek
1991	53	Sprehajalna pot, plot No. 499	test trenches	ZVKD Mb	I. Tušek
1992	41	Dom upokojenecv	supervision	ZVKD Mb	I. Tušek
1992–96	44	Panonska ul.	test trenches, excavation, supervision	ZVKD Mb	I. Tušek, M. Lubšina Tušek
1995	11/15	Srednješolski center – excavation field 15	supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1995	55	Osnovna šola Ljudski vrt	accidental find	–	–
1996	16	Tiha pot 5	supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1997	41	Dom upokojenecv	supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998	12	Gimnazija	excavation	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	58	Zoisova pot 5	supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	59	Žgečeva ul. 8	supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek

Year	Cat. No.	Site	Type of discovery or research	Institution	Researcher
1998–99	60	Žgečeva ul. 6	supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	63	Trubarjeva ul. 11–13	supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	65	Trubarjeva ul. 10	supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	66	Žgečeva ul. 2	supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	68	Trubarjeva ul. 17	supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	69	Švajgerjeva ul. 3	supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	70	Bevkova cesta 3	supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	71	Bevkova cesta 5	supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	72	Križišče Bevkove ceste in Kariževe ul.	supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	73	Krambergerjeva pot 1	supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998	76	Natašina pot (jug)	supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	78	Bevkova cesta 15	supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1998–99	80	Potrčeva cesta 49	supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
1999–2000	82	Policijska postaja	test trenches, supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2000–01	1	Volkmerjeva cesta 31	field survey, test trenches	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2000	11/17	Srednješolski center – excavation field 17	excavation	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2001	1	Volkmerjeva cesta 31	geophysical prospecting	OA FF	B. Mušič
2001	11/18	Srednješolski center – excavation field 18	excavation	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2001	17	Remčeva ul. 13–14	supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2001	19	Groharjeva pot 1–2	supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2001–02	40	Potrčeva cesta 13–15	excavation	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2001–02	41	Dom upokojencev	excavation, supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2003	3	Ulica 25. maja	excavation	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2003	4	Ulica 5. Prekomorske brigade 10	excavation	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2004–06	2	Volkmerjeva cesta 32	excavation	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2005	9	Peršonova ul. 11	excavation	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2005	55	Osnovna šola Ljudski vrt	excavation	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2006	4	Ulica 5. Prekomorske brigade 10	excavation	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2008	18	Remčeva ul. 8–9	supervision	ZVKD Mb	M. Lubšina Tušek
2009	36	Zdravstveni dom	geophysical prospecting	ZVKD Mb	B. Mušič
2009–10	55	Osnovna šola Ljudski vrt	excavation	PMP	I. Žižek

CATALOGUE OF SITES

The catalogue of archaeological sites has not been translated into English (pgs. 39–154).

Individual archaeological sites within the area of Rabelčja vas were determined in order to provide an orientation amongst the mass of archaeological data. The definition of the site is based exclusively on the research history.

The sites are denoted by *catalogue numbers* (*cat. Nos.*) that are organised in a geographical sequence, roughly in the northwest-southeast direction (see *Inserts 1–4*). Individual *excavation fields* within the archaeological sites are sometimes used to shed additional light upon the complex research history.

The sites are designated with their current day names: *names of streets and house numbers* or *names of public buildings*. When necessary we also added the plot number to the name of the street (e.g. Rimska ploščad, plot No. 511/3).

The sites were positioned onto a map at a scale 1: 2500, which also represents an overview map of the Roman period (*Insert 4*). The positions of the excavation areas (*Insert 1*), areas of detailed figures (*Insert 2*) and prehistoric sites (*Insert 3*) were drawn on special maps at a scale 1: 5000. Whenever possible additional maps with precise data were prepared at a larger scale (*Figs. 17–41*).

The catalogue of sites is divided into four chapters according to main chronological periods: Prehistory, Roman, Early Medieval and Late Medieval period with the Early Modern period. Individual sites can appear in various chronological periods. In the area of Rabelčja vas no prehistoric, Early Medieval or Late Medieval and Early Modern period sites were found in which there would be no evidence of Roman finds. Thus the chapter *Roman sites* (pgs. 57–150) includes all of the sites; within it the numbers run linearly. In the chapters *Prehistoric sites* (pgs. 39–56), *Early Medieval sites* (pg. 151) and *Late Medieval and Early Modern period sites* (pgs. 152–154) those sites are taken into account that include a selected chronological phase; they are enumerated with the same numbers as in *Inserts 1–4* and in the chapter *Roman sites*.

The catalogue number and name of the site are followed by the following data:

Other names (DRUGA IMENA). All modern day variants and all old names for a site are stated. These names are also included in the *Index* (pgs. 179–189).

Type (TIP). Archaeological remains are defined according to their primary function in the past: settlement, grave, cemetery, road, ditch, individual finds, undefined.

Maps (NAČRTI). Inserts are denoted (*Inserts 1–4*) with the position of the site in the quadrant, marked with a letter and number (e.g. *Insert 4 [C2]*). This is followed by a list of figures that represent detailed spatial data.

Position (LEGA). The central point of the site is defined with *geographical coordinates*. The *plot numbers* are taken from the 2006 Digital Cadastre map. The old *plot numbers* with which the site was defined in older literature or in unpublished reports are also stated.

Research history (ZGODOVINA RAZISKAV). The basic data is taken from literature and certain unpublished documents.

The description of archaeological remains (OPIS ARHEOLOŠKIH OSTANKOV). The description is limited to the most important facts found in publications. Unpublished reports and maps were used only rarely. However, the description was never based on the analysis of field-work documentation.

Data evaluation (IZVREDNOTENJE PODATKOV). Comprehensive reports or detailed basic publications are stated.

Dating (DATACIJA). The dating was consistently taken from the published information.

Determining the position (UMESTITEV). The sites are precisely or roughly positioned or are not positioned at all. We also state the source (publication or document) on which our positioning was based. In the more problematic examples the reasons for the placement are explained.

Physical condition of the site (NEPREMIČNI OSTANKI). It is mentioned only when the remains are preserved at their original location.

Storage of excavation documentation (HRAMBA IZKOPAVALNE DOKUMENTACIJE). The name of the institution responsible for curating the excavation documentation.

Storage of artefacts (HRAMBA PREDMETOV). The name of the institution responsible for curating the artefacts.

Used documents (UPORABLJENA DOKUMENTACIJA). A list of unpublished documents that were used in the description and placement of a certain site. Primarily the records from the *Inventory of archaeological sites in Ptuj* (*Temeljna top. zbirka*) are stated, as they represented the

starting point in the preparation of the catalogue. All of the used documents are described and commented upon in the chapter entitled *Documentation* (pgs. 167–172).

Topographic literature (TOPOGRAFSKA LITERATURE).
Alphabetical list of publications from which the topographic data has been obtained.

Additional literature (DOPOLNILNA LITERATURA).
Alphabetical list of publications that shed additional light on the site.

THE DEVELOPMENT OF THE SETTLEMENT

Grajski grič rises above the crossing of the Drava river and the surrounding plains. It is visible from afar and serves as an orientation as well as control point for the transport routes. Thus it does not come as a surprise that it has always been a central settlement point for the broader area. Numerous small settlements were scattered along the plains, however most of them were located along the slightly elevated ridges between the streams or along the edges of the old Drava river terraces.³⁴

In our overview we have limited ourselves to a relatively small area of Ptuj, to the area of Rabelčja vas, which is removed from the crossing of the Drava river, but lies in the shade of Grajski grič.

The wide plain that mildly descends towards the south from under the slope of Mestni vrh was an attractive settlement area throughout various historic periods. On the west it borders on the deep riverbed of Grajena, and on the east it borders upon the stream that runs under Župančičeva ulica. To the south the area reaches to the edge of the old river terrace along Potrčeva cesta (approx. 228 m a.s.l.). Between the north (cat. No. 4) and south (cat. No. 44) sites that are approximately 800 metres apart the plain drops by about 12 metres towards the south (*Insert 4*). The morphology of the area is clearly visible on old topographic maps (*Figs. 5, 11–12*).

The entire edge of the old river terrace along Potrčeva cesta (cat. Nos. 75–76, 81–82) and the ridge between the two Grajena affluxes (cat. Nos. 1–2; *Inserts 3–4*; *Figs. 11–12*) were also attractive settlement areas. The settled area also spread below the terrace, towards the confluence of the Grajena and the former stream under Župančičeva ulica (cat. Nos. 45–48; *Insert 4*: area C4).

PREHISTORY

The area of Rabelčja vas was intensively settled in prehistoric times (*Insert 3*). As most of the prehistoric finds have not yet been published and analysed in great detail, the current picture depends on the rare basic publications and the partial analysis and preliminary reports.

³⁴ Horvat et al. 2003, 153–155.

NEOLITHIC AND ENEOLITHIC

On the straight that mildly descends towards Grajena, i.e. in the area of Srednješolski center, the remains of two dwelling pits (cat. No. 11: excavation fields 7 and 17) were discovered in an area covering approximately 100 m². According to radiocarbon dating the small settlement belongs into the third quarter of the 5th millennia BC (4540–4350 BC) i.e. to the end of the Neolithic or beginning of the Eneolithic period.³⁵

The traces found on the site at Volkmerjeva ulica No. 32 (cat. No. 2), positioned on the ridge between and above the streams (approximately 370 metres north of the site No. 11), were also dated to the Neolithic period.

At the time Grajski grič represented the main settlement area in Ptuj and its vicinity.³⁶

BRONZE AGE

The transition between the Middle and Late Bronze Age

Settlement remains that could be dated to the transition between the Middle and Late Bronze Age (Bd C to Ha A1)³⁷ were discovered in a broad belt along the Grajena stream. They were excavated on the sites Panonska ulica (cat. No. 44) and Srednješolski center (cat. No. 11: excavation fields 4, 7–10, 13–14, 17–18), where they covered the older Neolithic/Eneolithic settlement. The traces in the area of Gimnazija (cat. No. 12) might belong to the same settlement as the neighbouring site No. 11. Panonska ulica and Srednješolski center are approximately 500 metres apart and they most likely represent two individual settlements.

The buildings at Srednješolski center (cat. No. 11) were constructed from wooden posts, while the walls were made from woven shrubbery and plastered with clay. Numerous storage pits as well as a few furnaces or fireplaces were discovered.³⁸ The settlement had only

³⁵ Strmčnik Gulič 1988–89, 147; Lubšina Tušek 2004a, 74–75. For the period see: Velušček 1999; id. 2006, 28–42; Guštin 2005.

³⁶ Tomanič Jevremov, Tomaž, Kavur 2006. Cf. Horvat et al. 2003, 153–154.

³⁷ Dular 1999, 89–90, 95–96; Teržan 1999, 100–102, 132–134; Dular 2002, 163–174, 197–205.

³⁸ Strmčnik Gulič 1988–1989.

one layer, however M. Lubšina Tušek reconstructed two phases of buildings with rectangular ground floor plans (Fig. 42).³⁹

Three cremation graves from the period were found at Potrčeva ulica No. 10 (cat. No. 46), under the terrace upon which the settlement on Panonska ulica was built.⁴⁰

At the site Policijska postaja (cat. No. 82), approximately 750 metres to the northeast of the settlement on Panonska ulica, another settlement area that originated between the Middle and Late Bronze Age was discovered. The site lies at the edge of the terrace running along Potrčeva cesta. It is possible that the unidentified prehistoric remains from the nearby sites No. 76 and No. 81 are connected with this settlement.

The only other remains in the broader area of Ptuj dated to the transition between the Middle and Late Bronze Age are represented by the settlement traces in Vičava (Fig. 43).⁴¹

The choice of the settlement area in the plains and in the proximity of the water streams that can be observed in Rabelčja vas fits in nicely with the other lowland settlements of the time.⁴²

Urnfield period

An Urnfield period settlement – Ha B stood on Rimska ploščad (cat. Nos. 23–24, 30, 32, 34–36).⁴³ The settlement area reached Rimska ploščad 7–10 on the west (cat. No. 32), the garages on Kraigherjeva ulica to the north (cat. No. 23), and at least to Zdravstveni dom on the east (cat. No. 36), which means that it measured approximately 200 m in the east-west direction. The rare prehistoric finds discovered on Rimska ploščad 7–10 (cat. No. 32), Rimska ploščad 21–23 (cat. No. 29), Rimska ploščad – plot No. 511/13 (cat. No. 31), Rimska ploščad 11–15 (cat. No. 34) and at Dom upokojencev (cat. No. 41) most likely indicate that this was the edge of the settlement. The individual finds at Sv. Ožbalt (cat. No. 43) and at Porodnišnica (cat. No. 52) were discovered even further away.

The buildings on Rimska ploščad were constructed from upright wooden posts. Various pits and remains of burnt clay plaster that originate from the house walls or from the covering of the fireplaces were discovered. In some places the cultural layer was thick, while in the close proximity it was not traced at all, which could be an indication of the empty areas between the buildings

(cat. Nos. 25, 35). The settlement remains were badly damaged by Roman period buildings.

A cemetery was located west of the settlement, in the site Srednješolski center. Several cremations – positioned in two groups – were discovered, while one grave stood on its own (cat. No. 11: excavation fields 2, 10, 14).⁴⁴ The fragments of prehistoric pottery indicate that the Roman interventions destroyed some of the graves (cat. No. 11: excavation fields 2–3). It is possible that the individual cremation at the site Dijaški dom (cat. No. 8), which is not precisely dated, is linked to this cemetery.

Another Urnfield period settlement area was discovered on Ulica 5. Prekomorske brigade No. 10 (cat. No. 4). The remains of the wooden buildings constructed from wooden posts stood on both sides of the broad waterbed that ran in the north-south direction and was already partially covered in the time of the Roman settlement.

An Urnfield period settlement area was also located on Panonska ulica (cat. No. 44).

Taking the distance between the settlement traces into account, it is most likely that there were three separate settlement areas: on Rimska ploščad, on Ulica 5. Prekomorske brigade No. 10 and on Panonska ulica.

Similarly as is the case at Rabelčja vas, the lowland settlements were also positioned on the right bank of the river Drava: at Spodnja Hajdina and at Sv. Rok. The elevated settlement stood on Grajski grič. The distribution of the sites indicates that the broad area of Ptuj was relatively densely settled in the Urnfield period (Fig. 44).⁴⁵

EARLY IRON AGE

Finds from the Early Hallstatt period were discovered in the areas of the Urnfield period settlements on Rimska ploščad (cat. No. 23, 25–27, 30, 32, 36) and Panonska ulica (cat. No. 44), thus continuous settlement from the Bronze into the Early Iron Age can be assumed at these locations.

The finds from the Early Iron Age were supposedly also found at the site Gimnazija (cat. No. 12).

Grajski grič was most likely settled already at the beginning of the Early Iron Age. The assumed lowland settlement lied on the right bank of the Drava river at Sv. Rok (Fig. 45).⁴⁶

LATE IRON AGE

A Middle La Tène period settlement was discovered at Policijska postaja (cat. No. 82), where lines of postholes from wooden houses were discovered, as was

³⁹ Lubšina Tušek 2004a, 73–76.

⁴⁰ Jevremov 1988–1989; Dular 2002, 176–179.

⁴¹ Mikl Curk, Tušek 1985, 303, Pl. 7: 8–13; Pahič 1968, 181; Horvat et al. 2003, 154.

⁴² Dular 1999, 87–90, 95–96; id. 2002, 174–177; Teržan 1999, 102, 133.

⁴³ For the period see: cf. Teržan 1999.

⁴⁴ Strmčnik Gulič 1980; ead. 1985.

⁴⁵ Horvat et al. 2003, 154–155, Fig. 2.

⁴⁶ Horvat et al. 2003, 154–155, Fig. 2.

burnt clay plaster and sandy paving from the path or walking surfaces.

The remains on Volkmerjeva ulica No. 32 (cat. No. 2) also belong to the Late Iron Age.

Isolated Late Iron Age finds originate from the sites Srednješolski center (cat. No. 11: excavation field No. 10), Kotlovnica (cat. No. 30), Sv. Ožbalt (cat. No. 43), Potrčeva 10 (cat. No. 46) and Gasilski dom (cat. No. 76). A coin from the first half of the 1st century BC was found at Mestno pokopališče (cat. No. 15).

Late Iron Age settlements were also discovered on the terraces on the right bank of the Drava river: on Zgornja Hajdina and at Sv. Rok. The prominent elevated positions of Grajski grič and maybe Panorama were settled in the late La Tène period (Fig. 46).⁴⁷

ROMAN PERIOD

The eastern part of the Roman town of Poetovio was located in the area of Rabelčja vas (Fig. 2, 47). The settlement covered the slightly tilted plain between the Grajena and the former stream under Župančičeva ulica and extended to the edge of the old river terrace along Potrčeva ulica. It reached under the terrace to the area that was on one side bordered by the Grajena and on the other side by the lower flow of the stream that used to run below Župančičeva ulica (Fig. 5; Insert 4: area C4).

Alongside the main Roman road spread an unevenly wide belt of relatively condensed buildings that were surrounded by areas of craftsmanship activities with predominantly wooden buildings. Cemeteries extended at the edges of the settlement (Fig. 47, Insert 4).

ROAD

The main road through the area of Rabelčja vas ran in the southwest-northeast direction (Fig. 47, Insert 4). What are assumed to be remains of bridges that crossed the Grajena (cat. No. 14) and the former stream under Župančičeva ulica (cat. No. 50) were discovered on the road line. Several sections of the road were ascertained with certainty (cat. Nos. 14, 32, 35, 49, 52). The road was created as a sand embankment. On the eastern edge of the settlement, i.e. at Porodnišnica (cat. No. 52) it measured 6 metres in width; it had curb stones and a drain in the centre that separated the two rutted lanes. The successive embankments show marks of multiple repairs and reinforcements to the road. The construction of the road and its repairs are not precisely dated.

A road embankment that might have been a remnant of a side road at the edge of the settlement was discovered during the excavations on Potrčeva 13–15 (cat. No. 40).

In the area of the eastern cemetery the main road ran approximately through the middle of the plain towards the northeast (Kajuhova ulica, cat. No. 57). Embankments that could belong to a road were noticed on Trubarjeva ulica (cat. No. 64, 67), Žgečeva ulica (cat. No. 66) and Krambergerjeva pot (cat. No. 73), however they cannot be considered a single route. Thus the precise line of the road remains unknown. The distribution of the graves indicates that the road probably turned towards the east, in a slight curve that followed the slopes.

SETTLEMENT

Alongside the Grajena, in the western part of the settlement, the stone buildings extended as far as 200 metres south of the road, to Groharjeva pot (cat. No. 19). The poorly documented hypocaust, paving, mosaic pebbles, architectural decorations and painted plaster remains indicate that it is highly likely that *high-quality living quarters* were located to the south of the road (Tiha pot, Remčeva ulica and Groharjeva pot, cat. Nos. 14, 16–19; Figs. 20–21).

The stone buildings alongside the Grajena did not stretch for more than 50 metres to the north of the road, where a part of a large building was discovered (cat. No. 13). One of the rooms ended in an apse and had a hypocaust. Painted plaster was also found in the building. Most of the small finds can be dated into the 4th century. The orientation of the longer walls (they are set at an angle of 75° from the north in the westerly direction) differs from the orientation of the roadside buildings in the proximity (Ob Grajeni 16, cat. No. 14) and does not relate to the main road (Fig. 21). It also differs from the orientation of the walls in the central and eastern part of the settlement area (e.g. cat. Nos. 24, 26–27, 30–33, 35–36, 52; Fig. 24; Insert 4).

The area between Volkmerjeva cesta and Župančičeva ulica was densely built up in an unequally wide belt (Insert 4). To the south the stone buildings reached as far as 25 m (Rimska ploščad 1–6, cat. No. 33) or 75 m (Zdravstveni dom, cat. No. 36) from the main road. Towards the north the dense settlement expanded as far as 125 metres from the road, to the crossroads between Kraigherjeva ulica and Rimska ploščad (cat. No. 24). Only a few small buildings were completely excavated (Zdravstveni dom, cat. No. 36; Porodnišnica, cat. No. 52), while none of the large structures were researched in their entirety (Fig. 24).

A large building (approximately 50 × 20 metres) with a complex ground plan stood to the north of the road, on Rimska ploščad 7–10 (cat. No. 32). It was built in a number of phases which have not yet been analysed nor dated (Figs. 24, 26). The remains of the kilns in its area indicate the existence of a pottery and brick industry.

On the other side of the road, on Rimska ploščad 1–6 (cat. No. 33), a pottery workshop with two large

⁴⁷ Božič 1993, 197; Horvat et al. 2003, 155, Fig. 2.

rooms (in total roughly 25 × 20 metres) stood, and this included two pottery kilns. A lot of pottery waste was also discovered (Figs. 24, 26). A number of pottery kilns were discovered in the vicinity, and they might have been linked to this workshop. The workshop was in operation in the second half of the 2nd century and in the period of the Severan dynasty and had two phases. Individual finds of imported African terra sigillata indicate the use of the area as late as the first half of the 4th century.⁴⁸

A large building, most likely measuring approximately 80 × 50 metres (Figs. 24–25, 27), stood in the central part of the plain, on Rimska ploščad 16–20 (cat. No. 27) and the neighbouring areas (the crossroads of Kraigherjeva ulica and Rimska ploščad, cat. No. 24; Rimska ploščad 24–25, cat. No. 26). Small rooms and hallways were located around the central courtyard. Individual rooms had hypocausts. The building included a pottery kiln, wells and a room for treating marble. Small finds also indicate pottery production. So far the construction phases and a detailed chronology have not been analysed and established. Coin finds date the occupation of the building between the 2nd and 4th century. Once the northern part of the building was abandoned (the crossroads of Kraigherjeva ulica and Rimska ploščad, cat. No. 24), a number of pottery and brick kilns and a well were constructed at this location, however they were not in operation at the same time. An inhumation from the end of the 4th or the beginning of the 5th century was buried in the ruins of the southern part of the building (cat. No. 27).⁴⁹

South of the large building on Rimska ploščad 16–20 a slightly differently oriented building with two hypocaust phases was located (Rimska ploščad 18, cat. No. 28; Figs. 24, 27). The relation between it and the neighbouring building is unclear, however it is known that it was probably demolished in the middle of the 4th century.⁵⁰

A large stone building was located in the site Koltovnica on Rimska ploščad (cat. No. 30; Figs. 24, 27), however only a small part of it has been researched. The building was approximately dated between the 2nd and 4th century. One of the rooms had a hypocaust. Two pottery kilns and two wells were discovered in the proximity of the building. Traces of a foundry, a glass factory and a stone cutting workshop were also found.

A roadside building with numerous rooms stood further towards the east. It had painted plaster on the walls, a hypocaust and paving (cat. No. 31; Fig. 27).

The remains of one or several pottery workshops were discovered in the broader area of the site Zdravstveni dom (cat. Nos. 35–36; Figs. 24, 27–28). Rooms belonging to a large building were discovered close to the road, and one of them was decorated with painted wall plaster (cat. No. 35). Another two buildings stood in the

vicinity (cat. No. 36). The smaller of the two measured approximately 10 × 10 metres in size. The large hall with four lines of column foundations can be interpreted as a drying room (25 × 20 metres). A number of kilns and small finds from the broader area indicate the presence of potteries, while the crucibles indicate the presence of a foundry (cat. No. 35). A number of wells were found between and within the buildings (cat. Nos. 35–36).

Two pottery-brick workshops that were divided by a wall stood at Porodnišnica (cat. No. 52; Figs. 24, 33: 7). The western workshop had an entrance that led into the enwalled courtyard (Fig. 33: 6). The building next to the entrance had a hypocaust (Fig. 33: 2). The large building, approximately 14 metres wide and at least 30 metres long, with four lines of column foundations that carried the roof and the raised floor, was most likely a drying room (Fig. 33: 1). The first phase was entirely wooden, while the stone foundations belonged to the second phase. The remains of two other buildings were partially excavated (Fig. 33: 3–4). A number of kilns and wells were found between the buildings. The workshop was in operation from the end of the 1st century to the end of the 3rd or beginning of the 4th century. The building at the entrance stood on the levelled out remains of older kilns (Fig. 33: 2).

Three brick and two pottery kilns were excavated in the eastern pottery and brick workshop at Porodnišnica (cat. No. 52; Figs. 24, 33). The column foundations that supported the wooden porches surrounded them. In one of the kilns bricks with the stamp QSP were fired, and they are dated into the 2nd century.⁵¹ The workshop spread towards the east, towards the stream under Župančičeva ulica (the layers in trench 1 in the area of Sprehajalna pot, plot No. 505; cat. No. 49; Fig. 33). The brick kiln that was found approximately 50 metres away, close to the stream under Župančičeva ulica, might be linked to this workshop (cat. No. 53; Fig. 33).

Three areas with stone buildings were distanced from the dense roadside settlement (cat. Nos. 6, 10, 45).

One was a large pottery workshop (cat. No. 6; Fig. 19) that stood approximately 320 metres from the main road, on Arbajterjeva 3–5, on the northern edge of the Roman settlement. The original wooden constructions were later on substituted by stone buildings. The large rooms in the western part that were interpreted as a drying room had two stone building phases. In the area of the workshop pottery kilns, water reservoirs, wells, a space for the preparation of clay and waste pottery products were found. On the basis of the older graves in the vicinity and the younger ones within the ruins of the building the workshop could be dated into the second half of the 3rd century.⁵²

⁴⁸ Curk, Gulič, Tušek 1984, 62–64; Gabler 1986.

⁴⁹ Korošec P. 1980b.

⁵⁰ Knific, Tomanič Jevremov 1996, 373.

⁵¹ Vičič 1980, 13–15; Istenič 1999, 199.

⁵² Curk, Gulič, Tušek 1984, 64–65 (complex B). Due to the similarity with the material from Rimska ploščad 1–6 (cat. No. 33) it is possible that the workshop is older; Gabler 1986.

The numerous kilns in the neighbouring areas, i.e. along the sites *Dijaški dom* and *Peršonova ulica*, indicate a high presence of pottery workshops and brick factories (cat. No. 7–9; Fig. 19) that might have been linked to the workshop on *Arbajterjeva 3–5* (cat. No. 6).

Remains of a stone building and several altars were discovered on *Peršonova 13* (cat. No. 10; Fig. 19) – approximately 260 metres away from the main road. It is possible that these are the remains of a *Mithraeum*, the only known sanctuary in the entire eastern part of *Poetovio*.

A large brick factory stood alongside *Ciril-Metodov drevored*, which is located on the south of the settlement, under the terrace at *Potrčeva cesta*, approximately 350 metres away from the main road (cat. No. 45; Fig. 32). Taking the stamps on the bricks into account (M.IV.N. FIR and C.C.C) it was dated into the end of the 2nd or beginning of the 3rd century.⁵³ The kiln and architecture approximately 50 metres away (on *Potrčeva cesta 10*) might be a part of the same complex (cat. No. 46).

Most of the stone buildings throughout the area of *Rabelčja vas* are dated into the 2nd and 3rd century. Mainly they were elongated in shape, with the longer walls running in the northwest-southeast direction,⁵⁴ while the shorter walls were roughly parallel to the road (cat. Nos. 6, 14, 24, 26–28, 30–33, 35–36, 52; Fig. 24; *Insert 4*).⁵⁵ The workshop on *Arbajterjeva 3–5* (cat. No. 6) was also oriented in the same direction, even though it was located at quite a distance from the road. A similar orientation can be seen in the modest wall remains of the assumed *Mithraeum* on *Peršonova 13* (cat. No. 10) and in the workshop on *Ciril-Metodov drevored* (cat. No. 45). Even the grave allotments on *Ulica 25. maja* (cat. No. 3), at *Dijaški dom* (cat. No. 8) and the crossroads between *Kraigherjeva ulica* and *Ulica 5. Prekomorske brigade* (cat. No. 20) were constructed with a similar declination from the north. Only the building with the apse does not share this orientation (*Ob Grajeni*, plot. No. 168/7; cat. No. 13), however this one could belong to the 4th century and could thus be slightly younger in origin. The dominating orientation that most likely followed the axis of the main road, speaks about the existence of an irregular, but more or less unified grid in this part of town.

On the outside of the densely populated belt lay the extensive outskirts, where wooden buildings were discovered (postholes were mostly preserved), while

⁵³ Vičič 1980, 13; Istenič 1999, 197–198.

⁵⁴ The longer walls were declined between 20° and 40° from the north towards the west.

⁵⁵ The plans of the architectural remains are of different qualities, thus it would be misleading to attempt a precise comparison between the buildings. The walls within the individual buildings were often at an angle due to their imprecise construction or later reconstructions (e.g. cat. Nos. 32, 36).

even further settlement layers with no architectural remains, layers of waste from pottery workshops, pottery and brick kilns, individual traces of other crafts and wells were found (cat. Nos. 1–2, 4, 7–9, 11–12, 21–23, 33, 39, 41, 44).

The outskirts were criss-crossed with gutters that collected rainwater that ran and remained on the surface due to the clay base. It is certain that some of the gutters originated from the Roman period (cat. Nos. 2–4, 10–12, 23, 33, 41, 44; Figs. 17–21, 29, 31; *Insert 4*). The gutters could be of various dimensions: narrow (e.g. cat. No. 23; Fig. 24), or very wide and deep (e.g. cat. Nos. 2, 4, 44). One of the gutters on *Volkmerjeva 32* was 11.5 metres wide and 1.3 metres deep (cat. No. 2; Fig. 17). A gutter on *Panonska ulica* was 6 metres wide and 3 metres deep (cat. No. 44; Fig. 31).

Next to the *Grajena*, at the site *Gimnazija* (cat. No. 12), wooden buildings were erected and according to their layer they were dated to the 3rd and 4th century. The wooden buildings with the vertical post construction continued all the way to the area of *Srednješolski center* (cat. No. 11: excavation fields 17–18; Fig. 21). Next to the buildings traces of craftsmanship activities with pottery kilns, a foundry furnace, two limestone kilns, water reservoirs and gutters were discovered (cat. No. 11: excavation fields 2, 7–11, 13, 17–18; Figs. 20–21).

Wooden houses or sheds stood across the entire northern edge of the settlement where piles of waste from pottery workshops, pottery or brick kilns, water reservoirs and wells were also discovered (cat. No. 4, 7–9, 20–23). Behind the large building complex on *Rimska ploščad* (cat. No. 24, 26–27) stood a clear area with a well and gutter (garages on *Kraigherjeva ulica*; cat. No. 23). The areas with pottery kilns and water reservoirs in the area of *Dijaški dom* and on *Peršonova ulica* (cat. No. 7–9) could be linked to the large pottery workshop nearby (*Arbajterjeva 3–5*, cat. No. 6) or to the buildings in the proximity of the presumed *Mithraeum* on *Peršonova ulica 13* (cat. No. 10). The wooden buildings stood on *Ulica 5. Prekomorske brigade 10* (cat. No. 4), in an area that is over 400 metres away from the main road. The edge of the pottery workshops and brick factories is located by the kilns at the north-eastern cemetery at *Ulica 5. Prekomorske brigade* (cat. No. 21–22) and the layers of pottery waste in the area of the north-eastern cemetery (the crossroads between *Kraigherjeva ulica* and *Ulica 5. Prekomorske brigade*, cat. No. 20).

South of the road – on the south part of *Rimska ploščad 1–6* (cat. No. 33), at *Dom upokojecev* (cat. No. 41) and at *Bolnišnica* (cat. No. 39) – a belt with pottery kilns and modest buildings was discovered behind the stone buildings. Remains of wooden buildings (lines of postholes) and a 1st century wooden building with a sunken floor and a fireplace were discovered on *Panonska ulica* (cat. No. 44). The area was criss-crossed with gutters (cat. Nos. 33, 41, 44). The south outskirts reach

to the edge of the old terrace alongside Potrčeva cesta and descend under the edge with a presumed single large pottery and brick factory complex on Ciril-Metodov drevored (cat. No. 45) and Potrčeva 10 (cat. No. 46).

Towards the east the settlement expanded almost to the former stream under Župančičeva ulica, which was where the cemetery started (cat. No. 49). The modest archaeological remains show that the sites on Kvedrova ulica (cat. No. 83) and alongside Gregorčičev drevored (cat. No. 84–85) were positioned outside of the settlement.

A separate settlement stood on the ridge between the two affluxes of the Grajena (Volkmerjeva 31 and 32; cat. Nos. 1–2), over 500 m away from the main road. Modest wooden building remains with lines of postholes, a glass furnace and gutters were discovered in this area.

At the cemetery and on the edge of the terrace alongside Potrčeva cesta stood a small separated settled area that is represented by the isolated stone building on Potrčeva 60 (cat. No. 75) and the remains of the wooden buildings with postholes at Policijska postaja (cat. No. 82). It is possible that the undefined settlement remains on Potrčeva 49 (cat. No. 80) and at Bencinska črpalka (cat. No. 81) could belong to the same complex.

Most of the area in the Roman settlement in Rabelčja vas was therefore intended for *craftsmanship activities*. The buildings along the main road and the outskirts were dominated by pottery workshops and brick factories with their kilns, working spaces, drying rooms, wells, water reservoirs, prepared clay and depositions of waste pottery (cat. Nos. 6–9, 11, 20–22, 24, 26–27, 29–30, 32–36, 39, 41, 45–46, 52–53). Groups of kilns were scattered across almost the entire area of the settlement, approximately 500 metres in length (between cat. Nos. 11 and 22) and approximately 700 metres in width (between cat. Nos. 6 and 46; *Insert 4*). At least 100 furnaces were documented, however the true numbers were much higher.

Alongside pottery workshops and brick factories the settlement also provided evidence of marble carving (cat. Nos. 27, 29, 30), glass industry (cat. Nos. 1, 29–30), foundry (cat. Nos. 11, 29–30, 35) and lime firing (cat. No. 11).

The living quarters with the individual luxurious rooms (hypocaust, painted plaster, architectural decorations) stood alongside the Grajena (cat. Nos. 13–14, 16–19) and partially alongside the road in the centre of the settlement (cat. Nos. 27–28, 30–31, 34–35, 52). A large part of the area with high quality buildings was almost entirely destroyed without any previous archaeological research (cat. Nos. 16–19, 34).

The settlement had no plumbing, and the water was provided from the numerous wells and water reservoirs (cat. Nos. 4, 6–7, 11, 23–24, 26–27, 29–32, 35–36, 52). There was also no sewerage system. At the edge of the

settlement the torrent waters were drained through the numerous gutters (cat. No. 2–4, 10–12, 23, 33, 41, 44).

The *development of the settlement* is poorly understood, and no basic analysis of the large archaeological sites has been performed as yet. The preliminary reports show that most areas have remains originating from a number of building phases.

The 1st century wooden building with the sunken floors was found in the south-western part of the settlement alongside the Grajena, on Panonska ulica (cat. No. 44). The cremation graves dating to the 1st and 2nd century spread along the main Roman road east of Volkmerjeva cesta, on Rimska ploščad 1–6 (cat. No. 33), Rimska ploščad 7–10 (cat. No. 32) and further east (cat. Nos. 36, 52). It is therefore possible that the 1st century settlement was limited to the western part of the plain, i.e. between the Grajena and the current Volkmerjeva cesta,⁵⁶ while the east was covered by a dedicated cemetery.

The analysis of the terra sigillata from Rimska ploščad 1–6 (cat. No. 33)⁵⁷ indicated that in the middle of the 2nd century the settlement spread from the Grajena along the road towards the east and in doing so, it partially covered the older gravesites east of Volkmerjeva cesta (cat. Nos. 32–33). The pottery workshops and brick factories in the east, i.e. at Porodnišnica, might have originated as early as the end of the 1st century (cat. No. 52).⁵⁸ Small finds from most of the excavated areas in the eastern part of the settlement show that the workshops were most active in the 2nd and 3rd century. The buildings and pottery kilns were abandoned in the 4th century (cat. Nos. 27–28, 33, 52). This is confirmed by the isolated graves from the end of the 4th and beginning of the 5th century that were dug into the building ruins on Arbašterjeva 3–5, on Rimska ploščad 16–20 and on Rimska ploščad 18 (cat. Nos. 6, 27, 28).⁵⁹

GRAVES

1st and 2nd century cremation graves were discovered on the roadside in the central part of Rabelčja vas: on Rimska ploščad 1–6 (cat. No. 33), Rimska ploščad 7–10 (cat. No. 32), at Zdravstveni dom (cat. No. 36), Porodnišnica (cat. No. 52), and maybe on Rimska ploščad 21–23 (cat. No. 29) and Rimska ploščad 11–15 (cat. No. 34). A number of tombstone foundations (cat. No. 32), a part of a tombstone (cat. No. 32) and a remain

⁵⁶ It is uncertain whether the finds at Policijska postaja belong to the Augustan period (cat. No. 82); mentioned in Horvat et al. 2003, 166, note 189.

⁵⁷ Gabler 1986.

⁵⁸ Vomer Gojkovič 1993.

⁵⁹ Korošec P. 1980b; Tušek 1997; Knific, Tomanič Jevremov 1996, 373.

of a tomb monument (cat. No. 33) were discovered. These graves formed a part of the *eastern cemetery* of Poetovio that extended along the main road. In the 2nd century the settlement spread alongside the road towards the east, and the most western part of the cemetery was covered and destroyed by workshops (cat. Nos. 32–33, 52).

The eastern cemetery continued immediately after the last pottery workshop at Porodnišnica (cat. No. 52), and was located already on the west bank of the former stream under Župančičeva ulica (cat. Nos. 49, 51). In this area cremation graves (the oldest dating to the 1st century) as well as several late Roman inhumations were discovered. The foundations of grave allotments and of grave monuments and parts of tombstones were discovered.

East of the stream the cemetery spread along the road and the tilted plain between the slopes of Mestni vrh and the edge of the terrace along Potrčeva cesta. It measured 750 metres in length and at least 200 metres in width (cat. Nos. 55–66, 68–72, 74, 76–77, 79). More than 1000 graves were discovered merely during the excavations on a relatively small part of the cemetery (Osnovna šola Ljudski vrt, cat. No. 55). Individual foundations of grave allotments (cat. Nos. 55, 76), tombstones (cat. Nos. 55–56, 64, 76–77) and dislocated tombstone remains were discovered (cat. Nos. 49, 55, 57, 65, 76). A part of the tombstone found in its secondary position (Porodnišnica, cat. No. 52) most likely originated from the eastern cemetery.

With the exception of the area Osnovna šola Ljudski vrt (cat. No. 55), only small parts of the cemetery were excavated. It seems that cremation graves were the norm. Late Roman inhumations are very rare, however they can be found south of Natašina pot (cat. No. 76). They become more numerous towards the west, closer to the settlement, i.e. at Sprehajalna pot and Kajuhova ulica (cat. No. 49, 51, 57).

It is possible that the two 4th century candelabra with the Christogram that were found on the easternmost edge of the cemetery, probably on Dornavska cesta (cat. No. 79), originated from the hypothetical graveyard church.⁶⁰ However, it is also possible that they had no direct relation with the graves or the supposed architecture, and that they were a part of a treasure buried near the main road.

The graves also spread *north* of the settlement, where we can find three more or less separated cemeteries: the northwest (cat. Nos. 11–12), north (cat. Nos. 3–6, 8) and northeast cemetery (cat. No. 20). Their borders can be defined merely in individual sections: at the sites Srednješolski center and Gimnazija (cat. Nos. 11–12), alongside Ulica 25. maja (cat. No. 3), at Dijaški dom (cat. No. 8) and at the crossroads between Kraigherjeva ulica and Ulica 5. Prekomorske brigade (cat. No. 20).

The *northwest cemetery* lies in the area of Srednješolski center (cat. No. 11) and partially in the area of Gimnazija (cat. No. 12), on an area covering approximately 220 × 120 m (Figs. 20–21). It includes cremations as well as inhumations. The foundations of grave allotments, pedestals for monuments and tombstone fragments were discovered. The cemetery partially extended over the area covered by workshops in the 3rd and 4th century (e.g. cat. No. 11: excavation field 17). 3rd century graves were discovered above one of the pottery kilns (cat. No. 11: excavation field 2), while the burial of the presumed Hun into the lime kiln can be dated to the mid 5th century (cat. No. 11: excavation field 17).

The *northern cemetery* spread across the areas of Ulica 25. maja, Arbajterjeva ulica and Dijaški dom (cat. Nos. 3, 5–6, 8), and measured approximately 270 metres in length and at least 100 metres in width. It included over one hundred graves, cremations as well as inhumations, dated between the 2nd and the late 4th century. Individual grave allotments, pedestals for monuments and tombstone fragments were discovered on Ulica 25. maja (cat. No. 3) and at Dijaški dom (cat. No. 8). Individual inhumations and small groups of inhumations lie within the areas of the older cremation burials (cat. Nos. 3, 5). 4th century inhumations dominate in the area with two grave allotments and four pedestals for monuments (Dijaški dom, cat. No. 8). In the second half of the 4th century the inhumations spread to the ruins of the pottery workshop on Arbajterjeva 3–5 (cat. No. 6).

414 graves were excavated on the *north-eastern cemetery* that lies on the crossroads of Kraigherjeva ulica and Ulica 5. Prekomorske brigade (cat. No. 20). Most of them were cremations that belonged into the period between the second half of the 1st century and 3rd century. A group of 21 inhumations from the 3rd and 4th century was discovered in the south. Amongst them a foundation of a grave allotment and two foundations of vaults or tomb monuments were discovered. The cemetery spread across an area covering approximately 200 × 200 metres in size and continued into the eastern cemetery at the stream that used to run under Župančičeva ulica (cf. cat. Nos. 49, 55).

Isolated inhumations were also discovered in the area without buildings in the vicinity of the central part of the settlement in Rabelčja vas (garages on Kraigherjeva ulica, cat. No. 23).

The *south cemetery* followed the edge of the terrace along Potrčeva cesta, from Volkmerjeva cesta to Bolnišnica (cat. Nos. 39–42), and merely isolated late Roman inhumations extended under the terrace (Potrčeva 2, cat. No. 47; Ciril-Metodov drevored 8, cat. No. 48). The cemetery was a combination of cremations and late Roman inhumations. Remains of tomb monuments and tombstones were discovered (Dom upokojenec, cat. No. 41; Volkmerjeva cesta, cat. No. 42; in a secondary position also at Sv. Ožbalt, cat. No. 43, and in Gregorčičev

⁶⁰ Schmid 1936, 110.

drevored, cat. No. 84). As it can be clearly seen in the examples of the sites Dom upokojencev (cat. No. 41) and Bolnišnica (cat. No. 39) late Roman inhumations often reached into areas of abandoned pottery workshops.

Isolated Late Roman inhumations were dug into the *ruins* of abandoned buildings on Rimska ploščad (cat. No. 26–28, 31).

EARLY MEDIEVAL PERIOD

Following the decline of the settlement and the abandonment of the cemeteries in the first half of the 5th century the broad area of Rabelčja vas was not settled for a long time. Poetovio was abandoned, but the settlement concentrated in the safer, hilly area most of which was located in the town territory of Celeia.⁶¹

⁶¹ Ciglencečki 2008, 485–490.

The area of Ptuj became important once again in the Early Medieval period.⁶² The cemeteries that were discovered on Grajski grič,⁶³ around the parish church⁶⁴ and in Spodnja Hajdina⁶⁵ indicate the existence of a number of simultaneous settlements.

A small settlement developed alongside the ruins of the Roman town in Rabelčja vas. In the Early Medieval times (8th and 9th century) wooden buildings with partly sunken floors were built on Volkmerjeva ulica 32 (cat. No. 2), i.e. on the flat back, raised above the two affluents of the Grajena (*Fig. 17: 2; Insert 1: 2*).

⁶² Korošec P. 1999b; Kosi 2009, 33–69.

⁶³ Korošec P. 1999a.

⁶⁴ Tomanič Jevremov 1996; Tušek 1998.

⁶⁵ Korošec J. 1947, 28–35.

OPERA INSTITUTI ARCHAEOLOGICI SLOVENIAE

1. Janez Dular, Slavko Ciglencečki, Anja Dular, Kučar. Železnodobno naselje in zgodnjekrščanski stavbni kompleks na Kučarju pri Podzemlju / Eisenzeitliche Siedlung und frühchristlicher Gebäudekomplex auf dem Kučar bei Podzemelj, 1995. (EUR 14.60)
2. Ivan Turk (ed.), Moustérienska "koščena piščal" in druge najdbe iz Divjih bab I v Sloveniji / Mousterian "bone flute" and other finds from Divje Babe I cave site in Slovenia, 1996. (EUR 14.60)
3. Jana Horvat (with contributions by Vesna Svetličič, Meta Bole, Metka Culiberg, Draško Josipović, Marko Stokin, Nina Zupančič), Sermin. Prazgodovinska in zgodnjorimska naselbina v severozahodni Istri / A Prehistoric and Early Roman Settlement in Northwestern Istria, 1997. (EUR 14.60)
4. Slavko Ciglencečki (with contributions by Zvezdana Modrijan, Andreja Dolenc Vičič, Ivan Turk), Tinje nad Loko pri Žusmu. Poznoantična in zgodnjerednjevska naselbina / Tinje oberhalb von Loka pri Žusmu. Spätantike und frühmittelalterliche Siedlung, 2000. (EUR 14.60)
5. Janez Dular, Irena Šavel, Sneža Tecco Hvala, Bronastodobno naselje Oloris pri Dolnjem Lakošu / Bronzezeitliche Siedlung Oloris bei Dolnji Lakoš, 2002. (EUR 14.60)
6. Janez Dular, Halštatske nekropole Dolenjske / Die hallstattzeitlichen Nekropolen in Dolenjsko, 2003. (EUR 20.70)
7. Irena Lazar, Rimsko steklo Slovenije / The Roman glass of Slovenia, 2003. (EUR 27.40)
8. Anton Velušček (ed.), Hočevarica. Eneolitsko kolišče na Ljubljanskem barju / An eneolithic pile dwelling in the Ljubljansko barje, 2004. (EUR 52.40)
9. Ivan Turk (ed.), Viktorjev spodmol in / and Mala Triglavca. Prispevki k poznavanju mezolitskega obdobja v Sloveniji / Contributions to understanding the Mesolithic period in Slovenia, 2004. (EUR 42.40)
10. Anton Velušček (ed.), Resnikov prekop. Najstarejša koliščarska naselbina na ljubljanskem barju / The oldest pile-dwelling settlement in the Ljubljansko barje, 2005. (EUR 40.00)
11. Andrej Gaspari (ed.), Zalog pri Verdu. Tabor kamenodobnih lovcev na zahodnem robu Ljubljanskega barja / Zalog near Verd. Stone Age hunters' camp at the western edge of the Ljubljansko barje, 2006. (EUR 43.00)
12. Janez Dular, Sneža Tecco Hvala, South-Eastern Slovenia in the Early Iron Age. Settlement – Economy – Society / Jugovzhodna Slovenija v starejši železni dobi. Poselitev – gospodarstvo – družba, 2007. (EUR 58.00)
13. Ivan Turk (ed.), Divje babe I. Paleolitsko najdišče mlajšega pleistocena v Sloveniji. I. del: Geologija in paleontologija / Divje babe I. Upper Pleistocene Palaeolithic site in Slovenia. Part I: Geology and Palaeontology, 2007. (EUR 82.00)
14. Andrej Pleterski (with Timotej Knific, Borut Toškan, Janez Dirjec, Benjamin Štular and Mateja Belak), Zgodnjerednjevska naselbina na blejski Pristavi. Najdbe / Frühmittelalterliche Siedlung Pristava in Bled. Funde, 2008. (EUR 51.00)
15. Benjamin Štular, Mali grad. Visokosrednjevski grad v Kamniku / Mali grad. High Medieval Castle in Kamnik, 2008. (EUR 51.00)
16. Anton Velušček (ed.), Koliščarska naselbina Stare gmajne in njen čas. Ljubljansko barje v 2. polovici 4. tisočletja pr. Kr. / Stare gmajne pile-dwelling settlement and its era. The Ljubljansko barje in the 2nd half of the 4th millennium BC, 2009. (EUR 56.00)
17. Jana Horvat, Alma Bavdek, OKRA. Vrata med Sredozemljem in Srednjo Evropo / OCRA. The gateway between the Mediterranean and Central Europe (2009). (EUR 51.00)
18. Janez Dular, Marjana Tomanič Jevremov (with contributions by Borut Toškan and Janez Dirjec) ORMOŽ. Utrjeno naselje iz pozne bronaste in starejše železne dobe / ORMOŽ. Befestigte Siedlung aus der späten Bronze- und der älteren Eisenzeit (2010). (EUR 57.00)
19. Andrej Pleterski (with contributions by Igor Bahor, Vid Pleterski, Mark Žagar and Veronika Pflaum) Zgodnjerednjevska naselbina na blejski Pristavi. Tafonomija, predmeti in čas. / Frühmittelalterliche Siedlung Pristava in Bled. Taphonomie, Fundgegenstände und zeitliche Einordnung (2010). (EUR 39.00)

Anton Velušček (ed.)

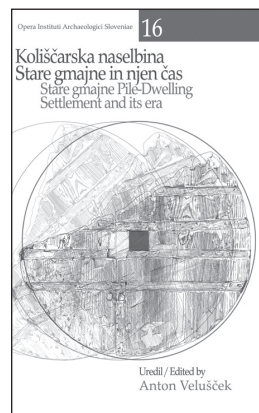
KOLIŠČARSKA NASELBINA STARE GMAJNE IN NJEN ČAS.
Ljubljansko barje v 2. polovici 4. tisočletja pr. Kr.
STARE GMAJNE PILE-DWELLING SETTLEMENT AND ITS ERA.
The Ljubljansko barje in the 2nd half of the 4th millennium BC

In the collected papers, entitled Stare gmajne pile-dwelling settlement and its era. The Ljubljansko barje in the 2nd half of the 4th millennium BC, a presentation is given of the results of multi-disciplinary research into the pile-dwelling settlements of Stare gmajne, Otavnik Ib and Blatna Brezovica.

Special chapters are devoted to sedimentological and dendrochronological research studies, to archaeological finds – prominent among which are the wooden wheel with the axle, and the remains of yarn – and also to analysis of the raw materials used for smoothing stone tools and querns.

The site Stare gmajne near Verd was populated twice, in the late 34th century BC for the first and in the second half of the 32nd century BC for the second time. Settlements were built on marshy ground, most probably on a lakeshore, which also applies to Blatna Brezovica, which dates to the beginning of the 31st century BC. We have also found out that the pile-dwelling settlement Veliki Otavnik Ib and the later settlement Stare gmajne were contemporary.

2009, (Opera Instituti Archaeologici Sloveniae, 16), 366 pages, 258 b-w drawings, photos, tables, graphs and maps, 45 plates, 3 appendices; 21 × 29,5 cm, hardcover, ISBN 978-961-254-155-2.
Price: EUR 56.00

Jana Horvat and Alma Bavdek

OKRA.
Vrata med Sredozemljem in Srednjo Evropo
OCRA.
The gateway between the Mediterranean and Central Europe

The routes between the north Adriatic and the Apennine peninsula on the west and the Balkans and the central Danubian plains on the east ran across Razdrto ever since ancient times. In the late prehistory and in the early Roman era the pass of Razdrto was known under the name of Ocra as was the mountain above it.

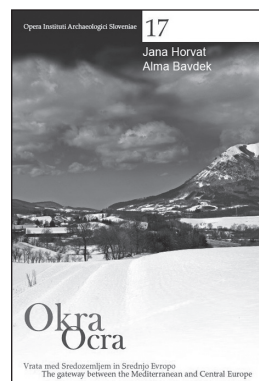
Several Bronze age sites were discovered in the area of the Razdrto pass.

The posts in the Razdrto area from the end of the 2nd and first half of the 1st century BC (Mandrga, Preval) differ from the other sites along the east Alpine routes, as they were not spatially linked to any of the existing indigenous settlements and did not show any contact with the surroundings even with their small objects. Most of the remains can be explained as traces of Roman passengers who stopped at Razdrto for a shorter period of time and not as remnants of a significant Roman settlement.

A gravel covered road was constructed across the Razdrto pass in the second half of the 1st century BC or in the Augustan period. A roadside building was erected in the middle or late Augustan period and demolished in the mid 1st century AD.

The shift of transit from Razdrto to Hrušica (Ad Pirum) took place in the 1st century AD. Post 1st century AD written sources no longer mention the road across Ocra, and the archaeological remains dating after the mid 1st century AD are extremely modest at Razdrto.

2009, (Opera Instituti Archaeologici Sloveniae, 17), 248 pages, 64 colour photos, 66 b-w drawings, photos, graphs and maps, 13 tables, 52 plates; 21 × 29,5 cm, hardback, ISBN 978-961-254-163-7.
Price: EUR 51.00

Janez Dular and Marjana Tomanič Jevremov
(with contributions by Borut Toškan and Janez Dirjec)

ORMOŽ

Utrjeno naselje iz pozne bronaste in starejše železne dobe

ORMOŽ

Befestigte Siedlung aus der späten Bronze- und der älteren Eisenzeit

Ormož ranks among the most important archaeological sites in Slovenia. The fortified settlement from the Late Bronze and Early Iron Age extended over the area where the town stands today. It developed on a high-lying terrace on the left bank of the river Drava, which forms a broad bend right at the foothills. This site was intentionally selected, since towards the river it was protected by a steep slope, and to the east and west by relatively deep natural dykes.

In the present monograph a survey is given of the results of the excavations which were carried out in Ormož during the period from 1974 to 1981. First, the fortification system is presented, particularly the massive rampart, which protected the settlement on the north side. Then follows a description of the structures in the interior, among which mention should be made particularly of the hearths, fireplaces, wells and storage pits, around which life revolved in prehistory.

Of great importance is also the reconstruction of the buildings, for which it has been established that they were without exception constructed by earthfast posts, i.e. using a building technique which in the late Bronze Age was customary also in other regions of Central Europe. Then follows a reconstruction of the ground plan of the settlement which, despite certain constant features, such as the positioning and orientation of the buildings, does not reflect any clearly delineated functional and social differences. This was to be expected, since in the Late Bronze Age society was also arranged on more or less egalitarian lines.

The second part of the monograph comprises the catalogue of material, which is presented in 171 plates.

2010, (Opera Instituti Archaeologici Sloveniae, 18), 392 pages, 117 b-w photos, drawings and maps, 25 tables and graphs, 171 plates, 21 × 29,5 cm, hardcover, ISBN 978-961-254-190-3.
Price: EUR 57.00

Andrej Pleterski

(with contributions by Igor Bahor, Vid Pleterski, Mark Žagar and Veronika Pflaum)

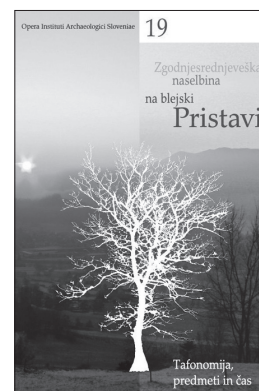
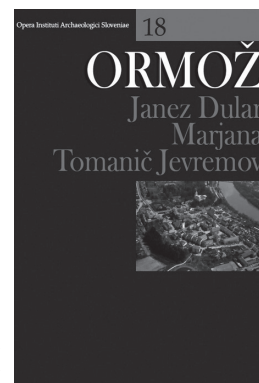
Zgodnj srednjeveška naselbina na blejski Pristavi. Tafonomija, predmeti in čas.
Frühmittelalterliche Siedlung Pristava in Bled. Taphonomie, Fundgegenstände und zeitliche Einordnung.

Pristava in Bled belongs among those archaeological sites which, in the extent and inter-connectedness of the information they provide, represent a pattern in which numerous general processes are revealed. In solving the puzzle of Pristava, we are also to a great extent settling altogether the generally unresolved problems of the Eastern Alps in the Early Middle Ages.

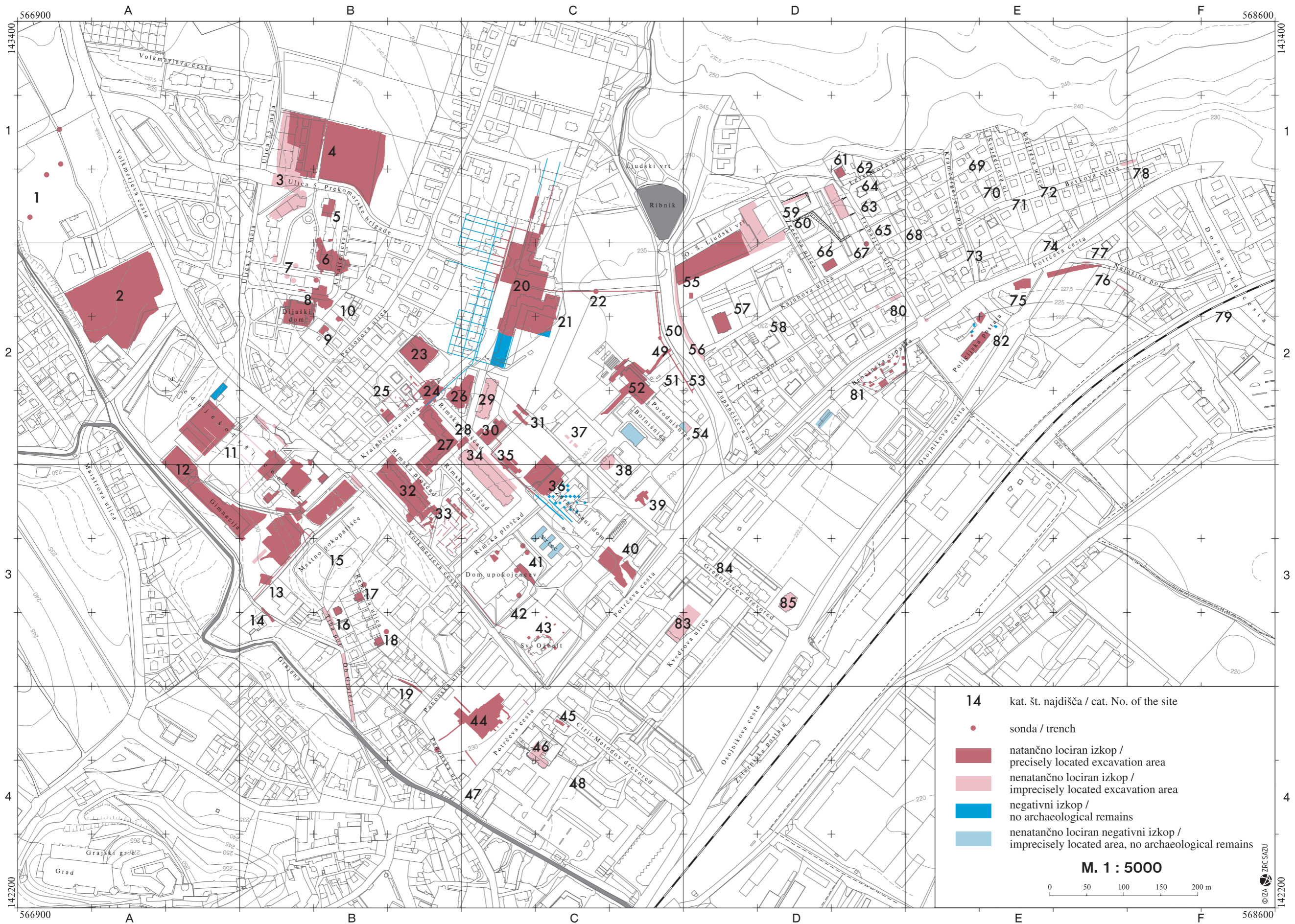
Firstly, a taphonomic analysis of the settlement is presented. This is followed by a classification of the earthenware and its absolute dating. In order to do this, a completely new dating procedure was developed. Although by no means simple, it has nevertheless proved to be both applicable and successful. It is now generally available and of assistance to all.

As support to this analysis and to similar studies yet to be undertaken in the profession, specialist contributions are provided. The first one may be ranked among experimental archaeology, the second one is an informatic-computer presentation demonstrating the application of algorithm for calculating the volume of vessels with an extruding rim. This is followed by a meteorological analysis of the exceptional weather event which occurred in summer of the year 676. The final part of the book comprises an analysis of the ancient finds from Pristava and from Blejski kot.

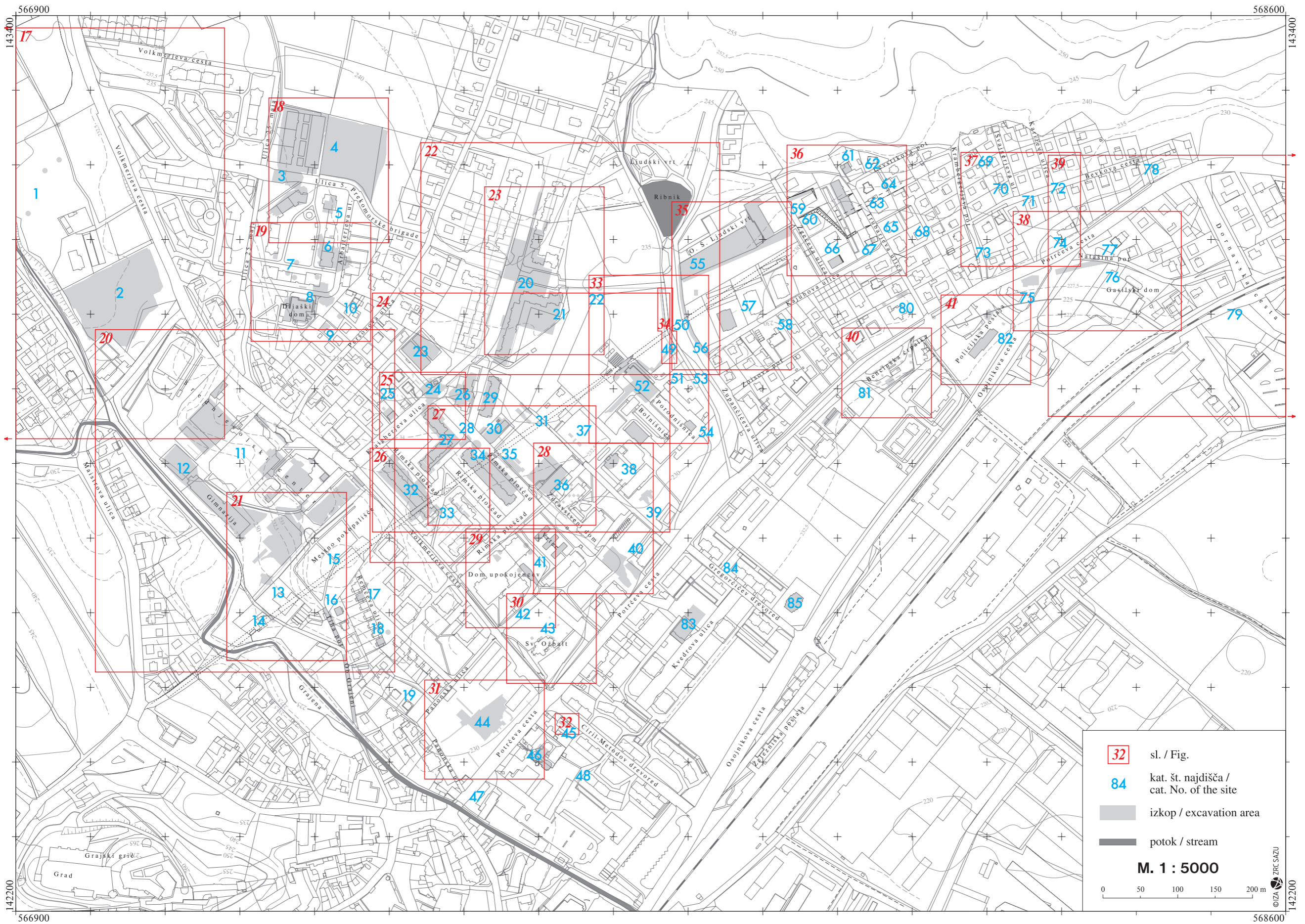
2010, (Opera Instituti Archaeologici Sloveniae, 19), 264 pages, 33 colour, 148 b-w figures, 99 tables and graphs; 21 × 29,5 cm, hardcover, ISBN 978-961-254-206-1.
Price: EUR 39.00

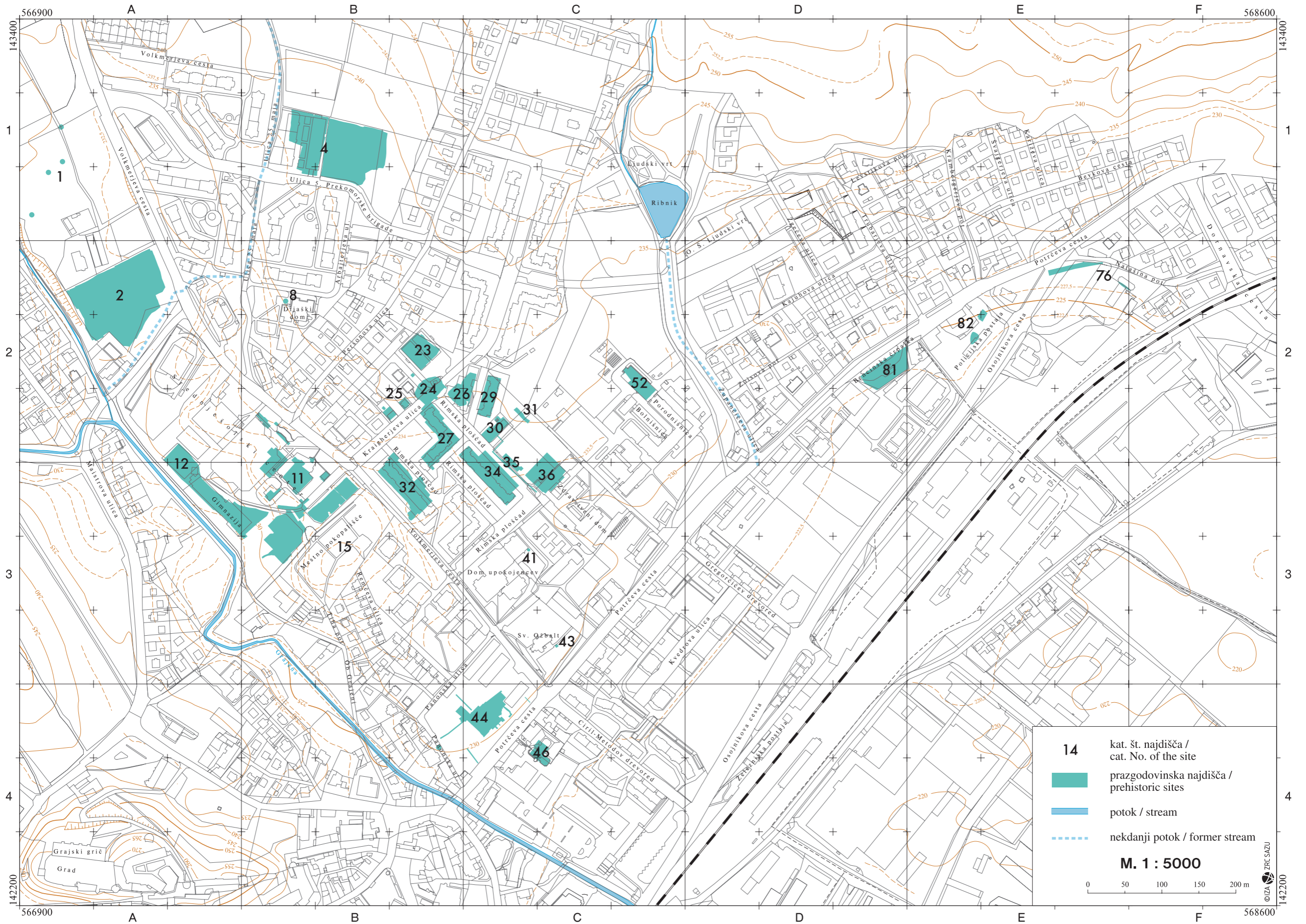

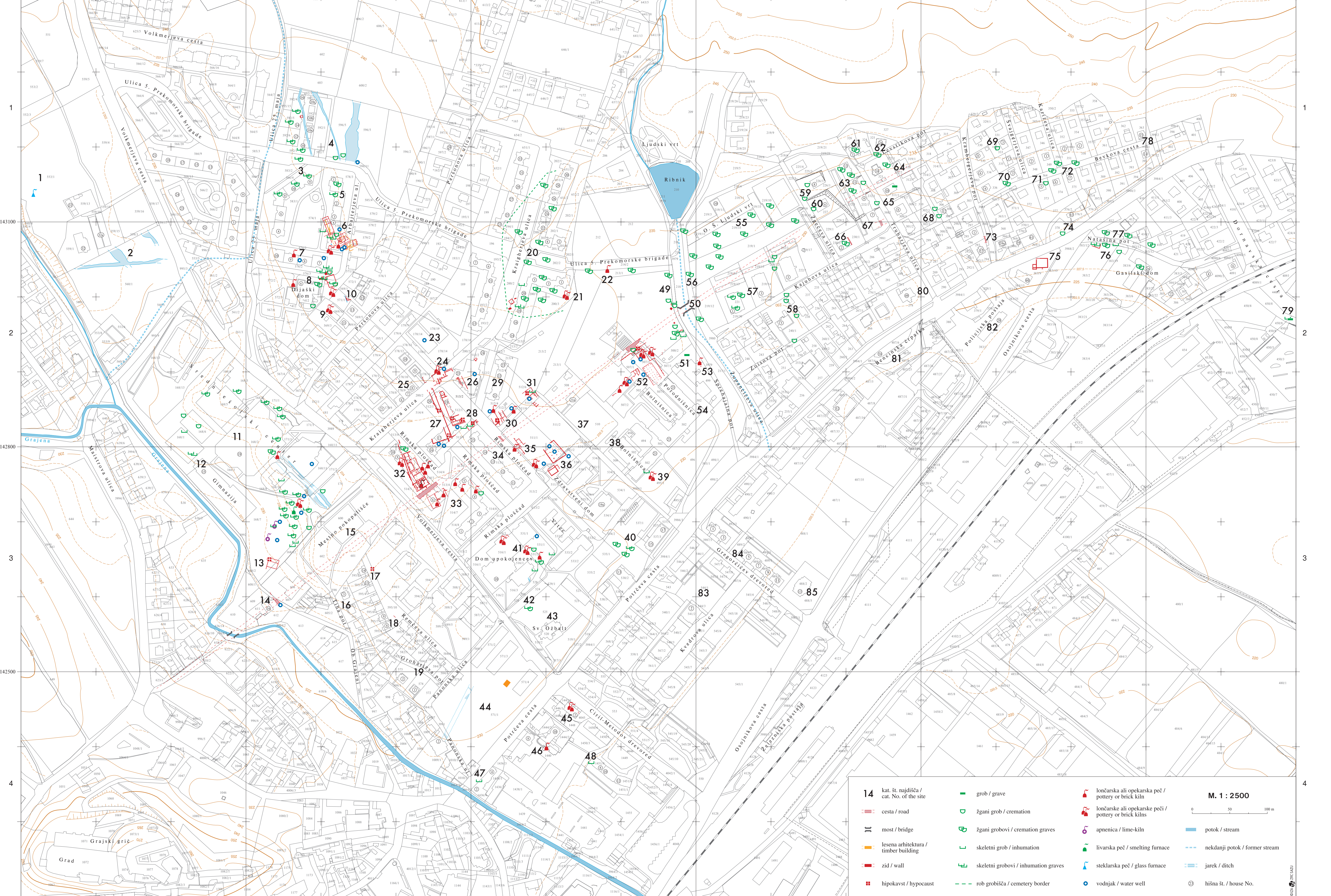
Priloga 1: Rabelčja vas, lege izkopnih polj. M. 1 : 5000. / Insert 1: Rabelčja vas, excavation areas. Scale 1: 5000.

Priloga 2: Rabelčja vas, najdišča iz rimske dobe. Izseki detajlnih slik 17–41. M. 1 : 5000. / Insert 2: Rabelčja vas, Roman sites. Areas presented on Figures 17–41. Scale 1: 5000.

Priloga 3: Rabelčja vas, najdišča iz prazgodovinskih dob. M. 1 : 5000. / Insert 3: Rabelčja vas, prehistoric sites. Scale 1: 5000.

14 kat. št. najdišča / cat. No. of the site	grob / grave	lončarska ali opekarska peč / pottery or brick kiln	M. 1 : 2500
cesta / road	žgani grob / cremation	lončarske ali opekarske peči / pottery or brick kilns	0 50 100 m
most / bridge	žgani grobovi / cremation graves	apnenica / lime-kiln	potok / stream
lesena arhitektura / timber building	skeletni grob / inhumation	livarska peč / smelting furnace	nekdanji potok / former stream
zid / wall	skeletni grobovi / inhumation graves	steklarska peč / glass furnace	jarek / ditch
hipokavst / hypocaust	rob grobišča / cemetery border	vodnjak / water well	hišna št. / house No.

Priloga 4: Rabelja vas, najdišča iz rimske dobe. M. 1 : 2500. / Insert 4: Rabelja vas, Roman sites. Scale 1 : 2500.

Kartschovina

Drau

Wälschbach

Rennwasser

Ober-Rann

Spätröm. Grabstätte

Založba ZRC
<http://zalozba.zrc-sazu.si>
ZRC Publishing

9 789612 542375

45 €